

DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Katowice, dnia 13 września 2016 r.

Poz. 4619

UCHWAŁA NR V/26/2/2016 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

z dnia 29 sierpnia 2016 r.

w sprawie przyjęcia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+

Na podstawie art. 18 pkt 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku poz. 486) w związku z art. 42 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku poz. 778)

Sejmik Województwa Śląskiego uchwała:

§ 1. Przyjmuje się Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Marszałkowi Województwa Śląskiego.

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia.

§ 5. Z dniem wejścia w życie niniejszej uchwały traci moc Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, przyjęty uchwałą Nr II/21/2/2004 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 21 czerwca 2004 roku (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2004 roku Nr 68, poz.2049) oraz zmiana Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, przyjęta uchwałą Nr III/56/1/2010 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 września 2010 roku (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2010 roku Nr 237, poz.3534).

Przewodniczący Sejmiku Województwa Śląskiego

Grzegorz Wolnik

Załącznik do Uchwały Nr V/26/2/2016
Sejmiku Województwa Śląskiego
z dnia 29 sierpnia 2016 r.

Województwo
Śląskie

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+

załącznik do uchwały nr V / 26 / 2 / 2016
Sejmiku Województwa Śląskiego
z dnia 29 sierpnia 2016 r.

Katowice, 29 sierpnia 2016 r.

Opracowanie:

Biuro ds. Planowania Przestrzennego
Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
ul. Ligonía 46, 40-037 Katowice
plan@slaskie.pl

Pod kierunkiem Prof. dr hab. inż. arch. Zbigniewa J. Kamińskiego – Politechnika Śląska w Gliwicach
Konsultanta ds. zmiany Planu

Spis treści

1.	PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PLANU 2020+	5
2.	CEL, ZAKRES, FORMUŁA I FUNKCJE PLANU 2020+	5
I.	DIAGNOZA STANU	8
1.	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA WOJEWÓDZTWA	8
2.	STAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO REGIONU	14
2.1.	OBSZARY FUNKCJONALNE	14
2.1.1.	Miejskie obszary funkcjonalne	15
	Miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego – Metropolii Górnośląskiej	15
	Miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego - Aglomeracji Częstochowskiej	15
	Miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego - Aglomeracji Rybnickiej	16
	Miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego - Aglomeracji Bielskiej	16
	Miejskie obszary funkcjonalne - lokalne ośrodki rozwoju	16
2.1.2.	Wiejski obszar funkcjonalny	16
2.1.3.	Obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej	17
	Obszar górski	17
	Obszar terenów zamkniętych	18
	Obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi	18
2.1.4.	Obszary kształtowania potencjału rozwojowego	19
	Obszar cenny przyrodniczo	19
	Obszar ochrony krajobrazów kulturowych	20
	Obszar ochrony i kształtowania zasobów wodnych	22
	Obszar udokumentowanych złóż kopalin.	24
2.1.5.	Obszar funkcjonalny wymagający rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej	25
	Obszar przygraniczny	25
2.1.6.	Obszary wymagające rewitalizacji	25
2.1.7.	Obszar funkcjonalny strefy okołolotniskowej MPL „Katowice”	26
2.2.	POWIĄZANIA INFRASTRUKTURALNE	43
2.2.1.	System transportowy	43
	Transport drogowy	44
	Transport kolejowy	45
	Transport lotniczy	46
	Transport wodny	47
	Infrastruktura logistyczna i multimodalna	47
	Transport zbiorowy	48
	Komunikacja rowerowa	48
2.2.2.	System infrastruktury technicznej	52
	Infrastruktura ICT	52
	System meteorologiczny	52

System elektroenergetyczny (Mapa 20)	52
Odnawialne źródła energii (Mapa 21)	53
Zaopatrzenie w gaz i gospodarka paliwowa (Mapa 22)	53
Gospodarka wodociągowo-kanalizacyjna (Mapa 23)	53
Gospodarka odpadami (Mapa 24)	55
3. TRENDY PRZESTRZENNEGO ROZWOJU REGIONU	61
3.1. TRENDY SPOŁECZNE	61
3.2. TRENDY GOSPODARCZE	63
3.3. TRENDY ŚRODOWISKOWE	66
3.4. PODSUMOWANIE	67
II. WYZWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA	68
1. KONKURENCYJNOŚĆ	68
2. SPÓJNOŚĆ	68
3. RÓWNOWAŻENIE ROZWOJU	68
III. USTALENIA PLANU	69
1. WIZJA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA	69
2. ZASADY POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA	71
3. CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA I SPOSOBY ICH REALIZACJI	72
Cel 1. NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI	73
Cel 2. SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH	78
Cel 3. PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO	83
Cel 4. RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU	91
4. INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM	104
IV. ANEKSY	118
ANEKS 1: PLAN MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO	119
ANEKS 2: ZGODNOŚĆ PLANU 2020+ Z KONCEPCJĄ PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030	128
ANEKS 3: ZGODNOŚĆ PLANU 2020+ ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO „ŚLĄSKIE 2020+”	132
ANEKS 4: KATALOG DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	135
ANEKS 5: PROCES OPRACOWANIA PLANU 2020+	137
ANEKS 6: UCZESTNICZY PRAC NAD PLANEM 2020+	138
ANEKS 7: SPIS RYSUNKÓW, MAP I TABEL	141
ANEKS 8: BIBLIOGRAFIA I WYKORZYSTANE MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	143

WPROWADZENIE

W październiku 2013 r. Marszałek Województwa Śląskiego przystąpił do przeprowadzenia zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego¹. Bezpośrednią przesłanką do dokonania zmiany Planu była ustawa o zmianie ustawy o prowadzeniu polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw², która do zapisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym³ wprowadziła zmiany dotyczące zakresu planu województwa oraz zobligowała samorząd województwa do dostosowania planu województwa do nowego zakresu w terminie do września 2016 r. Jednocześnie wyniki kolejnych Okresowych Ocen Planu⁴ pokazały, że obowiązujący Plan uchwalony w 2004 r.⁵ oraz jego późniejsza zmiana w części dotyczącej Międzynarodowego Portu Lotniczego „Katowice” w Pyrzowicach przeprowadzona w 2010 r.⁶, straciły na swojej aktualności. Konieczność podjęcia prac planistycznych była podyktowana także dynamicznie zmieniającymi się uwarunkowaniami przestrzennymi, jak i opracowaniem nowych edycji strategicznych dokumentów krajowych i regionalnych, których zapisy plan województwa powinien uwzględniać tj.: Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK 2030)⁷ i Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” (Strategia „Śląskie 2020+”)⁸. W związku z powyższym zaistniała konieczność weryfikacji i uzupełnienia zapisów tekstowych i graficznych obowiązującego Planu wraz z jego częściową zmianą.

Niniejszy dokument powstał w wyniku przeprowadzonej w 2013-2016 r. aktualizacji Planu z 2004 r. wraz z jego częściową zmianą z 2010 r., jako nowa edycja Planu – **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ (Plan 2020+)**.

1. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PLANU 2020+

Plan 2020+ jest podstawą formułowania zasad określających politykę przestrzenną województwa i organizujących jego strukturę przestrzenną w sposób uwzględniający założenia polityki przestrzennej państwa, określone w KPZK 2030.

Plan 2020+ poprzez jego ścisłe powiązanie ze Strategią „Śląskie 2020+” stanowi element zintegrowanego planowania strategicznego. Polityka przestrzenna województwa wyrażona w Planie 2020+ tworzy ramy przestrzenne do realizacji ustaleń Strategii „Śląskie 2020+”.

Podstawą prawną sporządzenia Planu 2020+ są:

- **Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa**⁹ stanowiąca, że zarząd województwa przygotowuje projekt planu zagospodarowania przestrzennego województwa, uchwalany następnie przez sejmik województwa.
- **Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym** stanowiąca, że do zadań samorządu województwa należy kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej w województwie, w tym sporządzanie i uchwalanie planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

2. CEL, ZAKRES, FORMUŁA I FUNKCJE PLANU 2020+

Celem opracowania Planu 2020+ jest wykreowanie polityki przestrzennej województwa w zakresie określenia podstawowych elementów układu przestrzennego, ich zróżnicowania i wzajemnych relacji.

Zasięg terytorialny prac nad Planem 2020+ obejmuje obszar województwa śląskiego w szerokim kontekście powiązań przestrzennych i funkcjonalnych z bliższym i dalszym otoczeniem, natomiast zakres terytorialny ustaleń Planu 2020+ stanowi obszar w granicach administracyjnych województwa śląskiego.

Zakres merytoryczny Planu 2020+ wynika wprost z art. 39 ust. 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu

¹ Uchwała Nr IV/43/3/2013 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 28 października 2013 r. w sprawie zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.

² Ustawa z dnia 24 stycznia 2014 r. o prowadzeniu polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r. poz. 379).

³ Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 778).

⁴ Okresowa Ocena Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego z 2006 r. 2010 r. i 2013 r.

⁵ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego (Dz. Urz. Woj. Śl. z 27 lipca 2004 r. Nr 68, poz. 2049).

⁶ Zmiana Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego (Dz. Urz. Woj. Śl. z 8 listopada 2010 r. Nr 237 poz. 3534).

⁷ Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (M.P. z 2012 r. poz. 252).

⁸ Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2020+”, Uchwała Nr IV/38/2/2013 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 1 lipca 2013 r.

⁹ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 486).

przestrzennym. Plan 2020+ określa podstawowe elementy układu przestrzennego, ich zróżnicowanie i wzajemne relacje, uwzględnia zapisy KPZK 2030 i ustalenia Strategii „Śląskie 2020+”, a także zapisy programów rządowych i wojewódzkich w odniesieniu do zadań rządowych i samorządowych służących realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Ustalenia Planu 2020+ pozostają również w zgodności z dokumentami programowymi Unii Europejskiej oraz w spójności z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2014-2020¹⁰ i Kontraktem Terytorialnym dla Województwa Śląskiego¹¹.

Plan 2020+ stanowi wyraz **podejścia strategicznego i zintegrowanego**, które wyraża się umieszczeniem planowania w centrum sił globalizacji: technologii, polityki, kultury i ekonomii, kreujących zurbanizowane społeczeństwo i jego fizyczną rzeczywistość.

W Planie 2020+ określa się **inteligentną politykę opartą na wspólnej wizji i modelowaniu przyszłości** - ukierunkowaną na osiągnięcie celów wspólnoty regionalnej, która niekoniecznie opiera się na wiedzy naukowej i systematycznej.

Plan 2020+ uwzględnia **konsekwencje polityki dla konkurencyjności** – co oznacza, że nie można ignorować normalnych ludzkich zachowań, dlatego dla większej efektywności planowania modyfikuje się trendy społeczne i ekonomiczne w taki sposób, aby mogły one oddziaływać w sposób bardziej właściwy i zrównoważony na kształtowanie struktury przestrzennej, niż miałyby to miejsce bez udziału planowania.

Plan 2020+ jest elementem:

- **planowania regionalnego**, które określa cele i działania zorientowane na rzecz danego województwa, którego przedmiotem jest województwo samorządowe, a głównym podmiotem wojewódzka samorządowa władza publiczna, natomiast narzędziem polityki regionalnej jest plan zabezpieczający interesy krajowe i regionalne w zakresie przedsięwzięć o znaczeniu ponadlokalnym;
- **planowania przestrzennego**, czyli formą aktywności człowieka zmierzającą do osiągnięcia ładu przestrzennego w otaczającej go rzeczywistości i pozwalającą na zharmonizowanie działań we wszystkich dziedzinach życia;
- **planowania zintegrowanego**, czyli obejmuje w sposób kompleksowy wszystkie aspekty działalności człowieka – strefę przestrzenno–techniczną, społeczną, gospodarczą i ekologiczną.

Plan 2020+ ma charakter:

- **planu struktury** - określa koncepcję podstawowych elementów przyszłej struktury przestrzennej województwa i powiązań funkcjonalnych między tymi elementami, określa ramy i warunki merytoryczne dla podejmowania decyzji przestrzennych o charakterze strategicznym;
- **planu selektywnego** – głównym jego wyróżnikiem jest problemowość i selekcja zagadnień, pozwalająca koncentrować się na celach najważniejszych dla rozwoju województwa;
- **planu strategicznego** – formułuje koncepcję systemowego działania na rzecz długotrwałego rozwoju i oparty jest na zasadach planowania strategicznego;
- **planu działania** – jest dokumentem wewnętrznego kierownictwa województwa, mającym charakter ofensywny i kojarzący strategiczne decyzje Planu 2020+ z decyzjami operacyjnymi i instrumentami ich realizacji, nie może być podstawą materialno-prawną decyzji administracyjnych dotyczących użytkowania terenu.

Podstawowymi funkcjami Planu 2020+ są:

- **funkcja koordynacyjna** – pozwala w Planie 2020+ ustalać zamierzenia realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, wynikających z dokumentów przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów czy właściwego ministra lub sejmik województwa;
- **funkcja kontrolna** – pozwala monitorować długookresowe ustalenia Planu 2020+ w procesie okresowej oceny zmian w zagospodarowaniu przestrzennym województwa i korygować je w kolejnych edycjach planu; w tym sensie funkcja kontrolna Planu 2020+ wiąże się z jego funkcją koordynacyjną;

¹⁰ Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, Uchwała Nr 139/6/V/2014 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 29 grudnia 2014 r.

¹¹ Kontrakt Terytorialny dla Województwa Śląskiego, Uchwała Nr 188/2014 Rady Ministrów z dnia 24 września 2014 r.

- **funkcja promocyjna** – pozwala w Planie 2020+ eksponować atrakcyjność celów, których realizacja jest szczególnie pożądana z punktu widzenia rozwoju województwa jako całości, jak i z punktu widzenia atrakcyjności dla kapitału zewnętrznego; funkcja promocyjna obejmuje także **funkcje informacyjne, funkcje inspirujące i funkcje marketingowe**.

Plan 2020+ składa się z części tekstowej i graficznej:

- **Głównymi elementami części tekstowej są:**

1. DIAGNOZA STANU oparta na zaktualizowanej strategicznej diagnozie opracowanej na potrzeby Strategii „Śląskie 2020+” i składająca się z:
 - Ogólnej charakterystyki regionu,
 - Stanu zagospodarowania przestrzennego regionu (w podziale na obszary funkcjonalne),
 - Trendów przestrzennego rozwoju regionu.
2. WYZWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA
3. USTALENIA PLANU określające wizję rozwoju przestrzennego województwa, zasady polityki przestrzennej regionu, wybór celów i kierunków działań oraz sposobów monitorowania efektów ich realizacji, a także zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych oraz inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.
4. ANEKSY zawierające Plan Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego, zgodność Planu 2020+ z KPZK 2030 oraz ze Strategią „Śląskie 2020+”, katalog dóbr kultury współczesnej, proces opracowania Planu 2020+.

- **Część graficzna została przedstawiona na mapach tematycznych:**

- Cel 1. NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI;
- Cel 2. SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH;
- Cel 3. PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO (kierunek 1);
- Cel 3. PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO (kierunek 2 i 3);
- Cel 4. RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU;
- Zadania samorządowe służące realizacji inwestycji celu publicznego, ustalonych w dokumentach przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego.

Do Planu 2020+ sporządzona została **Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+** oraz niezbędne dla sformułowania ustaleń Planu 2020+ analizy i studia, w tym **Opracowanie ekofizjograficzne do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego**.

I. DIAGNOZA STANU

Niniejsza diagnoza stanowi prezentację zarówno ogólnych jak i najważniejszych zjawisk wraz tendencją ich zmian, obejmuje stan aktualny z uwzględnieniem wewnętrznego zróżnicowania funkcjonalno-przestrzennego województwa.

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA WOJEWÓDZTWA

Województwo śląskie położone jest w centralnej części Europy Środkowej, u wrót Bramy Morawskiej, stanowiącej korytarz łączący położone po obu stronach masywów górskich – Sudetów i Karpat, obszary wielkich nizin: Niziny Węgierskiej i Niziny Polskiej. Region leży w dorzeczu górnego biegu trzech największych polskich rzek: Wisły, Odry i Warty. Obszar cechuje zróżnicowana rzeźba terenu obejmująca: Wyżynę Krakowsko-Częstochowską, Wyżynę Śląską, Kotlinę Oświęcimsko-Raciborską, Nizinę Śląską, Beskid Zachodni i Pogórze Śląskie. Województwo śląskie jest więc położone w miejscu węzłowym dwóch głównych korytarzy wymiany i komunikacji w Europie Środkowej, a jego uwarunkowania fizyczno-geograficzne zaliczane są do głównych atutów i szans rozwojowych województwa w okresie globalizacji gospodarki.

Bezpośrednimi sąsiadami regionu są województwa: opolskie, łódzkie, świętokrzyskie i małopolskie, a także Republika Czeska i Republika Słowacka.

Województwo śląskie charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem morfologicznym i geologicznym. Występują tu zarówno góry, obszary wyżynne, jak i nizinne, a urozmaicona rzeźba terenu, silnie wpływając na relację człowiek-środowisko, ukształtowała charakterystyczne krajobrazy, w których elementy przyrodnicze i kulturowe są ze sobą ściśle powiązane. Wbrew utrwalonym stereotypom, obszar województwa śląskiego, stanowiąc jeden z najbardziej przekształconych obszarów Polski, posiada bogate zasoby środowiska o wartościach przyrodniczych rangi europejskiej i krajowej.

Województwo wyróżnia się ponadprzeciętnym w kraju odsetkiem powierzchni zajmowanej przez lasy – 31,9%, przy średniej w kraju – 29,4%¹². Znaczną powierzchnię na terenie województwa zajmują lasy ochronne, których głównym zadaniem jest zachowanie na danym terenie oraz w jego otoczeniu niezmienionych stosunków glebowych, klimatycznych, wodnych a także estetyczno-krajobrazowych.

O przyrodniczej atrakcyjności województwa decyduje także duża ilość obszarów zielonych na terenach miejskich, w tym największy w Europie, zajmujący ok. 600 ha powierzchni Wojewódzki Park Kultury i Wypoczynku – „Park Śląski” w Chorzowie oraz fragment unikatowej w przestrzeni europejskiej Pustyni Błędownskiej.

W województwie śląskim 51,0% powierzchni ogólnej zajmują użytki rolne, z czego 23,1% użytków znajduje się w granicach administracyjnych miast, co wyróżnia województwo w skali kraju¹³. Na szczególną uwagę zasługują występujące w Kotlinie Raciborskiej czarnoziemy.

W bogatych i różnorodnych zasobach środowiska kulturowego regionu wyróżniają się zabytkowe obiekty i układy przestrzenne od prehistorycznych, poprzez średniowieczne, po te najbardziej charakterystyczne dla województwa – związane z jego industrialną historią. Razem stanowią mocny i unikatowy element tożsamości regionu, który stać się może komponentem wysokiej klasy produktu turystycznego. Częstochowa z Klasztorem i Sanktuarium na Jasnej Górze stanowi centrum kultu religijnego o zasięgu europejskim.

Województwo śląskie wyróżnia się bogatą ofertą w sferze kultury świadczoną przez: Narodową Orkiestrę Symfoniczną Polskiego Radia, Operę Śląską, filharmonie, muzea w tym Muzeum Śląskie, teatry, Biura Wystaw Artystycznych i galerie oraz Akademię Muzyczną w Katowicach i Akademię Sztuk Pięknych w Katowicach oraz wiele innych instytucji kultury.

W regionie znajduje się 38 szkół wyższych o kierunkach uniwersyteckich, politechnicznych i specjalistycznych (2-ga pozycja w kraju), a także 35 jednostek zamiejscowych (1-sze miejsce w kraju)¹⁴.

Województwo śląskie odgrywa istotną rolę w rozwoju gospodarczym kraju, opartym na bogactwach naturalnych takich jak: węgiel kamienny, złoża cynku i ołowiu, rudy molibdenowo-wolframowo-miedziowe,

¹² Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, 2014.

¹³ Analiza struktury własności i sposobu użytkowania gruntów w województwie śląskim w 2016 r. <http://www.slaskie.pl/zalaczniki/2016/05/20/1463732902/1463733025.pdf>

¹⁴ Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, 2015.

rudy żelaza, sól kamienna, pokłady metanu, gazu ziemnego, złoża margli, wapieni oraz kruszywa naturalnego, złoża wód leczniczych, mineralnych i termalnych.

Wieloletnia działalność przemysłowa doprowadziła do degradacji wielu terenów, które stanowią obecnie istotne wyzwanie w procesie kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu. Tereny poprzemysłowe zlokalizowane w pobliżu centrów miast są zasobem przestrzeni rozwojowej (*brownfield*), a ich ponowne wykorzystanie poprzez nadanie nowych funkcji wpisuje się w proces ich rewitalizacji, chroniąc przed zabudową tereny dotychczas niezabudowane (*greenfield*). Szczęólnego znaczenia nabierają w tym kontekście tereny pogórnice, ze względu na atrakcyjne lokalizacje, charakterystyczny krajobraz oraz umiejętne adaptacje, wpływając na poprawę atrakcyjności i wzrost konkurencyjności województwa.

Region podlega dynamicznym przemianom związanym z restrukturyzacją tradycyjnych sektorów gospodarki. Skala tych zmian wywołuje konflikty o charakterze społecznym, ekonomicznym, ekologicznym, a także przestrzennym. Główne wyzwania rozwoju województwa śląskiego związane są z koniecznością pogodzenia wymogów konkurencyjności i efektywności z zaspokajaniem oczekiwań społecznych.

Województwo zajmuje powierzchnię 12,3 tys. km² (tj. 3,9% powierzchni kraju), którą zamieszkuje 4,57 mln ludności (2-ga pozycja w kraju po województwie mazowieckim). Region osiąga najwyższy w Polsce wskaźnik gęstości zaludnienia – na 1 km² przypada ok. 371 osób, co trzykrotnie przewyższa średnią dla Polski i ponad trzykrotnie średnią dla UE¹⁵.

Województwo śląskie posiada historycznie ukształtowaną, policentryczną sieć ośrodków miejskich, która sprzyja rozprzestrzenianiu się procesów rozwojowych. Region jest najbardziej zurbanizowanym obszarem w kraju, wskaźnik urbanizacji w 2015 r. wyniósł 77,1 %. Dla porównania średnia dla Polski w tym samym okresie wyniosła 60,3%¹⁶.

Na system osadniczy województwa śląskiego składa się 1 363 miejscowości, w tym z 71 miast¹⁷, które tworzą sieć o gęstości 58 miast/10 tys. km². Gęstość ta jest dwukrotnie wyższa od średniej krajowej.

Głównymi elementami systemu osadniczego województwa śląskiego są Metropolia Górnośląska oraz Aglomeracje Bielska, Częstochowska i Rybnicka.

Do największych miast liczących powyżej 200 tys. mieszkańców należą: Katowice, Częstochowa, Sosnowiec, w grupie miast o liczbie mieszkańców od 200 tys. do 100 tys. znajdują się: Gliwice, Zabrze, Bielsko-Biała, Bytom, Ruda Śląska, Rybnik, Tychy, Dąbrowa Górnicza i Chorzów. Wśród miast o liczbie mieszkańców od 100 tys. do 50 tys. są: Jaworzno, Jastrzębie Zdrój, Mysłowice, Siemianowice Śląskie, Żory, Tarnowskie Góry, Będzin, Piekary Śląskie, Racibórz, Świętochłowice, Zawiercie. Natomiast w grupie miast o liczbie mieszkańców od 50 tys. do 20 tys. zawierają się: Wodzisław Śląski, Mikołów, Knurów, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Myszków, Żywiec, Czerwionka-Leszczyny, Pszczyna, Lubliniec, Łaziska Górne, Rydułtowy i Orzesze. Do najmniejszych miast (poniżej 20 tys. mieszkańców) należą: Bieruń, Pyskowitz, Radlin, Radzionków, Łędziny, Ustroń, Skoczów, Pszów, Kłobuck, Wisła, Blachownia, Wojkowice, Poręba, Imielin, Kalety, Miasteczko Śląskie, Sławków, Łazy, Koniecpol, Szczyrk, Siewierz, Kuźnia Raciborska, Żarki, Krzepice, Woźniki, Ogrodzieniec, Szczekociny, Strumień, Toszek, Wilamowice, Koziegłowy, Krzanowice, Pilica, Sośnicowice. Ze względu na swoje wysokie walory lecznicze, przyrodnicze i krajobrazowe oraz warunki klimatyczne dwie miejscowości – Goczałkowice-Zdrój i Ustroń mają status uzdrowiska.

W układzie przestrzenno-funkcyjnym województwo śląskie dzieli się na cztery obszary polityki rozwoju, tj. Subregiony: Północny (o powierzchni 3 049 km²), Południowy (2 354 km²), Centralny (5 577 km²) i Zachodni (1 353 km²). Obszary te zostały zdefiniowane w 2000 r. w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego, a ich delimitacja została poprzedzona długotrwałym procesem konsultacyjnym oraz analizami w zakresie określenia wspólnych problemów oraz potencjałów rozwojowych¹⁸. Prowadzone obecnie analizy m.in. w zakresie powiązań funkcjonalno - gospodarczych oraz dojazdów do pracy potwierdzają, że podział ten jest nadal aktualny.

Każdy z subregionów zorganizowany jest wokół aglomeracji miejskiej o znaczeniu europejskim lub krajowym, która jest zasilana przez swoje otoczenie funkcjonalne oraz wspomagana przez lokalne ośrodki rozwoju. Obecnie na obszarze Metropolii Górnośląskiej, Aglomeracji Bielskiej, Częstochowskiej i Rybnickiej mieszka

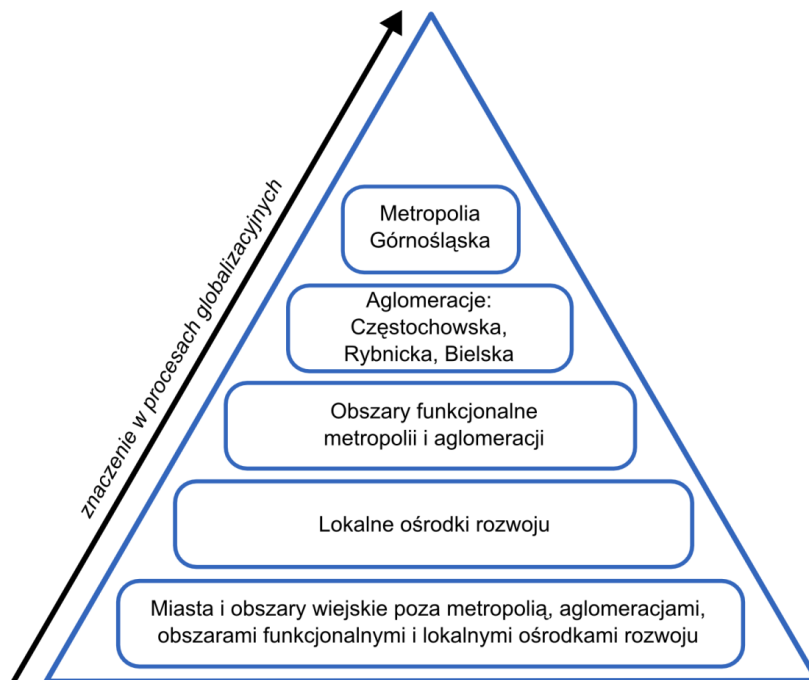
¹⁵ Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, 2015.

¹⁶ j. w.

¹⁷ j. w.

¹⁸ Na podstawie tego podziału podejmowane były i są działania związane z procesem monitorowania rozwoju województwa oraz wdrażania polityki rozwoju m.in. poprzez realizację Programów Rozwoju Subregionów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013, Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w latach 2014-2020.

ponad 65% ludności województwa, a na terenie samej Metropolii Górnośląskiej (23 miasta, w tym 14 miast na prawach powiatu) mieszka ok. 48% ludności województwa. Poza obszarami centralnymi i funkcjonalnymi oraz lokalnymi ośrodkami rozwoju mieszka 13,3% ludności województwa.

Rysunek 1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna województwa śląskiego. Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”.

W krajowej strukturze systemu osadniczego przyjętej w KPZK 2030 Metropolia Górnośląska¹⁹ jest zaliczana do największych ośrodków miejskich o podstawowym znaczeniu dla systemu osadniczego kraju i UE. Jednakże z uwagi na poziom infrastruktury i pełnionych funkcji nie zajmuje ona konkurencyjnej pozycji w stosunku do miast podobnej wielkości w krajach zachodniej i północnej Europy²⁰.

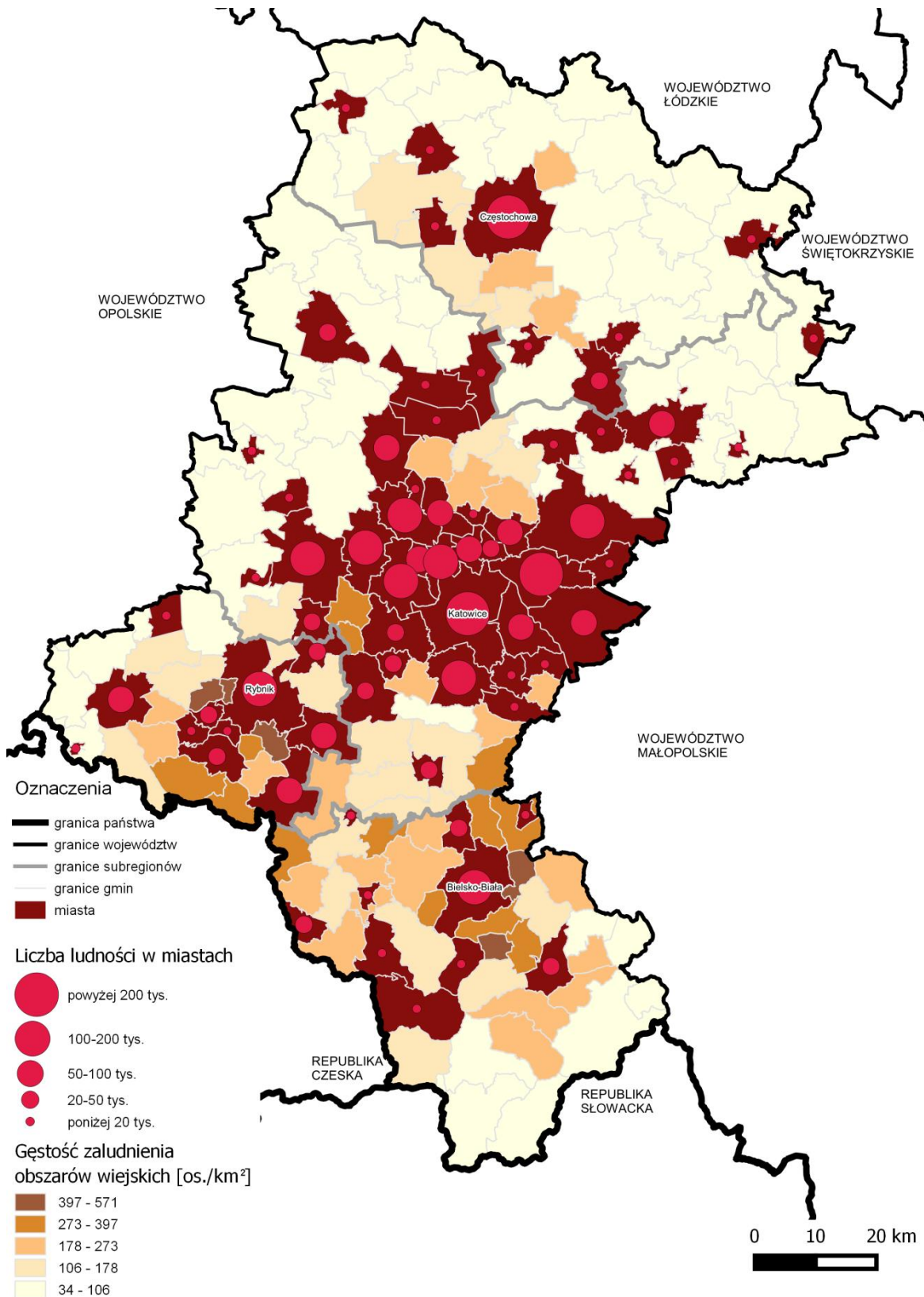
Metropolia Górnośląska jest obszarem występowania szeregu zjawisk szczególnie wymagających gospodarowania przestrzenią.

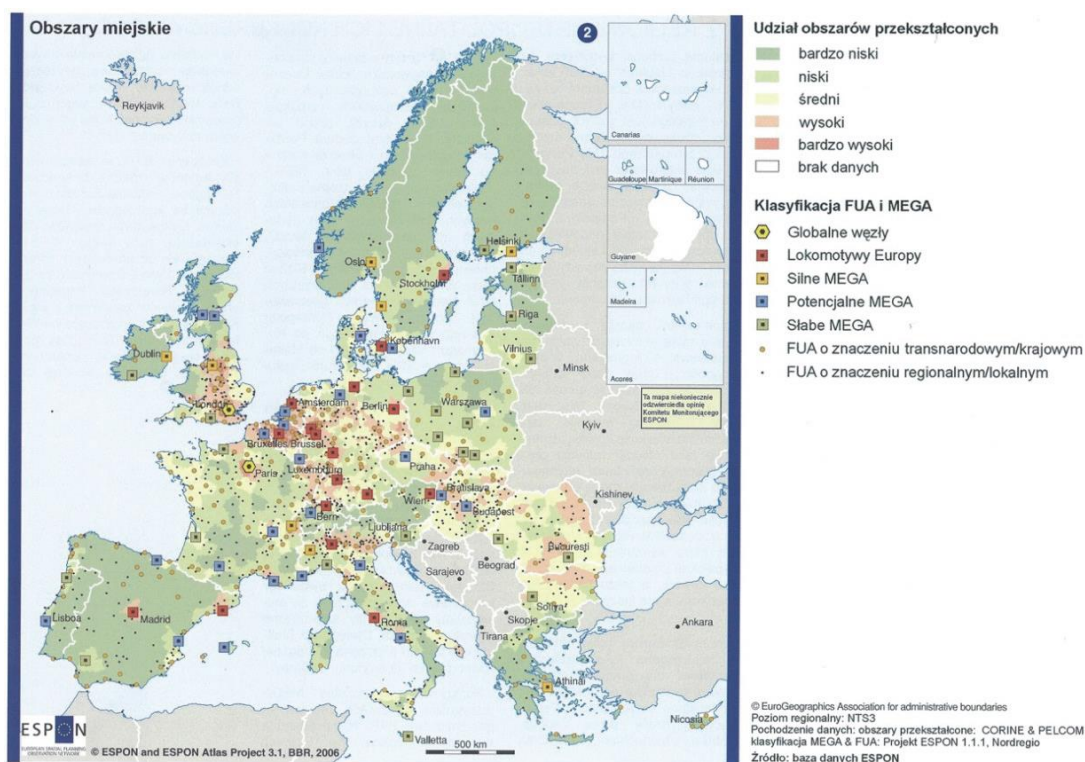
Aglomeracje Bielska, Częstochowska i Rybnicka obok funkcji regionalnych pełnią szereg funkcji o znaczeniu krajowym, ich pozycja w krajowym systemie osadniczym jest stabilna.

Miasta powiatowe zlokalizowane poza obszarami aglomeracji stanowią lokalne ośrodki rozwoju i pełnią ważną rolę w zakresie funkcji sektora publicznego na poziomie lokalnym.

¹⁹ Metropolia Górnośląska zwana „Aglomeracją Górnośląską”[w:] Koncepcji 2030..., dz. cyt., str. 76.

²⁰ j. w., str. 78.

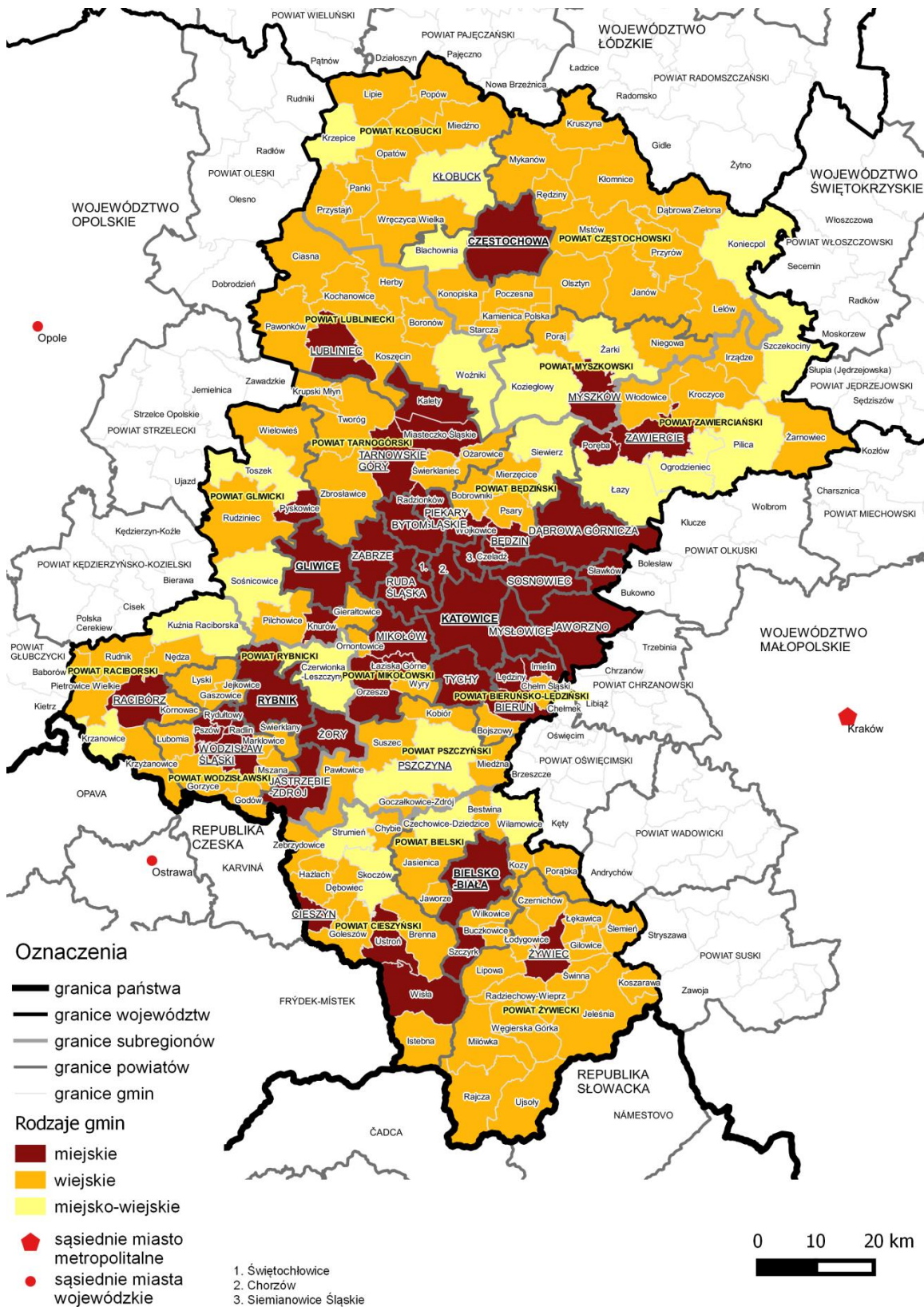
Rysunek 2. Klasyfikacja ośrodków miejskich w Unii Europejskiej wg klasyfikacji ESPON. Źródło: Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

Tereny wiejskie w województwie stanowią 69,3% powierzchni województwa i są zamieszkiwane przez 1,05 mln osób (22,9% ogółu ludności województwa). Największy odsetek obszarów wiejskich występuje w Subregionie Północnym (85,8%) i Południowym (80%). Na tych obszarach występuje też największy odsetek ludności, który zamieszkuje obszary wiejskie (odpowiednio 42,2% i 50,5%). W Subregionie Zachodnim 59,8% powierzchni to tereny wiejskie, a w Centralnym 58%. Obszary te zamieszkuje odpowiednio 23,7% i 12,3% ludności tych obszarów²¹.

Strukturę administracyjną województwa tworzy 167 gmin zgrupowanych w 36 powiatach: 17 powiatach ziemskich i 19 grodzkich (miasta na prawach powiatu). Spośród 167 gmin 49 to gminy miejskie, 22 – miejsko-wiejskie i 96 – wiejskie.

Walory wynikające z położenia województwa śląskiego, jego zróżnicowanie gospodarcze, społeczne i kulturowe jak też skoncentrowany w nim potencjał materialny i intelektualny oraz tradycje pracy mogą być źródłem dynamiki rozwoju województwa i pozwalać mu stać się obszarem zwornikowym procesów integracyjnych kraju i Europy.

²¹ Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, 2015.

Mapa 2. Podział administracyjny województwa śląskiego. Źródło: Opracowanie własne.

2. STAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO REGIONU

Rozmieszczenie podstawowych elementów struktury przestrzennej oraz zachodzące pomiędzy nimi relacje określają stan zagospodarowania przestrzennego regionu. Podstawę struktury przestrzennej województwa, będącą przedmiotem oddziaływania polityki publicznej, wyznaczają powiązania funkcjonalne systemu społecznego, gospodarczego, środowiska oraz elementów infrastruktury technicznej. Zróżnicowanie stanu zagospodarowania oraz ukształtowane wzajemne powiązania pomiędzy obszarami cechującymi się podobną strukturą pozwalają na wyodrębnienie obszarów funkcjonalnych.

Kształtowanie polityki przestrzennej w obszarach funkcjonalnych uwzględnia nowy paradygmat polityki regionalnej UE oparty na planowaniu zintegrowanym, wzmacniającym i wykorzystującym potencjał terytorialny, współpracę w ramach zarządzania wielopoziomowego oraz podejście funkcjonalne.

2.1. OBSZARY FUNKCJONALNE

Zgodnie z ustawową definicją obszarem funkcjonalnym jest „obszar szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych, stanowiący zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi jednolitymi celami rozwoju”²².

W niniejszym Planie 2020+ przyjmuje się obszary funkcjonalne:

1. wymagane ustawowo²³, wynikające z KPZK 2030 i określone przestrzennie w Strategii „Śląskie 2020+” (*miejski - ośrodka wojewódzkiego, górski, przygraniczny, wiejski*);
2. wynikające z KPZK 2030 i określone przestrzennie w Strategii „Śląskie 2020+” (*miejskie ośrodków regionalnych i lokalnych*);
3. wynikające z KPZK 2030 i opisane (bez delimitacji obszaru) w Strategii „Śląskie 2020+” (*cenny przyrodniczo, obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi*);
4. wynikające z KPZK 2030 i odnoszące się do zakresu merytorycznego planu województwa określonego ustawowo²⁴ (*tereny zamknięte, ochrony krajobrazów kulturowych, udokumentowanych złóż kopalin*);
5. inne wynikające z KPZK 2030 (*ochrony i kształtowania zasobów wodnych*);
6. inne określone przestrzennie w Strategii „Śląskie 2020+” odnoszące się do uwarunkowań rozwojowych województwa (*wymagające rewitalizacji*);
7. obszar okołolotniskowy MPL „Katowice” w Pyrzowicach, który został zdelimitowany w dokumencie zmiany Planu z 2010 r.

Plan 2020+ określa następujące obszary funkcjonalne:

- Miejskie obszary funkcjonalne:
 - Ośrodka wojewódzkiego,
 - Ośrodków regionalnych,
 - Lokalne ośrodki rozwoju,
- Wiejski obszar funkcjonalny,
- Obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej:
 - Obszar górski,
 - Obszar terenów zamkniętych,
 - Obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi,
- Obszary kształtowania potencjału rozwojowego:
 - Obszar cenny przyrodniczo,
 - Obszar ochrony krajobrazów kulturowych,
 - Obszar ochrony i kształtowania zasobów wodnych,
 - Obszar udokumentowanych złóż kopalin,
- Obszar funkcjonalny wymagający rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej – przygraniczny,

²² Definicja „obszarów funkcjonalnych” [w:] Ustawie o planowaniu..., art. 2 pkt.6a. Delimitacja obszarów funkcjonalnych przyjętych w Planie 2020+ zostanie zweryfikowana po opracowaniu rozporządzeń w sprawie szczegółowych warunków określania obszarów funkcjonalnych i ich granic w ramach typów obszarów funkcjonalnych, art. 49d ust. 5 i 6.

²³ Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym [w:] j.w., art. 39 ust. 3 pkt 4.

²⁴ Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym [w:] j.w., art. 39 ust. 3 pkt. 2, 7, 8.

- Obszary wymagające rewitalizacji,
- Obszar funkcjonalny strefy okołolotniskowej MPL „Katowice”.

2.1.1. Miejskie obszary funkcjonalne

Miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego – Metropolii Górnośląskiej

Metropolia Górnośląska to centralny obszar rozwojowy województwa śląskiego o znaczeniu europejskim. W wyniku delimitacji do Metropolii Górnośląskiej zakwalifikowano 23 miasta: Będzin, Bieruń, Bytom, Chorzów, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jaworzno, Katowice, Knurów, Łaziska Górne, Mikołów, Mysłowice, Piekary Śląskie, Radzionków i Wojkowice, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice, Tarnowskie Góry, Tychy, Zabrze.

W skład jej obszaru funkcjonalnego weszło natomiast 29 gmin: Bobrowniki, Bojszowy, Chełm Śląski, Gierałtowiec, Imielin, Kalety, Kobiór, Krupski Młyn, Łędziny, Łazy, Miasteczko Śląskie, Miedźna, Mierzęcice, Ornontowice, Orzesze, Ożarówice, Pilchowice, Psary, Pyskowice, Rudziniec, Siewierz, Sławków, Sośnicowice, Świerklaniec, Toszek, Tworóg, Wielowieś, Wry, Zbrostawice (Mapa 3).

Metropolia Górnośląska charakteryzuje się zdywersyfikowaną strukturą gospodarczą i jest obok Warszawy najsilniejszym ośrodkiem gospodarczym w kraju. Na terenie Metropolii zlokalizowanych jest szereg instytucji o charakterze międzynarodowym, instytucji kultury wysokiej oraz wysokospecjalistycznych placówek ochrony zdrowia. Metropolia Górnośląska jest silnym ośrodkiem naukowym i badawczo-rozwojowym w Polsce. Ma duże znaczenie w sferze gospodarczej oraz w zakresie zaspokojenia dostępu do usług publicznych wyższego rzędu.

Obszar Metropolii Górnośląskiej jest specyficzny nie tylko w skali kraju, ale także w skali europejskiej. Uległ przeobrażeniu z tradycyjnego obszaru miejsko-przemysłowego w obszar postindustrialny, metropolitalny o dobrze rozwiniętym przemyśle oraz sektorze usług. Jednak proces ten nie został zakończony. Obszar ze względu na swą skalę wymaga wsparcia i kontynuacji działań ukierunkowanych na metropolizację, poprawę warunków inwestycyjnych, dalszy rozwój jego potencjału rynkowego oraz poprawę wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej, a także poprawę stanu środowiska i przeciwdziałanie problemom społecznym.

Jednym z podstawowych czynników rozwoju miast są uwarunkowania demograficzne i społeczne. W związku z tym, że Metropolia Górnośląska jest największym i najbardziej zurbanizowanym obszarem w Polsce, to wszelkie procesy zachodzące w miastach najbardziej się tu uwidaczniają. Nasilają się procesy demograficzne i społeczne typowe dla obszarów miejskich państw Europy. Do procesów tych należy zmiana modelu rodziny, wydłużanie przeciętnego trwania życia, migracje wewnętrzne i zagraniczne, zmiany demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa i przenoszeniem się ludności miejskiej do strefy podmiejskiej. „Kurczenie się” miast i suburbanizacja mają niekorzystny wpływ na przestrzeń Metropolii, powodują zamieranie centrów miast, degradację przestrzeni publicznych oraz sprzyjają tendencji do segmentacji przestrzeni miejskich. Obszary śródmiejskie podlegają dezurbanizacji, przejawiającej się m.in. depopulacją i dekapitalizacją zasobów budowlanych.

Wyzwaniem dla polityki rozwoju tego obszaru jest dalszy rozwój funkcji metropolitalnych i wypromowanie Metropolii Górnośląskiej na arenie krajowej i europejskiej.

Miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego - Aglomeracji Częstochowskiej

W wyniku delimitacji do Aglomeracji Częstochowskiej zakwalifikowana została jedynie Częstochowa. W skład jej obszaru funkcjonalnego wchodzi gminy: Blachownia, Janów, Kłomnice, Konopiska, Kruszyna, Mstów, Mykanów, Olsztyn, Poczesna, Przyrów, Rędziny (Mapa 3).

Aglomeracja Częstochowska to obszar organizacji usług publicznych o znaczeniu krajowym. W aglomeracji działają uczelnie wyższe kształcące zarówno na kierunkach technicznych, jak i humanistycznych. Obszar ten charakteryzuje się wysokim poziomem przedsiębiorczości mieszkańców, co przekłada się na dużą liczbę małych i średnich przedsiębiorstw. Aglomeracja posiada duży potencjał związany z rozwojem turystyki, w szczególności turystyki pielgrzymkowej.

Wyzwaniem dla aglomeracji jest dalszy rozwój bazy gospodarczej przez tworzenie warunków dla inwestycji oraz sektora badawczo-rozwojowego. Rozwój obszaru winien być ukierunkowany na wzmacnianie funkcji wielkomiejskich o znaczeniu krajowym i międzynarodowym – zgodnie z potencjałem, zahamowanie nadmiernej migracji ludzi wykształconych i przedsiębiorczych, zmniejszenie poziomu bezrobocia oraz poprawę jakości środowiska.

Miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego - Aglomeracji Rybnickiej

W wyniku delimitacji do Aglomeracji Rybnickiej zakwalifikowane zostały gminy: Jastrzębie-Zdrój, Radlin, Rybnik, Rydułtowy, Wodzisław Śląski i Żory. W skład jej obszaru funkcjonalnego weszły gminy: Czerwionka-Leszczyny, Gaszowice, Godów, Jejkowice, Markłowice, Mszana, Pawłowice, Suszec i Świerklany (Mapa 3).

Aglomeracja Rybnicka to obszar organizacji usług publicznych o znaczeniu krajowym. Aglomeracja posiada rozwinięty sektor gospodarki, w tym związany z przemysłem wydobywczym. Ośrodek ma duże znaczenie w zakresie zaspokojenia dostępu do usług publicznych wyższego rzędu w zachodniej części województwa. W aglomeracji rozwijany jest sektor nauki. Zauważa się silne procesy integracji Aglomeracji Rybnickiej z obszarem Metropolii Górnośląskiej, czego potwierdzeniem są powiązania gospodarczo-przestrzenne (dojazdy do pracy) i powiązania organizacyjne przedsiębiorstw.

Rozwój obszaru winien być ukierunkowany na wzmacnianie funkcji wielkomiejskich o znaczeniu krajowym i międzynarodowym – zgodnie z potencjałem, zahamowanie nadmiernej migracji ludzi wykształconych i przedsiębiorczych, zmniejszenie poziomu bezrobocia oraz poprawę jakości środowiska.

Miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego - Aglomeracji Bielskiej

W wyniku delimitacji do Aglomeracji Bielskiej zakwalifikowane zostały gminy: Bielsko-Biała i Czechowice-Dziedzice. W skład jej obszaru funkcjonalnego weszły gminy: Bestwina, Buczkowice, Jaworze, Jasienica, Kozy, Łodygowice, Wilamowice Wilkowice (Mapa 3).

Obszar ten posiada silnie rozwinięty sektor gospodarczy, w tym samochodowy, lotniczy oraz turystyczny, jest również ważnym ośrodkiem naukowym. Aglomeracja charakteryzuje się aktywnością mieszkańców oraz dynamicznym rozwojem usług związanych z sektorem kultury i turystyki. Zlokalizowane są tutaj specjalistyczne placówki ochrony zdrowia i leczenia uzdrowiskowego. Aglomeracja posiada duże znaczenie w sferze gospodarczej oraz w zakresie zaspokojenia dostępu do usług publicznych wyższego rzędu w południowej części regionu, otwiera także region na współpracę transgraniczną z Czechami i Słowacją. W otoczeniu aglomeracji uwidacznia się proces suburbanizacji, w bezpośrednim otoczeniu funkcjonalnym rozrasta się strefa podmiejska.

Rozwój obszaru winien być ukierunkowany na wzmacnianie funkcji wielkomiejskich o znaczeniu krajowym i międzynarodowym – zgodnie z potencjałem, zahamowanie nadmiernej migracji ludzi wykształconych i przedsiębiorczych, zmniejszenie poziomu bezrobocia oraz poprawę jakości środowiska.

Miejskie obszary funkcjonalne - lokalne ośrodki rozwoju

Są to ośrodki miejskie: Cieszyn, Kłobuck, Koniecpol, Lubliniec, Myszków, Pszczyna, Racibórz, Zawiercie, Żywiec położone poza bezpośrednim otoczeniem funkcjonalnym ośrodka wojewódzkiego oraz ośrodków regionalnych, o liczbie mieszkańców nieprzekraczającej 60 tys., które skupiają procesy rozwoju na poziomie lokalnym (Mapa 3).

Są to jednostki koncentrujące funkcje i usługi dla ludności w zakresie: edukacji, zdrowia, bezpieczeństwa publicznego, administracji, kultury etc. Pełnią one rolę centrów rozwoju aktywizujących przede wszystkim obszary wiejskie położone w ich otoczeniu. Mają duże znaczenie w sferze gospodarczej oraz w zakresie zaspokojenia dostępu do usług publicznych.

Wyzwaniem jest poprawa integracji przestrzennej, społecznej i gospodarczej w zakresie rozwijania i uzupełniania usług publicznych oraz rozbudowy i modernizacji infrastruktury transportowej i systemów transportu zbiorowego. Ważna jest również budowa i modernizacja infrastruktury technicznej zapewniającej lokalizację firm wykorzystujących specyficzny, lokalny potencjał. Rozwój ośrodków lokalnych winien być ukierunkowany na rozwój oparty na ich potencjale, wzmacnianie funkcji usługowych oraz zwiększanie dostępności transportowej, a także poprawę jakości środowiska.

2.1.2. Wiejski obszar funkcjonalny

Obszary wiejskie województwa charakteryzują się dużą powierzchnią użytków rolnych oraz znaczną liczbą ludności utrzymującej się z pracy w rolnictwie. Użytki rolne stanowią ponad połowę powierzchni województwa śląskiego, jednak wielkość ta w ostatniej dekadzie spadła, zwiększeniu uległ udział terenów zabudowanych i zurbanizowanych oraz leśnych, zadrzewionych i zakrzewionych²⁵. Obszary rolnicze cechują się znacznym zróżnicowaniem funkcji obejmującym zarówno funkcje rolnicze jak i pozarolnicze, co wynika ze specyfiki sieci osadniczej i profilu gospodarczego regionu. W znacznej części są to obszary o funkcjach mieszanych i przejściowych, czyli takie, które tracą swój pierwotny charakter rolniczy w wyniku procesów urbanizacyjnych, w tym postępującej suburbanizacji. Szczególnie dotyczy to obszarów wiejskich zlokalizowanych w miejskich

²⁵ Analiza ..., dz. cyt.

obszarach funkcjonalnych, dla których istotne jest zarówno rozwijanie endogenicznego potencjału, likwidacja barier komunikacyjnych jak i wykorzystanie i wzmacnianie efektów dyfuzji procesów rozwojowych i kontrolowana suburbanizacja.

Obszar funkcjonalny obejmuje tereny wiejskie położone w gminach wiejskich oraz miejsko-wiejskich województwa śląskiego: Bestwina, Blachownia, Bobrowniki, Bojszowy, Boronów, Brenna, Buczkowice, Chełm Śląski, Chybie, Ciasna, Czechowice-Dziedzice, Czernichów, Czerwionka-Leszczyny, Dąbrowa Zielona, Dębowiec, Gaszowice, Gierałtówice, Gilowice, Goczałkowice-Zdrój, Godów, Goleszów, Gorzyce, Hażlach, Herby, Irządze, Istebna, Janów, Jasienica, Jaworze, Jejkowice, Jeleśnia, Kamienica Polska, Kłobuck, Kłomnice, Kobiór, Kochanowice, Koniecpol, Konopiska, Kornowac, Koszarawa, Koszęcin, Koziegłowy, Kozy, Kroczyce, Krupski Młyn, Kruszyna, Krzanowice, Krzepice, Krzyżanowice, Kuźnia Raciborska, Lelów, Lipie, Lipowa, Lubomia, Lyski, Łazy, Łękawica, Łodygowice, Markłowice, Miedźna, Miedźno, Mierzęcice, Milówka, Mstów, Mszana, Mykanów, Niegowa, Nędza, Ogrodzieniec, Olsztyn, Opatów, Ornontowice, Ożarówce, Panki, Pawłowice, Pawonków, Pietrowice Wielkie, Pilchowice, Pilica, Poczesna, Popów, Poraj, Porąbka, Przyrów, Przystajń, Psary, Pszczyna, Radziechowy-Wieprz, Rajcza, Rędziny, Rudnik, Rudziniec, Siewierz, Skoczów, Sośnicowice, Starcza, Strumień, Suszec, Szczekociny, Ślemień, Świerklaniec, Świerklany, Świnna, Toszek, Tworóg, Ujsoły, Węgierska Górka, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Włodowice, Woźniki, Wręczyca Wielka, Wyry, Zbrosławice, Zebrzydowice, Żarki, Żarnowiec (Mapa 4).

W procesach harmonijnego rozwoju obszarów wiejskich wskazane jest kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej na obszarach o najwyższym potencjale glebowym oraz wielofunkcyjny rozwój na obszarach o niskim potencjale glebowym przy zachowaniu walorów przyrodniczych i tradycyjnego krajobrazu rolniczego. Jednocześnie wyzwaniem jest powstrzymanie żywiołowego podziału terenów otwartych oraz rozprzestrzeniania się zabudowy podmiejskiej, jednorodzinnej, celem zachowania różnorodności i spuścizny kulturowej terenów wiejskich. Kształtowanie krajobrazu, ochrona i wykorzystanie środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, będą miały pozytywny wpływ na środowisko przyrodnicze, walory krajobrazowe i jakość życia mieszkańców tego obszaru funkcjonalnego.

2.1.3. Obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej

Obszar górski

Obszar górski charakteryzuje się różnorodnością ukształtowania terenu i krajobrazów kulturowo-przyrodniczych, oferując znakomite możliwości rozwoju turystyki, co powoduje jego całoroczną atrakcyjność. Ze względu na uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe oraz uwarunkowania wynikające z obecnego użytkowania terenu, w obszarze górskim występuje wiele konfliktów funkcjonalnych i przestrzennych, przy czym najistotniejszym jest konflikt pomiędzy koniecznością ochrony cennych wartości przyrodniczych i krajobrazowych, a możliwością i potrzebą rozwoju funkcji turystycznych i wypoczynkowych, zapewniających aktywizację gospodarczą tego obszaru.

Jednocześnie niekorzystne warunki fizyczno-geograficzne, klimatyczne i glebowe, powodują utrudnienia w użytkowaniu terenu oraz podwyższają koszty budowy infrastruktury transportowej i technicznej. Na obszarze górskim występują warunki sprzyjające powstawaniu powierzchniowych ruchów masowych gruntu, w powiatach: cieszyńskim, bielskim, żywieckim oraz w powiecie grodzkim Bielsko-Biała zinventaryzowano 4679 osuwisk, zajmujących łącznie ponad 21 tys. ha.

Delimitacja obszaru górskiego została przyjęta na podstawie podziału na regiony fizyczno-geograficzne²⁶ (Mapa 5).

Obszar górski w województwie śląskim obejmuje makroregion Beskidy Zachodnie, w skład którego wchodzi mezoregiony: Beskid Śląski, Beskid Mały, Beskid Makowski i Beskid Żywiecki oraz makroregion Pogórze Zachodniobeskidzkiego z mezoregionem Pogórze Śląskiego. Do obszaru górskiego zaliczono gminy: Bestwina, Bielsko-Biała, Brenna, Buczkowice, Cieszyn, Czernichów, Dębowiec, Gilowice, Goleszów, Istebna, Jasienica, Jaworze, Jeleśnia, Koszarawa, Kozy, Lipowa, Łękawica, Łodygowice, Milówka, Porąbka, Radziechowy-Wieprz, Rajcza, Skoczów, Szczyrk, Ślemień, Świnna, Ujsoły, Ustroń, Węgierska Górka, Wilamowice, Wilkowice, Wiśła i Żywiec (Mapa 6).

Rozwój obszaru górskiego powinien być ukierunkowany na zapewnienie dostępu do usług publicznych przy uwzględnieniu skutecznej ochrony zasobów środowiska i zachowaniu tożsamości kulturowo-krajobrazowej.

²⁶J. Kondracki, Geografia regionalna Polski, 2002, Wydawnictwo Naukowe PWN, str. 216.

Obszar terenów zamkniętych

Tereny zamknięte²⁷ „to tereny o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, określone przez właściwych ministrów i kierowników urzędów centralnych”. W województwie śląskim są to tereny wojskowe i kolejowe określone w decyzjach ministrów właściwych ds. obrony narodowej i ds. transportu²⁸.

Tereny te wyznacza się dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania systemów obrony kraju, w tym w zakresie wykorzystania infrastruktury drogowej, kolejowej i lotniczej na potrzeby przewozów wojskowych.

Obszar funkcjonalny obejmuje miasta i gminy, na terenie których zlokalizowane są tereny zamknięte²⁹: Bestwina, Będzin, Bielsko-Biała, Bieruń, Blachownia, Boronów, Bytom, Chełm Śląski, Chorzów, Chybie, Ciasna, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czerwionka-Leszczyny, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gaszowice, Gieraltowice, Gliwice, Goczałkowice-Zdrój, Godów, Goleszów, Gorzyce, Hażlach, Herby, Imielin, Irządze, Janów, Jasienica, Jaworze, Jaworzno, Jejkowice, Jeleśnia, Kalety, Kamienica Polska, Katowice, Kłobuck, Kłomnice, Knurów, Kobiór, Kochanowice, Koniecpol, Kornowac, Koszęcin, Kozy, Kroczyce, Krupski Młyn, Kruszyna, Krzepice, Krzyżanowice, Kuźnia Raciborska, Lelów, Łędziny, Lubliniec, Lubomia, Lyski, Łaziska Górne, Łazy, Łodygowice, Miasteczko Śląskie, Miedźno, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mykanów, Mysłowice, Myszków, Nędza, Olsztyn, Ornontowice, Orzesze, Ożarówice, Panki, Pawłowice, Pawonków, Piekary Śląskie, Pietrowice Wielkie, Poczesna, Popów, Poraj, Poręba, Przyrów, Psary, Pszczyna, Pszów, Pyskowice, Racibórz, Radlin, Radziechowy-Wieprz, Radzionków, Rajcza, Rędziny, Ruda Śląska, Rudziniec, Rybnik, Rydułtowy, Siemianowice Śląskie, Siewierz, Skoczów, Sławków, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Szczekociny, Świerklaniec, Świętochłowice, Świnna, Tarnowskie Góry, Toszek, Tworóg, Tychy, Ustroń, Węgierska Górka, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Wiśla, Włodowice, Wodzisław Śląski, Wojkowice, Wręczyca Wielka, Wiry, Zabrze, Zawiercie, Zbrostawice, Zebrzydowice, Żarki, Żory, Żywiec (Mapa 7).

Rozwój terenów zamkniętych winien być ukierunkowany na zachowanie ich funkcji podstawowych bezpośrednio związanych z obronnością i bezpieczeństwem państwa, z jednoczesnym wykorzystaniem cech tych obszarów do rozwoju regionu.

Obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi

Województwo śląskie leży w zlewniach dwóch największych polskich rzek – Wisły i Odry i jest jednym z pięciu województw najbardziej zagrożonych wystąpieniem powodzi w skali kraju³⁰. Pod pojęciem powodzi należy rozumieć czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, wywołane przez wezbrane wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych³¹. Zagrożenie powodziowe w regionie jest wypadkową określonych zjawisk atmosferycznych (nierównomierności opadów: opady nawalne, okresy suszy, zjawiska lodowe na rzekach) oraz zmian użytkowania terenów powodujących zmniejszenie retencyjności zlewni związanych z zabudowywaniem dolin rzecznych, regulowaniem cieków przyspieszającym tempo spływu wód, postępującym procesem urbanizacji oraz szybkim przyrostem powierzchni nieprzepuszczalnych (drogi, parkingi, budynki, powierzchnie magazynowe itp.), a także przekształceń powierzchni ziemi i warunków hydrologicznych na skutek podziemnej eksploatacji górniczej.

Obszar funkcjonalny obejmuje:

1. obszary szczególnego zagrożenia powodzią³²:
 - na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($Q_{10\%}$),
 - na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($Q_{1\%}$),
 - obszary, między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego,
2. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($Q_{0,2\%}$),
3. obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

²⁷ Definicja „terenów zamkniętych” [w:] Ustawie z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 520 z późn. zm.), art. 2 pkt. 9.

²⁸ Wykaz terenów zamkniętych wskazany [w:] Decyzji nr 42 Ministra Obrony Narodowej z dnia 4.03.2016 r. w sprawie ustalenia terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej (Dz. Urz. MON z 2016 poz. 25), oraz [w:] Decyzji nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24.03.2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe zamknięte (Dz. Urz. MR 2014 r. poz. 25 z późn. zm.), stan na lipiec 2016 r.

²⁹ Ze względu na skalę i charakter Planu 2020+, będącego dokumentem regionalnym, nie ma możliwości przedstawienia granic poszczególnych terenów zamkniętych w postaci kartograficznej.

³⁰ Zagrożenia okresowe występujące w Polsce, 2010, Biuro monitorowania i analizy zagrożeń, Rządowe Centrum Bezpieczeństwa.

³¹ Definicja „powodzi” [w:] Ustawie z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 469 z późn. zm.), art. 9 ust. 1 pkt. 10.

³² Obszary szczególnego zagrożenia powodzią wskazane [w:] Ustawie o planowaniu..., art. 39 ust. 3 pkt. 6.

Obszary te zostały określone na podstawie map zagrożenia powodziowego³³, natomiast dla terenów nieobjętych mapami, na podstawie obowiązujących studiów ochrony przeciwpowodziowej³⁴ (Mapa 8).

Do gmin, na których występują wskazane na mapach i w studiach obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi należą: Bestwina, Będzin, Bielsko-Biała, Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Bojszowy, Boronów, Buczkowice, Bytom, Chełm Śląski, Chybie, Ciasna, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Czernichów, Czerwionka-Leszczyny, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Dąbrowa Zielona, Dębowiec, Gaszowice, Gierałtowiec, Gilowice, Gliwice, Goczałkowice-Zdrój, Godów, Goleszów, Gorzyce, Hażlach, Herby, Irządze, Imielin, Istebna, Janów, Jastrzębie Zdrój, Jaworzno, Jeleśnia, Kalety, Kamienica Polska, Katowice, Kłomnice, Knurów, Koniecpol, Kornowac, Koszarawa, Koszęcin, Koziegłowy, Kozy, Kroczyce, Krupski Młyn, Kruszyna, Krzanowice, Krzepice, Krzyżanowice, Kuźnia Raciborska, Lelów, Lipie, Lipowa, Lubliniec, Lubomia, Lyski, Łękawica, Łodygowice, Miedźna, Miedźno, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mstów, Mszana, Mysłowice, Myszków, Nędza, Olsztyn, Orzesze, Pawłowice, Piekary Śląskie, Pietrowice Wielkie, Pilchowice, Pilica, Poczesna, Popów, Poraj, Porąbka, Przyrów, Przystajń, Psary, Pszczyna, Pyskowitz, Racibórz, Radziechowy-Wieprz, Rajcza, Ruda Śląska, Rudnik, Rudziniec, Rybnik, Rydułtowy, Siemianowice Śląskie, Siewierz, Skoczów, Sosnowiec, Sośnicowice, Strumień, Suszec, Szczekociny, Szczyrk, Ślemień, Świerklany, Świnna, Tarnowskie Góry, Tworóg, Ujsoły, Węgierska Górka, Wilamowice, Wilkowice, Wodzisław Śląski, Wojkowice, Zabrze, Zawiercie, Zebrzydowice, Żarki, Żarnowiec, Żory, Żywiec (Mapa 9).

Główne działania w obszarze funkcjonalnym winny koncentrować się na podnoszeniu stopnia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego poprzez optymalne zagospodarowanie terenów, których rozwój powinien być podporządkowany zachowaniu równowagi pomiędzy potrzebą ochrony środowiska przyrodniczego, działaniami na rzecz przeciwdziałania zagrożeniu powodziowemu a wykorzystaniem gospodarczym. Priorytetem działań przeciwpowodziowych dla terenów obecnie zurbanizowanych lub przeznaczonych do zabudowy w obowiązujących gminnych dokumentach planistycznych powinna być ochrona zabudowy, natomiast dla obszarów niezabudowanych i nieprzeznaczonych do zabudowy winien być zakaz zabudowy. Dla obszarów szczególnego zagrożenia powodzią winno uwzględniać się obowiązujące zakazy, nakazy, dopuszczenia i ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych dotyczących ochrony przed powodzią. Na wszystkich terenach województwa wskazanych w planach zarządzania ryzykiem powodziowym należy uwzględnić ustalenia tych dokumentów.

2.1.4. Obszary kształtowania potencjału rozwojowego

Obszar cenny przyrodniczo

Województwo śląskie posiada wiele unikalnych wartości przyrodniczych, pomimo że uznawane jest za jeden z najbardziej przekształconych antropogenicznie obszarów Polski. Na obszary cenne przyrodniczo w województwie składają się w szczególności:

- obszary podlegające ochronie prawnej na mocy ustawy o ochronie przyrody³⁵,
- ostoje przyrody,
- korytarze ekologiczne.

Obszary objęte różnymi formami ochrony przyrody stanowią blisko 34% powierzchni województwa (Mapa 10).

Na terenie województwa znajduje się zachodnia część otuliny Babiogórskiego Parku Narodowego, zlokalizowana na terenie gminy Jeleśnia i zajmująca powierzchnię 424,4 ha.

Aż 19% obszaru województwa (wraz z otulinami ponad 30%) zajmują parki krajobrazowe. Na terenie województwa jest ich 8: Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego, Żywiecki Park Krajobrazowy, Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich, Park Krajobrazowy Orlich Gniazd, Park Krajobrazowy Stawki, Park Krajobrazowy Lasy nad Górną Liswartą oraz częściowo Park Krajobrazowy Beskidu Małego i Załęczański Park Krajobrazowy.

Do obszarów wchodzących w skład Europejskiej Sieci Natura 2000 w województwie należy 5 obszarów specjalnej ochrony ptaków (tzw. ostoje ptasie) oraz 40 specjalnych obszarów ochrony siedlisk (tzw. ostoje siedliskowe), w tym 4 ostoje znajdujące się częściowo w województwie małopolskim: Pustynia Błędowska,

³³ W planie zagospodarowania przestrzennego województwa można uwzględnić granice obszarów przedstawione na mapach zagrożenia powodziowego sporządzonych przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej [w:] Ustawie Prawo wodne, art. 88f ust. 5.

³⁴ Studia ochrony przeciwpowodziowej w zlewniach rzek: Boży Stok, Krztynia, Ordonka, Pilica, Stradomka, Wiercica, Żebrówka oraz „Studium określające granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią dla terenów nieobjawianych w zlewni Soły”, stanowiące I etap studium ochrony przeciwpowodziowej.

³⁵ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 z późn. zm.), art. 6.

Dolna Soła, Ostoja Śródkowojurajska i Beskid Mały, jedna częściowo zlokalizowana w województwie opolskim – Dolina Małej Panwi i jedna ostoja położona na pograniczu województw: śląskiego, łódzkiego i świętokrzyskiego - Dolina Górnej Pilicy.

Poza tym w województwie utworzono 65 rezerwatów przyrody, 15 obszarów chronionego krajobrazu, 81 użytków ekologicznych, 22 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe i 11 stanowisk dokumentacyjnych przyrody nieożywionej. Ochroną w formie pomników przyrody objęto 1242 pojedyncze drzewa i krzewy, 181 grup drzew, 32 aleje i szpalery drzew oraz 10 stanowisk rzadkich i chronionych roślin naczyniowych, 25 głazów narzutowych, 17 jaskiń, 15 odstonieć skalnych i skałek, 8 źródlisk, wodospad i odkrywkę geologiczną.

Województwo śląskie jest miejscem występowania gatunków podlegających ochronie prawnej, w tym 357 taksonów chronionych roślin, 37 gatunków grzybów wielkoowocnikowych, 73 gatunków porostów, 400 gatunków kręgowców, w tym: 2 gatunków minogów, 10 gatunków ryb, 18 gatunków płazów, 7 gatunków gadów, 311 gatunków ptaków (w tym 188 lęgowych) i 52 gatunków ssaków oraz 96 taksonów zwierząt bezkręgowych. Dla gatunków zwierząt szczególnej troski wyznaczono 35 stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego ich przebywania.

Ostoje przyrody, jako miejsca koncentracji występowania zagrożonych wyginięciem w regionie gatunków grzybów, roślin, zwierząt oraz zbiorowisk roślinnych i siedlisk przyrodniczych, wskazane zostały w opracowaniu ekofizjograficznym do niniejszego dokumentu. Na system składają się 54 ostoje florystyczno-mykologiczne oraz 40 ostoi faunistycznych. Ich użytkowanie i zagospodarowanie powinno być podporządkowane potrzebom zapewnienia prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego i zachowania różnorodności biologicznej.

Na terenie województwa śląskiego wyznaczone zostały korytarze ekologiczne dla zapewnienia odpowiednich warunków migracji zwierząt z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych grup gatunków: korytarze ichtologiczne dla ryb (7 ponadregionalnych i 15 regionalnych oraz obszary rdzeniowe), korytarze ornitologiczne dla ptaków (4 ponadregionalne i 11 regionalnych wraz z przystankami pośrednimi), korytarze teriologiczne dla ssaków drapieżnych (12 korytarzy) i kopytnych (25 korytarzy) oraz 12 połączonych nimi obszarów węzłowych, korytarze chiropterologiczne dla nietoperzy (o randze regionalnej – łączące miejsca schronień; i o randze lokalnej – dla przemieszczania się pomiędzy kryjówkami dziennymi a żerowiskami) oraz korytarze spójności (w celu utrzymania łączności obszarów o szczególnym znaczeniu dla zachowania różnorodności biologicznej regionu).

Ze względu na lokalizację terenów cennych przyrodniczo wszystkie gminy województwa wchodzi w skład tego obszar (Mapa 11).

Rozwój obszaru powinien być ukierunkowany na ochronę walorów przyrodniczych obszarów cennych przyrodniczo. Cenne elementy środowiska przyrodniczego stanowią jednocześnie główne walory turystyczne województwa śląskiego, stwarzające możliwości rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej regionu. Funkcja ta jest ważnym czynnikiem nie tylko wzrostu, ale także aktywizacji gospodarczej wielu obszarów regionu. Jednakże rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnej na obszarach cennych przyrodniczo winien zostać podporządkowany zachowaniu różnorodności biologicznej.

Obszar ochrony krajobrazów kulturowych

Województwo śląskie jest obszarem o wyjątkowym, zróżnicowanym i bogatym dziedzictwie kulturowym. Zasoby dziedzictwa kulturowego, zarówno materialne, jak i niematerialne, mają szczególne znaczenie w zachowaniu tożsamości regionu, kształtowaniu atrakcyjności gospodarczej i turystycznej województwa.

W obszarze ochrony znalazły się najcenniejsze elementy dziedzictwa regionu takie jak: otulina parku narodowego, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obiekty proponowane do umieszczenia na liście Światowego Dziedzictwa UNESCO, parki kulturowe, ponadto zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki historii i obiekty figurujące w rejestrze zabytków województwa śląskiego oraz dobra kultury współczesnej.³⁶

W grupie pomników historii znajdują się 4 obiekty: Klasztor i Sanktuarium na Jasnej Górze w Częstochowie; Osiedle robotnicze Nikiszowiec, Gmach Województwa i Sejmu Śląskiego w Katowicach oraz Podziemia Kopalni Rud Srebronośnych oraz Sztolni „Czarnego Pstrąga” w Tarnowskich Górach, proponowane wraz z zespołem obiektów funkcjonalnie powiązanych z kopalnią, do wpisania na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Na listę pomników historii wnioskowane są: Zespół Radiostacji w Gliwicach i Katedra p.w. Chrystusa Króla w Katowicach³⁷.

³⁶ Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1446, z późn. zm.)

³⁷ Rejestr Zabytków Województwa Śląskiego, <http://wkz.katowice.pl/index.php/rejestr-zabytkow>, stan na dzień 31.12.2015 r.

W regionie utworzone zostały dwa parki kulturowe: cmentarz żydowski w Żorach, „Hałda Popłuczkowa” w Tarnowskich Górach, trzy kolejne planowane są do utworzenia³⁸: obszar starego miasta w Bieruniu, grobla w Bieruniu oraz historyczne centrum miasta w Rybniku.

Rejestr zabytków województwa śląskiego obejmuje ochroną 3995 zabytków nieruchomych i około 230 stanowisk archeologicznych.

W granicach województwa śląskiego znajduje się 45 miast historycznych. Powstawały one przy historycznych traktach. Miasta historyczne (m.in. Częstochowa, Gliwice, Bytom) uległy głębokim przeobrażeniom na skutek procesów industrializacji, które zachodziły od XVIII do XX w. Był to również okres dynamicznego kształtowania się nowych miast (m.in. Katowice, Zabrze, Chorzów). Najnowsze układy urbanistyczne zostały ukształtowane w drugiej połowie XX wieku. Należą do nich Tychy i mniejsze układy tzw. osiedli socrealistycznych. Świadectwem tych wszystkich zmian jest licznie zachowana zabudowa miejska z epoki historyzmu, secesji i modernizmu.

Specyficznym dziedzictwem okresu industrializacji (od XVIII do XX w.), podkreślającym odrębność i wyjątkowość krajobrazu kulturowego regionu, są historyczne obiekty i zespoły zabudowy związane z górnictwem węgla kamiennego, wydobywaniem i przetwórstwem metali kolorowych, jak kopalnia cynku i srebra oraz hutnictwem żelaza.

Dziedzictwem procesów industrializacyjnych są również zespoły fabryczno-rezydencjonalne, charakteryzują się one powiązaniem funkcjonalno-przestrzennym zakładu przemysłowego, osiedla patronackiego oraz willi lub pałacu właściciela. Osiedla i kolonie robotnicze o największych walorach urbanistycznych i architektonicznych to m.in. Nikiszowiec w Katowicach, Borsig i Zandek w Zabrzu, Ficus i Kaufhaus w Rudzie Śląskiej, osiedle kopalni „Dębieńsko” w Czerwionce-Leszczynach, osiedle TAZ w Zawierciu, osiedle Czeladź-Piaski w Czeladzi.

Procesy industrializacyjne miały bezpośredni wpływ na wykształcenie się krajobrazu miejsko-przemysłowego na obszarze Metropolii Górnośląskiej i Aglomeracji Rybnickiej. Sieci osadniczej towarzyszą zespoły przemysłowe i tereny poprzemysłowe z hałdami i wyrobiskami. Do popularyzacji dziedzictwa industrialnego, a tym samym edukacji w zakresie znaczenia i ochrony jego obiektów przyczynia się turystyczny Szlak Zabytków Techniki Województwa Śląskiego oraz organizowana cyklicznie „Industriada”.

Ważnym elementem krajobrazu kulturowego województwa śląskiego są historyczne kompozycje krajobrazowe, m.in. w Koszęcinie, Rudach, Świerklańcu, Złotym Potoku i Żywcu, a także zespoły rezydencjonalne i pałacowo-parkowe, m.in. w Brynku, Irządzach, Kamieńcu, Krowiarkach, Łubiu, Nakle, Pilicy, Pławniowicach, Siemianowicach Śląskich, Sławikowie, Szczekocinach. Godne uwagi jest założenie pałacowo-parkowe w Pszczyńcu.

Obszarem bardzo interesującym pod względem krajobrazowym jest Jura Krakowsko-Częstochowska. W okresie od XIV do XVI w. na terenie Jury powstała linia zamków i strażnic obronnych, których ruiny (np. Mirów, Morsko, Olsztyn, Podzamcze) są do dzisiaj wyróżniającą cechą krajobrazu tego obszaru, tworząc Szlak Orlich Gniazd. Przykładem nowożytnych budowli obronnych są fortyfikacje bastionowe zachowane na Jasnej Górze w Częstochowie, w Pilicy oraz w Krzepicach.

Architekturę obronną reprezentują również, pochodzące z XX wieku, obiekty Obszaru Warownego „Śląsk” oraz umocnienia niemieckie z lat 30. Są to konstrukcje żelbetowe znajdujące się m.in. w Bytomiu, Chorzowie, Łaziskach Górnych, Nieborowicach, Rudzie Śląskiej, Tarnowskich Górach i Wyrach.

Na południu województwa, na terenach górskich, rozciąga się specyficzny krajobraz kulturowy, ukształtowany w wyniku gospodarki pasterskiej. Na obszarze tym zachowało się dużo przykładów architektury drewnianej, zarówno świeckiej, jak i sakralnej (np. Istebna, Jeleśnia, Milówka, Wiśla, Złatna). Przykłady architektury drewnianej znajdują się także w powiatach: gliwickim, lublinieckim, pszczyńskim, rybnickim (np. Grzawa, Koszęcin, Łąka, Miedźna, Rudziniec, Żernica). Są to przede wszystkim kościoły o konstrukcji zrębowej, dzwonnice i spichlerze. Najstarsze drewniane kościoły datowane są na XV wiek, są to kościoły w Bojszowie, Ćwiklicach, Gliwicach, Księżym Lesie, Łaziskach, Poniszowicach. W północno-wschodniej części województwa ciągle można jeszcze spotkać typowe dla tych terenów drewniane zagrody. Najcenniejsze obiekty włączone zostały w Szlak Architektury Drewnianej.

Dużą wartość przedstawia wielkomiejska architektura nowoczesna. Przeprowadzona waloryzacja najcenniejszych dzieł architektury pozwoliła na sporządzenie katalogu 34 dóbr kultury współczesnej³⁹. W katalogu znalazły się utwory architektoniczne, głównie obiekty użyteczności publicznej, jak kościoły, obiekty

³⁸ j. w.

³⁹ Katalog dóbr kultury współczesnej stanowi Aneks 4.

szkolnictwa, kultury, administracji, sportu, handlu, biurowe, także budynki mieszkalne oraz założenia urbanistyczno-architektoniczne a także obiekt urbanistyczno-rzeźbiarski.

Głównym celem utworzenia listy najcenniejszych obiektów jest objęcie ich skuteczną ochroną przed wszelkimi ingerencjami, które mogą naruszyć integralność dzieła architektonicznego czy urbanistycznego, a w konsekwencji prowadzić do jego degradacji czy destrukcji.

W skład obszaru ochrony krajobrazów kulturowych wchodzi gminy, na terenie których zlokalizowane są poszczególne elementy dziedzictwa: Bestwina, Będzin, Bielsko-Biała, Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Bojszowy, Boronów, Brenna, Buczkowice, Bytom, Chełm Śląski, Chorzów, Ciasna, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Czernichów, Czerwionka-Leszczyny, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Dąbrowa Zielona, Dębowiec, Gaszowice, Gierałtówice, Gilowice, Gliwice, Goczałkowice-Zdrój, Godów, Golezów, Gorzyce, Hażlach, Herby, Imielin, Irządze, Istebna, Janów, Jasienica, Jastrzębie-Zdrój, Jaworze, Jaworzno, Jeleśnia, Kalety, Katowice, Kłobuck, Kłomnice, Kobiór, Kochanowice, Koniecpol, Konopiska, Kornowac, Koszarawa, Koszęcin, Koziegłowy, Kozy, Kroczyce, Krupski Młyn, Kruszyna, Krzanowice, Krzepice, Krzyżanowice, Kuźnia Raciborska, Lelów, Lędziny, Lipie, Lipowa, Lubliniec, Lubomia, Lyski, Łaziska Górne, Łazy, Łękawica, Łodygowice, Miasteczko Śląskie, Miedźna, Miedźno, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mstów, Mszana, Mykanów, Mysłowice, Myszków, Nędza, Niegowa, Ogrodzieniec, Olsztyn, Opatów, Ornontowice, Orzesze, Ożarówice, Pawłowice, Pawonków, Piekary Śląskie, Pietrowice Wielkie, Pilchowice, Pilica, Popów, Poraj, Porąbka, Poręba, Przysów, Przystajń, Pszczyna, Pszów, Pyskowice, Racibórz, Radziechowy-Wieprz, Radzionków, Rajcza, Rędziny, Ruda Śląska, Rudnik, Rudziniec, Rybnik, Rydułtowy, Siemianowice Śląskie, Siewierz, Skoczów, Sławków, Sosnowiec, Sośnicowice, Strumień, Suszec, Szczekociny, Szczyrk, Ślemień, Świerklaniec, Świerklany, Świętochłowice, Świnna, Tarnowskie Góry, Toszek, Tworóg, Tychy, Ujsoły, Ustroń, Węgierska Górka, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Wiśla, Włodowice, Wodzisław Śląski, Woźniki, Wręczyca Wielka, Wyry, Zabrze, Zawiercie, Zbrostawice, Zebrzydowice, Żarki, Żarnowiec, Żory, Żywiec (Mapa 12).

Rozwój obszaru powinien być ukierunkowany na ochronę zasobów dziedzictwa kulturowego, zarówno materialnych jak i niematerialnych, mających szczególne znaczenie dla zachowania tożsamości regionu, kształtowania turystycznej i gospodarczej atrakcyjności województwa oraz tworzenia nowych miejsc pracy.

Obszar ochrony i kształtowania zasobów wodnych

Obszar funkcjonalny ochrony i kształtowania zasobów wodnych obejmuje teren całego województwa (Mapa 13).

Woda, jako jeden z najważniejszych użytkowych elementów środowiska podlega szczególnej ochronie. Wielkość zasobów wód na obszarze województwa jest zróżnicowana przestrzennie i uwarunkowana przede wszystkim czynnikami naturalnymi (hydrogeologicznymi i meteorologicznymi), a także antropogenicznymi. Dostępne do zagospodarowania zasoby wód podziemnych województwa w odniesieniu do jego powierzchni są ponadprzeciętne w skali kraju, mimo iż ogólna wielkość zasobów eksploatacyjnych kształtuje się poniżej średniej krajowej.

Zasoby wód powierzchniowych województwa są stosunkowo niewielkie w odniesieniu do dużego zapotrzebowania na wodę i ograniczonej przydatności części z nich z powodu zanieczyszczenia. Na zasoby wód powierzchniowych składają się wody płynące oraz wody stojące. Ilość naturalnych zbiorników wodnych w regionie jest niewielka, ale cechą wyróżniającą województwo na tle kraju jest duża liczba zbiorników antropogenicznych (kilka tysięcy).

Na terenie województwa eksploatuje się zarówno wody powierzchniowe, jak i podziemne.

Użytkowe wody podziemne w województwie śląskim występują przede wszystkim w utworach czwartorzędu, trzeciorzędu, kredy, jury, triasu, karbonu i dewonu, a dla ochrony najcenniejszych ich zasobów wydzielone zostały Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP) oraz Lokalne Zbiorniki Wód Podziemnych (LZWP, dawne GZWP):

- 325 Zbiornik Częstochowa (W);
- 326 Zbiornik Częstochowa (E);
- 327 Zbiornik Lubliniec-Myszków;
- 328 Dolina Kopalna rzeki Mała Panew;
- 329 Zbiornik Bytom;
- 330 Zbiornik Gliwice;
- 331 Dolina kopalna rzeki Górna Kłodnica;
- 332 Zbiornik Subniecka Kędzierzyńsko-Głubczycka;
- 333 Zbiornik Opole-Zawadzkie;
- 335 Zbiornik Krapkowice-Strzelce Opolskie;

- 345 LZWP Zbiornik Rybnik dawny GZWP;
- 346 Zbiornik Pszczyna;
- 347 Dolina rzeki Górna Wisła;
- 348 LZWP Zbiornik warstw Godula (Beskid Śląski), dawny GZWP;
- 408 Niecka Miechowska (NW);
- 409 Niecka Miechowska (SE);
- 445 LZWP Zbiornik warstw Magura (Babia Góra), dawny GZWP;
- 446 LZWP Dolina rzeki Soła, dawny GZWP;
- 447 LZWP Zbiornik warstw Godula (Beskid Mały), dawny GZWP;
- 448 LZWP Dolina rzeki Biała, dawny GZWP;
- 452 Zbiornik Chrzanów;
- 453 Zbiornik Biskupi Bór;
- 454 Zbiornik Olkusz-Zawiercie;
- 455 Zbiornik Dąbrowa Górnicza.

Dla GZWP oraz LZWP zostały wskazane granice ich projektowanych obszarów ochronnych, zgodnie z dokumentacjami hydrogeologicznymi określającymi warunki hydrogeologiczne wyżej wymienionych zbiorników wód podziemnych ([Mapa 13](#))⁴⁰. W przypadku GZWP nr 327 i 329 nie zostały wskazane obszary ochronne. Obszar GZWP nr 327 uznany został za udokumentowany, jednakże dokumentacja nie spełnia wymagań określonych w rozporządzeniu i metodyce dla dokumentacji określającej warunki hydrogeologiczne na potrzeby ustanawiania obszarów ochronnych. Natomiast dokumentacja hydrologiczna dla GZWP nr 329 znajduje się w trakcie opracowywania.

Projektowane obszary ochronne zbiorników wód podziemnych planowane są do ustanowienia w trybie ustawy Prawo wodne, w zależności od zapisów planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy. Dla ustanowionych obszarów ochronnych GZWP będą obowiązywać zakazy i ograniczenia określone w przepisach odrębnych.

Do kluczowych problemów gospodarki wodnej zalicza się kwestie ilościowe, związane z użytkowaniem wód powierzchniowych i podziemnych, a także kwestie jakościowe związane z odprowadzaniem nieoczyszczanych i niedostatecznie oczyszczanych ścieków komunalnych oraz przemysłowych, niedostateczną sanitacją obszarów wiejskich i rekreacyjnych oraz zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, stawów rybnych, składowisk odpadów i wód opadowych.

Ze względu na ochronę zasobów wodnych i w celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, Dyrektorzy poszczególnych Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej działających na obszarze województwa śląskiego, ustanowili strefy ochronne ujęć wody ([Mapa 13](#)):

1. „Blachownia” - Blachownia;
2. „Borek” - Kornowac;
3. „Bystra” - Wilkowice (Bystra);
4. „Cisie” - Blachownia;
5. „Goczałkowice” - Pszczyna, Chybie, Strumień, Goczałkowice-Zdrój, Czechowice-Dziedzice;
6. „Gościejów” – Wisła;
7. „Gronie” - Tychy;
8. „Las” - Tychy;
9. „Łobodno” – Kłobuck;
10. „Manderłówka” - Tychy;
11. „Meszna” - Wilkowice (Meszna);
12. „Ostropa” - Gliwice;
13. „P-1” - Dąbrowa Górnicza;
14. „Sabina” - Mikołów;
15. „Sad” - Tychy, Katowice;
16. „Soła II” i „Soła III” – Porąbka;
17. „Srocko-Olsztyn” - Olsztyn, Częstochowa, Mstów;
18. „Tr-3” - Dąbrowa Górnicza Trzebiesławice;
19. „Wielki Bór” - Częstochowa, Blachownia (Nowa Gorzelnia);

⁴⁰ Granice GZWP i LZWP oraz projektowane obszary ochronne wskazano na podstawie aktualnych dokumentacji hydrogeologicznych określających warunki hydrogeologiczne w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych poszczególnych zbiorników wód podziemnych.

20. "Wierchowisko" - Mykanów, Kłobuck;
21. „Wilcze Gardło” - Gliwice, Sośnicowice;
22. ujęcie z rzeki Koszarawa - Żywiec;
23. „ujęcie przy ul. Parkowej 1” – Szczekociny;
24. ujęcie z rzeki Soły („Czaniec”) - Porąbka;
25. ujęcie z potoku Stryszawka - Jeleśnia, Ślemień (Sucha Beskidzka woj. małopolskie);
26. „źródło Hania” - Wilkowice;

Efektywne gospodarowanie wodami musi uwzględniać zaspokojenie potrzeb ludności i gospodarki w zakresie wystarczającej ilości wody, spełniającej wymagania, co do jakości, przy równoczesnej ochronie zasobów wodnych oraz utrzymaniu dla ekosystemów wodnych i od wody zależnych odpowiadających im warunków środowiskowych.

Gospodarowanie wodami powinno być prowadzone zlewniowo z zachowaniem zasady racjonalnego i całościowego traktowania zasobów wód powierzchniowych i podziemnych, z uwzględnieniem ich ilości i jakości. Dla ochrony ilościowej należy eksploatować ujęcia wody tak, by została zachowana równowaga hydrodynamiczna pomiędzy ilością wody pobieranej a zasilającej zasób oraz realizować działania zwiększające naturalną retencję w zlewni. Dla jakościowej ochrony wód winno się podejmować działania zapobiegające ich zanieczyszczeniu lub skażeniu. Szczególnej ochrony wymagają strefy ochronne ujęć wód, Główne Zbiorniki Wód Podziemnych oraz tereny o dużej podatności płytkich wód podziemnych na zanieczyszczenia z powierzchni terenu.

Dla obszarów, na których ustanowiono strefy ochrony ujęć wód, należy uwzględniać obowiązujące zakazy, nakazy i ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych dotyczących ochrony wód. Na wszystkich terenach województwa wskazanych w planach gospodarowania wodami na obszarze dorzecza i planach przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze dorzecza należy uwzględnić ustalenia tych dokumentów.

Dla poprawy ilościowego i jakościowego stanu wód w województwie niezbędna jest współpraca z województwami ościennymi w tym zakresie.

Racjonalne gospodarowania zasobami wodnymi jest konieczne także ze względu na występujące okresowo zjawisko suszy, czyli spadku dostępności wody poniżej średniej w określonym czasie i obszarze, na skutek niedoboru opadu atmosferycznego. Na stopień zagrożenia suszą w województwie śląskim mają wpływ uwarunkowania naturalne (wielkość opadów atmosferycznych, warunki fizycznogeograficzne oraz hydrologiczne) oraz działalność antropogeniczna związana z wykorzystaniem zasobów wodnych.

Obszar województwa śląskiego jest narażony na wystąpienie zjawiska suszy, w jej czterech typach: atmosferycznej, glebowej, hydrologicznej i hydrogeologicznej, powiązanych ze sobą w sensie przyczynowo-skutkowym⁴¹. W celu zapobiegania czasowym niedoborom wody konieczna jest budowa regionalnych systemów wodociągowych, opartych na wielu źródłach, umożliwiających racjonalne i sprawne zarządzanie zasobami wodnymi w sytuacjach kryzysowych.

Obszar udokumentowanych złóż kopalin.

Zróżnicowana budowa geologiczna województwa śląskiego pozwala na dokumentowanie i eksploatację złóż różnorodnych kopalin. Złoża kopalin podlegają ochronie jako zasoby naturalne, podobnie jak zasoby wód, gleby, powierzchnia ziemi, fauna, flora i powietrze.

Obszary strategicznych złóż kopalin wyznacza się w celu zachowania wartości użytkowych złóż kopalin mających znaczenie strategiczne dla gospodarki państwa, w tym zachowania bezpieczeństwa energetycznego kraju w perspektywie roku 2030 i lat późniejszych.

Ze względu na brak wykazu strategicznych złóż kopalin, jako podstawę do delimitacji obszaru funkcjonalnego przyjęto obszary występowania udokumentowanych złóż kopalin⁴² (Mapa 14), co znalazło swoje odzwierciedlenie również w nazwie obszaru. Zaliczono do niego gminy, na terenie których zlokalizowane są udokumentowane złoża kopalin: Bestwina, Będzin, Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Bojszowy, Boronów, Brenna, Buczkowice, Bytom, Chełm Śląski, Chorzów, Chybie, Ciasna, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź,

⁴¹ Podstawowymi dokumentami planistycznymi w zakresie zarządzania ryzykiem suszy są plany przeciwdziałania skutkom suszy w dorzeczach oraz plany przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych, opracowywane odpowiednio przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej. Dokumenty te są obecnie w trakcie opracowywania, a ich aktualizacja przewidziana jest co 6 lat. Zgodnie z zapisami Prawo wodne dokumenty te identyfikują i hierarchizują obszary zagrożone wystąpieniem zjawiska suszy, oceniają potrzeby w zakresie ochrony przed skutkami suszy i określają działania mające na celu przeciwdziałanie i łagodzenie jej skutków. W województwie śląskim będą obowiązywać 3 plany przeciwdziałania skutkom suszy w dorzeczach Wisły, Odry oraz Czadeczek, a zgodnie z podziałem na regiony wodne - 7 planów dla Czadeczek (RZGW Gliwice), Górnej Odry (RZGW Gliwice), Małej Wisły (RZGW Gliwice), Górnej Wisły (RZGW Kraków), Warty (RZGW Poznań), Środkowej Odry (RZGW Wrocław), Środkowej Wisły (RZGW Warszawa); Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (M.P. z 2011 r., poz. 549); Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (M.P. z 2011 r., poz. 541).

⁴² M I D A S, Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, dostęp: 9 marca 2016 r.

Czernichów, Czerwionka-Leszczyny, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Dębowiec, Gaszowice, Gierałtówce, Gilowice, Gliwice, Goczałkowice-Zdrój, Godów, Goleszów, Gorzyce, Hażlach, Imielin, Istebna, Janów, Jasienica, Jastrzębie-Zdrój, Jaworze, Jaworzno, Jejkowice, Jeleśnia, Kalety, Kamienica Polska, Katowice, Kłobuck, Kłomnice, Knurów, Kobiór, Kochanowice, Koniecpol, Konopiska, Kornowac, Koszęcin, Kozięgłowy, Kozy, Kroczyce, Kruszyna, Krzanowice, Krzepice, Krzyżanowice, Kuźnia Raciborska, Lędziny, Lipie, Lubomia, Lyski, Łaziska Górne, Łazy, Łękawica, Łodygowice, Marklowice, Miasteczko Śląskie, Miedźna, Miedźno, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mstów, Mszana, Mykanów, Mysłowice, Myszków, Nędza, Niegowa, Ogrodzieniec, Olsztyn, Ornontowice, Orzesze, Panki, Pawłowice, Pawonków, Piekary Śląskie, Pietrowice Wielkie, Pilchowice, Poczesna, Popów, Poraj, Porąbka, Poręba, Przyrów, Przystajń, Psary, Pszczyna, Pszów, Pyskowice, Racibórz, Radlin, Radziechowy-Wieprz, Radzionków, Rędziny, Ruda Śląska, Rudziniec, Rybnik, Rydułtowy, Siemianowice Śląskie, Siewierz, Skoczów, Sławków, Sosnowiec, Sońcówce, Starcza, Strumień, Suszec, Szczekociny, Świerklaniec, Świerklany, Świętochłowice, Tarnowskie Góry, Tychy, Ujsoty, Ustroń, Wilamowice, Wiśła, Włodowice, Wodzisław Śląski, Wojkowice, Woźniki, Wręczyca Wielka, Wyry, Zabrze, Zawiercie, Zbrostawice, Zebrzydowice, Żarki, Żory, Żywiec (Mapa 15).

Jednocześnie z uwagi na brak na terenie województwa udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla, nie zostały one przedstawione.

Rozwój obszaru powinien być ukierunkowany na ochronę terenów złóż umożliwiającą ich przyszłą eksploatację z uwzględnieniem minimalizacji kosztów związanych z ochroną środowiska.

2.1.5. Obszar funkcjonalny wymagający rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej

Obszar przygraniczny

Obszar przygraniczny województwa położony jest wzdłuż granicy z Republiką Czeską i Słowacką (stanowiącej wewnętrzną granicę UE). Na obszarze realizowana jest współpraca transgraniczna w ramach euroregionów, tj.: Euroregionu Silesia, Euroregionu Śląsk Cieszyński i Euroregionu Beskidy oraz Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TRITIA. Obszar ten objęty jest wsparciem w ramach Programu Operacyjnego Europejskiej Współpracy Terytorialnej na lata 2014-2020.

W obszarze przygranicznym znalazły się gminy: Bestwina, Bielsko-Biała, Brenna, Buczkowice, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czernichów, Czerwionka-Leszczyny, Dębowiec, Gaszowice, Gilowice, Goczałkowice-Zdrój, Godów, Goleszów, Gorzyce, Hażlach, Istebna, Jasienica, Jastrzębie Zdrój, Jaworze, Jejkowice, Jeleśnia, Kobiór, Kornowac, Koszarawa, Kozy, Krzanowice, Krzyżanowice, Kuźnia Raciborska, Lipowa, Lubomia, Lyski, Łękawica, Łodygowice, Marklowice, Miedźna, Milówka, Mszana, Nędza, Pawłowice, Pietrowice Wielkie, Porąbka, Pszczyna, Pszów, Racibórz, Radlin, Radziechowy-Wieprz, Rajcza, Rudnik, Rybnik, Rydułtowy, Skoczów, Strumień, Suszec, Szczyrk, Ślemień, Świerklany, Świnna, Ujsoty, Ustroń, Węgierska Górka, Wilamowice, Wilkowice, Wiśła, Wodzisław Śląski, Zebrzydowice, Żory, Żywiec (Mapa 16).

Rozwój obszaru powinien być ukierunkowany na stymulowanie wzrostu gospodarczego i rozwoju przedsiębiorczości poprzez współpracę międzynarodową, wymianę doświadczeń i dobrych praktyk w zakresie infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, turystyki, wspólnego przeciwdziałania klęskom żywiołowym, itp.

2.1.6. Obszary wymagające rewitalizacji

Obszarami wymagającymi rewitalizacji są tereny znajdujące się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych⁴³. Należą do nich tereny i obiekty zdegradowane, zdewastowane, w tym głównie przemysłowe, powojenne i pokolejowe, w większości zlokalizowane w centrach miast i dzielnicach śródmiejskich, w sąsiedztwie arterii komunikacyjnych i obszarów o walorach przyrodniczo-krajobrazowych. Obejmują one liczne osiedla robotnicze, zespoły zabudowy, tereny i obiekty postindustrialne. Po upadku tradycyjnych gałęzi przemysłu i braku z tym związanych procesów restrukturyzacyjnych oraz lokowaniu inwestycji na nowych terenach nastąpiła depopulacja, wyludnianie dzielnic oraz degradacja tkanki zabudowy mieszkaniowej. Powyższe doprowadziło do segregacji przestrzennej mieszkańców i powstawania dzielnic biedy i wykluczenia społecznego.

⁴³ Charakterystyka obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wskazana [w:] Ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777), art. 9.

Niniejszy obszar funkcjonalny obejmuje 71 miast: Będzin, Bielsko-Biała, Bieruń, Blachownia, Bytom, Chorzów, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Czerwionka-Leszczyny, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Imielin, Jastrzębie Zdrój, Jaworzno, Kalety, Katowice, Kłobuck, Knurów, Koniecpol, Koziegłowy, Krzanowice, Krzepice, Kuźnia Raciborska, Łędziny, Lubliniec, Łaziska Górne, Łazy, Miasteczko Śląskie, Mikołów, Mysłowice, Myszków, Ogrodzieniec, Orzesze, Piekary Śląskie, Pilica, Poręba, Pszczyna, Pszów, Pyskowice, Racibórz, Radlin, Radzionków, Ruda Śląska, Rybnik, Rydułtowy, Siemianowice Śląskie, Siewierz, Skoczów, Sławków, Sosnowiec, Sośnicowice, Strumień, Szczekociny, Szczyrk, Świętochłowice, Tarnowskie Góry, Toszek, Tychy, Ustroń, Wilamowice, Wisła, Wodzisław Śląski, Wojkowice, Woźniki, Zabrze, Zawiercie, Żarki, Żory, Żywiec (Mapa 17).

Główne wyzwania dla tych obszarów będą dotyczyć przywrócenia im funkcji użytkowych poprzez nowe zagospodarowanie o wysokich walorach architektury i urbanistyki, uwzględniające zagadnienia efektywności energetycznej i poszanowania energii, ukierunkowane na ochronę dziedzictwa kulturowego i kształtujące struktury pod kątem poprawy jakości środowiska zamieszkania. Istotna jest integracja przestrzenna i społeczna terenów zdegradowanych, kreowanie miejsc przestrzeni publicznej ukierunkowane na podniesienie jakości życia mieszkańców.

Nieuwzględnienie danej gminy w tym obszarze nie wyklucza jej z możliwości wyznaczenia w swoich granicach obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji zgodnie z ustawą o rewitalizacji oraz starania się o dofinansowanie w zakresie rewitalizacji.

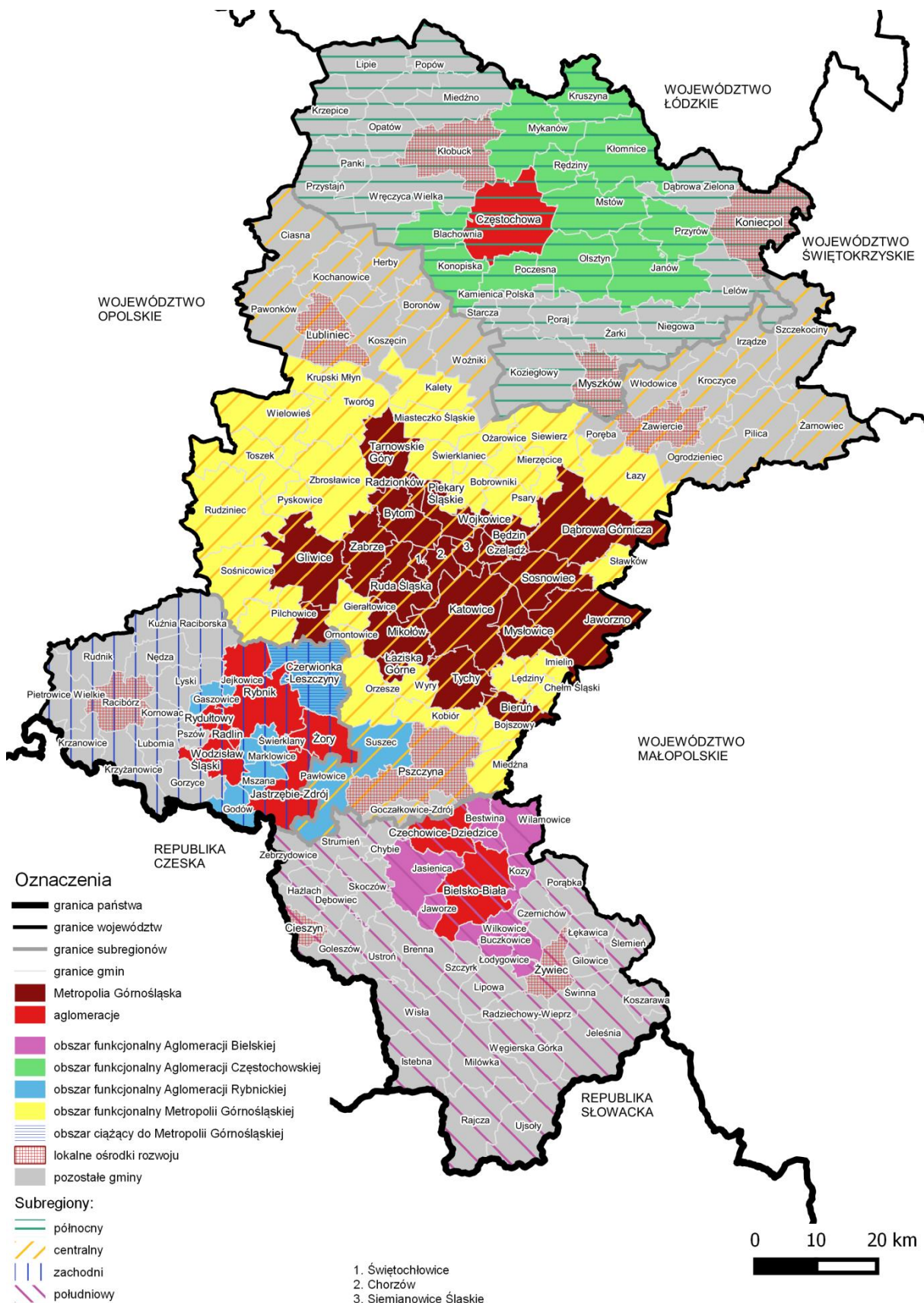
2.1.7. Obszar funkcjonalny strefy okołolotniskowej MPL „Katowice”

Delimitacja obszaru funkcjonalnego strefy okołolotniskowej Międzynarodowego Portu Lotniczego „Katowice” została przeprowadzona w procesie opracowania zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego w 2010 r. Strefa okołolotniskowa obejmuje teren portu MPL „Katowice” w Pyrzowicach, w szerokim kontekście powiązań przestrzennych i funkcjonalnych, zlokalizowany w obrębie gmin Bobrowniki, Mierzęcice, Ożarówiec i Siewierz, przy czym nie jest ona tożsama z ustanowionym obszarem ograniczonego użytkowania (Mapa 18).

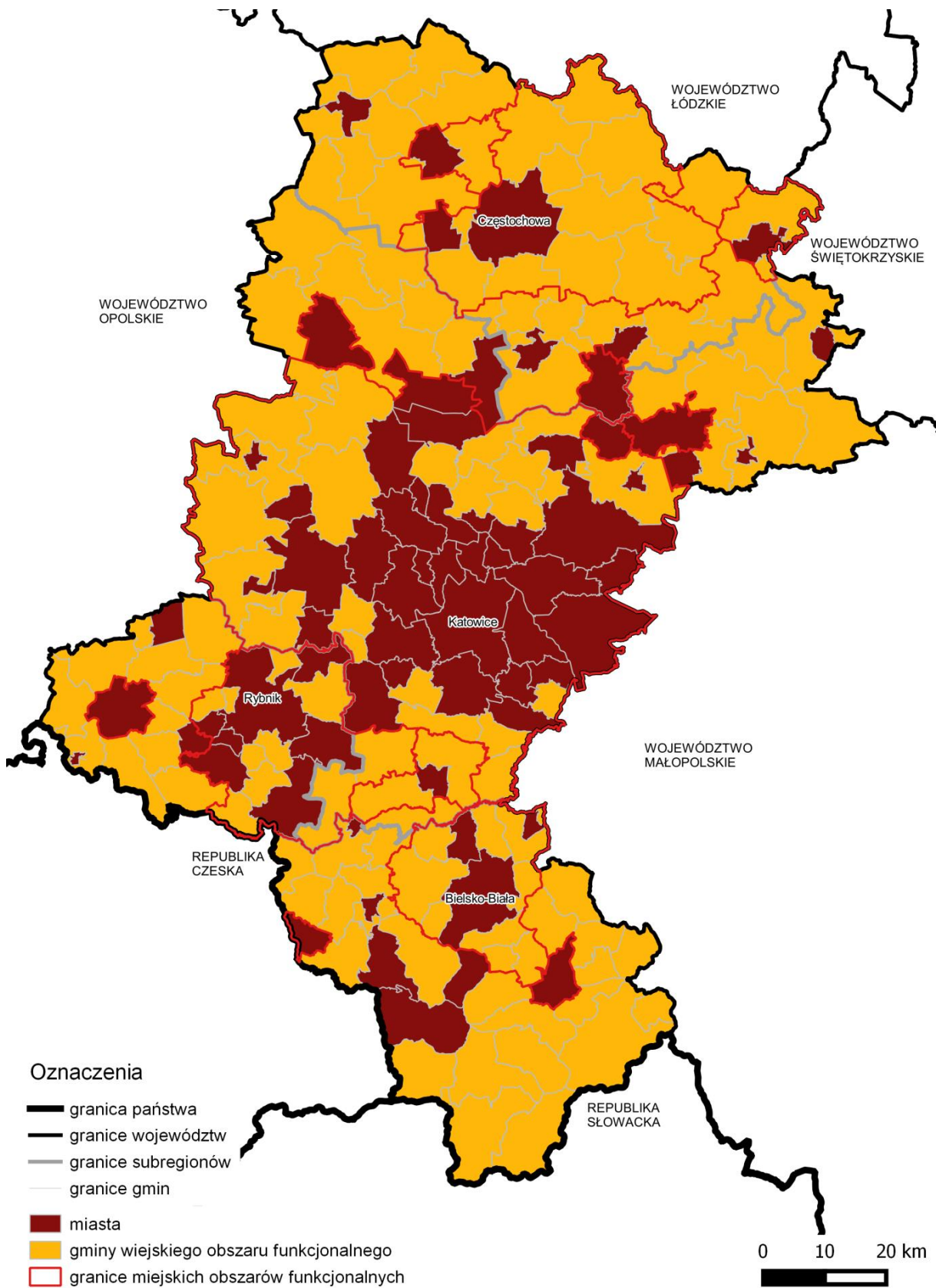
W strukturze funkcjonalno-przestrzennej strefy wyodrębnione zostały: obszar MPL „Katowice”, obszar przestrzennego rozwoju infrastruktury lotniskowej, obszar zagospodarowania strefy przylotniskowej z budową linii kolejowej, obszar rozwoju istniejącego układu osadniczego, obszary przekształceń istniejącego układu osadniczego z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z funkcjonowania i potrzeb rozwoju MPL „Katowice”, obszary pełniące funkcje ekologiczne, obszary rozwoju stref aktywności gospodarczych przy węzłach i w korytarzach dróg krajowych.

Rozwój strefy okołolotniskowej ukierunkowany jest na zwiększenie potencjału MPL „Katowice” w systemie transportu krajowego i międzynarodowego, poprawę dostępności i rozbudowę infrastruktury oraz rozwój funkcji logistycznych i biznesowych. W strefie obowiązują zakazy, ograniczenia i dopuszczenia wynikające z ustanowionego obszaru ograniczonego użytkowania Międzynarodowego Portu Lotniczego „Katowice” w Pyrzowicach⁴⁴.

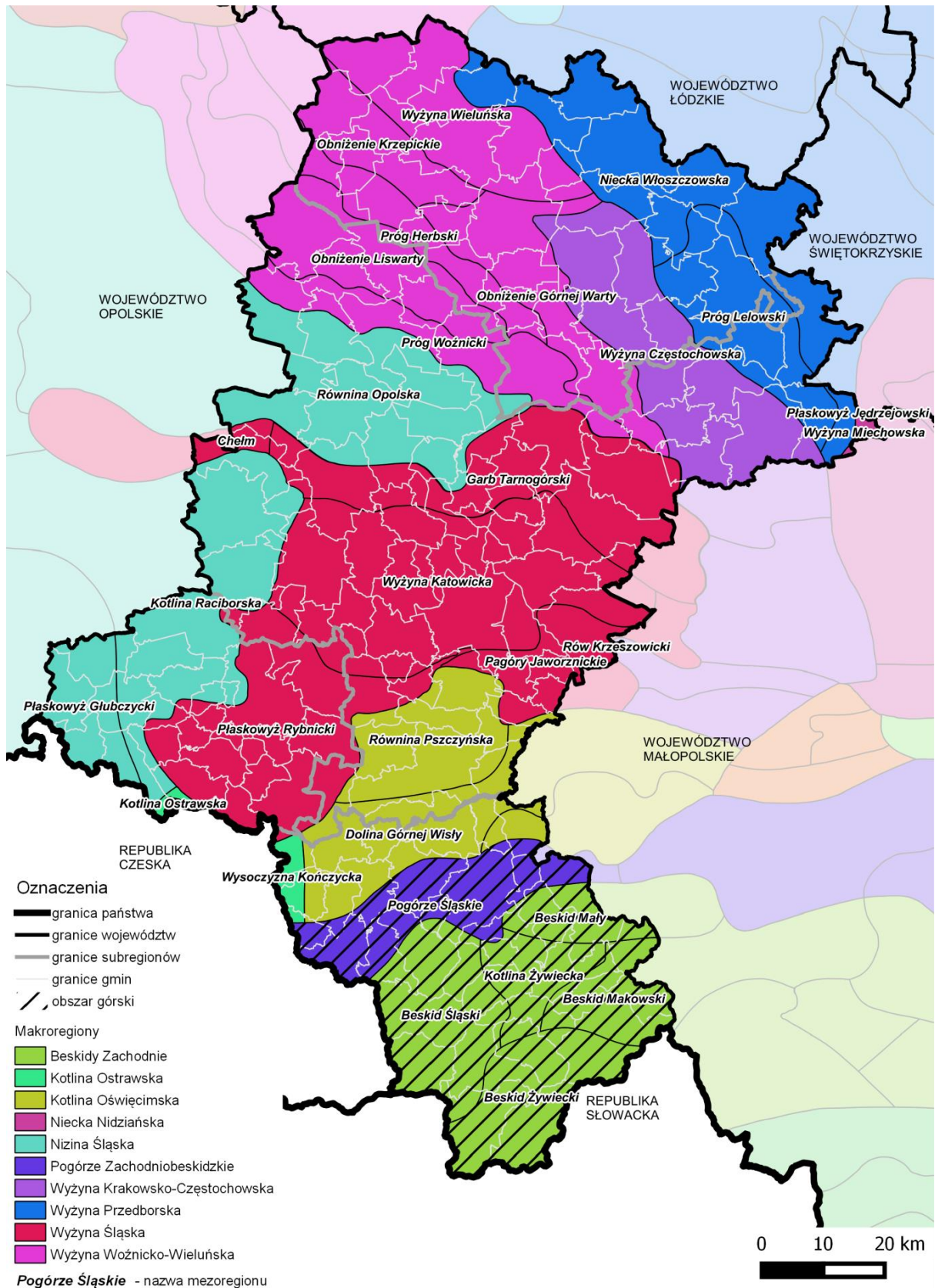
⁴⁴ Obszar ograniczonego użytkowania Międzynarodowego Portu Lotniczego „Katowice” w Pyrzowicach; Uchwała Nr IV/53/12/2014 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 25 sierpnia 2014 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania Międzynarodowego Portu Lotniczego „Katowice” w Pyrzowicach.

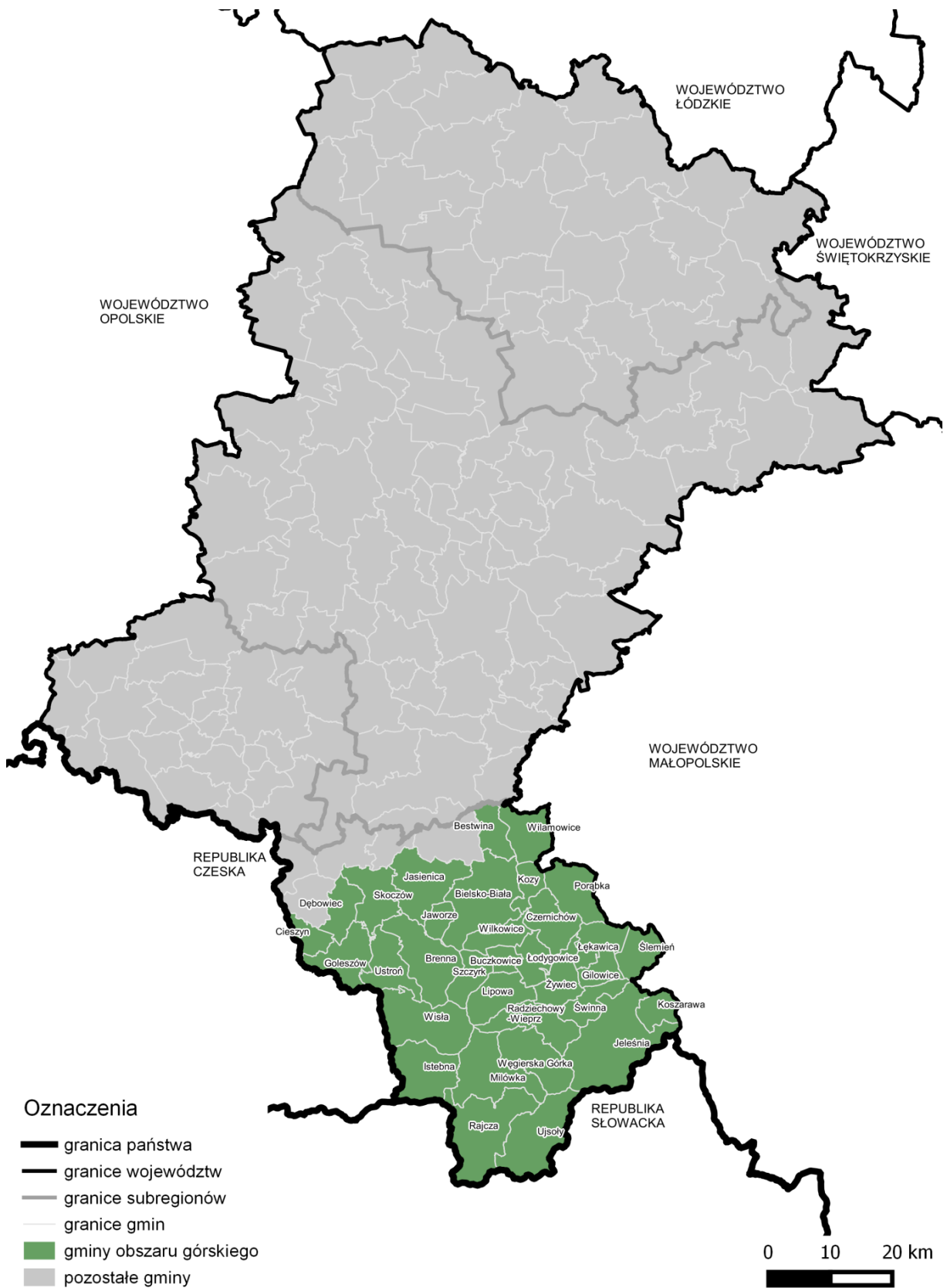
Mapa 3. Miejskie obszary funkcjonalne. Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”.

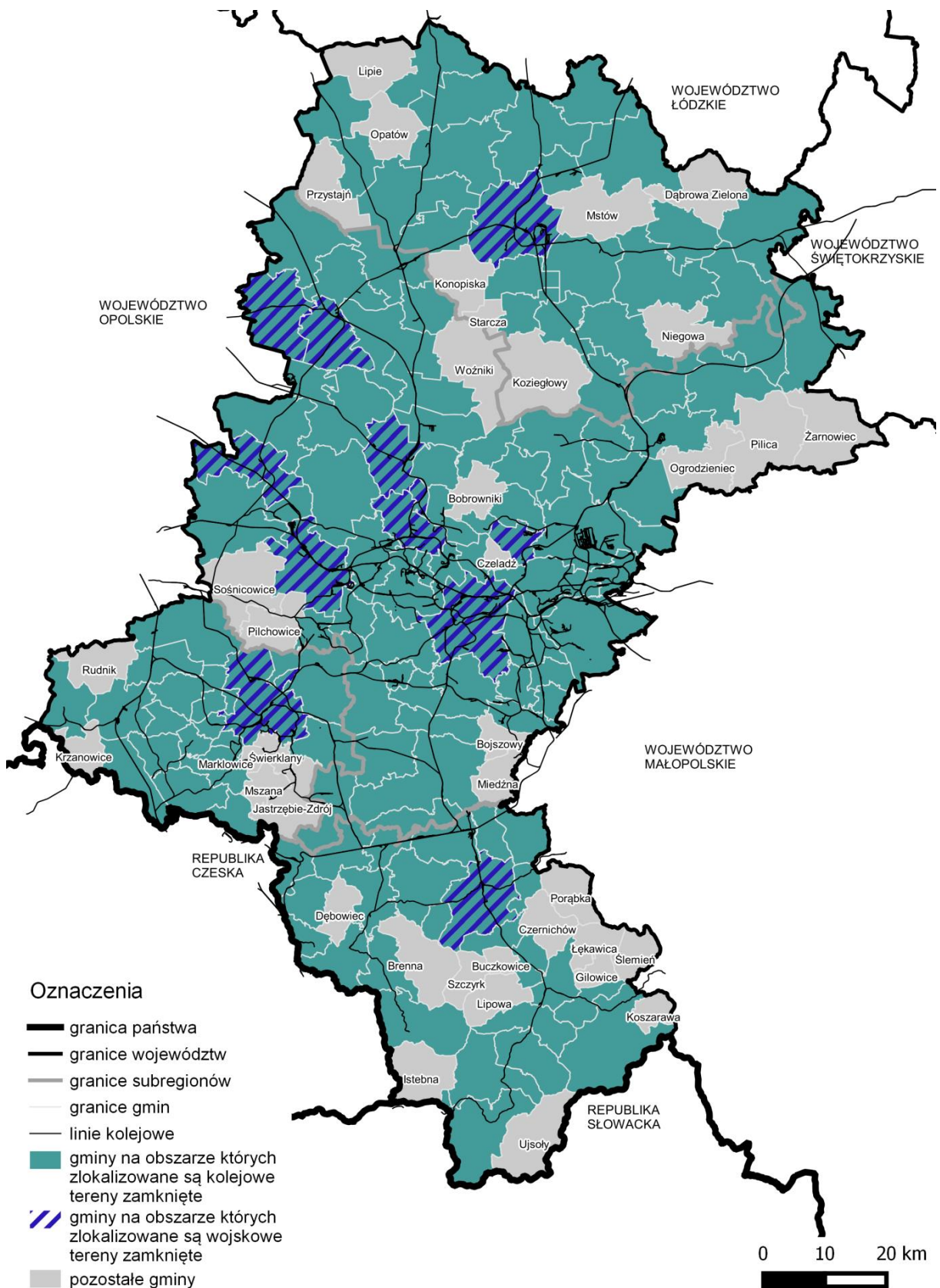
Mapa 4. Wiejski obszar funkcjonalny. Źródło: Opracowanie własne.

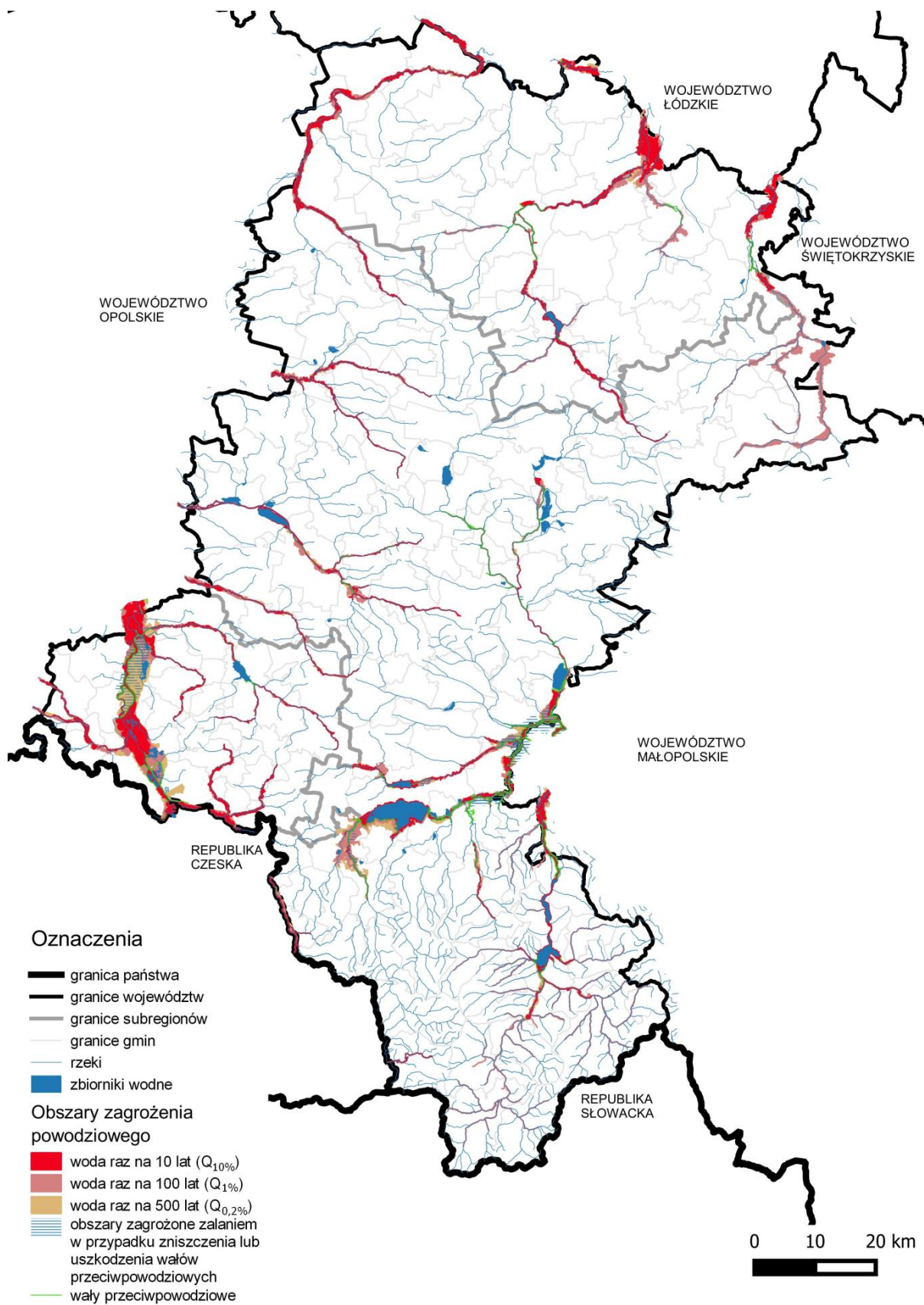

Mapa 5. Podział na regiony fizyczno-geograficzne. Źródło: Opracowanie własne na podstawie Kondrackiego J., 2002, Geografia regionalna Polski, Wydawnictwo Naukowe PWN.

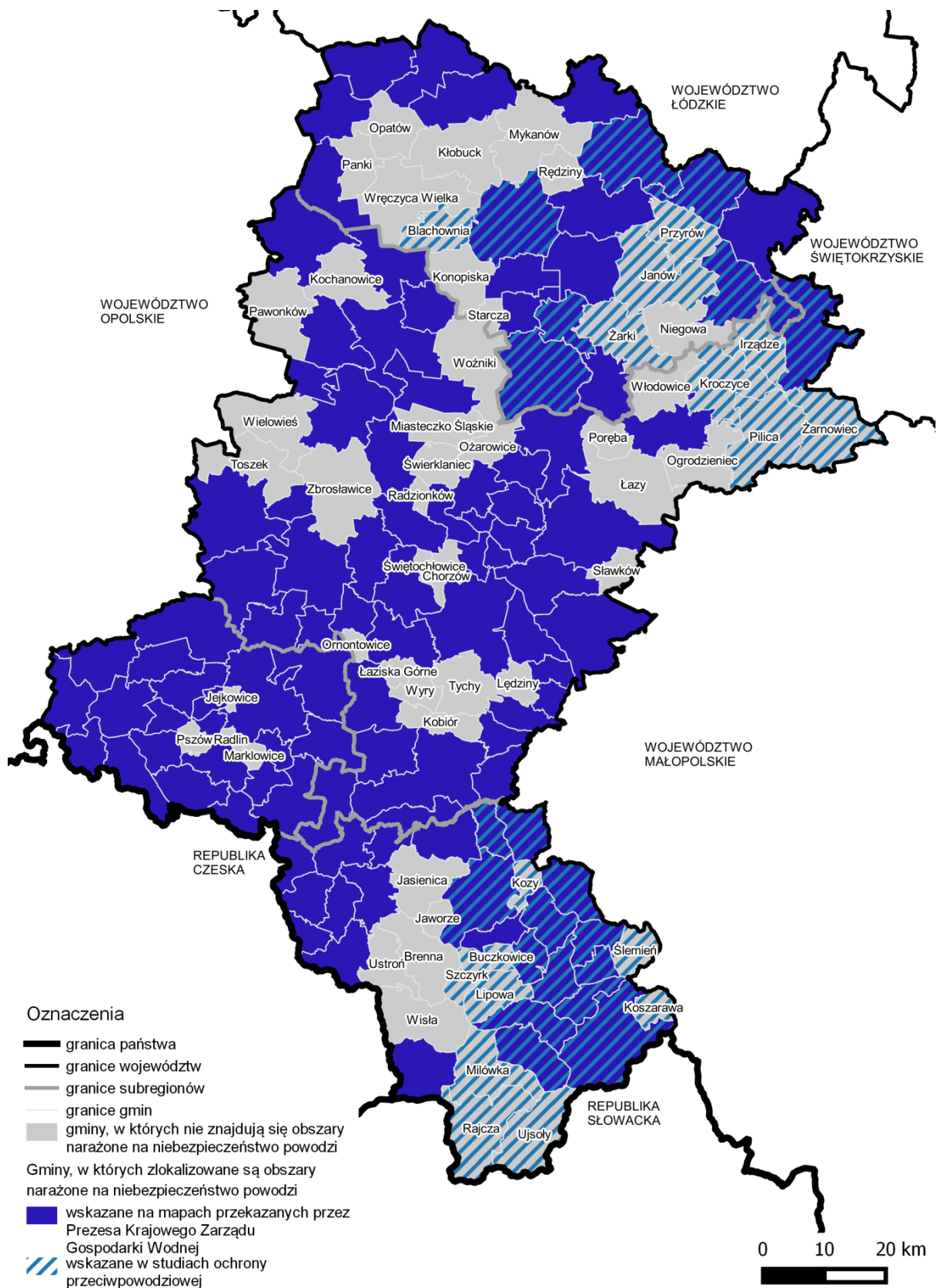

Mapa 6. Obszar górski. Źródło: Opracowanie własne.

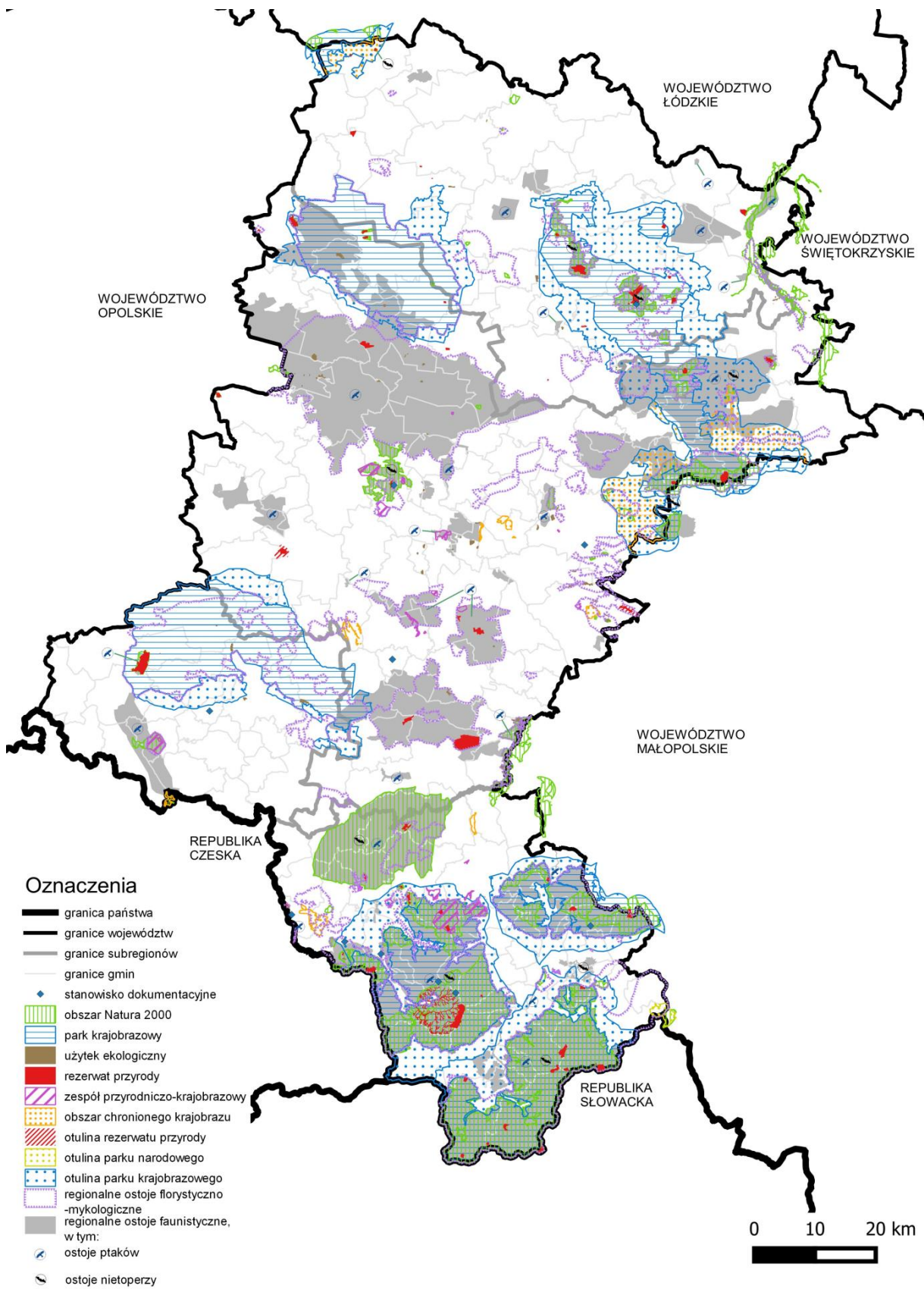

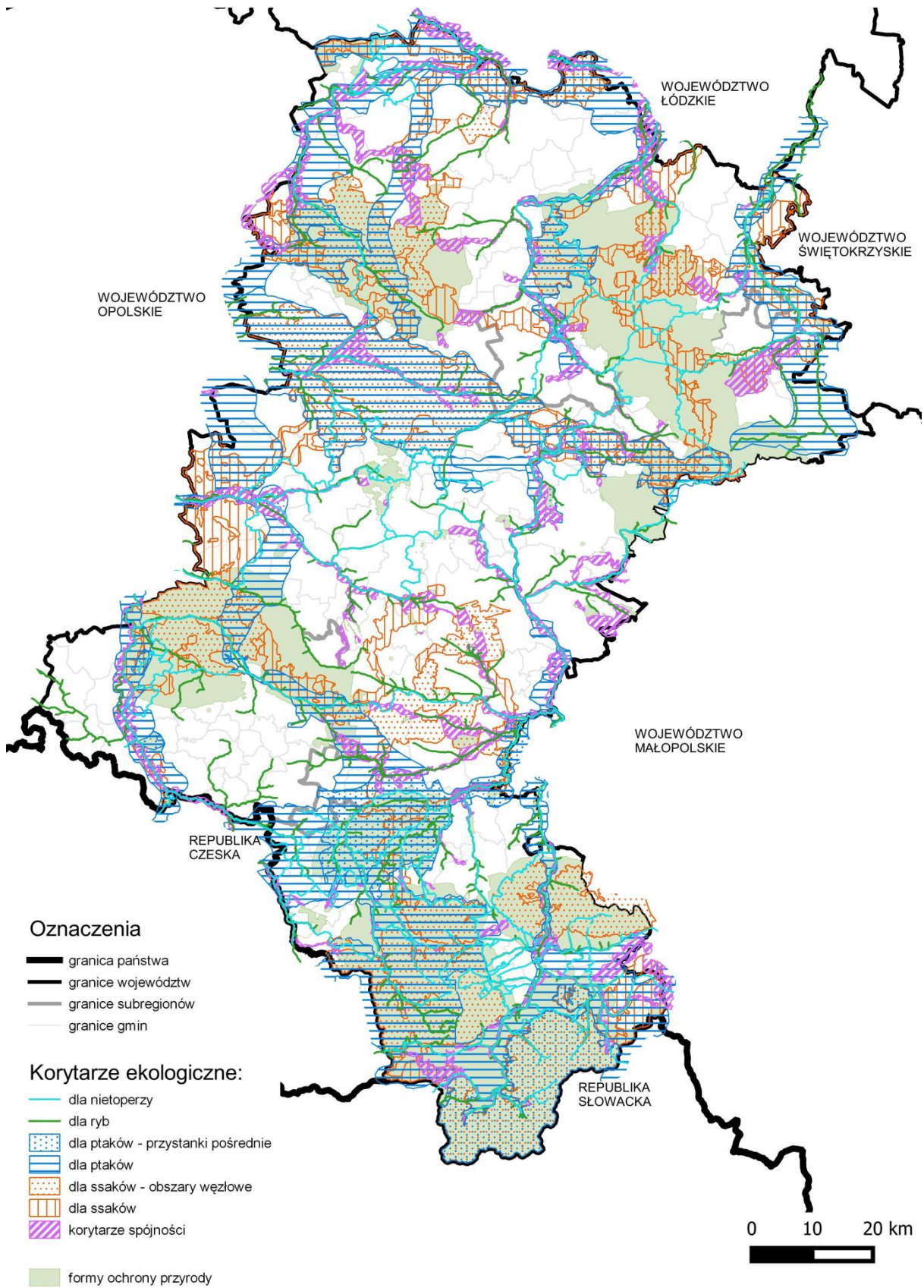
Mapa 8. Obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi. Źródło: Opracowano na podstawie map zagrożenia powodziowego sporządzonych przez Prezesa KZGW i obowiązujących studiów ochrony przeciwpowodziowej, opracowanych przez Dyrektorów RZGW.

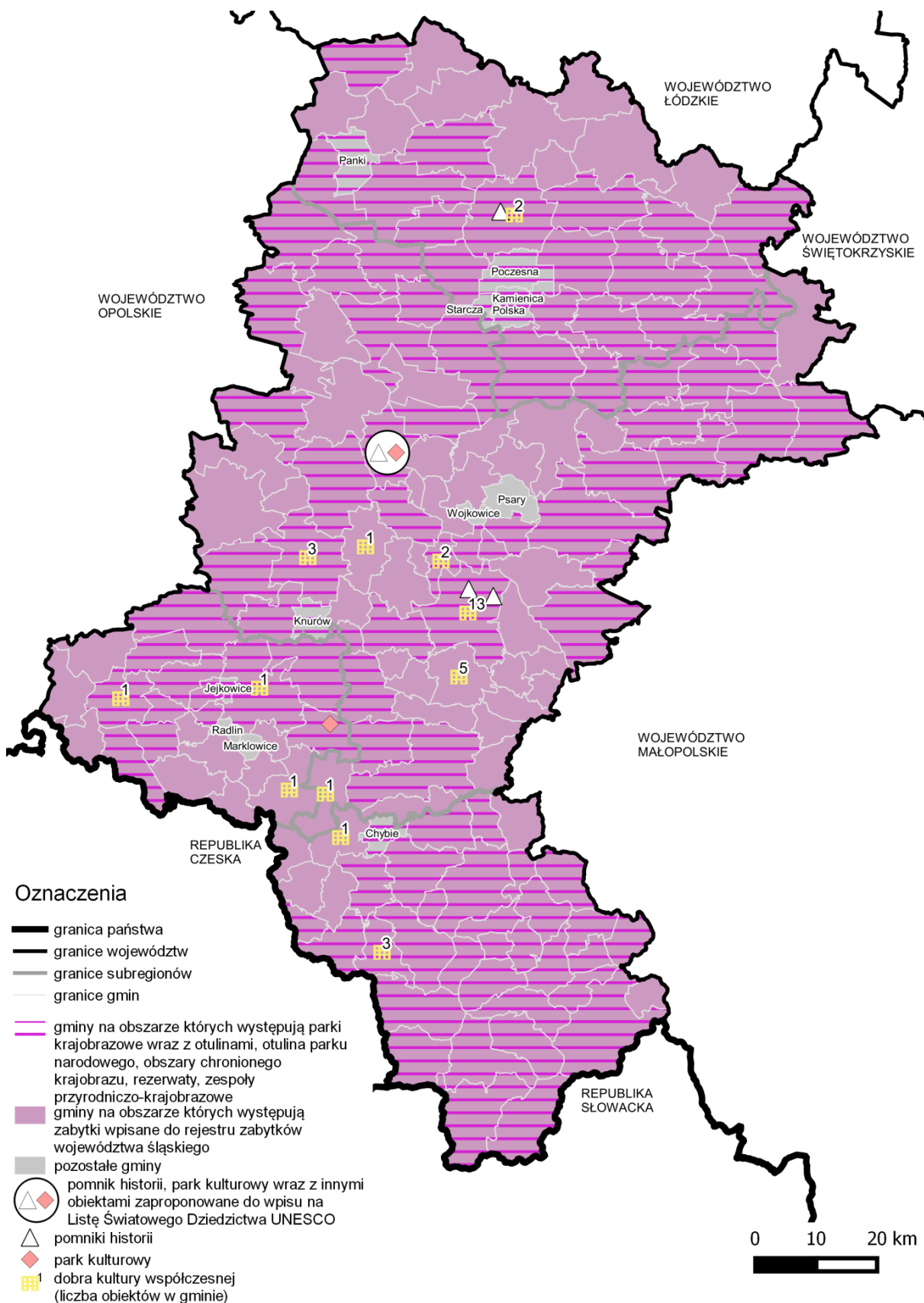
Mapa 9. Gminy, w których zlokalizowane są obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi. Źródło: Opracowanie własne.

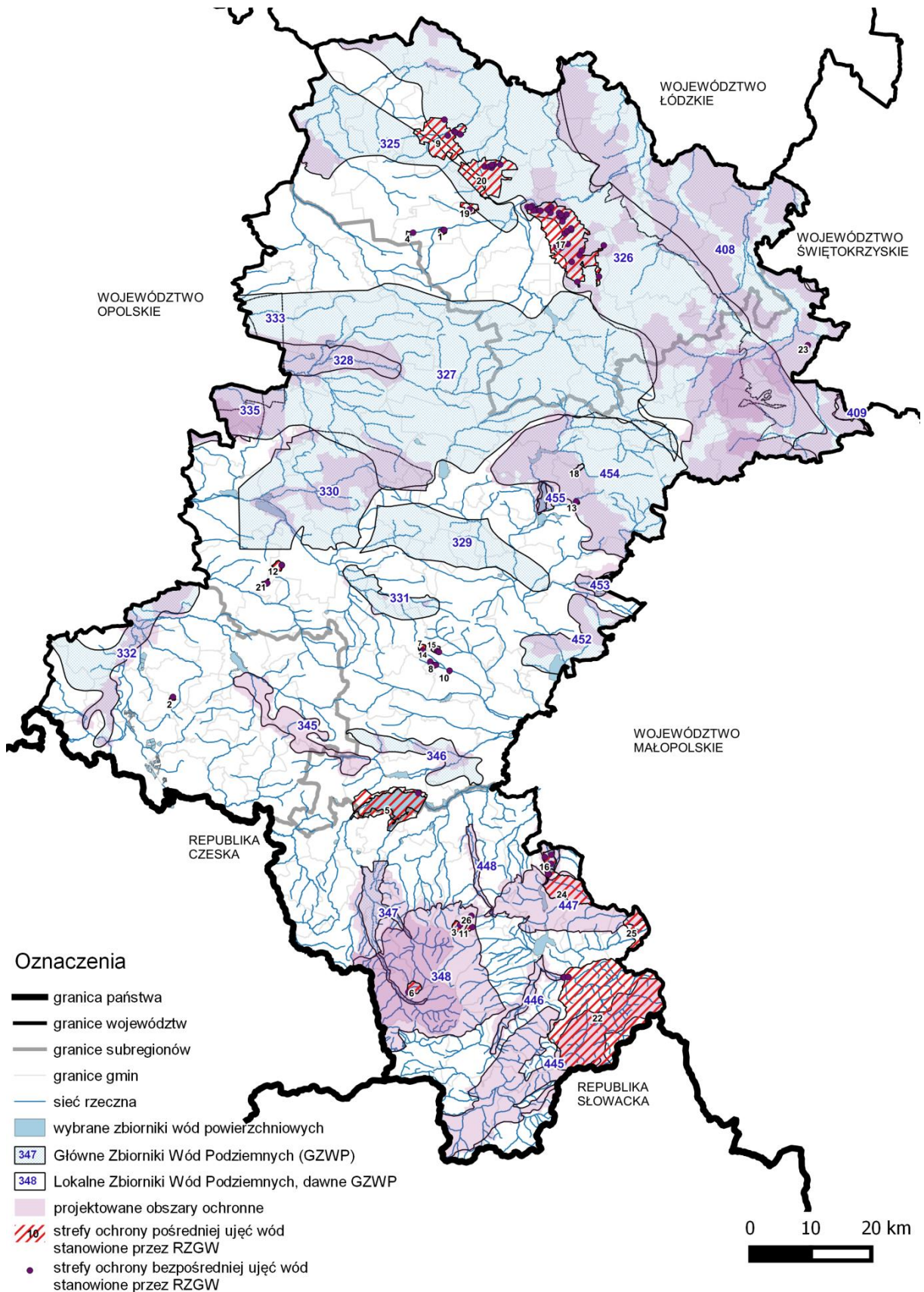
Mapa 10. Formy ochrony przyrody. Źródło: Opracowanie własne.

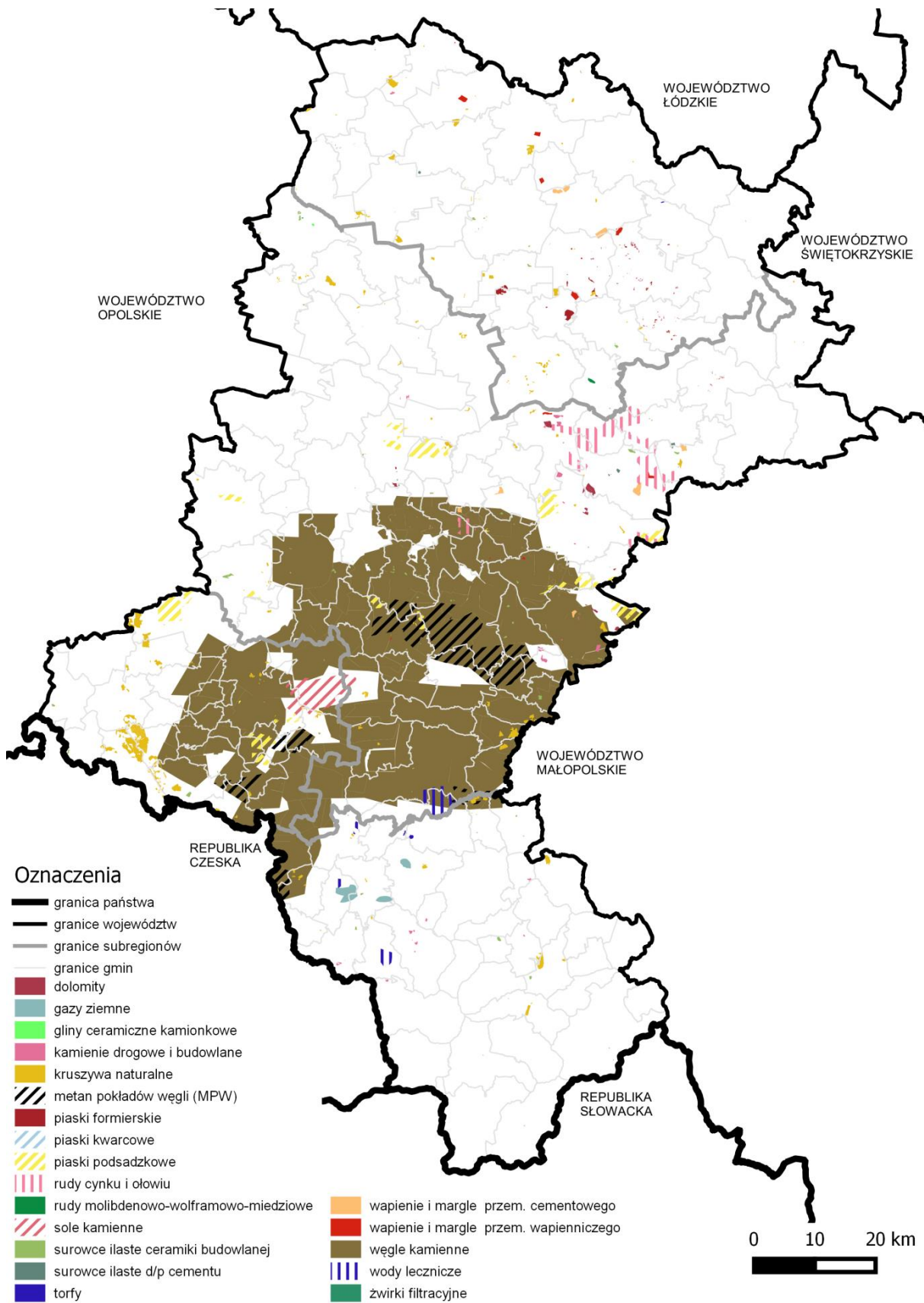
Mapa 11. Korytarze ekologiczne. Źródło: Opracowanie własne.

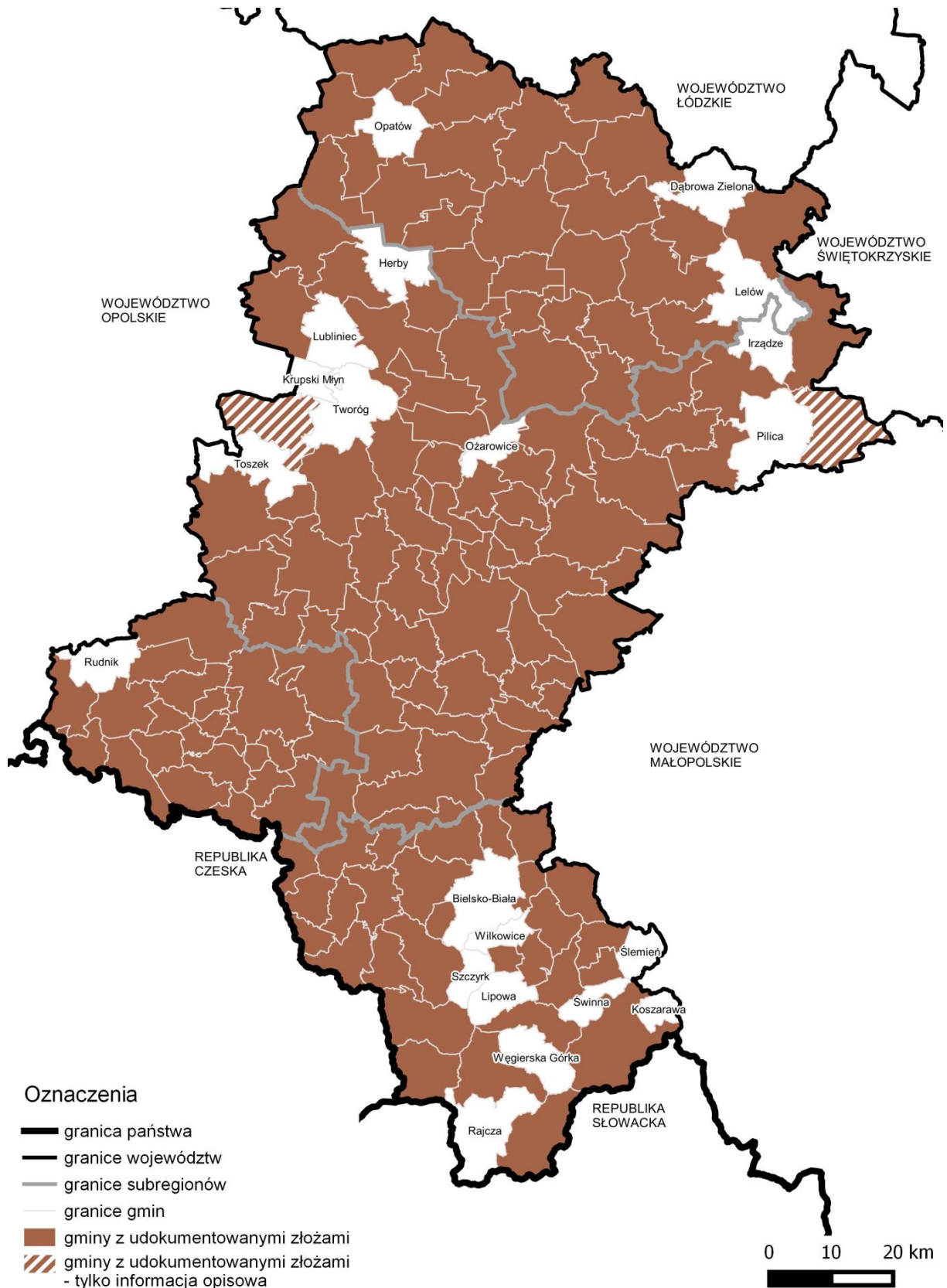
Mapa 12. Obszar ochrony krajobrazów kulturowych. Źródło: Opracowanie własne.

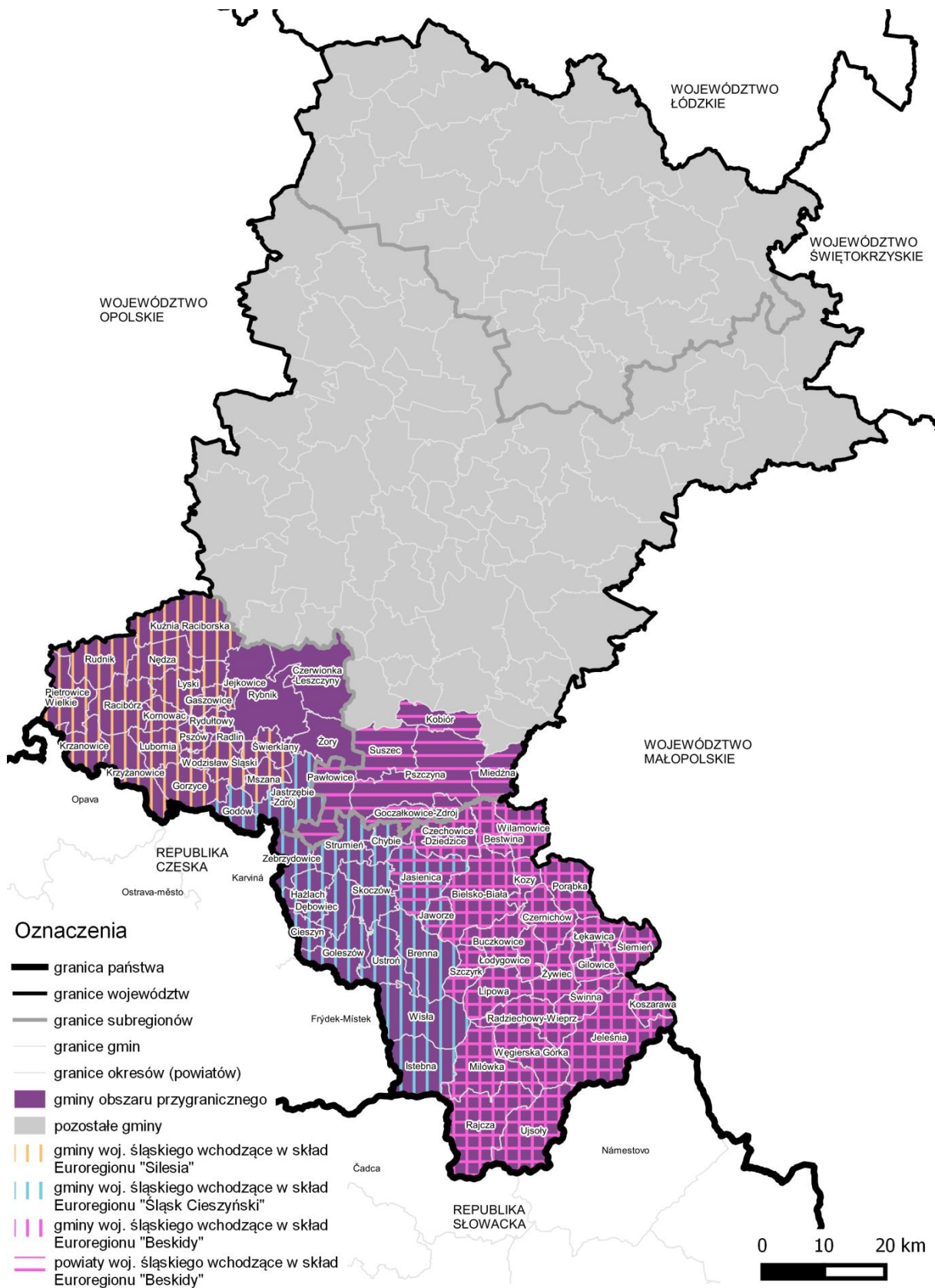
Mapa 13. Obszar ochrony i kształtowania zasobów wodnych. Źródło: Opracowano na podstawie dokumentacji hydrogeologicznej poszczególnych zbiorników wód podziemnych oraz informacji z KZGW i RZGW.

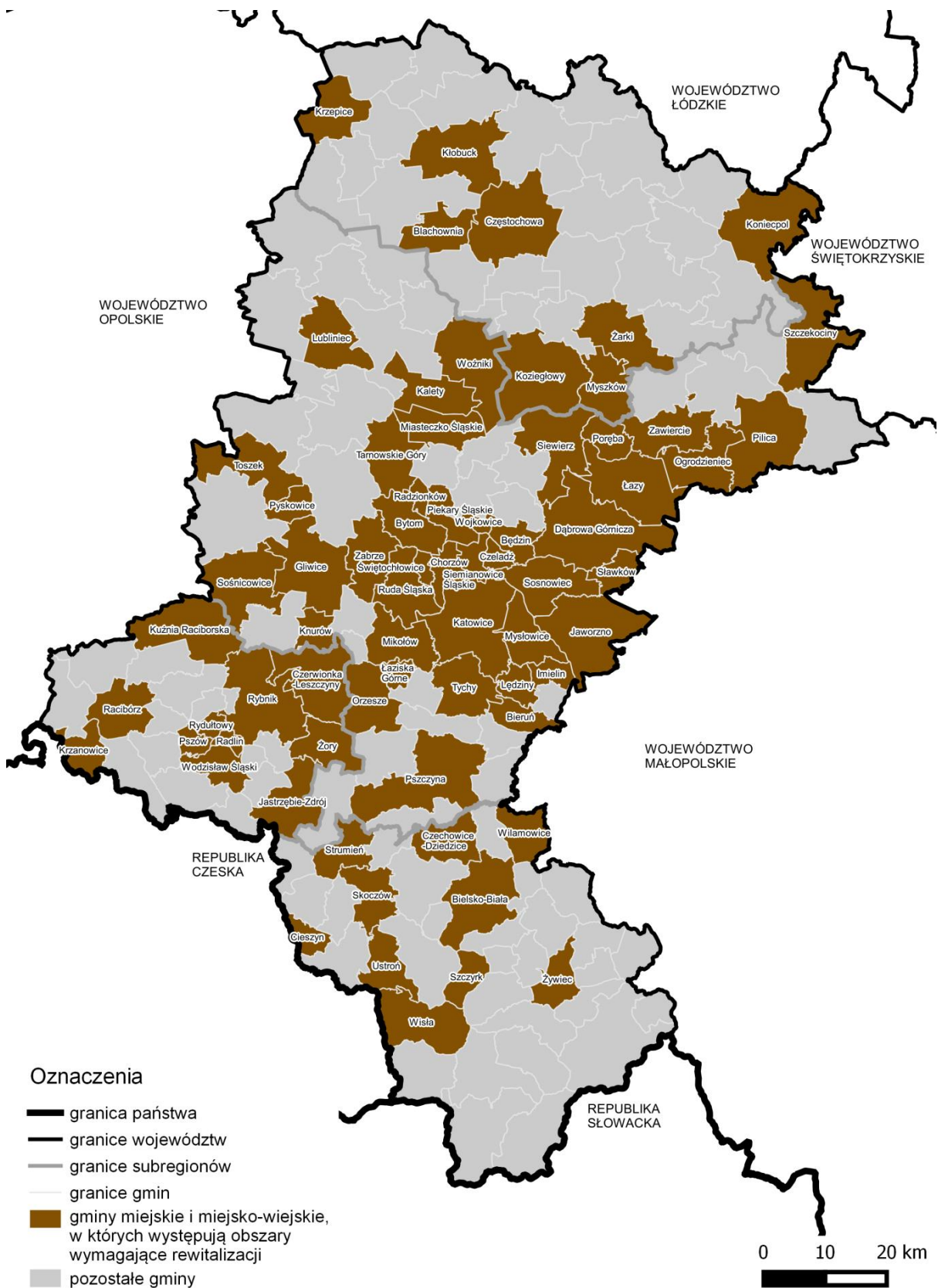
Mapa 14. Udokumentowane złoża kopalin. Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych systemu Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych Polski "M I D A S", Państwowy Instytut Geologiczny-Państwowy Instytut Badawczy. Stan na dzień 9 marca 2016 r.

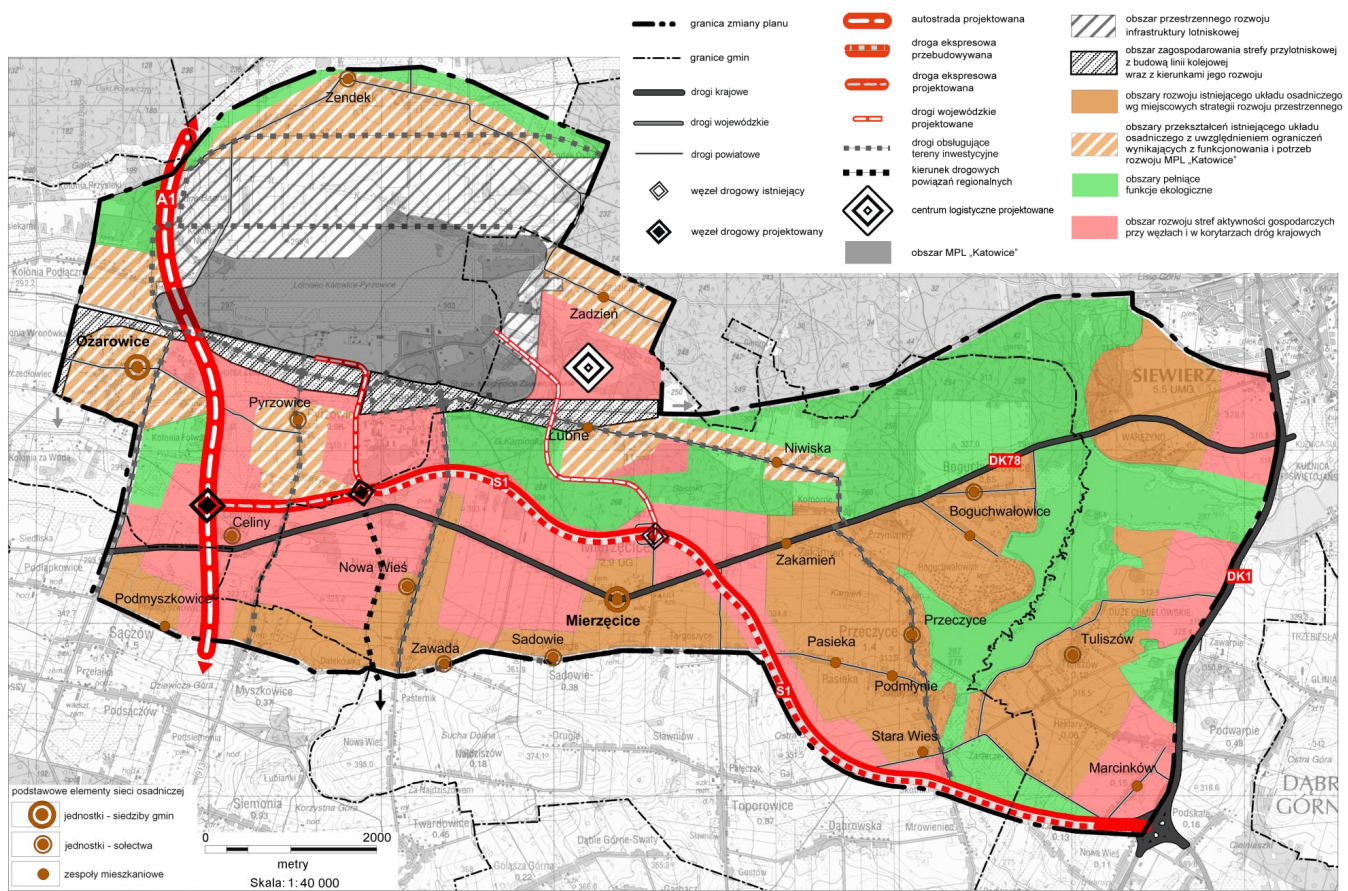
Mapa 15. Obszar udokumentowanych złóż kopalini. Źródło: Opracowanie własne.

Mapa 16. Obszar przygraniczny. Źródło: Opracowanie własne.

Mapa 17. Obszary wymagające rewitalizacji. Źródło: Opracowanie własne.

Mapa 18. Obszar funkcjonalny strefy okołolotniskowej MPL „Katowice”. Źródło: Zmiana Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.

2.2. POWIĄZANIA INFRASTRUKTURALNE

2.2.1. System transportowy

System transportu województwa śląskiego stanowi element paneuropejskich korytarzy transportowych oraz sieci TEN-T⁴⁵. Województwo położone jest w obszarze węzłowym głównych korytarzy transportowych biegnących z zachodu na wschód i z północy na południe Europy:

- korytarz III dla relacji (Madryt – Paryż - Bruksela) Berlin – Wrocław – Katowice – Kraków – Kijów,
- korytarz VI dla relacji (Helsinki) Sztokholm – Gdańsk – Katowice – Żylinia – (Budapeszt – Ateny), z odgałęzieniem VIB dla relacji Częstochowa – Ostrawa (Wiedeń – Wenecja).

Transeuropejska Sieć Transportowa posiada dwupoziomą strukturę, składającą się z sieci kompleksowej, oraz strategicznie ważniejszej sieci bazowej.

Sieć bazowa powinna stanowić podstawę rozwoju zrównoważonej multimodalnej sieci transportowej i stymulować rozwój całej sieci kompleksowej.

W skład sieci bazowej na obszarze województwa śląskiego wchodzi:

- transport drogowy:
 - E 40 Olszyna/Zgorzelec – Legnica - Bielany Wrocławskie (Wrocław) – Gliwice - Katowice – Kraków – Tarnów – Rzeszów – Przemyśl – Medyka (w województwie śląskim: A4);
 - E 75 Gdańsk – Łódź – Częstochowa – Pyrzowice – Gorzyczki (w województwie śląskim: A1);
- transport kolejowy:
 - E 65, C-E 65 Gdynia – Gdańsk – Hława – Warszawa – Zawiercie – Katowice – Bielsko-Biała – Zwardoń/Zebrzydowice;
 - C 65/2 – Chorzew Siemkowice – Częstochowa – Zawiercie – Jaworzno Szczakowa – Czechowice-Dziedzice.
 - E 30, C-E 30 Zgorzelec – Wrocław – Opole – Katowice – Kraków – Tarnów – Przemyśl – Medyka;
 - E 59, C-E 59 Świnoujście – Szczecin – Kostrzyn – Zielona Góra – Wrocław – Opole – Kędzierzyn-Koźle – Chałupki;
- terminale kolejowo-drogowe: Sławków;
- transport lotniczy: Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice” w Pyrzowicach;
- transport wodny: brak.

Sieć kompleksowa stanowi podstawowy poziom TEN-T i składa się ze wszystkich istniejących i planowanych elementów infrastruktury transportowej, poprawiając dostępność i spójność wszystkich regionów w UE.

Według zapisów ratyfikowanej przez Polskę Umowy europejskiej o głównych drogach ruchu międzynarodowego (AGR)⁴⁶, międzynarodowe znaczenie w regionie mają ciągi drogowe E 40 i E 75.

Polska jest sygnatariuszem dwóch międzynarodowych umów o głównych międzynarodowych liniach kolejowych tj. AGC i AGTC. Z linii kolejowych objętych tymi umowami przez województwo śląskie przebiegają: AGC (E 65, E 30, E 59) i AGTC (C-E 65, C-E 65/2, C-E 30, C-E 59)⁴⁷.

Ponadto zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady UE⁴⁸ uruchomiono korytarze towarowe łączące Morze Północne z Morzem Bałtyckim (nr 5 Gdynia-Katowice-Ostrawa/Żylinia – Bratysława/Wiedeń/Klagenfurt – Udine – Wenecja/Triest/Bolonia/Rawenna).

Ministerstwo Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej deklaruje podjęcie działań w celu przystąpienia do Konwencji AGN⁴⁹, która określa wymagane parametry dla europejskiej sieci śródlądowych dróg wodnych.

⁴⁵ TEN-T Transeuropejska Sieć Transportowa - instrument finansowy dotyczący sieci transportu kolejowego, drogowego, powietrznego i wodnego, na którym opiera się polityka transportowa UE, Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej (Dz. U. L 348 z 20.12.2013), str. 1–128.

⁴⁶ AGR – Umowa europejska o głównych drogach ruchu międzynarodowego (AGR), sporządzona w Genewie dnia 15 listopada 1975 r. (Dz. U. z 1985 r. Nr 10, poz. 35).

⁴⁷ AGC – Umowa europejska o głównych międzynarodowych liniach kolejowych (AGC), sporządzona w Genewie dnia 31 maja 1985 r. (Dz. U. z 1989 r. Nr 42, poz. 41).

AGTC – Umowa europejska o głównych międzynarodowych liniach kolejowych transportu kombinowanego i obiektach towarzyszących (AGTC), sporządzona w Genewie dnia 1 lutego 1991 r. (M.P. z 2004 r. Nr 3, poz. 50).

⁴⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE Nr 913/2010 z dnia 22 września 2010 r. ustanawiające instrument „łącząc Europę”, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 913/2010 oraz uchylające rozporządzenia (WE) nr 680/2007 i (WE) nr 67/2010, Tekst mający znaczenie dla EOG z późn. zm. (Dz. U. L 276 z 20.10.2010), str. 22.

⁴⁹ AGN – Umowa europejska o głównych śródlądowych drogach wodnych o znaczeniu międzynarodowym (AGN), sporządzona w Genewie dnia 19 stycznia 1996 r.

Transport drogowy

Sieć autostrad i dróg ekspresowych tworzą:

- Autostrada A1 - do chwili obecnej na obszarze województwa śląskiego oddany został do ruchu odcinek od węzła „Pyrzowice” w sąsiedztwie portu lotniczego MPL „Katowice” do przejścia granicznego z Czechami w Gorzyczkach.
- Autostrada A4 - na obszarze województwa śląskiego przebiega w osi wschód – zachód: od granicy z województwem małopolskim do granicy z województwem opolskim, charakteryzuje się największym natężeniem dobowym ruchu drogowego w Polsce⁵⁰.
- Droga ekspresowa S1⁵¹ - jest to połączenie drogowe od węzła „Pyrzowice” w kierunku Bielska-Białej i granicy ze Słowacją (Zwardoń/Myto-Skalité). Obecnie status drogi ekspresowej posiadają odcinki Pyrzowice – Podwarpie, Dąbrowa Górnicza – Mysłowice – Tychy, Bielsko-Biała – Żywiec – Przybędza, Milówka – Zwardoń. Odcinek Bielsko-Biała – Zwardoń to dawna S69, z wyłączeniem obejścia miejscowości Węgierska Górka na odcinku Przybędza-Milówka. Przedłużeniem S1 na terenie Słowacji będzie projektowana autostrada D-3 w kierunku Bratysławy.
- Droga ekspresowa S52⁵² – jest to połączenie drogowe z Bielska-Białej w kierunku granicy państwa z Czechami w Cieszynie, dawniej oznakowane jako S1.
- Droga ekspresowa S86 - jest to odcinek drogi krajowej nr 86 łączący Katowice (węzeł Rożdzieńskiego) i Sosnowiec (węzeł Pogoń) i charakteryzuje się największym natężeniem dobowym ruchu drogowego w Polsce⁵³.

Sieć autostrad i dróg ekspresowych uzupełnia sieć dróg krajowych (Tabela 1).

Tabela 1. Wykaz dróg krajowych.

Droga	Trasa
1	Gdańsk/droga 6 – Toruń – Łódź – Częstochowa – Dąbrowa Górnicza – Tychy – Bielsko-Biała – Żywiec – Zwardoń – granica państwa
11	Kołobrzeg – Koszalin – Piła – Poznań – Jarocin – Ostrów Wielkopolski – Kępno – Lubliniec – Bytom
40	granica państwa – Głucholazy – Prudnik – Kędzierzyn Koźle – Ujazd – Pyskowitz
42	Namysłów – Kluczbork – Praszka – Rudniki – Działoszyn – Pajęczno – Nowa Brzeźnica – Radomsko – Przedbórz – Ruda Melenicka – Końskie – Skarżysko-Kamienna - Rudnik
45	Zabełków (droga 78) – Krzyżanowice – Racibórz – Krapkowice – Opole – Bierdzany – Kluczbork – Praszka – Wieluń – Złoczew
43	Wieluń 45 – Rudniki – Kłobuck – Częstochowa
44	Gliwice – Mikołów – Tychy – Oświęcim – Zator – Skawina – Kraków
46	Kłodzko – Nysa – Opole – Lubliniec – Częstochowa – Szczekociny
52	granica państwa – Cieszyn – Bielsko-Biała – Kęty – Wadowice – Głogoców – Kraków – droga 79/węzeł „Modlniczka”/
78	granica państwa – Chałupki – Wodzisław Śląski – Rybnik – Gliwice – Tarnowskie Góry – Siewierz – Zawiercie – Szczekociny – Jędrzejów – Chmielnik
79	Warszawa – Koźnice – Zwoleń – Sandomierz – Połaniec – Nowe Brzesko – Kraków – Trzebinia – Chrzanów – Jaworzno – Katowice – Chorzów – Bytom
81	Katowice – Mikołów – Żory – Skoczów
86	Wojkowice Kościelne – Będzin – Sosnowiec – Katowice – Tychy
88	Strzelce Opolskie – Nogawczyce – Gliwice – Bytom
91	Gdańsk – Tczew – Toruń – Włocławek – Kowal – Krośnice – Łódź – Piotrków Trybunalski – Kamieńsk – Radomsko – Kłomnice – Częstochowa
94	Droga 4 /węzeł „Zgorzelec”/ – Bolesławiec – Krzywa – Chojnów – Legnica – Prochowice – Wrocław – Brzeg – Opole – Strzelce Opolskie – Toszek – Pyskowitz – Bytom – Będzin – Sosnowiec – Dąbrowa Górnicza – Olkusz – droga 7 /węzeł „Modlniczka”/ – ...* – droga 4/węzeł „Kraków Wieliczka”/ – Tarnów – Rzeszów – Jarosław – Radowo – droga 1698R

Źródło: Zarządzenie nr 73 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z 2 grudnia 2008 r. w sprawie nadania numerów drogom krajowym (Dz. Urz. MI Nr 15, poz. 78, z późn. zm.); Zarządzenie nr 13 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 22 lipca 2016 roku zmieniające zarządzenie w sprawie nadania numerów drogom krajowym (Dz. Urz. GDDKiA z 2016 r. poz. 2)

Sieć dróg krajowych uzupełnia układ dróg wojewódzkich, które zapewniają powiązania międzymiejskie. W systemie tym na osi wschód – zachód szczególne znaczenie odgrywa Drogowa Trasa Średnicowa (DTŚ) Gliwice-Katowice z planowanym jej przedłużeniem w kierunku Sosnowca i Jaworzna. Natomiast na osi północ-

⁵⁰ Synteza wyników GPR 2015 na zamiejskiej sieci dróg krajowych, Transprojekt-Warszawa Sp. z o.o., GDDKiA.

⁵¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 maja 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 784).

⁵² j. w.

⁵³ Synteza wyników GPR ..., dz. cyt.

południe planowane są drogi zapewniające powiązania A1 z A4, w tym trasa N-S w Rudzie Śląskiej i Bytomska Centralna Trasa N-S.

Województwo śląskie charakteryzuje się największym natężeniem ruchu na drogach krajowych⁵⁴ oraz drugim po województwie małopolskim natężeniem ruchu na drogach wojewódzkich⁵⁵. Istotnym problemem pozostaje przepływ ruchu tranzytowego przebiegającego przez centra miast.

W regionie występuje najwyższa wartość przewozów ładunków transportem samochodowym wewnątrz regionu oraz do innych województw. Dużym tempem wzrostu odznacza się także wielkość importu ładunków z zagranicy.

Transport kolejowy

Województwo charakteryzuje się największą w kraju gęstością równomiernie rozłożonej sieci kolejowej, porównywalną z regionami europejskimi i jest prawie dwukrotnie wyższa od gęstości drugiego pod tym względem w kraju województwa opolskiego⁵⁶. Całkowita długość linii kolejowych jest największa w Polsce. Składają się na nią prawie 2 tys. km linii normalnotorowych⁵⁷, krótki odcinek najdłuższej w Polsce linii szerokotorowej oraz kilka odcinków linii wąskotorowych. Ponad 83% sieci kolejowej jest zelektryfikowanych, a niewiele ponad połowa wszystkich linii to linie dwu i więcej torowe⁵⁸.

Według danych PKP PLK S.A.⁵⁹ w regionie eksploatowanych jest 158 linii kolejowych. Na szczególną uwagę zasługuje Centralna Magistrala Kolejowa, będąca częścią międzynarodowego korytarza transportowego C-E 65, umożliwiającą szybkie połączenie Warszawy z Katowicami i Krakowem, z prędkością maksymalną do 200 km/h.

Tabela 2. Wykaz linii kolejowych o znaczeniu państwowym.

Nr linii	Nazwa linii/odcinka	Nr linii	Nazwa linii/odcinka
1	Warszawa Centralna - Katowice	161	Katowice Szopienice Północne - Chorzów Stary
4	Grodzisk Mazowiecki - Zawiercie	164	Chorzów Batory - Hajduki
93	Trzebinia - Zebrzydowice - granica państwa	165	Bytom Bobrek - Bytom Karb
131	Chorzów Batory - Tczew	171	Dąbrowa Górnicza Towarowa - Panewnik
132	Bytom - Zabrze Biskupice	173	Rybnik - Sumina
132	Pyskowice - Wrocław Główny	180	Dorota - Mysłowice Brzezinka
133	Dąbrowa Górnicza Żąbkowice - Sosnowiec Maczki	190	Skoczów - Goleszów
133	Jaworzno Szczakowa - Kraków Główny Osobowy	191	Goleszów - Wisła Głębcze
134	Jaworzno Szczakowa - Mysłowice	199	Rudziniec Gliwicki - Kędzierzyn - Koźle KKA
135	Gliwice Łąbędy - Pyskowice	570	Psary - Starzyny
136	Kędzierzyn-Koźle - Opole Groszowice	649	Bytom - Barbara
137	Katowice - Prudnik		
138	Oświęcim - Katowice	650	Posterunek odgałęźny Rozbark - Posterunek odgałęźny Ożarówce
139	Katowice - Zwardoń - granica państwa	655	Mysłowice MWB - Katowice Muchowiec KMA
140	Leszczyny - Rybnik	657	Katowice Szopienice Północne - Katowice Muchowiec KMA
140	Sumina - Nędza	661	Okradzionów - Koziół
141	Katowice Ligota - Gliwice	666	Sosnowiec Maczki SMA - Jaworzno Szczakowa JSC
143	Kalety - Wrocław Mikołajów	667	Sosnowiec Maczki - Długoszyn
146	Wyczerpy - Chorzew Siemkowice	672	Maciejów Północny - Zabrze Makoszowy Kopalnia
147	Zabrze Biskupice - Gliwice	677	Zabrze Makoszowy Kopalnia - Mizerów
148	Pszczyna - Rybnik	680	Kędzierzyn-Koźle KKD - Kłodnica
149	Zabrze Makoszowy - Leszczyny	681	Nowa Wieś - Stare Koźle
150	Most Wisła - Chybie	685	Dronowiczki - Jawornica
151	Kędzierzyn-Koźle - Chałupki - granica państwa	686	Herby Nowe - Liswarta
152	Paczyna - Lubliniec	687	Kalina - Herby Stare
153	Toszek Północ - Rudziniec Gliwicki	689	Studzionka - Dębina
154	Łazy - Dąbrowa Górnicza Towarowa	691	Nędza Wieś - Turze
155	Kucelinka - Poraj	693	Zabrzeg - Bronów R4
156	Bukowno - Jaworzno Szczakowa	694	Bronów - Bieniowiec
157	Dębina - Skoczów	700	Częstochowa - Częstochowa Stradom
158	Rybnik Towarowy - Chałupki	702	Częstochowa Towarowa - Częstochowa Stradom
159	Żory - Studzionka	704	Herby Stare - Herby Nowe

Źródło: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie wykazu linii kolejowych o znaczeniu państwowym (Dz. U. z 2013r., poz. 569).

⁵⁴ Synteza wyników GPR ..., dz. cyt.

⁵⁵ Synteza wyników pomiaru ruchu na drogach wojewódzkich w 2010 r., Transprojekt-Warszawa Sp. z o.o., GDDKiA.

⁵⁶ Diagnoza Rozwoju Systemu Transportu Województwa Śląskiego, Analizy Regionalnego Centrum Analiz Strategicznych, Zeszyt 5/2014, www.rcas.slaskie.pl.

⁵⁷ Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, 2014.

⁵⁸ j. w.

⁵⁹ Diagnoza Rozwoju ..., dz. cyt., str. 88.

Zgodnie z ustaleniami KPZK 2030 planowana jest rozbudowa korytarza transportowego C-E 65 o kolej dużych prędkości relacji Warszawa- Katowice – Ostrawa – Wiedeń.

Sieć normalnotorowych linii przemysłowych w tym tzw. „linii piaskowych”, stanowi samodzielną infrastrukturę. Jednakże z powodu ich złego stanu technicznego są one sukcesywnie likwidowane.

Zlokalizowany w województwie końcowy odcinek Linii Hutniczej Szerokotorowej jest najdalej na zachód wysuniętą linią kolejową szerokotorową w Europie, która zaczyna się na granicy ukraińskiej i biegnie do Sławkowa. Linia ta poprzez ukraiński system kolejowy posiada bezpośredni dostęp do Kolei Transsyberyjskich. Dodatkowo funkcjonuje także szerokotorowa bocznica do przewozu rudy żelaza, która ciągnie się od Sławkowa do Bazy Przeładunku Rudy Huty Katowice w Dąbrowie Górniczej.

Funkcjonujące na terenie województwa odcinki linii kolei wąskotorowych wykorzystywane są głównie w ruchu turystycznym i są to trasy: Bytom - Tarnowskie Góry - Miasteczko Śląskie i Rudy - Stanica (dawna linia Gliwice Trynek – Rudy – Racibórz Markowice).

Obok niewątpliwych atutów sieci kolejowej w województwie, jakimi są jej gęstość i równomierne rozmieszczenie, należy zwrócić uwagę na jej stan techniczny. W sieci kolejowej występuje szereg ograniczeń eksploatacyjnych, które są spowodowane m.in.: ogólnym złym stanem technicznym torów, nieodpowiednim układem geometrycznym torów, złym stanem rozjazdów, złym stanem urządzeń sterowania ruchem kolejowym. Stan techniczny infrastruktury kolejowej województwa, mimo trwających prac modernizacyjnych jest niezadawalający, w szczególności na obszarach eksploatacji górniczej.

Potencjalnymi korytarzami do wznowienia działalności kolejowej i transportowej są nieeksploatowane aktualnie linie.

Wiele linii kolejowych na terenie województwa śląskiego ma znaczenie państwowe ze względów gospodarczych, społecznych, obronnych lub ekologicznych (Tabela 2).

Transport lotniczy

W regionie zlokalizowany jest międzynarodowy port lotniczy MPL „Katowice” w Pyrzowicach, zaliczony do kategorii dużych regionalnych portów lotniczych, należący sieci TEN-T, pełniący ważną funkcję transportową w relacjach międzynarodowych (oraz potencjalnie krajowych) w zakresie przewozów pasażerskich i towarowych. Port dostosowany jest do przyjmowania wszystkich typów samolotów średniego i dalekiego zasięgu oraz posiada najkorzystniejsze w kraju warunki meteorologiczne i przestrzenne dla rozbudowy, a w przyszłości nawet do uzyskania parametrów lotniska międzykontynentalnego.

Dużym mankamentem jest natomiast brak szybkiego połączenia kolejowego portu z miastami Metropolii Górnośląskiej.

MPL „Katowice” zajmuje czwarte miejsce w kraju pod względem przewozów pasażerskich po warszawskim Okęciu i krakowskich Balicach, gdańskim Rębiechowie oraz drugie miejsce w kraju pod względem przewiezionych ładunków (w tonach).

W transporcie lotniczym województwa coraz ważniejszą rolę odgrywają lotniska lokalne. Ich infrastruktura w większości przypadków jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Cechuje je bliskość położenia względem centrów miast. Szacowany maksymalny czas dojazdu do centrów miast z lotnisk wynosi 10 – 15 minut.

Sieć lotnisk lokalnych, sportowo-dyspozycyjnych województwa śląskiego tworzą:

- lotnisko Katowice – Muchowiec (Katowice Muchowiec⁶⁰),
- lotnisko Bielsko-Biała – Aleksandrowice (Aleksandrowice k/Bielska-Białej),
- lotnisko Bestwina – Kaniów (Kaniów),
- lotnisko Gliwice – Trynek (Gliwice),
- lotnisko Rybnik – Gotartowice (Gotartowice k/Rybnika),
- lotnisko Międzybrodzie Żywieckie – Góra Żar (Żar k/Żywca).

Do sieci lotnisk lokalnych zaliczyć można dawne lotnisko Rudniki koło Częstochowy, obecnie lądowisko.

Potencjał lokalnych portów umożliwia ich rozwój i dostosowanie do funkcji lotnisk:

- dyspozycyjno-pasażerskich w ruchu lokalnym,
- ratowniczo-sanitarnych i policyjnych,
- turystycznych i sportowych.

⁶⁰ Nazwa lotnisk lokalnych wskazana w nawiasie zgodnie z Rejestrem Lotnisk Cywilnych, Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 605 z późn. zm.), art. 58 ust. 1 oraz Rozporządzeniem Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej w sprawie klasyfikacji lotnisk i rejestru lotnisk (Dz. U. z 2013 r. poz. 810).

W województwie ma siedzibę jedna stała baza operacyjna lotniczego pogotowia ratunkowego (Gliwice) oraz 10 lądowisk sanitarnych ujętych w ewidencji lądowisk prowadzonej przez Urząd Lotnictwa Cywilnego (Chorzów, Bielsko-Biała, Dąbrowa Górnicza, Jaworzno, Katowice, Pszczyna, Racibórz, Siemianowice, Sosnowiec, Zawiercie)⁶¹.

Transport wodny

W województwie śląskim funkcjonuje najnowocześniejszy śródlądowy port wodny w kraju oraz Kanał Gliwicki, będący elementem Odrzańskiej Drogi Wodnej. Stanowi ona europejską drogę wodną E-30, wpisaną do katalogu polskich dróg wodnych, dzięki czemu region ma dostęp do międzynarodowej sieci dróg wodnych. Wysoki stopień zdekapitalizowania istniejącej infrastruktury wodnej oraz niskie parametry żeglowności powodują, iż znaczenie żeglugi śródlądowej w układzie komunikacyjnym województwa jest niewielkie.

Odra na odcinku od Koźła do Raciborza posiadająca klasę żeglowności Ia, stanowi obecnie drogę o znaczeniu regionalnym, praktycznie nieprzystosowaną do współczesnej żeglugi śródlądowej.

Kanał Gliwicki, łączący port żeglugi śródlądowej w Gliwicach z Odrzańską Drogą Wodną, umożliwia transport towarów, zwłaszcza masowych i wielkogabarytowych, ze Śląska do portów Bałtyku, a dzięki powiązaniom Odry z kanałami Odra – Szprewa i Odra – Hawela w Niemczech, również do wielu portów rzecznych i morskich Europy Zachodniej. Dla pełnego wykorzystania jego zdolności przewozowych powinien on zostać zmodernizowany.

Port żeglugi śródlądowej w Gliwicach charakteryzuje się dobrą dostępnością komunikacyjną, w jego pobliżu przebiegają autostrady A1 i A4, droga krajowa nr 88 oraz DTŚ. Ponadto, do portu prowadzi linia kolejowa; na terenie portu funkcjonuje Marina Gliwicka – przystań motorowodna.

Działania, które mogłyby się przyczynić się do rozwoju transportu wodnego to podpisanie przez Polskę umowy o śródlądowych drogach wodnych międzynarodowego znaczenia (AGN), modernizacja istniejącej drogi wodnej, a także budowa połączenia Dunaj-Odra-Łaba i Odra-Wisła⁶².

KPZK 2030 podkreśla niewątpliwe zalety transportu wodnego, jednocześnie zwraca uwagę na uwarunkowania związane z koniecznością „ochrony unikatowych w skali kontynentu wartości przyrodniczych rzek potencjalnie żeglownych”. Wobec powyższego, zgodnie z KPZK 2030, budowa kanału Dunaj-Odra-Łaba nie jest rozpatrywana w horyzoncie do roku 2030.

Jednak istnieją oddolne inicjatywy zmierzające do realizacji drogi wodnej Kędzierzyn-Koźle-Ostrawa-Mosznów (odcinek polski), stanowiącej samodzielny element Projektu Dunaj-Odra-Łaba, a także podnoszące konieczność włączenia regionu Małopolski do systemu europejskich dróg wodnych, poprzez połączenie wodne Wisła-Odra (Kanał Śląski). Mają one swoje odzwierciedlenie w pracach Ministerstwa Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej, które deklaruje podjęcie działań w celu przystąpienia do Konwencji AGN i realizację projektu Dunaj-Odra-Łaba. Planuje się modernizację Odrzańskiej Drogi Wodnej w kilku etapach do klasy III, a docelowo do klasy IV i V, a elementem tej drogi ma być Kanał Dunaj-Odra-Łaba (DOL)⁶³, uzupełniający brakujące połączenie Morza Bałtyckiego z Morzem Czarnym. Opracowywana jest również koncepcja budowy Kanału Śląskiego, zapewniającego połączenie Wisły z Odrą, stanowiąca uzupełnienie brakującego elementu śródlądowych dróg wodnych.

Działania te nie mają jednak obecnie odzwierciedlenia w oficjalnych dokumentach przyjętych przez Sejm RP, RM czy właściwego ministra, których ustalenia winny znaleźć się w dokumentach regionalnych.

Infrastruktura logistyczna i multimodalna

Istnienie na terenie województwa różnych gałęzi transportu i równomierne rozłożenie sieci transportowych wpływa pozytywnie na możliwości rozwoju centrów logistycznych. Trzeba jednak mieć na uwadze, że w świetle standardów przyjętych w wysoko rozwiniętych krajach członkowskich UE, Polska jest pod tym względem na etapie początkowym.

Do najważniejszych multimodalnych centrów logistycznych⁶⁴ w województwie można zaliczyć:

- Sławków – Euroterminal Sławków, Terminal Sławków Południowy;
- Dąbrowa Górnicza – terminal;

⁶¹ Nazwa lądowiska zgodna z Ewidencją lądowisk, Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze, art. 93 ust. 2; Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej w sprawie ewidencji lądowisk (Dz. U. z 2013 r. poz. 795).

⁶² Założenia do Planów Rozwoju Śródlądowych Dróg Wodnych w Polsce na lata 2016-2020 z perspektywą do 2030, Uchwała Rady Ministrów z dnia 14.06.2016 r.

⁶³ Śródlądowe drogi wodne w Polsce 2011 [w:] Koncepcji 2030..., dz. cyt., str. 48.

⁶⁴ Diagnoza Rozwoju ..., dz. cyt.

- Sosnowiec Południowy – terminal kontenerowy;
- Pyrzowice – Centrum Logistyczne MPL „Katowice” w Pyrzowicach;
- Gliwice – Port Gliwice, Centrum dystrybucyjne w Gliwicach – Sośnicy.

W województwie obecnie w niewielkim stopniu podejmowane są działania mające na celu integrację transportu zbiorowego i indywidualnego (np. systemy *Park&Ride*), chociaż występuje na nie duże zapotrzebowanie, czego przykładem może być pojawianie się licznych „dzikich” parkingów tego typu, szczególnie w okolicach dworców kolejowych.

Transport zbiorowy

Na transport zbiorowy składają się linie autobusowe, tramwajowe, trolejbusowe i kolejowe. Linie komunikacyjne miejskie zlokalizowane na terenie województwa charakteryzują się największą wśród regionów kraju długością, a sieć tramwajowa w Metropolii Górnośląskiej jest najgęstszą siecią tramwajową w Polsce. Dla rozwoju transportu zbiorowego ważne jest zapewnienie jego niskoemisyjności realizowane poprzez wykorzystanie pojazdów napędzanych paliwami alternatywnymi do paliw ropopochodnych.

Ważną gałęzią transportu zbiorowego jest gęsta sieć kolejowa, wykorzystywana w połączeniach zarówno wewnątrzaglomeracyjnych jak również w powiązaniach międzyaglomeracyjnych. Mając na uwadze założenia polityki transportowej Unii Europejskiej szynowy transport publiczny, jako przyjazny środowisku, posiada największe perspektywy rozwoju. Istnieją zatem przesłanki do działań modernizacyjnych znajdującej się aktualnie w złym stanie technicznym sieci kolejowej.

Komunikacja rowerowa

Województwo powinno koordynować projektowanie i realizację tras rowerowych o zasięgu wojewódzkim, krajowym i międzynarodowym. Jest to konieczne, aby uzyskać sieć tras o jednolitym, wysokim standardzie europejskim. Istotne jest stworzenie systemu umożliwiającego łączenie podróży rowerem i Kolejami Śląskimi, co pozwoli na odbywanie dłuższych podróży bez potrzeby korzystania z samochodu. Konieczne jest wdrożenie jednolitych standardów dotyczących projektowania i budowy infrastruktury rowerowej.

Na terenie województwa zlokalizowane są międzynarodowe i krajowe szlaki rowerowe. Międzynarodowe trasy rowerowe wyznaczone zostały w ramach dwóch, realizowanych niezależnie od siebie projektów: Eurovelo⁶⁵ i Greenways⁶⁶. Natomiast krajowa trasa rowerowa wyznaczona została w oparciu o projekt Wiślanej Trasy Rowerowej prowadzonej wzdłuż rzeki Wisły (docelowo od miejscowości Wiśla w Beskidzie Śląskim do Gdańska do ujścia rzeki do Morza Bałtyckiego)⁶⁷, stanowiącej narzędzie promocji regionalnych atrakcji turystycznych.

W regionie projektowana jest pierwsza w Polsce szybka trasa rowerowa Velo Silesia, łącząca ze sobą kilkanaście miast Subregionu Centralnego, Zachodniego i Północnego. Będzie to najdłuższa (ok. 150 km) regionalna trasa rowerowa, wykorzystująca potencjał dawnej przemysłowej sieci transportowej, której głównym elementem były koleje. Dla jej realizacji konieczne jest opracowanie studium wykonalności wraz z oszacowaniem kosztów realizacji, a w dalszej kolejności pozyskanie środków na taką inwestycję, dlatego należy traktować ją jako zadanie priorytetowe.

Velo Silesia może stać się wzorcem dla podobnych projektów w kraju, kreując nową jakość w transporcie i komunikacji z zachowaniem najwyższych standardów infrastruktury rowerowej⁶⁸ dotyczącej jej przebiegu, bezkolizyjnego ruchu i komfortu jazdy.

W województwie śląskim brakuje rozwiązań systemowych dotyczących ruchu rowerowego w miastach – opartych na istniejącym układzie transportowym. Dla rozwoju komunikacji rowerowej niezbędna jest budowa infrastruktury rowerowej, wskazanie miejsc parkingowych, węzłów przesiadkowych oraz utworzenie zintegrowanego systemu wypożyczania rowerów.

⁶⁵ Eurovelo - europejska sieć szlaków rowerowych projektowanych i nadzorowanych przez Europejską Federację Cyklistów. Obecnie wyznaczonych jest 15 szlaków biegnących przez całą Europę. Przez teren województwa śląskiego planowany jest przebieg trasy EuroVelo 4 Roscoff-Kijów oraz łącznika EuroVelo 4b do trasy EuroVelo 11 przebiegającej m.in. przez województwo dolnośląskie.

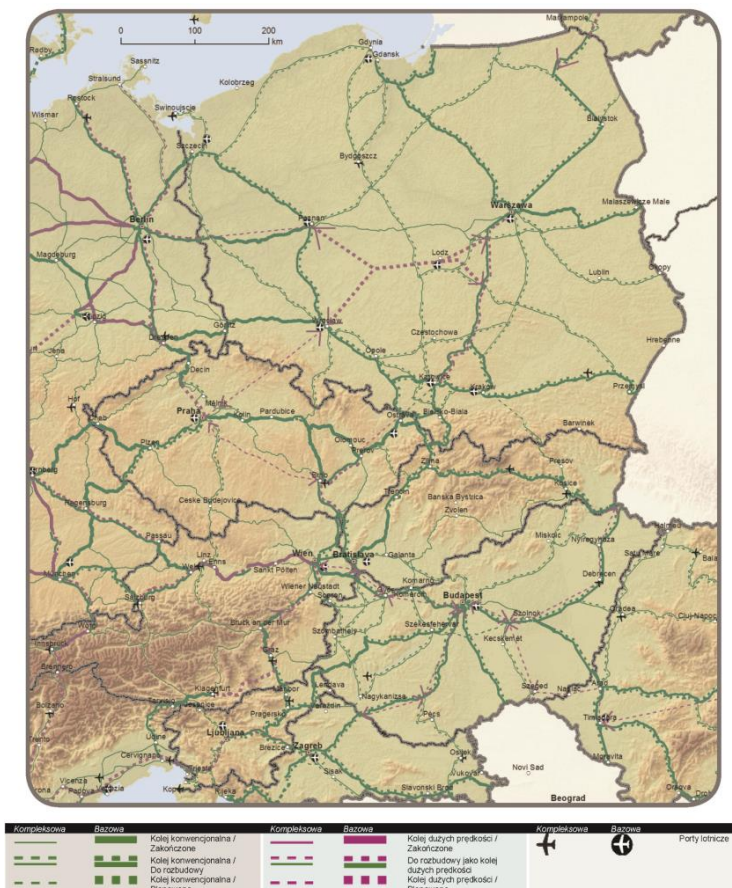
⁶⁶ Greenways - zielone szlaki — wielofunkcyjne szlaki służące niezmotoryzowanym użytkownikom. W Polsce koordynowane są przez Fundację Partnerstwo dla Środowiska; Stowarzyszenie Greenways Polska, www.greenways.org.pl.

⁶⁷ I. Majewska, M. Ragus, T. Telniuk, K. Czerniawska, Strategia Rozwoju Produktu Turystycznego „Wiślanej Trasy Rowerowej” na terenie Województwa Śląskiego, 2005, Polska Agencja Rozwoju Turystyki S.A., Warszawa.

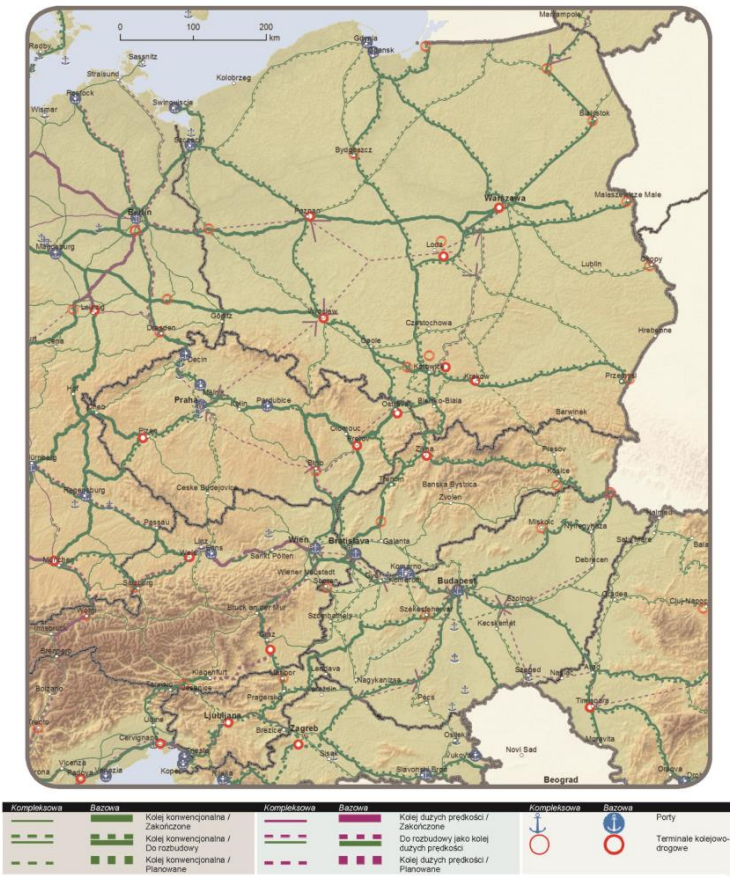
⁶⁸ Standardy i wytyczne kształtowania infrastruktury rowerowej, Górnośląski Związek Metropolitalny, 2016.

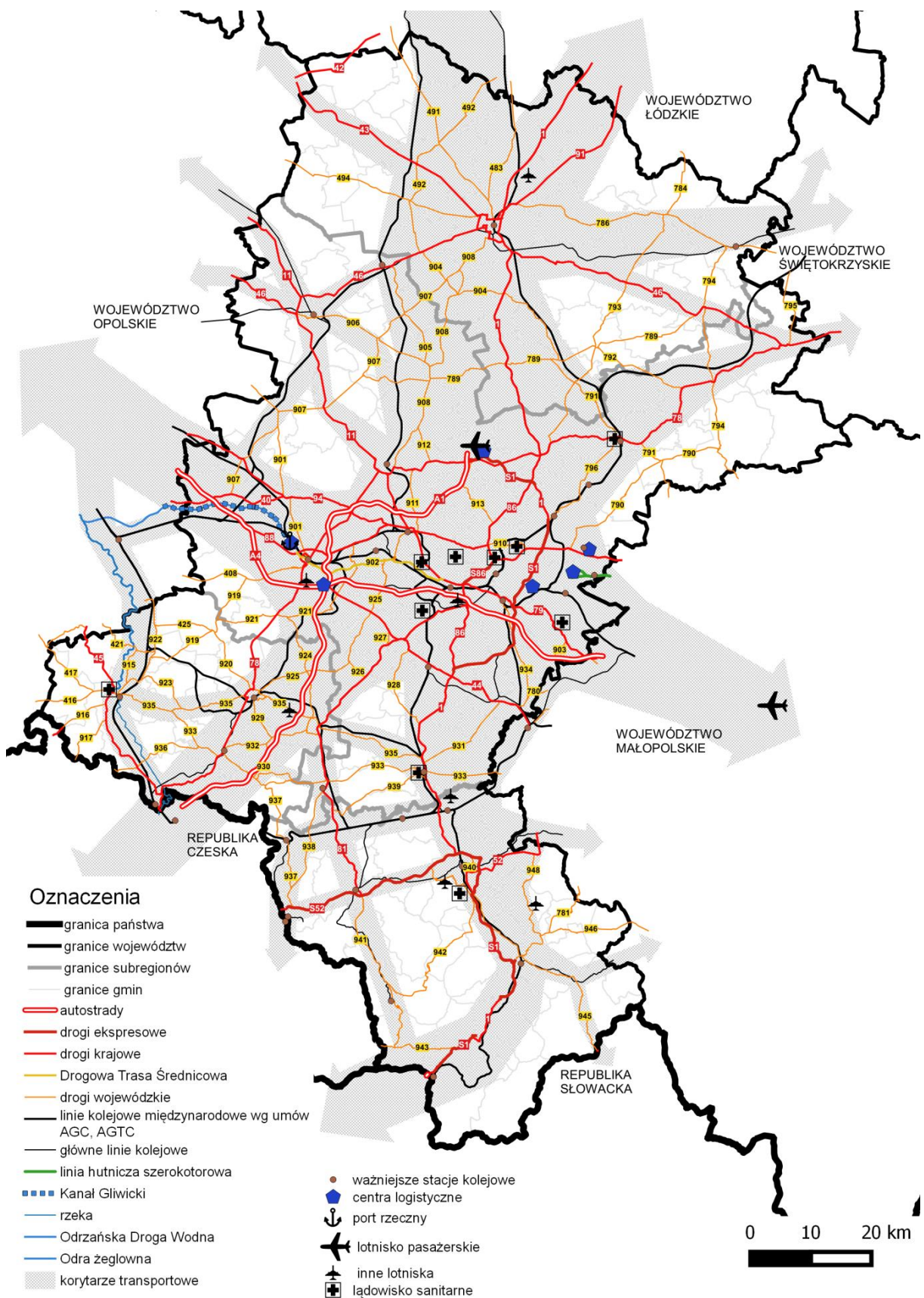
Rysunek 3. Sieć kompleksowa i bazowa: Drogi, porty, terminale kolejowo-drogowe i porty lotnicze. Źródło: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej (Dz.U. UE L 348 z 20.12.2013, str. 1—128).

Rysunek 4. Sieć kompleksowa: Linie kolejowe i porty lotnicze, Sieć bazowa: Linie kolejowe (pasażerskie) i porty lotnicze. Źródło: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej (Dz.U. L 348 z 20.12.2013, str. 1—128).

Rysunek 5. Sieć kompleksowa: Linie kolejowe, porty i terminale kolejowo-drogowe, Sieć bazowa: Linie kolejowe (towarowe) porty i terminale kolejowo-drogowe. Źródło: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej (Dz.U. UE L 348 z 20.12.2013, str. 1—128).

Mapa 19. System transportowy. Źródło: Opracowanie własne.

2.2.2. System infrastruktury technicznej

Infrastruktura ICT

System łączności województwa ulega w ostatnich latach znacznym przeobrażeniom. Wyraźnemu postępowi w zakresie rozwoju telefonii komórkowej towarzyszy spadająca liczba abonentów telefonii przewodowej. W 2014 r. w województwie było ich 615 tys., co stanowi 40,9% stanu z roku 2002. Z kolei liczba gospodarstw domowych, które posiadają telefon komórkowy wzrosła w latach 2003 – 2014 z 43% do 95,2% (w Polsce wskaźnik ten osiągnął wartość 94,4%)⁶⁹.

W ostatnich latach nastąpił szybki wzrost liczby użytkowników Internetu. W 2014 r. 73,6% gospodarstw domowych w województwie wyposażonych było w komputery osobiste (5. miejsce w kraju), w tym z dostępem do Internetu 72,5% (5. miejsce w kraju). Średnia krajowa to odpowiednio 73,1% i 71,2%⁷⁰.

W województwie zwiększa się dostęp do usług elektronicznych na regionalnych platformach cyfrowych (takich jak: SEKAP, EDU SILESIA, SILESIA INFO). W 2014 r. województwo miało najwyższy w Polsce wskaźnik wspierania rozwoju społeczeństwa informacyjnego przez urzędy⁷¹ – 33% oraz wskaźnik skuteczności cyfryzacji urzędów na poziomie 43%⁷². Dla Polski było to odpowiednio 28% i 38%. W województwie śląskim 66% urzędów korzysta z elektronicznego systemu zarządzania dokumentacją (Polska - 42%)⁷³. Bardzo dobre wskaźniki w zakresie wdrożenia rozwiązań ICT i w procesie transformacji do e-administracji nie mają odpowiedniego odzwierciedlenia w zainteresowaniu mieszkańców e-usługami publicznymi, dlatego ważne jest zogniskowanie działań na wybranych e-usługach, najbardziej użytecznych dla mieszkańców. Na szczególną uwagę zasługuje także konieczność zwiększania umiejętności komputerowych i internetowych.⁷⁴

W województwie występują obszary nie objęte infrastrukturą szerokopasmową (tzw. obszary białe), jak również tereny, na których znajduje się wymagana infrastruktura, ale występuje tylko jeden operator usług teleinformatycznych (tzw. obszary szare). Jednocześnie występują tzw. obszary czarne, w których występuje zarówno odpowiednia infrastruktura, jak również co najmniej dwóch operatorów telekomunikacyjnych. Najtrudniejsza sytuacja występuje w Subregionie Północnym i Południowym.

System meteorologiczny

Na terenie województwa, na granicy gmin Czerwionka-Leszczyny i Orzesze, na wzgórzu Ramża zlokalizowany jest radar meteorologiczny, stanowiący jeden z ośmiu elementów krajowej sieci POLRAD, której celem jest monitoring, prognozowanie i ostrzeganie przed zjawiskami naturalnymi. Przyjęta w Planie 2020+ strefa ochronna obejmuje tereny w promieniu 20 km na terenie gmin: Chorzów, Czerwionka-Leszczyny, Gaszowice, Gierałtów, Gliwice, Jastrzębie Zdrój, Jejkowice, Katowice, Knurów, Kobiór, Kuźnia Raciborska, Lyski, Łaziska Górne, Marklowice, Mikołów, Mszana, Ornontowice, Orzesze, Pawłowice, Pilchowice, Pszczyna, Radlin, Ruda Śląska, Rybnik, Sośnicowice, Suszec, Świerklany, Świętochłowice, Tychy, Wiry, Zabrze, Zbrostawice, Żory.

Ponadto, Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. posiada detektor z radarem burzowym, zlokalizowany w Goczałkowicach-Zdroju, umożliwiający obserwowanie na bieżąco zarówno komórek burzowych z lokalizacją wyładowań – na detektorze burzowym oraz opadów deszczu, gradu – na radarze.

Fragment północno-wschodniej części województwa, na obszarze gminy Żarnowiec, znajduje się w strefie ochronnej radaru meteorologicznego zlokalizowanego w Brzuchani, w województwie małopolskim.

System elektroenergetyczny (Mapa 20)

Województwo dysponuje największym potencjałem produkcyjnym energii elektrycznej (zlokalizowanych jest tutaj 6 elektrowni, w budowie lub w fazie projektowej jest 14 elektrowni bądź elektrociepłowni⁷⁵). Pomimo stopniowej modernizacji elektrowni węglowych nadal większość energii elektrycznej wytwarzana jest w blokach energetycznych powstałych w latach 70-tych i 80-tych XX w.

⁶⁹ Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, 2014.

⁷⁰ j. w.

⁷¹ Syntetyczny wskaźnik odzwierciedlający, w jakim stopniu urzędy w Polsce podejmują działania na rzecz cyfryzacji społeczeństwa. Jego składowymi są: świadczenie i rozwijanie usług e-administracji, posiadanie użytecznej strony www oraz wsparcie e-integracji.

⁷² Wskaźnik pokazujący, w jakim stopniu urzędy wykorzystują technologie teleinformatyczne oraz jak to się przekłada na sposób ich funkcjonowania, zarządzania oraz rozwój kompetencji informatycznych pracowników.

⁷³ Społeczeństwo informacyjne w liczbach, 2015, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Departament Społeczeństwa Informacyjnego, Warszawa.

⁷⁴ Raport Monitoringu Strategii Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Śląskiego do roku 2015, za okres roczny I 2014 r. - XII 2014 r., 2015, Śląskie Centrum Społeczeństwa Informacyjnego, Katowice.

⁷⁵ Polityka gospodarki niskoemisyjnej dla Województwa Śląskiego. Założenia Programowe, Uchwała Nr 668/108/V/2016 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 19 kwietnia 2016 r.

W skali Polski 81% energii elektrycznej produkowanej jest z węgla⁷⁶. Województwo śląskie jest drugim po województwie łódzkim największym producentem energii elektrycznej wśród polskich regionów. Wielkość produkcji energii elektrycznej w województwie śląskim w 2014 r. stanowiła ok. 81% produkcji z roku 2002. W tym samym okresie wielkość produkcji krajowej wzrosła o ok. 15 tys. GWh. Oznacza to, że udział województwa śląskiego w krajowej produkcji energii uległ zmniejszeniu o 6 pp. Największe zużycie energii elektrycznej notuje sektor przemysłowy i energetyczny⁷⁷.

Odnawialne źródła energii (Mapa 21)

Na terenie województwa śląskiego występują przeciętne w skali Polski możliwości wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, za wyjątkiem energii biomasy oraz biogazu z odpadów i osadów ściekowych, których potencjał regionalny można uznać za duży. Z oceny dostępności odnawialnych zasobów środowiska i ich potencjału energetycznego wynika, że rozwój energetyki odnawialnej w województwie powinien zmierzać w kierunku energetyki rozproszonej, opartej na budowie małych jednostek wytwórczych w miejscach najlepiej predestynowanych do wykorzystania konkretnych zasobów środowiska (energii wody, wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalnej, biomasy).

W przypadku wszystkich rodzajów instalacji do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych ich lokalizacja musi uwzględniać uwarunkowania oraz zakazy i ograniczenia wynikające z przepisów szczegółowych i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz dostępność do sieci energetycznej i drogowej o odpowiednich parametrach.

Zaopatrzenie w gaz i gospodarka paliwowa (Mapa 22)

Obszar województwa śląskiego zaopatrywany jest w gaz ogólnokrajową siecią przesyłu gazu, składającą się z sieci magistralnych gazociągów wysokociśnieniowych, rozdzielni gazu i stacji redukcyjno-pomiarowych I-go i II-go stopnia.

Długość czynnej sieci ogółem w 2014 r. wynosiła 16 710 363 m, w tym sieci rozdzielczej 15 222 139 m oraz 1 488 224 m sieci przesyłowej⁷⁸. Długość sieci przesyłowej wysokiego ciśnienia wynosiła ogółem 779 972 m⁷⁹.

Odsetek osób korzystających z sieci gazowej w 2014 r. wyniósł w województwie 62,4% mieszkańców i był wyższy niż wartość tego wskaźnika dla Polski (52,2%)⁸⁰.

Wskazana jest rozbudowa sieci gazowej oraz zwiększenie wykorzystania gazu do celów grzewczych.

Główne elementy infrastruktury gospodarki paliwowej na obszarze województwa stanowią:

- rurociąg paliwowy relacji Płock – Kozłowski – Boronów;
- zakłady magazynowania paliw.

Gospodarka wodociągowo-kanalizacyjna (Mapa 23)

Do głównych systemów wodociągowych obsługujących znaczną część województwa należą:

- system wodociągowy zarządzany przez Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. obsługujący 63 gminy w województwie śląskim i 3 gminy w województwie małopolskim;
- częstochowski wodociąg regionalny zarządzany przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Okręgu Częstochowskiego S.A. w Częstochowie, obsługujący gminy: Blachownia, Częstochowa, Kłobuck, Konopiska, Miedźno, Mstów, Mykanów, Olsztyn, Poczesna, Rędziny;
- cieszyński wodociąg grupowy zarządzany przez Wodociągi Ziemi Cieszyńskiej sp. z o.o. obsługujący gminy: Brenna, Cieszyn, Chybie, Golezów, Hażlach, Istebna, Skoczów, Strumień, Ustroń, Wiśla;
- bielski wodociąg zarządzany przez AQUA S.A. obsługujący gminy: Bestwina, Bielsko-Biała, Buczkowice, Chybie, Czechowice-Dziedzice, Jasienica, Jaworze, Kozy, Porąbka, Szczyrk, Wilamowice, Wilkowice.

Największym jest system Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach. Jest to unikalny w skali kraju system zaopatrzenia w wodę składający się z powierzchniowych i głębinowych ujęć wód, zlokalizowanych także poza terenami Metropolii Górnośląskiej, 9 kompleksów zbiorników wyrównawczych oraz sieci magistralnych rurociągów umożliwiających przerzut wody między regionami. Przedsiębiorstwo

⁷⁶ Gospodarka paliwowo-energetyczna w latach 2013 i 2014, Informacje i opracowania statystyczne, GUS, Warszawa, 2015.

⁷⁷ Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny.

⁷⁸ j. w.

⁷⁹ Dane przekazane przez Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A., dane z dnia 31.12.2014 r.

⁸⁰ Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny.

Wodociągów i Kanalizacji Okręgu Częstochowskiego S.A. w Częstochowie na cele produkcji wody pitnej ujmuje wyłącznie wody podziemne, głównie jurajskie⁸¹.

Większość gmin województwa wyposażona jest w sieć wodociągową w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę. Niewielka liczba gmin w Subregionie południowym nie jest objęta zbiorowym systemem zaopatrzenia w wodę. Woda do odbiorców w tych gminach dostarczana jest często wodociągami grawitacyjnymi zasilanymi ze źródeł lub potoków. Część mieszkańców gmin Subregionu północnego i zachodniego jest obsługiwana przez lokalne systemy zaopatrzenia w wodę lub ujęcia indywidualne.

Istotne znaczenie dla systemu zaopatrzenia w wodę mają zbiorniki retencyjne, będące źródłem wody dla odbiorców komunalnych, przemysłowych oraz rolnictwa. Stanowią one także ważny element ochrony przeciwpowodziowej i przyczyniają się do wyrównywania przepływów w okresie suszy.

Wyraźny spadek zapotrzebowania na wodę ze strony odbiorców komunalnych i przemysłowych spowodował znaczący spadek wykorzystania zdolności produkcyjnych i przesyłowych eksploatowanych systemów ponadlokalnych zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

Niezbędne są natomiast działania zwiększające niezawodność funkcjonowania poszczególnych systemów, zapewniających jakość uzdatnianej wody, zgodnie ze standardami europejskimi oraz ograniczające straty wody w sieci dystrybucyjnej. Odrębnym zagadnieniem jest budowa systemów dystrybucyjnych na terenach, gdzie jej brak, a woda pobierana jest ze studni gospodarczych, w których jakość nie odpowiada normom określonym w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z 2015 r.

Mimo, iż stale zmniejsza się ilość ścieków nieoczyszczonych odprowadzanych do wód, a dzięki dostępnym na ten cel funduszom zwiększa się ilość nowych - wysoko sprawnych oczyszczalni i długość sieci kanalizacji sanitarnej, to w niektórych powiatach ciągle zbyt mały procent ludności jest obsługiwany przez oczyszczalnie ścieków. Stan gospodarki ściekowej województwa śląskiego ulega systematycznej poprawie jednak wymaga rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej, umożliwiającej dociążenie istniejących oczyszczalni oraz budowy nowych. Wskazane jest takie lokalizowanie nowych oczyszczalni, by zasięgiem obsługi obejmowały tereny gmin sąsiednich, zwłaszcza, gdy są one położone w tej samej zlewni. Znajdująca się w województwie śląskim jedna z najbogatszych w kraju baza surowców mineralnych oraz związana z nią działalność przemysłowa i urbanizacja, wywierają znaczący wpływ na środowisko wodne w regionie. Do niebagatelnych problemów gospodarki wodnej zalicza się kwestie ilościowe, które są związane z rozdysponowaniem wód powierzchniowych i podziemnych, a także kwestie jakościowe powiązane z odprowadzaniem nieoczyszczanych i niedostatecznie oczyszczanych ścieków komunalnych oraz przemysłowych (w tym wód zasolonych), niedostateczną sanitację obszarów wiejskich i rekreacyjnych oraz zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, stawów rybnych, składowisk odpadów i wód opadowych.

Z przeprowadzonej w 2011 r. oceny wód podziemnych wynika, że 55% punktów sieci regionalnej spełniało normy dla wód pitnych. W poprzednich latach, tj. 2008-2010 ilość punktów w sieci regionalnej spełniających powyższe normy była na podobnym poziomie. Mimo to w Subregionie Centralnym i Zachodnim zasoby wód podziemnych są w znacznej części zagrożone lub potencjalnie zagrożone skażeniem, z tego powodu wykorzystywanie ich w systemach zaopatrzenia ludności jest ryzykowne. W odniesieniu do punktów sieci krajowej można zauważyć poprawę jakości wód przeznaczonych do picia w latach 2008-2010. W przypadku wód powierzchniowych ich stan, potencjał ekologiczny oraz stan chemiczny (w badanych punktach) w monitoringu diagnostycznym oceniono jako zły⁸². Na 13 punktów pomiarowych, w ramach badania stanu ekologicznego, aż 8 należy określić jako umiarkowane, a w przypadku badania potencjału ekologicznego aż 11 na 16 pomiarowych wykazało słabą jakość wód⁸³.

Na terenie województwa w 2014 r. znajdowało się 208 oczyszczalni ścieków komunalnych, z czego 119 biologicznych, 89 z podwyższonym usuwaniem biogenów. Łączna przepustowość przemysłowych i komunalnych oczyszczalni ścieków wyniosła 2 105,7 tys. m³/dobę, tj. o 350 tys. m³/dobę mniej porównując rok 2014 do roku 2010.

⁸¹ Większość ujęć wody, w tym wskazane na mapie 23 ujęcia podstawowe znajdują się na obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 326, ponadto eksploatowane są także wody czwartorzędowe i triasowe. Ponad 76% ujmowanych wód nie jest uzdatnianych, a jedynie poddawanych procesom usuwania azotanów lub redukcji żelaza i manganu.

⁸² Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, www.rcas.slaskie.pl.

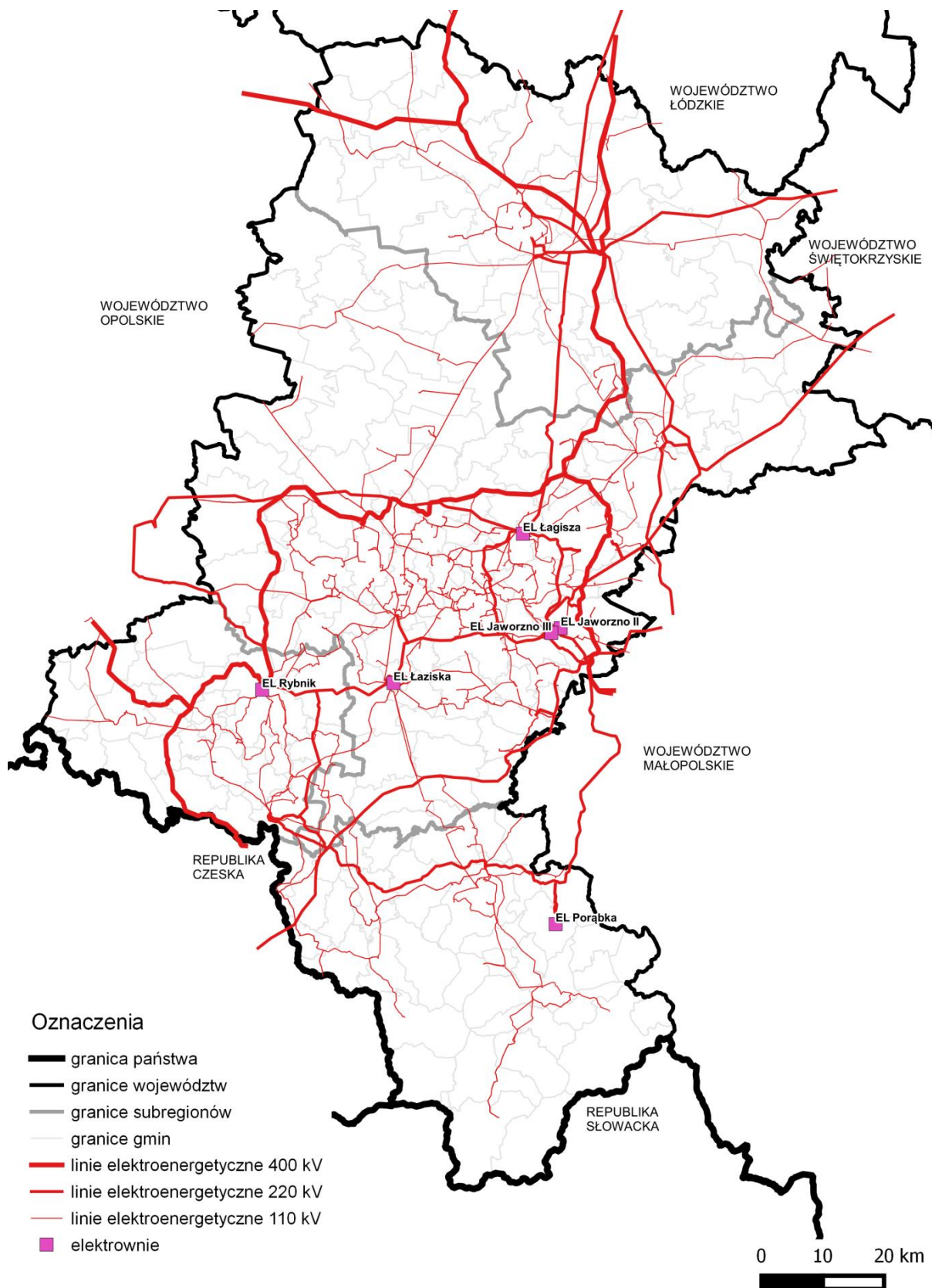
⁸³ Stan środowiska w województwie śląskim w 2011 roku, 2012, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, str. 71.

Gospodarka odpadami (Mapa 24)

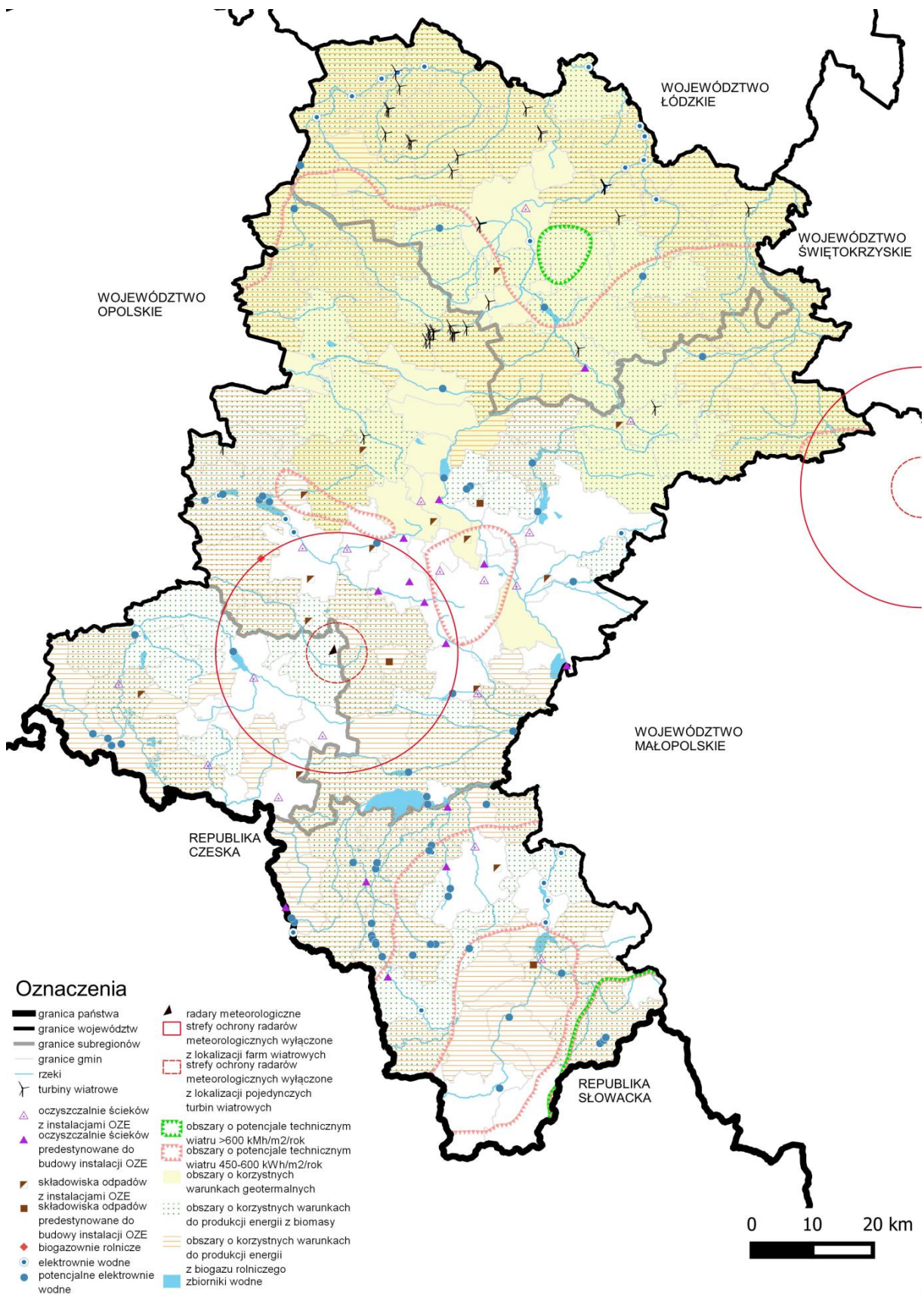
Duża gęstość zaludnienia, jak i silnie rozwinięty przemysł (w tym przemysł wydobywczy) sprawiają, że województwo śląskie znajduje się w krajowej czołówce pod względem ilości wytwarzanych odpadów, tak komunalnych, jak i przemysłowych, wśród których niemal 1% stanowią odpady niebezpieczne. Wdrażane programy usuwania azbestu w połączeniu z wciąż znacznymi nieunieszkodliwionymi ilościami tego materiału w województwie, prowadzić będą do powstawania dużych ilości odpadów zawierających azbest. Gospodarka odpadami komunalnymi odbywa się w oparciu o 4 wyznaczone w wojewódzkim planie gospodarki odpadami regiony, w obrębie których na koniec 2012 roku funkcjonowały łącznie 102 instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych oraz pozostałości powstałych z ich sortowania tj. 5 instalacji MBP (4 regionalne i 1 zastępcza), 32 sortownie (wszystkie zastępcze), 30 kompostowni (2 regionalne i 28 zastępczych), 7 instalacji do produkcji paliw alternatywnych (wszystkie zastępcze) oraz 28 składowisk (3 regionalne i 25 zastępczych). Istnieje jednak potrzeba rozbudowy systemów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych „u źródła”, w tym budowy punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Potrzeba ponadto budowy instalacji do fermentacji selektywnie zbieranych odpadów biodegradowalnych jak również budowy instalacji do energetycznego wykorzystania frakcji palnych pozostałych po selektywnym zbieraniu i recyklingu oraz wytwarzanych w instalacjach mechaniczno-biologicznego przetwarzania i sortowniach odpadów komunalnych. Odpady powstające w sektorze gospodarczym zagospodarowywane są przez 616 podmiotów gospodarczych posiadających instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

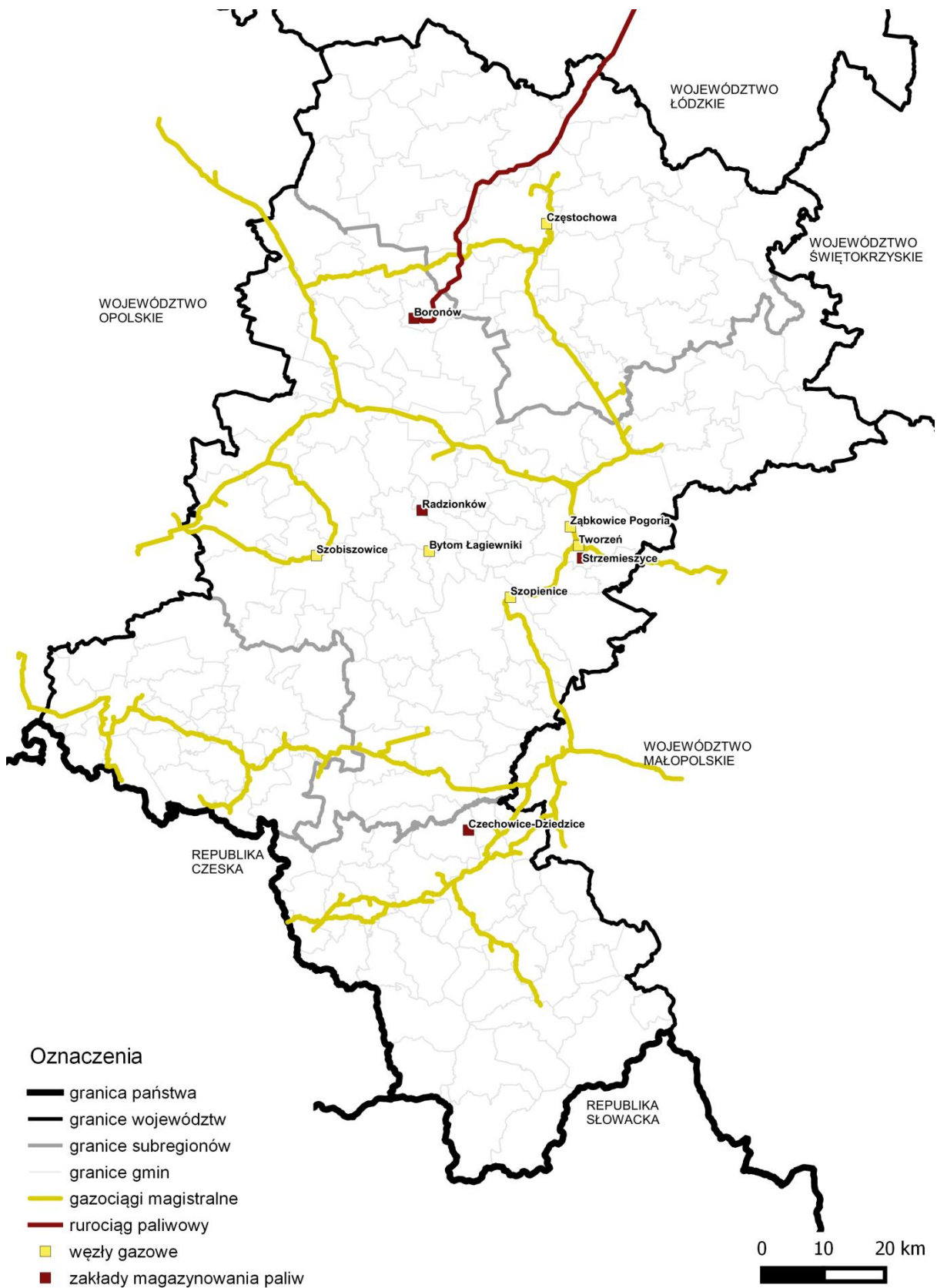
Zdecydowaną większość wytwarzanych odpadów w regionie (wśród których przeważają odpady wydobywcze) poddaje się różnym procesom odzysku (93%). Pozostałe odpady są unieszkodliwiane głównie poprzez składowanie na składowiskach (54 czynne składowiska, z czego na 8 przyjmowane są odpady niebezpieczne)⁸⁴. Około 80% zebranych odpadów komunalnych (na koniec 2012 r.) podlegało składowaniu. W związku ze zmianami w systemie gospodarki odpadami należy oczekiwać ograniczenia unieszkodliwiania odpadów, na rzecz ich odzysku. W województwie istnieje znaczna liczba nieczynnych już składowisk oraz miejsc zdeponowania odpadów. Niektóre z nich, z racji szkodliwości zdeponowanych na nich substancji w dalszym ciągu stanowią zagrożenie dla środowiska, zwłaszcza wód podziemnych.

⁸⁴ Wojewódzki System Odpadowy za rok 2014 (baza WSO), Zbiorcze zestawienie danych o odpadach, Wydział Ochrony Środowiska, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, wg aktualnego stanu bazy danych na maj 2016 r.

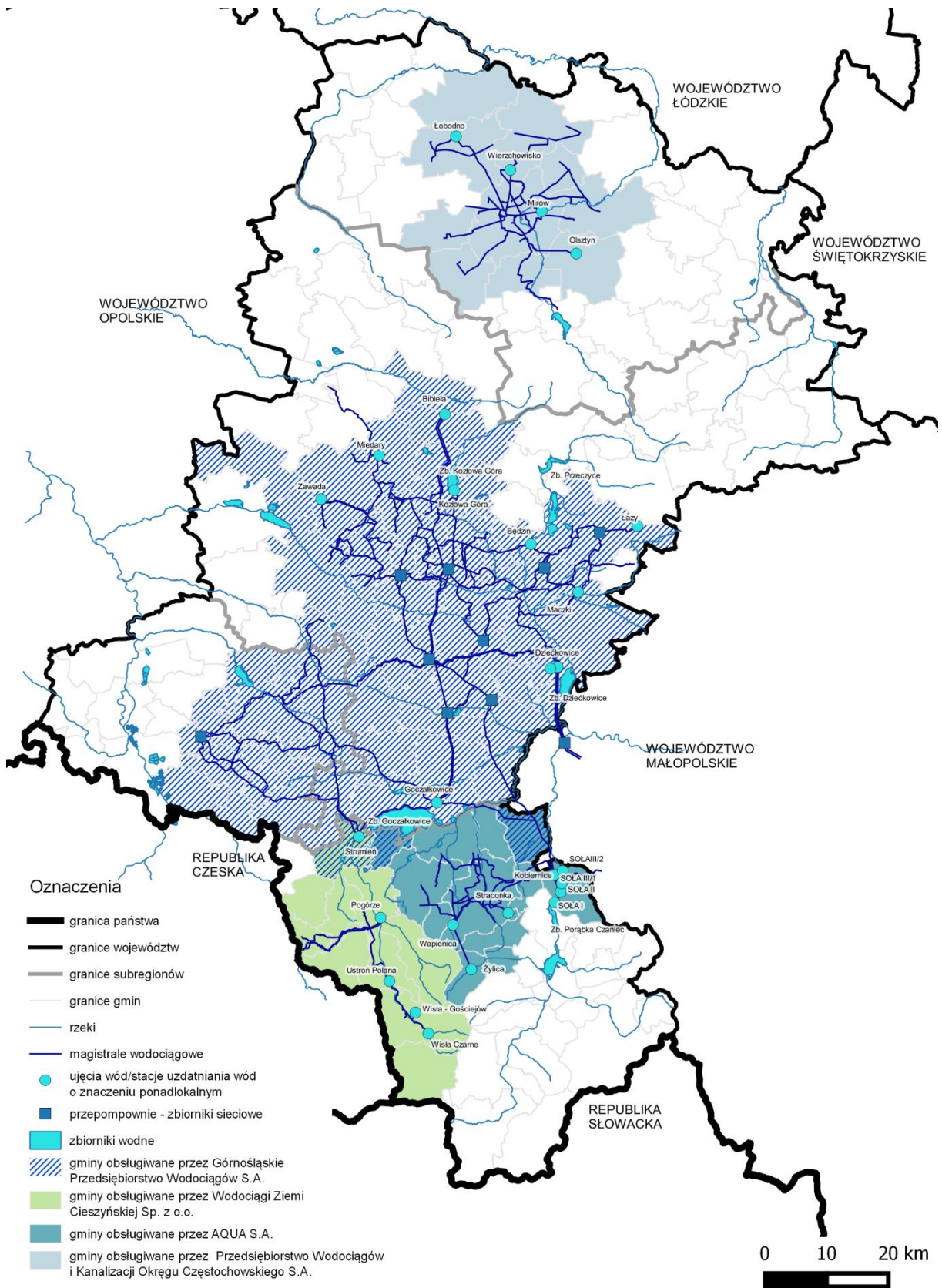

Mapa 20. System elektroenergetyczny. Źródło: Opracowanie własne.

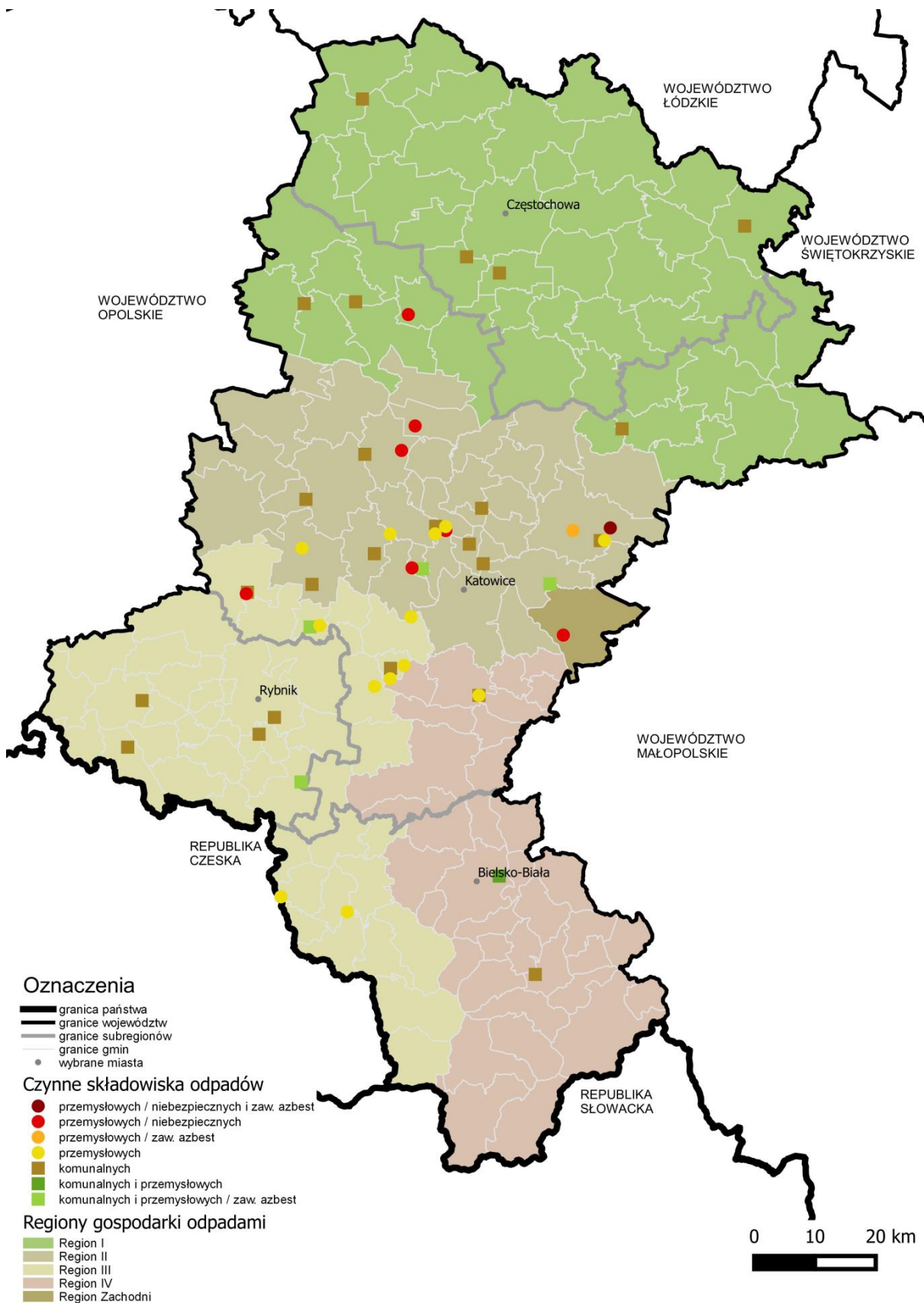

Mapa 22. Zaopatrzenie w gaz i gospodarka paliwowa. Źródło: Opracowanie własne.

Mapa 23. Gospodarka wodociągowa-kanalizacyjna. Źródło: opracowanie własne.

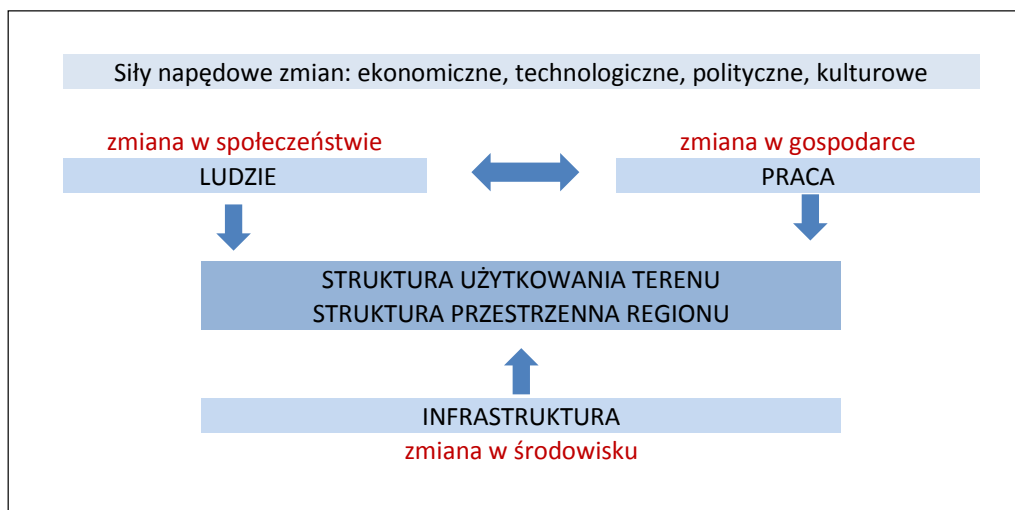
Mapa 24. Gospodarka odpadami. Źródło: Opracowanie własne, stan na 2012r.

3. TRENDY PRZESTRZENNEGO ROZWOJU REGIONU

Opierając się na analizach zjawisk o zasięgu globalnym oraz prognozach dotyczących kształtowania się rozwoju w skali krajowej i europejskiej do głównych tendencji mogących wpływać na intensywność procesów rozwoju województwa zaliczyć można:

- Trendy społeczne
- Trendy gospodarcze
- Trendy środowiskowe

Trendy te uwidaczniają się w strukturze przestrzennej regionu i są kształtowane przez warunki społeczno-gospodarcze i środowiskowe oraz występujące między nimi interakcje i współzależności. Ich rezultaty i trwałość mogą podlegać różnym scenariuszom przyszłości warunkowanym przez zmiany, jakie zachodzą w społeczeństwie, gospodarce i środowisku pod wpływem sił ekonomicznych, technologicznych, politycznych i kulturowych.

Rysunek 6. Mechanizm rozwoju struktury przestrzennej regionu. Źródło: Opracowanie własne.

3.1. TRENDY SPOŁECZNE

Liczba ludności w województwie spada, co jest wypadkową wskaźników przyrostu naturalnego oraz salda migracji. Na przestrzeni ostatniej dekady wskaźniki te stale przyjmowały wartości ujemne.

W 2014 r. współczynnik dzietności dla województwa wyniósł 1,26 i był niższy od średniej dla Polski i UE. Również bardzo niski był przyrost naturalny, który wyniósł w tym samym okresie dla województwa - 1,1‰. Jest to bardzo niska wartość, która plasuje region pod koniec listy województw. Tylko w 2014 r. w wyniku zmiany miejsca zamieszkania w województwie ubyło prawie 7,2 tys. mieszkańców. Wskaźnik salda migracji jest niższy niż dla całej Polski, a gorsze wartości osiąga tylko 5 województw.

Szczególnie niskie wartości wskaźników przyrostu naturalnego oraz salda migracji charakteryzowały tereny miejskie. Tereny wiejskie charakteryzują się stałym wysokim dodatnim saldem migracji oraz, od 2008 r., dodatnim przyrostem naturalnym. Jednakże nadal odnotowuje się ubytek ludności na terenach wiejskich.

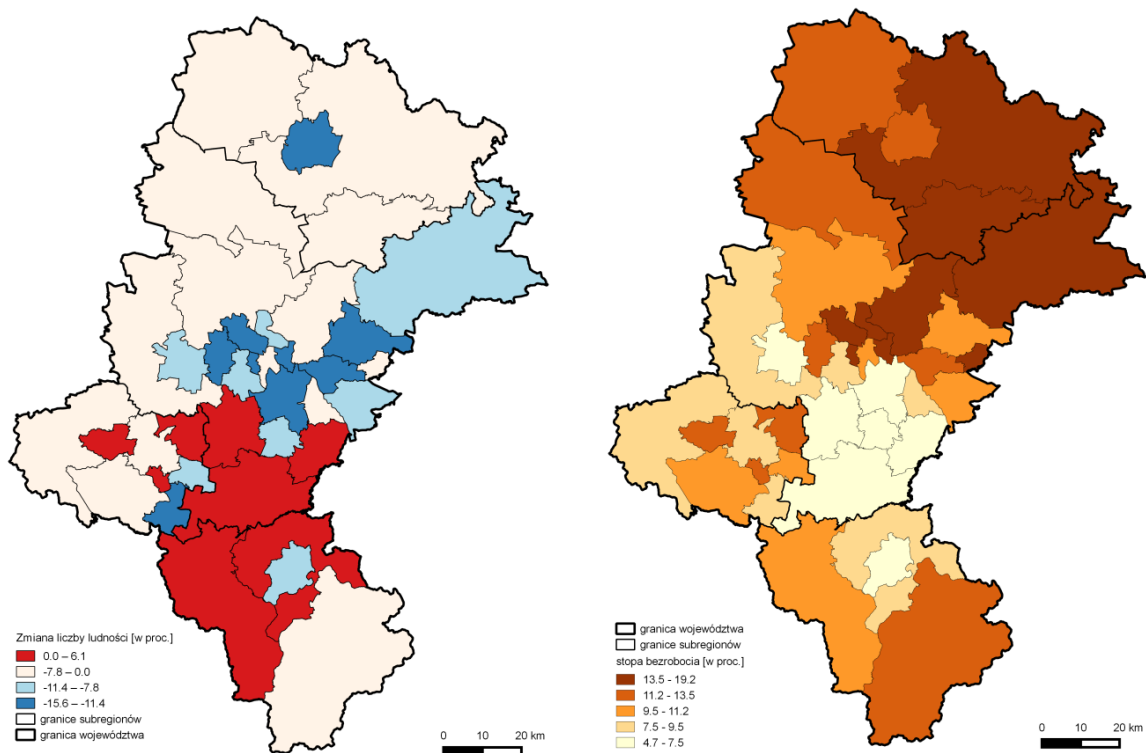
W prognozie ludności do roku 2050⁸⁵ zauważa się, że tendencja spadkowa liczby ludności w województwie zostanie zachowana, a prognozowany spadek wyniesie – 19,7% (ok. 905 tys. osób).

W województwie następuje proces starzenia się społeczeństwa, co potwierdza analiza liczby ludności w odniesieniu do roku 2002. W okresie od 2002 do 2014 r. najbardziej zmniejszyła się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (ok. 221 tys.), a zwiększyła się znacząco liczba osób w wieku poprodukcyjnym (ok. 214 tys.).

⁸⁵ Prognoza ludności na lata 2014-2050, 2014, Główny Urząd Statystyczny.

Tendencje zmian:

- zmniejszanie się liczby ludności;
- spadek dzietności;
- ubytek ludności w miastach;
- ubytek ludności na terenach wiejskich;
- postępujący proces starzenia się społeczeństwa;
- wydłużanie się przeciętnej długości życia;
- sukcesywne zmniejszanie się liczby osób w wieku aktywności zawodowej;
- wzrost skali imigracji (jednak na utrzymującym się stosunkowo niskim poziomie);
- rosnąca mobilność przestrzenna ludności;
- poprawianie się standardu życia;
- rosnąca świadomość i dbałość o stan zdrowia;
- rosnące uczestnictwo w kulturze zarówno masowej, jak i wysokiej;
- rosnące zapotrzebowanie na pracowników wysoko i średnio wykwalifikowanych przy jednoczesnym spadku zapotrzebowania na pracowników niskowykwalifikowanych.

Mapa 25. Prognoza demograficzna do roku 2030. Stopa bezrobocia w 2015 roku. Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

3.2. TRENDY GOSPODARCZE

W latach 2002-2012 województwo śląskie wraz z województwem mazowieckim legitymowało się najwyższym wkładem w tworzenie Produktu Krajowego Brutto, jednak przyrost PKB w latach 2002-2012 w województwie wyniósł 87,8% i był dopiero jedenastym wynikiem w kraju, co może w przyszłości znacząco zmniejszyć znaczenie regionu w gospodarce kraju.

Wartość PKB w województwie w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2012 r. kształtowała się na poziomie 44 372 zł i była wyższa od średniej krajowej o 5,8% (4. miejsce w Polsce).

Górnictwo węgla kamiennego to główny sektor przemysłu, z którym tradycyjnie kojarzone jest województwo śląskie. Na terenie województwa zlokalizowana jest większość działających obecnie w Polsce kopalni węgla kamiennego. Mają tutaj swoją siedzibę trzy największe podmioty węglowe w kraju: Jastrzębska Spółka Węglowa S.A., Katowicki Holding Węglowy S.A., Kompania Węglowa S.A., zarządzające 28 kopalniami węgla kamiennego⁸⁶. W procesie restrukturyzacji sektora górniczego likwidowane są nierentowne zakłady wydobywcze. Obrotem uwalnianych w tym procesie terenów zajmuje się Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A. Sektor górniczy ściśle współpracuje ze środowiskami naukowymi co skutkuje wysokim poziomem innowacyjności branży, ze szczególnym uwzględnieniem czystych technologii węglowych. Efektem tej współpracy jest również wysoka pozycja branży maszyn i urządzeń górniczych, która została uznana za jedną z najbardziej perspektywicznych polskich specjalności eksportowych.

Obok sektora górniczego również sektor hutniczy podlegał dynamicznym przemianom restrukturyzacyjnym, w wyniku których przeważająca liczba największych zakładów tej branży zmieniła swoje oblicze. W roku 2012 na terenie województwa funkcjonowało 5 hut i 12 instalacji⁸⁷. Ponadto w przemyśle metalurgicznym działa wiele firm związanych z hutnictwem żelaza i metali nieżelaznych.

Województwo śląskie podlega w ostatnim czasie dynamicznym przemianom związanym z restrukturyzacją tradycyjnych sektorów gospodarki. Skala tych zmian wywołuje w regionie konflikty o charakterze społecznym, ekologicznym, a także przestrzennym. Główne problemy rozwoju województwa śląskiego związane są z koniecznością pogodzenia wymogów konkurencyjności i efektywności gospodarki z zaspokajaniem oczekiwań społecznych.

Województwo śląskie jest największym rynkiem i znaczącym obszarem inwestycyjnym w skali kraju i Europy Środkowej. Region charakteryzuje duża koncentracja bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ), będąca wynikiem dobrze ocenianej atrakcyjności inwestycyjnej województwa oraz funkcjonowania na jego obszarze firm reprezentujących marki globalne. Województwo zajmuje trzecią pozycję w kraju pod względem wartości bezpośrednich inwestycji zagranicznych

Region jest bardzo atrakcyjny z punktu widzenia działalności przemysłowej i usługowej. Nieco słabszą pozycję ma pod względem atrakcyjności dla działalności zaawansowanej technologicznie. Do silnych punktów województwa zalicza się dostępność transportową, jakość zasobów pracy, dobrze rozwinięty rynek zbytu, wysoką jakość infrastruktury. Aktywność województwa wobec inwestorów oceniana jest natomiast na średnim poziomie. Słabym punktem regionu jest niski poziom bezpieczeństwa publicznego.

Pokonywaniu barier hamujących rozwój inwestycji służy Specjalna Strefa Ekonomiczna (SSE), zajmująca łącznie obszar ponad 2348 ha, oferująca preferencje dla inwestorów. Struktura branżowa firm działających w Katowickiej SSE wskazuje na dominację sektora motoryzacyjnego, który stanowi w niej 60,4% inwestycji. Oprócz branży motoryzacyjnej, wiodącymi są branże wyrobów ze szkła, budowlana, metalowa i maszynowa. Zaledwie 11,8% inwestycji w KSSE to firmy krajowe. Dominuje kapitał amerykański (35,8%) i włoski (22,4%), znaczący udział ma również kapitał niemiecki (9,5%)⁸⁸.

Przeprowadzona na podstawie czynników społeczno-ekonomicznych analiza konkurencyjności polskich województw wykazała, że województwo śląskie jest jednym z najbardziej konkurencyjnych regionów⁸⁹. W największym stopniu na plus od średniej krajowej odbiega w przypadku odsetka powierzchni zajmowanej przez parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej, jak również długości linii kolejowych oraz dróg o nawierzchni twardej na 100 km².

⁸⁶ Portal Gospodarczy, <http://gornictwo.wnp.pl/kopalnie/>, dostęp: 18.07.2016 r.

⁸⁷ Część huty – np. walcownia, stalownia, rurownia wykorzystująca do produkcji konkretnego elementu wsad z hut.

⁸⁸ Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A., <http://ksse.com.pl/o-nas,31>, dostęp: 13.06.2016 r.

⁸⁹ Diagnoza Strategiczna Rozwoju Województwa Śląskiego na potrzeby aktualizacji Strategii, Analizy Regionalnego Centrum Analiz Strategicznych, Zeszyt 4/2012, www.rcas.slaskie.pl, str. 149.

Województwo śląskie, obok produkcji przemysłowej oraz sektora usług, jest również obszarem produkcji rolnej. Wartość produkcji rolnej w latach 2002-2011 oscylowała wokół średniej krajowej. Porównując dane dotyczące powierzchni upraw z danymi o wielkości zbiorów należy stwierdzić, że w 2011 r. plony osiągnięte z 1 ha powierzchni były, w odniesieniu do większości upraw roślinnych, wyższe od średniej krajowej.

Dynamicznie rozwijającym się sektorem w Europie jest tzw. sektor przemysłów kreatywnych, tworzących produkty i usługi oparte na wartościach kulturalnych i artystycznych.

Wkład przemysłów kreatywnych w województwie śląskim w gospodarkę krajową jest dość niski, mając na uwadze wysoki poziom rozwoju gospodarczego województwa. Największy udział w wartości dodanej miały branże takie jak: reklama, twórczość literacka, artystyczna, działalności instytucji sztuki, usługi architektoniczne oraz działalność wydawnicza.

Województwo śląskie jest ważnym ośrodkiem kultury, o czym świadczy działalność Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia, Opery Śląskiej, filharmonii, muzeów i teatrów, Biura Wystaw Artystycznych i galerii oraz Akademii Muzycznej w Katowicach i Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach.

Województwo śląskie wyróżnia na tle kraju większa liczba teatrów muzycznych, rozrywkowych oraz widzów na przedstawieniach. Zarówno teatry jak i instytucje muzyczne zlokalizowane są w większości na terenie Metropolii Górnośląskiej oraz w stolicach poszczególnych subregionów.

Województwo śląskie jest drugim pod względem wielkości ośrodkiem naukowo-dydaktycznym w kraju z szerokim spektrum działalności naukowo-badawczej i akademickiej. Zdobywanie wiedzy i umiejętności praktycznego jej wykorzystania w 2015 r. oferowało 38 szkół wyższych (1 uniwersytet, 4 wyższe szkoły techniczne, 12 wyższych szkół ekonomicznych, 2 wyższe szkoły pedagogiczne, uniwersytet medyczny, akademia wychowania fizycznego, 2 wyższe szkoły artystyczne, wyższa szkoła teologiczna i 14 innych szkół wyższych) oraz 35 jednostek zamiejscowych, stanowiących łącznie 12,3% wszystkich szkół wyższych w Polsce.

Województwo śląskie jest także drugim co do wielkości ośrodkiem badawczym kraju. W 2014 r. na terenie województwa śląskiego znajdowało się 431 jednostek aktywnych badawczo⁹⁰. Działalność jednostek naukowych skupiona jest wokół takich sektorów jak: ochrona środowiska, energetyka, automatyka i elektronika, budownictwo, rynek medyczny. Takie same specjalizacje można wyróżnić wśród ośrodków innowacyjności i przedsiębiorczości.

W Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2013-2020 określone zostało portfolio technologiczne województwa śląskiego. Zgodnie z zapisami tego dokumentu w perspektywie roku 2020 do inteligentnych specjalizacji regionu zaliczyć należy⁹¹:

- energetykę – będącą ważnym sektorem gospodarczym regionu i gospodarki narodowej, dla której ze względu na istniejące wyposażenie infrastrukturalne (produkcji, przesyłu i konsumpcji energii) oraz dużą gęstość zaludnienia i lokalizacji przemysłu w regionie, województwo jest doskonałym zapleczem testowania i pełnoskalowego wdrażania rozwiązań innowacyjnych. Sektor ten sprzyja nowoczesnym rozwiązaniom w zakresie ochrony środowiska, informatyki i automatyzacji czy przemysłu maszynowego. Specjalizacja ta obejmuje również wykorzystanie odnawialnych źródeł energii;
- medycynę – stanowiącą jeden z atutów województwa przez wysoki poziom świadczonych usług medycznych oraz rozpoznawalność produktów inżynierii medycznej. Jest to sektor związany z kreowaniem, adaptacją lub absorpcją zaawansowanych technologicznie rozwiązań inżynierii medycznej, biotechnologii, inżynierii materiałowej, informatyki i elektroniki;
- technologie informacyjne i komunikacyjne – mające horyzontalne znaczenie dla rozwoju technologicznego, gospodarczego i społecznego regionu dzięki zwiększaniu dostępu do wiedzy oraz umożliwianiu kreacji i dystrybucji dóbr i usług. Rozwój tego sektora umożliwia uczestnictwo w globalnych sieciach współpracy i tworzenie systemów transakcyjnych i zarządzania związanych z inteligentnymi rynkami. Wykorzystywanie tego typu technologii jest jedną ze współczesnych kompetencji cywilizacyjnych zarówno jednostek i społeczności, jak i środowisk innowacyjnych.

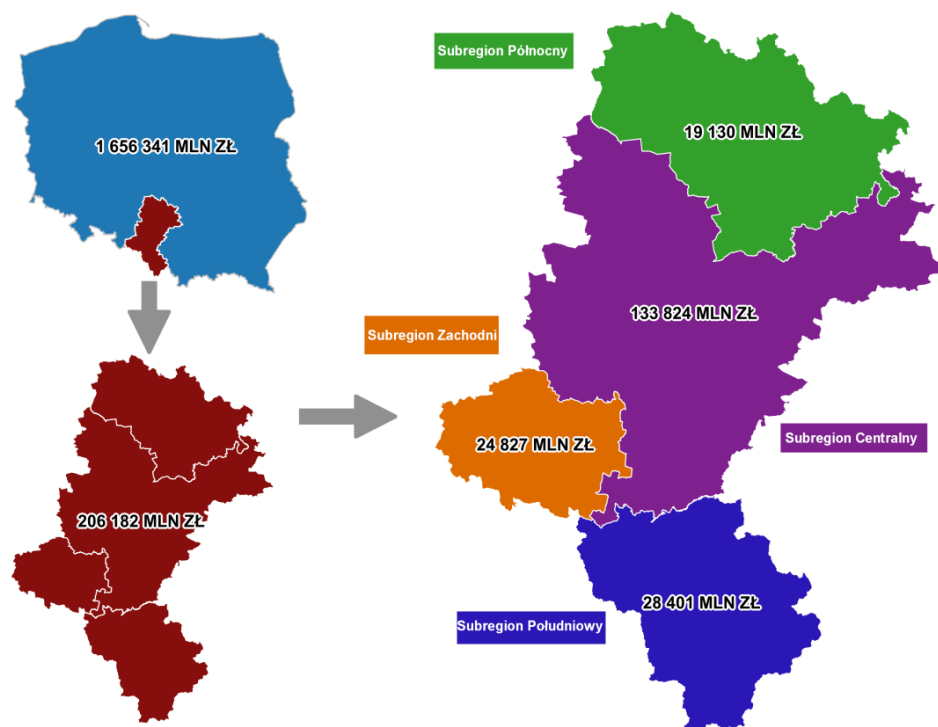
Tendencje zmian:

- zwiększanie się podatności gospodarek krajowych i regionalnych na zmiany koniunktury na rynkach światowych, w tym na długotrwałe zjawiska kryzysowe w gospodarce,
- pogłębiające się dysproporcje w poziomie bogactwa – pogłębianie dysproporcji rozwojowych,

⁹⁰ Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny.

⁹¹ Regionalna Strategia Innowacji na lata 2013-2020, Uchwała Nr IV/29/5/2012 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 20 grudnia 2012 r.

- nasilająca się światowa konkurencja o surowce, kapitał, pracę i technologię, w tym wzrost cen nośników energii,
- rozwijanie się nowej interdyscyplinarnej gałęzi gospodarki, tzw. przemysłu wolnego czasu,
- rosnący udział dużych miast w gospodarce globalnej, w tym znaczenie miast jako ośrodków kreacji nauki i kultury,
- podnoszenie się atrakcyjności i dostępności turystycznej i inwestycyjnej,
- rosnąca liczba inwestycji gospodarczych,
- rosnąca rola kooperacji transnarodowych,
- obszary metropolitalne pozostaną głównymi strefami docelowymi zagranicznych inwestycji w Polsce,
- postępująca globalizacja oraz wzrastające powiązania gospodarcze, naukowe i technologiczne, zarówno pomiędzy krajami, jak i pomiędzy przedsiębiorstwami, uczelniami, laboratoriami publicznymi i władzami regionalnymi,
- rosnące znaczenie i popularność koncepcji klastra oraz wpływu ich tworzenia na rozwój gospodarczy,
- upowszechnianie się dostępu do usług świadczonych drogą elektroniczną,
- rosnący eksport produktów wysokiej techniki,
- rewolucja w kulturze, która ujmuje przestrzeń kultury nie tylko jako obszar tworzenia, lecz także innowacji o charakterze gospodarczym i społecznym,
- postępująca automatyzacja i komputeryzacja procesów technologicznych w zakresie produkcji wyrobów dotychczas wytwarzanych przy znacznych kosztach środowiskowych,
- zwiększająca się rola technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), nanotechnologii czy biotechnologii,
- wzrastająca rola innowacji społecznych i organizacyjnych w stosunku do innowacji technologicznych (typu *hardware*).

Rysunek 7. Wartość PKB wytworzonego w 2013 r. Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

3.3. TRENDY ŚRODOWISKOWE

Dostępność do infrastruktury jest jednym z podstawowych czynników oddziałujących na strukturę przestrzenną regionu. Rozbudowa infrastruktury transportowej i komunalnej skutkuje powstaniem konfliktów między wymaganiami zachowania spójności ekologicznej przestrzeni, a rozwojem społecznym i gospodarczym. Na brak spójności ekologicznej wpływa również fragmentacja przestrzeni, w tym na przykład rozdrobnienie kompleksów leśnych.

Istniejący system obszarów chronionych wymaga systematycznej weryfikacji oraz uzupełnienia w celu zapewnienia pełnej reprezentatywności obszarów cennych przyrodniczo. Ochrona cennych zasobów wymaga stworzenia zintegrowanego systemu ochrony i zarządzania środowiskiem przyrodniczym, wymagającego kompleksowej inwentaryzacji oraz waloryzacji. W celu uniknięcia konfliktów przyrodniczo-przestrzennych, system ten winien być powiązany z systemem planowania przestrzennego.

Konieczne jest zapobieganie silnej antropopresji spowodowanej rozwojem mieszkalnictwa i turystyki na obszarach cennych przyrodniczo lub w ich bezpośrednim otoczeniu.

Przebiegające przez województwo, niezależnie od ich rangi w systemie krajowym, korytarze ekologiczne są prawnie słabo zdefiniowane. Uniemożliwia to ich właściwe kształtowanie i ochronę w procesie planowania przestrzennego. Problem ten dotyczy również spójności sieci Natura 2000, chociaż jej ochrona została zdefiniowana.

Charakterystycznym dla regionu zasobem środowiska są tereny przemysłowe, na których wykształciły się cenne wartości przyrodnicze.

Tendencje zmian:

- rosnąca skala zagrożeń o podłożu naturalnym (powodzie, nawałnice, huragany) oraz katastrofy ekologiczne wygenerowane przez człowieka i gospodarkę,
- zmiany klimatyczne,
- rosnąca ilość odpadów komunalnych i niebezpiecznych, przy jednoczesnym rozwoju selektywnego zbierania i segregacji odpadów komunalnych oraz odzyskiwania i unieszkodliwiania odpadów,
- zwiększanie się deficytu wody, związanego z okresami suszy,
- zmniejszanie się przewidywanego poziomu emisji substancji zanieczyszczających powietrze i gazów cieplarnianych,
- rosnący poziom lesistości,
- rosnąca powierzchnia gospodarstw ekologicznych,
- rosnące zużycie energii,
- wzrost zapotrzebowania na węgiel i gaz ziemny, przy jednoczesnym spadku procentowego udziału zużycia węgla kamiennego i węgla brunatnego oraz wzrostu udziału gazu ziemnego,
- powstawanie i upowszechnianie się technologii, które pozwolą udostępnić nowe źródła energii,
- poprawa efektywności wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii dzięki lokalizowaniu jej blisko odbiorcy (generacja rozproszona),
- utrzymanie policentrycznej struktury układu przestrzennego zagospodarowania kraju, przy większej przestrzennej koncentracji oraz integracji systemu osadniczego,
- utrzymująca się presja popytu na zwiększanie potencjału infrastruktury drogowej, zwłaszcza o znaczeniu międzynarodowym i krajowym przy dużym potencjalnym popycie na usługi transportu kolejowego, zarówno pasażerskiego, jak i towarowego,
- rosnącą liczbę dużych centrów logistycznych pociągających za sobą wzrost ruchu multimodalnego,
- rosnące natężenie ruchu transportu towarowego i pasażerskiego w UE,
- rosnąca rola regionalnych portów lotniczych, w tym międzynarodowych i lotnisk lokalnych,
- presja na rozbudowę układu drogowego i parkingowego w zatłoczonych obszarach śródmiejskich oraz na trasach dojazdowych.

3.4. PODSUMOWANIE

Przedstawione tendencje zmian zachodzących w społeczeństwie, gospodarce i infrastrukturze będą bezpośrednio wpływały na kształtowanie się przestrzeni regionu, powodując:

- krystalizację Metropolii Górnośląskiej oraz Aglomeracji Bielskiej, Częstochowskiej i Rybnickiej, oraz wzrost zapotrzebowania na wysokiej jakości przestrzenie publiczne,
- koncentrowanie się osadnictwa i działalności gospodarczej w strefach podmiejskich dużych miast, pozytywnie wpływające na procesy metropolizacji i warunki mieszkaniowe,
- postępującą specjalizację funkcjonalną małych miejscowości w strefach otaczających duże miasta, na obszarach metropolitalnych i wzrost różnorodności funkcjonalnej przestrzeni,
- wytworzenie spójnego systemu autostrad i dróg ekspresowych, w korytarzach transportowo-osiedleńczych, dynamizujących rozwój z uwzględnieniem ochrony środowiska,
- zmniejszanie się powierzchni gruntów zdegradowanych i zdewastowanych,
- rewitalizację terenów przemysłowych,
- powstawanie bezpiecznych przestrzeni, oferujących atrakcyjną ofertę spędzania wolnego czasu, przyjaznych ludziom starszym.

II. WYZWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA

Inteligentna polityka przestrzenna wymaga zrozumienia różnych możliwych scenariuszy przyszłości i uwzględnienia różnych możliwych działań oraz ich potencjalnych skutków. Takie rozumienie prowadzi do sformułowania ogólnych wyzwań dla polityki przestrzennej województwa śląskiego. W oparciu o przeprowadzoną w procesie tworzenia Strategii „Śląskie 2020+” analizę pozycji zasobów i problemów województwa oraz trendów i prognoz rozwoju wskazać można 3 podstawowe wyzwania polityki przestrzennej determinujące cele i kierunki rozwoju przestrzennego regionu: **KONKURENCYJNOŚĆ, SPÓJNOŚĆ I RÓWNOWAŻENIE ROZWOJU.**

1. KONKURENCYJNOŚĆ

W odniesieniu do trendów gospodarczych wyzwaniem będzie podnoszenie konkurencyjności regionu poprzez wykorzystanie potencjału rozwojowego głównych ośrodków miejskich, jako miejsc koncentracji procesów gospodarczych, poprzez rozwijanie gospodarki opartej na wiedzy, kreowanie innowacji, wykorzystanie dorobku i tradycji przemysłowych regionu oraz potencjału i specjalizacji związanych z nowoczesnymi przemysłami. Istotą wzmacniania konkurencyjności regionu będzie wzmacnianie kapitału kreatywnego województwa i uczestnictwa w kształtowaniu europejskiej przestrzeni badawczej dla wzrostu gospodarczego regionu, wspieranie przedsiębiorczości oraz tworzenie i implementacja nowych technologii do przedsiębiorstw, uczestnictwo w sieciach współpracy i organizacjach o charakterze europejskim i globalnym.

2. SPÓJNOŚĆ

W kontekście zmian zachodzących w społeczeństwie głównym wyzwaniem jest zapewnienie spójności między dynamicznie rozwijającymi się obszarami miejskimi, a obszarami je otaczającymi w celu zapewnienia jak największej liczbie mieszkańców regionu równych możliwości udziału w procesach rozwojowych. Dla zapewnienia spójności wewnątrzregionalnej i równych szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu niezbędne jest więc podejmowanie działań w zakresie stymulowania dyfuzji rozwoju na całą strukturę przestrzenną, poprzez sieć wzajemnych powiązań, wzdłuż których następuje przepływ dóbr, usług, idei, kapitału i pracy. Spójność wewnętrzna regionu ma zapewniać warunki dla wykorzystania własnych potencjałów rozwojowych obszarów oraz rozprzestrzeniania się rozwoju skoncentrowanego w głównych ośrodkach miejskich na obszary je otaczające, posiadające niższy potencjał rozwojowy. Zapewnienie spójności będzie więc polegało na zapewnieniu wysokiej jakości życia, zmniejszaniu różnic dzielących warunki życia mieszkańców miast i wsi, zapewnieniu powszechnego dostępu do podstawowych usług, rozwijaniu kompetencji i wykształcenia oraz aktywizowaniu zawodowemu i społecznemu mieszkańców regionu.

3. RÓWNOWAŻENIE ROZWOJU

W nawiązaniu do zmian środowiskowych i infrastrukturalnych wyzwaniem będzie równoważenie rozwoju regionu przy minimalizowaniu konfliktów ekologicznych i społecznych oraz zabezpieczenie dalszego rozwoju w oparciu o potencjał zasobów naturalnych i kulturowych. Oznacza to kształtowanie wysokiej jakości przestrzeni w sposób umożliwiający trwałość i harmonijność procesów rozwoju, z uwzględnieniem regeneracji środowiska naturalnego, jego zasobów i komponentów, rewitalizacji terenów zdegradowanych oraz zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańcom województwa poprzez rozwijanie usług, transfer i stosowanie technologii ochrony środowiska oraz ograniczanie i efektywne rozwiązywanie konfliktów przestrzennych.

III. USTALENIA PLANU

1. WIZJA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA

Przyszły przestrzenny rozwój województwa śląskiego winien być oparty na konkurencyjności, efektywności, innowacyjności i postępie technicznym. Priorytetem polityki przestrzennej województwa winien być rozwój miejskich aglomeracji i ich obszarów funkcjonalnych jako biegunów wzrostu gospodarki opartej na wiedzy. Obszary te winny stać się punktem styku polskiej gospodarki z gospodarką światową oraz środowiskiem zdolnym do absorpcji i adaptacji innowacji, ale przede wszystkim do kreowania innowacji i wytwarzania szczególnego kulturowego klimatu podkreślającego tożsamość regionu.

Polityka przestrzenna województwa konfrontując pojawiające się szanse i zagrożenia z istniejącą sytuacją województwa, dążyć winna do zapewnienia wysokiej jakości życia, do pobudzania rozwoju funkcji metropolitalnych i kształtowania harmonijnego śląskiego obszaru metropolitalnego o znaczeniu europejskim, a zagospodarowanie przestrzenne województwa winno sprzyjać przełamywaniu ograniczeń i barier rozwoju, redukowaniu napięć i konfliktów w funkcjonowaniu struktur przestrzennych oraz wykorzystywaniu szans płynących z otoczenia i sił tkwiących w zagospodarowaniu przestrzennym, a także poprawianiu ładu przestrzennego. W konsekwencji zmieni się w przyszłości wizerunek województwa śląskiego, ulegną zmianie jego powiązania z otoczeniem i umocniona zostanie jego konkurencyjna pozycja w Polsce i w Europie.

Mając na uwadze decydujące znaczenie zrównoważonego rozwoju w procesie osiągania założonej wizji istotne jest uwzględnienie kompleksowych i powszechnie uznanych koncepcji urbanistycznych, tj. Nowy Urbanizm⁹², Inteligentny Wzrost⁹³ czy Odrodzenie Miast⁹⁴.

Realizacja polityki przestrzennej wyrażona w Planie 2020+ winna prowadzić do:

- osiągnięcia trwałej i wysokiej konkurencyjnej pozycji województwa śląskiego, jako jednego z kilku centrów rozwoju cywilizacyjnego Polski XXI wieku, ważnego i atrakcyjnego regionu Europy,
- uzyskania wizerunku województwa o przestrzennych warunkach realizujących zasady zrównoważonego rozwoju, sprawiedliwości i efektywności oraz bezpieczeństwa,
- uzyskania przestrzeni o wysokich walorach estetycznych architektury i krajobrazu, czerpiących z dziedzictwa przyrody i kultury oraz nadających przestrzeni indywidualny wyraz.

Wizja rozwoju przestrzennego województwa została oparta na wizji określonej w Strategii „Śląskie 2020+” oraz wizji przyjętej w Strategii Rozwoju dla Polski Południowej⁹⁵:

Województwo śląskie będzie regionem o nowoczesnej gospodarce, wykorzystującym kreatywność jego mieszkańców i wzmacniającym istniejące potencjały gospodarcze i środowiskowe, zapewniającym równość życiowych i rozwojowych szans przy poszanowaniu zasady zrównoważonego i trwałego rozwoju.

Zgodnie z przyjętą wizją rozwoju województwo śląskie w długim horyzoncie czasu tworzyć będzie Skonsolidowany Śląski Obszar Metropolitalny, stanowiący część Euroregionu Śląsko-Krakowskiego – jednego z najważniejszych biegunów rozwoju Polski – powiązanego z siecią metropolii Europy.

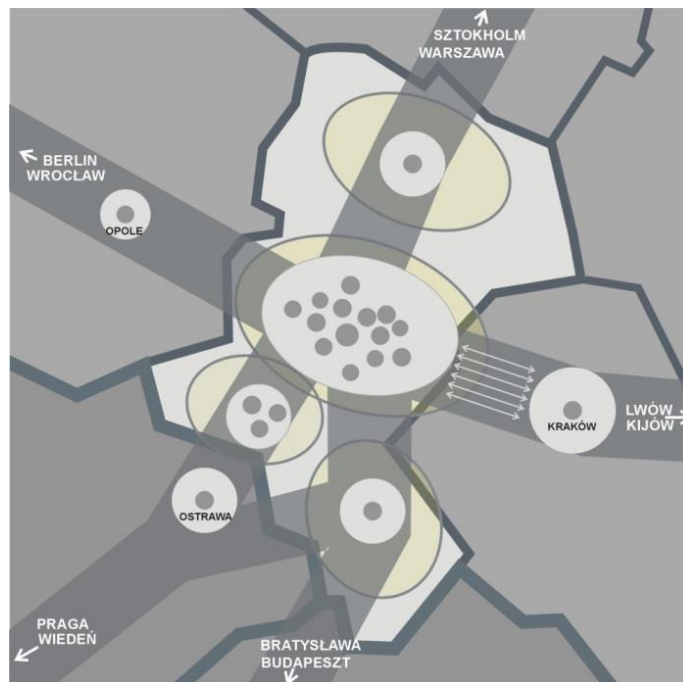
Przestrzenny wymiar wizji rozwoju województwa śląskiego przedstawia [Rysunek 8](#).

⁹² L. Trząski (red.), 2012, Wyzwania zrównoważonego użytkowania terenu na przykładzie województwa śląskiego – Scenariusze 2050, Główny Instytut Górnictwa, str. 97; Nowy urbanizm – założenia Nowego urbanizmu powstały jako próba wyznaczenia alternatywy dla modelu rozproszonej zabudowy podmiejskiej (Karta Nowej Urbanistyki określająca zasady planowania w skali regionu, miasta, dzielnicy, a także reguły urbanistyczne w skali odpowiadającej pojedynczym budynkom”.

⁹³ j.w., str. 98; Wzrost inteligentny. Ruch Smart Growth, został zapoczątkowany przez Amerykańską Agencję Ochrony Środowiska (U.S. Environmental Protection Agency EPA) w reakcji na negatywny wpływ, jaki rozproszona zabudowa mieszkaniowa wywiera na środowisko przyrodnicze, stosunki społeczne oraz ekonomię.

⁹⁴ j.w.; Odrodzenie Miast Termin *Urban Renaissance* używany jest do określenia zestawu zasad, których celem nadrzędnym jest zatrzymanie ludzi w miastach.

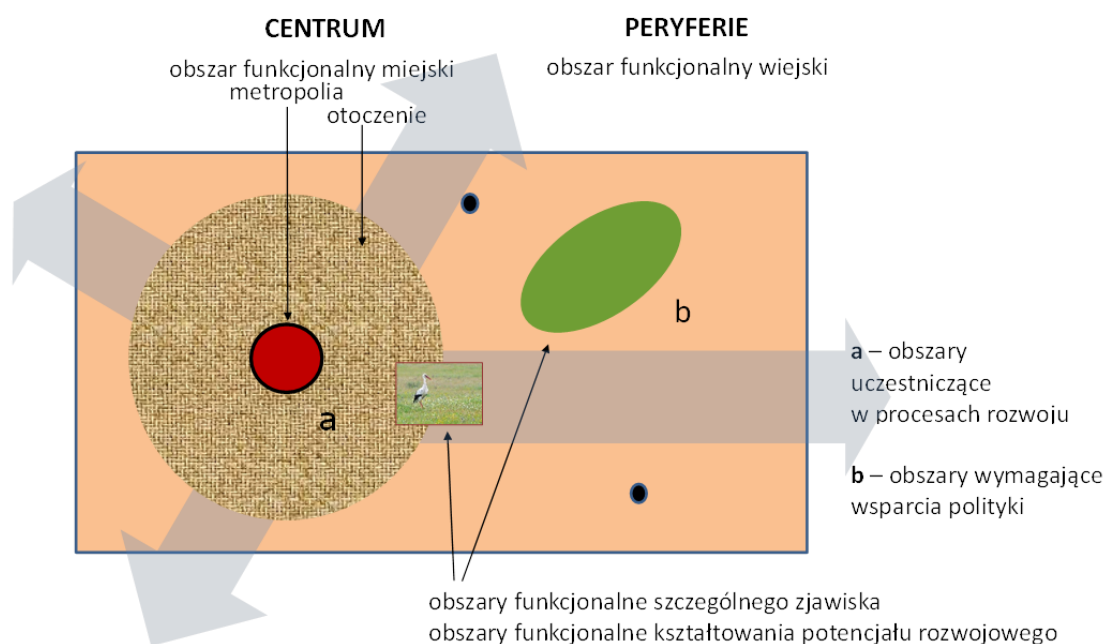
⁹⁵ Strategia dla Rozwoju Polski Południowej w obszarze województw małopolskiego i śląskiego do roku 2020; Uchwała Nr 3/2014 Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2014 r. (M.P. z 2014 r. poz. 152).

Rysunek 8. Przestrzenny wymiar wizji rozwoju. Źródło: Opracowanie własne.

Dążenie do osiągnięcia zarysowanej wizji będzie realizowane poprzez kształtowanie polityki przestrzennej dostosowanej do specyfiki wyodrębnionych obszarów funkcjonalnych, obejmujących przede wszystkim: miejskie obszary funkcjonalne, wiejskie obszary funkcjonalne, obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej, obszary kształtowania potencjału rozwojowego oraz obszary wymagające rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej.

Sposób podejścia do kształtowania polityki przestrzennej województwa, w oparciu o wyznaczone obszary funkcjonalne, przedstawiony został na [Rysunku 9](#).

Rysunek 9. Model kształtowania polityki przestrzennej w obszarach funkcjonalnych. Źródło: Opracowanie własne.

2. ZASADY POLITKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA

U podstaw dążeń do osiągnięcia celów polityki przestrzennej leży **ustrojowa zasada zrównoważonego rozwoju**, rozumianego jako „rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń”⁹⁶. Wyrazem tych działań jest zintegrowany ład przestrzenny rozumiany jako „(...) takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględniania w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne”⁹⁷. Rozwinięciem powyższego podejścia są zasady przyjęte w KPZK 2030:

- **zasada spójności terytorialnej** polegająca na kształtowaniu przestrzeni w oparciu o rozwój unikatowego potencjału poszczególnych terytoriów dla osiągnięcia celów rozwojowych, w tym spójności wewnętrznej dzięki zintegrowanemu zarządzaniu rozwojem;
- **zasada długookresowej racjonalności ekonomicznej** polegająca na kształtowaniu polityki przestrzennej z uwzględnieniem oceny korzyści społecznych, gospodarczych oraz przestrzennych w długim horyzoncie czasowym;
- **zasada hierarchiczności z zachowaniem subsydiarności planowania przestrzennego** nadająca prymat realizacji inwestycjom celu publicznego ze szczególnym uwzględnieniem zachowania niezbędnych standardów;
- **zasada przyczynowości ekologicznej** polegająca na podejmowaniu działań niedopuszczających do degradacji środowiska;
- **zasada kompensacji ekologicznej** polegająca na zarządzaniu przestrzenią z uwzględnieniem zachowania równowagi w środowisku przyrodniczym oraz wyrównania szkody wynikającej z rozwoju przestrzennego;
- **zasada preferencji regeneracji (odnowy) nad zajmowaniem nowych obszarów pod zabudowę** polegająca na intensyfikacji procesów urbanizacyjnych na obszarach już zagospodarowanych, tak aby minimalizować ekspansję zabudowy na tereny dotychczas niezabudowane;
- **zasada koordynacji pionowej i poziomej oraz partycypacji społecznej** oznaczająca współdziałanie i współodpowiedzialność podmiotów realizujących politykę rozwoju.

Polityka przestrzenna nie ma bezpośredniego wpływu na gospodarkę, a jedynie pośredni. W związku z tym w celu osiągnięcia pożądanego wzrostu i rozwoju gospodarczego regionu przyjmowane są 2 główne podejścia:

1. wzmacnianie miast i subregionów, poprzez:
 - poprawę powiązań transportowych i komunikacyjnych w obszarach metropolitalnych oraz między obszarami metropolitalnymi i lokalnymi ośrodkami rozwoju;
 - zmniejszenie oddziaływania transportu na ludzi i środowisko w osiedlach i korytarzach transportowych;
 - wzmocnienie obszarów gospodarczego rozwoju opartego na wiedzy, w tym szczególnie działań służących promocji inteligentnych specjalizacji, klastrów wiedzy, powiązań między nauką i biznesem;
2. wzmacnianie współpracy między subregionami, miastami i indywidualnymi podmiotami, poprzez:
 - informowanie, edukowanie i przekonywanie sektora prywatnego do dostarczenia nowego zagospodarowania określonego typu do pożądaných lokalizacji, a strategia taka ponadto może być skonkretyzowana w postaci katalogu zadań celu publicznego;
 - zakładanie i rozwój struktur współpracy metropolitalnej i regionalnej;
 - rozwijanie partycypacji społecznej w regionie, promujących obywatelskość i współdziałanie w procesach rozwoju regionu;
 - rozwijanie współodpowiedzialności miast i subregionów na poziomie regionalnym;
 - wdrażanie projektów pilotowych dla przestrzennego rozwoju regionu;

Rozwinięciem stosowanych zasad polityki przestrzennej są kierunki i działania zapisane w poszczególnych celach polityki przestrzennej oraz zasady zagospodarowania przestrzennego w obszarach funkcjonalnych.

⁹⁶ Ustawa o planowaniu..., art. 2 pkt.2.

⁹⁷ Ustawa o planowaniu..., art. 2 pkt.1.

3. CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA I SPOSOBY ICH REALIZACJI

Cele, kierunki i działania realizujące wizję przestrzennego rozwoju regionu stanowią odpowiedź na zdefiniowane wcześniej wyzwania: **konkurencyjność, spójność, równoważenie rozwoju**, w odniesieniu do czterech obszarów priorytetowych określonych w Strategii „Śląskie 2020+”:

- nowoczesna gospodarka,
- szanse rozwojowe mieszkańców,
- przestrzeń,
- relacje z otoczeniem.

Obszary priorytetowe „Strategii 2020+” Wyzwania	NOWOCZESNA GOSPODARKA	SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW	PRZESTRZEŃ	RELACJE Z OTOCZENIEM
KONKURENCYJNOŚĆ	✘	x	x	✘
SPÓJNOŚĆ	x	✘	x	✘
RÓWNOWAŻENIE ROZWOJU	x	x	✘	✘

Rysunek 10. Macierzowy model kształtowania polityki przestrzennej. Źródło: Opracowanie własne.

Cele polityki przestrzennej województwa:

1. **NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI**
2. **SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH**
3. **PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO**
4. **RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU**

Cel 1. NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI

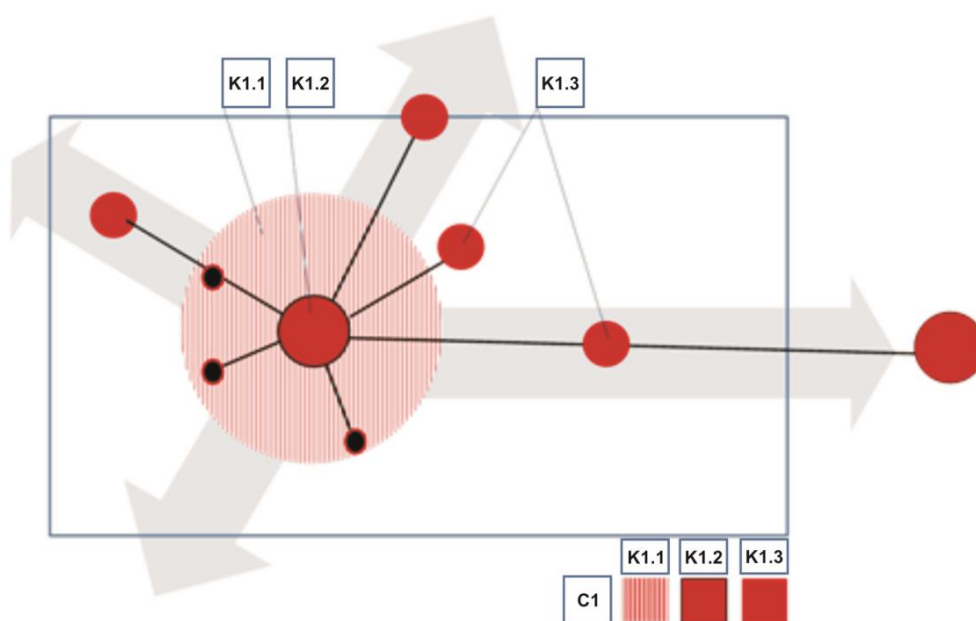
Wzrost i rozwój gospodarki zależą od wielu uwarunkowań kształtowanych pod wpływem historii, przyrody i polityki. Kluczowe znaczenie ma czynnik ludzki, czynniki produkcji i atrakcyjne środowisko. Jednakże wykorzystanie tkwiących w obszarach potencjalnych możliwości dla ich gospodarczego wzrostu i rozwoju zależy przede wszystkim od decyzji regionalnych aktorów kreujących politykę planowania przestrzennego i decyzji prywatnych inwestorów - od ich kreatywności, czyli zdolności do twórczego kreowania procesów rozwoju, ze zrozumieniem wzajemnych relacji występujących między lokalnymi czynnikami rozwoju i presjami otoczenia, stymulowanymi przez globalne, strukturalne siły. Cały region powinien mieć udział we wzroście gospodarki i zatrudnienia. Jednak „siłą napędową” rozwoju powinny być te obszary gospodarcze, które mają największe szanse na osiągnięcie strategicznego celu „Nowoczesna Gospodarka – Promocja Gospodarczego Wzrostu i Innowacji”. Są to obszary pełniące funkcje metropolitalne, które specjalizują się w określonych usługach, oferują rozwój wielofunkcyjny i mają największy potencjał rozwoju na poziomie regionu i kraju. Stworzone w tych obszarach nowe sieci współpracy między biznesem, światem nauki i administracją publiczną – w ramach obszarów wspólnego działania opartego na dialogu i innowacyjnych projektach – mogą zostać wykorzystywane do budowy „masy krytycznej” przynoszącej korzyści dla rozwoju całego regionu. Wymaga to poprawy dostępności wewnętrznej regionu. Jednakże wzrost i rozwój gospodarki w żadnym razie nie może ograniczać się wyłącznie do obszarów metropolitalnych. Rzeczywiście, dzięki swojemu potencjałowi, który tworzy z nich motory społecznego, gospodarczego, politycznego i kulturalnego rozwoju regionu i kraju, stanowią one węzły rozwoju społeczno-gospodarczego i punkty odniesienia w sieci współpracy regionalnej i krajowej. Metropolie są predysponowane do osiągnięcia tego strategicznego celu poprzez rozwijanie partnerskiej współpracy z obszarami funkcjonalnie z nimi zintegrowanymi oraz lokalnymi ośrodkami rozwoju.

OCZEKIWANE REZULTATY:

Skonsolidowany Śląski Obszar Metropolitalny będzie obszarem dynamicznego rozwoju gospodarczego, opartego na innowacyjności przedsiębiorstw oraz przemysłach kreatywnych, przyciągającym wysokiej jakości kapitał ludzki, konkurencyjnym w stosunku do innych metropolii w kraju i Europie.

WDRAŻANIE:

Budowanie przewagi konkurencyjnej regionu opartej na rozwoju innowacyjnej gospodarki będzie wymagało tworzenia warunków przestrzennych zdolnych do przyciągnięcia kapitału, inwestycji i kreatywnych ludzi.

Rysunek 11. Model kształtowania polityki przestrzennej – Cel NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI.
Źródło: Opracowanie własne.

Dla realizacji celu przyjmuje się następujące kierunki polityki przestrzennej:

- 1.1. *Tworzenie warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjności gospodarczej i transferu technologii.*
- 1.2. *Wzmocnienie funkcji metropolitalnych ośrodka wojewódzkiego oraz wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych ośrodków regionalnych.*
- 1.3. *Poprawa dostępności wewnętrznej regionu.*

Kierunek 1.1:**Tworzenie warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjności gospodarczej i transferu technologii:**

- rozwijanie centrów zaawansowanych technologii w powiązaniu z infrastrukturą naukowo-badawczą;
- rozwijanie parków naukowych i technologicznych w oparciu o istniejące ośrodki akademickie;
- rozwijanie specjalnych stref ekonomicznych w miejskich obszarach funkcjonalnych i lokalnych ośrodkach rozwoju, w szczególności w korytarzach transportowych wzdłuż S1, S52, A1, DTŚ;
- rozwijanie przemysłów kreatywnych oraz przemysłów kultury w Metropolii Górnośląskiej i Aglomeracjach Bielskiej, Częstochowskiej i Rybnickiej;
- wspieranie infrastruktury sektora naukowo-badawczego przede wszystkim w zakresie inteligentnych specjalizacji, wsparcie rozwoju Instytucji Otoczenia Biznesu (IOB);
- rozwijanie inkubatorów przedsiębiorczości przede wszystkim w obszarach występowania kumulacji problemów społeczno-gospodarczych;
- rozwijanie parków przemysłowych poza obszarami śródmiejskimi na obszarach poprzemysłowych;
- rozwijanie i absorpcja innowacji z wykorzystaniem lokalnych potencjałów w kreowaniu nowych i tradycyjnych gałęzi przemysłu i usług.

Kierunek 1.2:**Wzmocnienie funkcji metropolitalnych ośrodka wojewódzkiego oraz wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych ośrodków regionalnych:**

- wspieranie rozwoju usług publicznych wyższego rzędu w obszarach śródmiejskich;
- modernizowanie i rozwijanie infrastruktury usług kultury wyższego rzędu w obszarach śródmiejskich;
- modernizowanie i rozwijanie infrastruktury usług szkolnictwa wyższego;
- wzmacnianie i eksponowanie funkcji symbolicznych - modernizacja i rozwijanie infrastruktury turystycznej: kulturowej, przemysłowej, pielgrzymkowej, biznesowej, kongresowej oraz wystawienniczo – targowej, tworzenie markowych produktów turystycznych;
- tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych i terenów mieszkaniowych o wysokiej jakości architektury;
- wypromowanie stałego „kalendarza wydarzeń metropolitalnych” o randze krajowej i europejskiej.

Kierunek 1.3:**Poprawa dostępności wewnętrznej regionu:**

- kształtowanie systemu powiązań wewnętrznych opartych na ciągach dróg krajowych i wojewódzkich;
- kształtowanie systemu powiązań wewnętrznych opartych na rozbudowie i modernizacji infrastruktury kolejowej;
- rozwijanie lotnisk lokalnych i lądowisk;
- wspieranie zintegrowanego systemu transportu multimodalnego;
- rozwijanie i integrowanie systemów transportu publicznego w obrębie miejskich obszarów funkcjonalnych i pomiędzy nimi;
- rozwijanie niskoemisyjnego transportu publicznego;
- tworzenie centrów przesiadkowych, w tym budowa systemów „Park and Ride”, „Park and Bike” i „Park and Walk”, w pobliżu głównych węzłów i ciągów komunikacyjnych;
- rozwijanie i tworzenie zintegrowanego systemu szlaków i infrastruktury rowerowej, w tym z wykorzystaniem nieczynnych szlaków kolejowych;
- stworzenie Regionalnego Centrum Sterowania Ruchem;
- zapewnienie dostępu do usług w zakresie gospodarki wodociągowo-kanalizacyjnej, odpadami, zaopatrzenia w energię elektryczną i gazową oraz systemów teleinformatycznych poprzez budowanie, modernizowanie i integrowanie systemów infrastruktury technicznej.

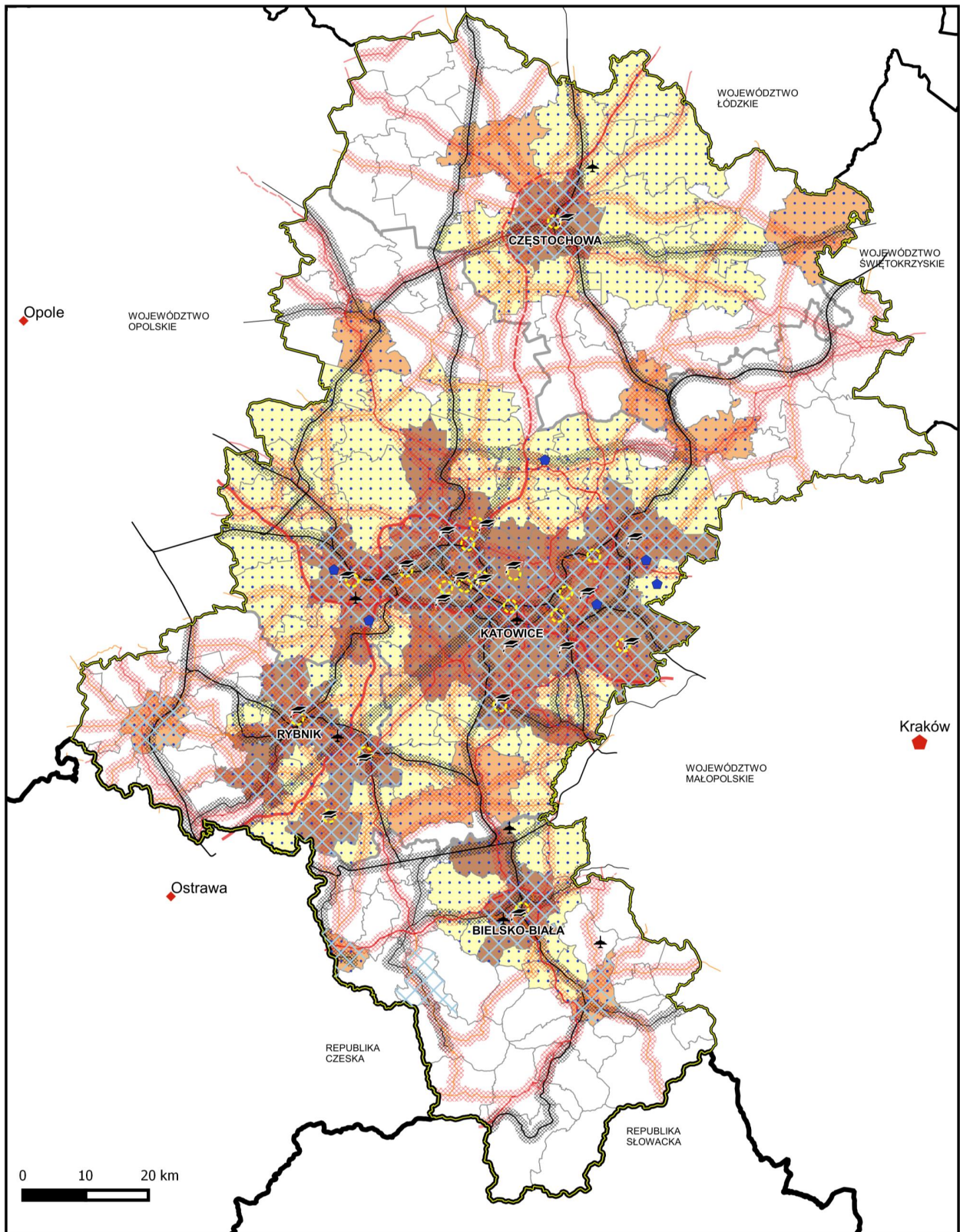
Tabela 3. Wskaźniki oceny oddziaływania i rezultatu – osiągnięcia celu polityki przestrzennej.

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa 2013	Wartość docelowa 2020/ pożądany trend do 2020	Źródło danych
PKB na 1 mieszkańca (w cenach bieżących) [zł]	44 372 zł ⁹⁸	72 213 zł	BDL GUS
PKB na 1 mieszkańca (w cenach bieżących) – Polska = 100	105,8% ⁹⁹	powyżej średniej krajowej (min. 7 % powyżej)	BDL GUS
PKB na 1 mieszkańca według PPP (UE27=100)	70% ¹⁰⁰	74-79%	EUROSTAT
Nakłady na działalność B+R w relacji do PKB [%]	0,63% ¹⁰¹	1,7%/1,2%	BDL GUS
Wartość dodana brutto na 1 pracującego w zł (ceny bieżące)	109,7 tys. zł ¹⁰²	173,5 tys. zł.	BDL GUS
Liczba udzielonych patentów na wynalazki krajowe przez Urząd Patentowy RP na 100 tys. mieszkańców	6,4	wzrost	BDL GUS
Odsetek przedsiębiorstw wykorzystujących chronione prawami wyłącznymi projekty wynalazcze krajowych podmiotów zewnętrznych (przedsiębiorstwa przemysłowe/usługowe) [%]	2,7%/1,6%	wzrost	„Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2009-2011”, GUS
Zatrudnieni w B+R na 1 000 osób aktywnych zawodowo [EPC]	4,1	4,8	BDL GUS
Udział przedsiębiorstw innowacyjnych przemysłowych/ usługowych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych/usługowych [%]	15,4%/10,8%	wzrost	BDL GUS
Saldo migracji zagranicznych na pobyt stały [osoby]	- 5 438	dodatnie	BDL GUS
Saldo migracji międzywojewódzkich na pobyt stały [osoby]	- 3 880	dodatnie	BDL GUS

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii „Śląskie 2020+”.

⁹⁸ Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, 2012.⁹⁹ j.w.¹⁰⁰ j.w.¹⁰¹ j.w.¹⁰² j.w.

<p>PLAN 2020+ Ustalenia Planu</p>		<p>CEL 1. NOWOCZESNA GOSPODARKA - PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI</p>
<p>Oznaczenia podstawowe</p> <ul style="list-style-type: none"> granica państwa granice województw granice subregionów granice gmin autostrady autostrady (proj.) drogi ekspresowe drogi ekspresowe (proj.) drogi krajowe drogi krajowe (proj.) Drogową Trasa Średnicowa Drogową Trasa Średnicowa (proj.) drogi wojewódzkie drogi wojewódzkie (proj.) linie kolejowe międzynarodowe wg umów AGC, AGTC główne trasy kolejowe Metropolia Gómośląska oraz Aglomeracje Bielska, Częstochowska i Rybnicka miejskie obszary funkcjonalne lokalne ośrodki rozwoju sąsiednie miasta metropolitalne sąsiednie miasta wojewódzkie lotniska lokalne i lądowiska multimodalne centra logistyczne 	<p>Kierunek 1.1: Tworzenie warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjności gospodarczej i transferu technologii:</p> <ul style="list-style-type: none"> obszary rozwijania centrów zaawansowanych technologii w powiązaniu z infrastrukturą naukowo-badawczą; obszary rozwijania parków naukowych i technologicznych w oparciu o istniejące ośrodki akademickie; obszary rozwijania specjalnych stref ekonomicznych w miejskich obszarach funkcjonalnych i lokalnych ośrodkach rozwoju, w szczególności w korytarzach transportowych wzdłuż S1, S52, A1, DTS; obszary rozwijania inkubatorów przedsiębiorczości przede wszystkim w obszarach występowania kumulacji problemów społeczno-gospodarczych; obszary rozwijania parków przemysłowych poza obszarami śródmiejskimi na obszarach poprzemysłowych; obszary rozwijania przemysłów kreatywnych oraz przemysłów kultury w Metropolii Gómośląskiej i Aglomeracjach Bielskiej, Częstochowskiej i Rybnickiej; obszary wspierania infrastruktury sektora naukowo-badawczego przede wszystkim w zakresie inteligentnych specjalizacji, wsparcie rozwoju Instytucji Otoczenia Biznesu (IOB); obszary rozwijania i absorpcji innowacji z wykorzystaniem lokalnych potencjałów w kreowaniu nowych i tradycyjnych gałęzi przemysłu i usług <p>Kierunek 1.2: Wzmocnienie funkcji metropolitalnych ośrodka wojewódzkiego oraz wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych ośrodków regionalnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> obszary wspierania rozwoju usług publicznych wyższego rzędu w obszarach śródmiejskich; obszary modernizowania i rozwijania infrastruktury usług kultury wyższego rzędu w obszarach śródmiejskich; obszary modernizowania i rozwijania infrastruktury usług szkolnictwa wyższego; obszary wzmocnienia i eksponowania funkcji symbolicznych - modernizacja i rozwijanie infrastruktury turystycznej: kulturowej, przemysłowej, pielgrzymkowej, biznesowej, kongresowej oraz wystawienniczo - targowej, tworzenie markowych produktów turystycznych; obszary tworzenia atrakcyjnych przestrzeni publicznych i terenów mieszkaniowych o wysokiej jakości architektury. <p>Kierunek 1.3: Poprawa dostępności wewnętrznej regionu:</p> <ul style="list-style-type: none"> obszary kształtowania systemu powiązań wewnętrznych opartych na ciągach dróg krajowych i wojewódzkich; obszary kształtowania systemu powiązań wewnętrznych opartych na rozbudowie i modernizacji infrastruktury kolejowej; rozwijanie lotnisk lokalnych i lądowisk; obszary wspierania zintegrowanego systemu transportu multimodalnego; obszary rozwijania i integrowania systemów transportu publicznego w obrębie miejskich obszarów funkcjonalnych i pomiędzy nimi; obszary rozwijania niskoemisyjnego transportu publicznego; obszary tworzenia centrów przesiadkowych, w tym budowa systemów „Park and Ride”, „Park and Bike” i „Park and Walk”, w pobliżu głównych węzłów i ciągów komunikacyjnych; obszar rozwijania i tworzenia zintegrowanego systemu szlaków i infrastruktury rowerowej, w tym z wykorzystaniem nieczynnych szlaków kolejowych; obszar zapewnienia dostępu do usług w zakresie gospodarki wodociągowo-kanalizacyjnej, odpadami, zaopatrzenia w energię elektryczną i gazową oraz systemów teleinformatycznych poprzez budowanie, modernizowanie i integrowanie systemów infrastruktury technicznej. 	

Mapa 26. **PLAN 2020+**
Ustalenia Planu - Cel 1
NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI

Cel 2. SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH

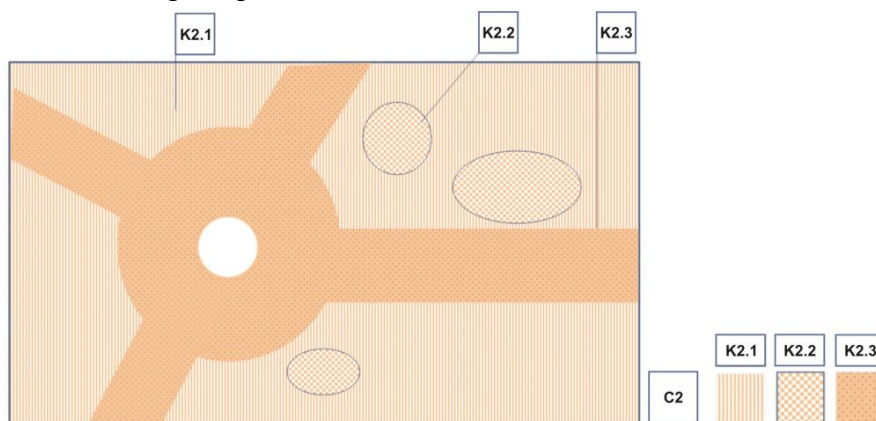
Demograficzna zmiana charakteryzuje się stagnacją i obniżeniem liczby ludności regionu, szybko postępującym procesem jej starzenia się oraz wzrostem migracji. Depopulacja oraz zmiana struktury wiekowej najsilniej zaznacza się w gminach miejskich objętych procesami dyfuzji rozwoju. Trend ten będzie nasilać się generując w przyszłości poważne problemy natury społecznej, takie jak kurczenie się bazy ekonomicznej i poszerzanie sfery bezrobocia oraz ubóstwa. W tej sytuacji wyzwaniem staje się zapewnienie mieszkańcom całego regionu dostępu do wysokiej jakości usług publicznych. Wobec zmieniającej się struktury wiekowej społeczeństwa, należy tworzyć warunki, które będą korzystne dla rozwoju rodzin i dzieci, a nawet będą zachęcać do zakładania rodzin i posiadania dzieci. Inaczej mówiąc, aby nie poddawać się istniejącym trendom demograficznym, trzeba budować takie środowiska, które będą wspierać mieszkających w nich ludzi i dawać im nadzieję na możliwą pomyślną przyszłość. Należy wspierać wszelkiego rodzaju inicjatywy przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu i marginalizacji potrzeb seniorów. Działania te powinny obejmować swoim zasięgiem środowiska osób z dysfunkcjami. Należy zwrócić szczególną uwagę na obszary wiejskie, które są zagrożone marginalizacją gospodarczą i społeczną powodowaną utrudnionym dostępem do usług publicznych. Dotyczy to także wszystkich tych obszarów, gdzie występują ograniczenia progowej, technicznej i organizacyjnej wydolności systemów obsługi, czy też niewspółmiernie wysokie koszty ich utrzymania w stosunku do istniejącego niskiego popytu, co powoduje brak wystarczającego ekonomicznego uzasadnienia dla ich funkcjonowania obecnie, jak i w przyszłości. Dostępność transportowa do usług musi zostać zapewniona przede wszystkim w obszarach o niskim wskaźniku demograficznym. Natomiast w obszarach o wysokim wskaźniku demograficznym ważna jest poprawa jakości i nasycenia usługami publicznymi. Mając na uwadze powyższe przesłanki, wskazano kierunki działań koncentrujące się na obszarach znajdujących się poza aglomeracjami i lokalnymi ośrodkami rozwoju.

OCZEKIWANE REZULTATY:

Spójność społeczno-gospodarcza i przestrzenna oparta na wykorzystaniu potencjału terytorialnego, zapewnia mieszkańcom korzystne warunki dla rozwoju rodzin, dostęp do usług publicznych oraz bezpieczeństwo, przeciwdziałając niekorzystnym zmianom demograficznym i przyczyniając się jednocześnie do wsparcia tempa wzrostu i rozwoju całego regionu.

WDRAŻANIE:

Zapewnienie dostępności podstawowych usług publicznych, szczególnie w zakresie ochrony zdrowia, edukacji oraz publicznego transportu, musi być spełnione nawet w sytuacji ograniczonych budżetów publicznych, gdyż żadna grupa społeczna nie może być dyskryminowana w tym względzie, a rodziny i dzieci pozbawione życiowych szans i możliwości rozwoju na skutek nierównego traktowania. Kluczowe znaczenie dla osiągnięcia celu ma dostosowanie istniejącego systemu obsługi ludności do nowych warunków wywołanych przez demograficzną zmianę oraz wspieranie aktywnego udziału obywateli w procesach kształtowania ich środowiska lokalnego i regionu.

Rysunek 12. Model kształtowania polityki przestrzennej – Cel SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH. Źródło: Opracowanie własne.

Dla realizacji celu przyjmuje się następujące kierunki polityki przestrzennej:

2.1 Rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów.

2.2 Rozwój obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych.

2.3 Poprawa wewnętrznej integracji regionu.

Kierunek 2.1:

Rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów:

- rozwijanie i podnoszenie jakości usług wyższego i średniego rzędu z zakresu ochrony zdrowia i edukacji w gminach miejskich;
- rozwijanie i podnoszenie jakości usług średniego rzędu z zakresu ochrony zdrowia i edukacji na obszarach uczestniczących w procesach rozwoju¹⁰³;
- rozwijanie i podnoszenie jakości usług z zakresu kultury;
- rozwijanie sieci ośrodków kształcenia ustawicznego i dokształcania zawodowego (innovacyjna struktura kształcenia i przekwalifikowania zorientowana na rynek pracy), wspieranie rozwoju instytucji doradczych;
- rozwijanie i podnoszenie jakości usług wspierających funkcjonowanie osób starszych i osób z dysfunkcjami;
- rozwijanie i podnoszenie jakości usług wspierających funkcjonowanie rodziny (opieka nad dziećmi);
- modernizowanie i budowanie urządzeń sportu, rekreacji, tworzenie warunków dla aktywnego i zdrowego stylu życia;
- rozwijanie usług z zakresu bezpieczeństwa publicznego, w tym realizacja działań w obszarze zarządzania kryzysowego.

Kierunek 2.2:

Rozwój obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych¹⁰⁴:

- rozwijanie usług podstawowych na obszarach cechujących się relatywnie dużą liczbą ludności (wysokim wskaźnikiem demograficznym);
- zwiększanie dostępności transportowej do usług w obszarach wyludniających się o niskim wskaźniku demograficznym;
- zapewnienie dostępu i poprawa jakości usług umożliwiających podnoszenie wiedzy, umiejętności i aktywizację mieszkańców;
- rozwijanie i podnoszenie jakości usług wspierających funkcjonowanie osób starszych i osób z dysfunkcjami;
- rozwijanie i podnoszenie jakości usług wspierających funkcjonowanie rodziny (opieka nad dziećmi);

Kierunek 2.3:

Poprawa wewnętrznej integracji regionu:

- zwiększanie dostępności transportowej do obszarów miejskich¹⁰⁵;
- rozwijanie transportu zbiorowego ułatwiającego dostęp do obszarów miejskich;
- wzmacnianie powiązań komunikacyjnych obszarów peryferyjnych z ośrodkiem wojewódzkim¹⁰⁶;
- rozwijanie dostępności do szlaków i infrastruktury rowerowej;
- zapewnianie dostępu do usług w zakresie gospodarki wodociągowo-kanalizacyjnej, odpadami, zaopatrzenia w energię elektryczną i gazową, oraz systemów teleinformatycznych poprzez budowanie, modernizowanie i integrowanie systemów infrastruktury technicznej.

¹⁰³ Do obszarów uczestniczących w procesach rozwoju zaliczone zostały trzy podtypy gmin: „urbanizujące się z rozwiniętym sektorem usług”, „z potencjałem rozwoju produkcji” oraz „rozwoju wielofunkcyjnego wsi” wskazane [w:] Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030, Uchwała Nr 5/25/8/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 27 czerwca 2016 r., str. 115-117.

¹⁰⁴ Do obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych zaliczone zostały trzy podtypy gmin: „wstępnej fazy urbanizacji z dominacją funkcji rolniczej”, „zagrożeń rozwoju związanych z peryferyzacją” oraz „niewykorzystanego potencjału rozwoju” wskazane [w:] j.w.

¹⁰⁵ Do obszarów zwiększenia dostępności transportowej do obszarów miejskich zaliczone zostały dwa typy gmin: „obszary narażone na niebezpieczeństwo marginalizacji i peryferyzacji wewnętrznej”, „gminy położone w obszarze funkcjonalnym LOR” wskazane [w:] j.w. str. 124.

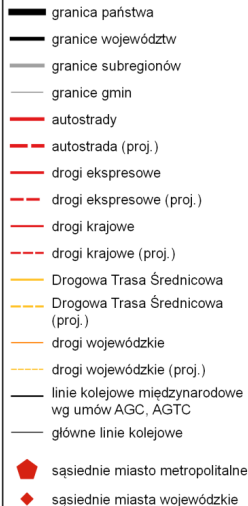
¹⁰⁶ Do obszarów objętych działaniem „wzmacnianie powiązań komunikacyjnych obszarów peryferyjnych z ośrodkiem wojewódzkim” zaliczone zostały „obszary skrajnie peryferyjne” z wyłączeniem lokalnych ośrodków rozwoju wskazane [w:] Strategii „Śląskie 2020+”..., dz. cyt., str. 61.

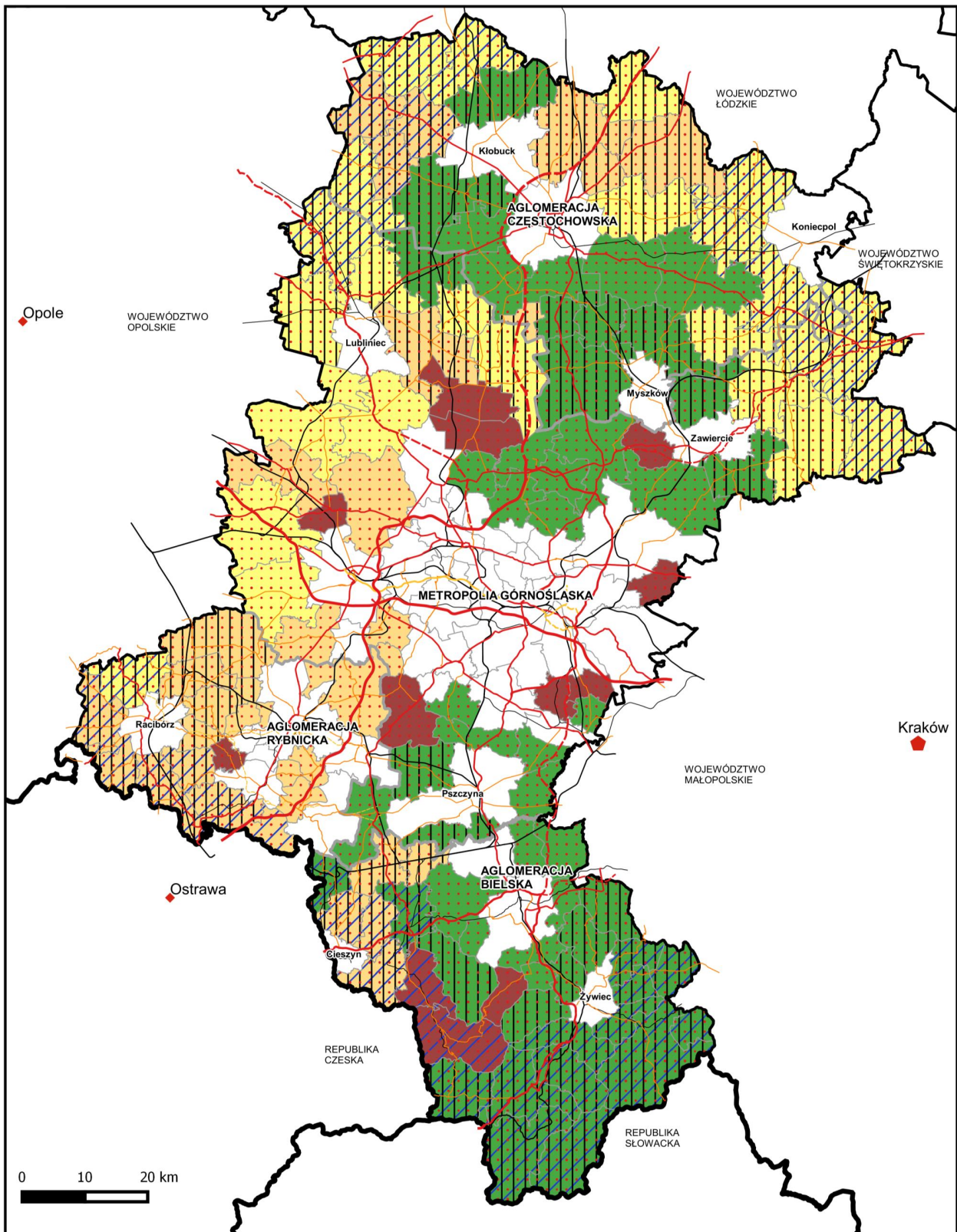
Tabela 4. Wskaźniki oceny oddziaływania i rezultatu – osiągnięcia celu polityki przestrzennej.

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa 2013	Wartość docelowa 2020 / pożądany trend do 2020	Źródło danych
Przyrost naturalny na 1 000 ludności	-1,4	dodatnia	BDL GUS
Przeciętne trwanie życia (mężczyźni/kobiety)	72,4/80,1	wzrost	BDL GUS
Wskaźnik jakości życia – pozycja w rankingu	5	awans w rankingu	Diagnoza społeczna. Raport.
Odsetek osób uprawiających sport lub podejmujących aktywność fizyczną przynajmniej raz w tygodniu [%]	61,4 ¹⁰⁷	wzrost	Badanie ankietowe
Gęstość ścieżek rowerowych na 10 tys. km ² [km]	484,9	wzrost	BDL GUS
Liczba lekarzy na 10 tys. ludności (personel pracujący według podstawowego miejsca pracy)	23,2	wzrost	BDL GUS
Odsetek mieszkańców podnoszących w ostatnim roku swoje kwalifikacje za pomocą ICT [%]	17,2 ¹⁰⁸	wzrost	Badanie ankietowe
Osoby dorosłe uczestniczące w kształceniu i szkoleniu [%]	4,5	wzrost	BDL GUS
Uczestnicy imprez organizowanych przez domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice na 1000 mieszkańców	734,4 ¹⁰⁹	1130	BDL GUS
Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym [%]	77,5	90,0	BDL GUS

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii „Śląskie 2020+”

¹⁰⁷ Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, 2014.¹⁰⁸ j.w.¹⁰⁹ Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, 2012.

PLAN 2020+ Ustalenia Planu	 CEL 2. SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH
Oznaczenia podstawowe <ul style="list-style-type: none"> granica państwa granice województw granice subregionów granice gmin autostrady autostrada (proj.) drogi ekspresowe drogi ekspresowe (proj.) drogi krajowe drogi krajowe (proj.) Drogowa Trasa Średnicowa Drogowa Trasa Średnicowa (proj.) drogi wojewódzkie drogi wojewódzkie (proj.) linie kolejowe międzynarodowe wg umów AGC, AGTC główne linie kolejowe sąsiednie miasto metropolitalne sąsiednie miasta wojewódzkie 	Kierunek 2.1: Rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów: <ul style="list-style-type: none"> obszary rozwijania i podnoszenia jakości usług wyższego i średniego rzędu z zakresu ochrony zdrowia i edukacji w gminach miejskich; tereny rozwijania i podnoszenia jakości usług średniego rzędu z zakresu ochrony zdrowia i edukacji na obszarach uczestniczących w procesach rozwoju; obszary rozwijania i podnoszenia jakości usług z zakresu kultury; obszary rozwijania sieci ośrodków kształcenia ustawicznego i dokształcania zawodowego (innovacyjna struktura kształcenia i przekwalifikowania zorientowana na rynek pracy), wspieranie rozwoju instytucji doradczych; obszary rozwijania i podnoszenia jakości usług wspierających funkcjonowanie osób starszych i osób z dysfunkcjami; obszary rozwijania i podnoszenia jakości usług wspierających funkcjonowanie rodziny (opieka nad dziećmi); obszary modernizowania i budowania urządzeń sportu, rekreacji, tworzenie warunków dla aktywnego i zdrowego stylu życia; obszary rozwijania usług z zakresu bezpieczeństwa publicznego, w tym realizacja działań w obszarze zarządzania kryzysowego. Kierunek 2.2: Rozwój obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych: <ul style="list-style-type: none"> tereny rozwijania usług podstawowych na obszarach cechujących się relatywnie dużą liczbą ludności (wysokim wskaźnikiem demograficznym); tereny zwiększania dostępności transportowej do usług w obszarach wyludniających się o niskim wskaźniku demograficznym; obszary zapewnienia dostępu i poprawy jakości usług umożliwiających podnoszenie wiedzy, umiejętności i aktywizację mieszkańców; obszary rozwijania i podnoszenia jakości usług wspierających funkcjonowanie osób starszych i osób z dysfunkcjami; obszary rozwijania i podnoszenia jakości usług wspierających funkcjonowanie rodziny (opieka nad dziećmi). Kierunek 2.3: Poprawa wewnętrznej integracji regionu: <ul style="list-style-type: none"> obszary zwiększania dostępności transportowej do obszarów miejskich; obszary rozwijania transportu zbiorowego ułatwiającego dostęp do obszarów miejskich; obszary wzmocnienia powiązań komunikacyjnych obszarów peryferyjnych z ośrodkiem wojewódzkim; obszary rozwijania dostępności do szlaków i infrastruktury rowerowej; obszary zapewniania dostępu do usług w zakresie gospodarki wodociągowo-kanalizacyjnej, odpadami, zaopatrzenia w energię elektryczną i gazową, oraz systemów teleinformatycznych poprzez budowanie, modernizowanie i integrowanie systemów infrastruktury technicznej.

Mapa 27. **PLAN 2020+**
Ustalenia Planu - Cel 2
SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW - ZAPEWNIENIE DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH

Cel 3. PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO

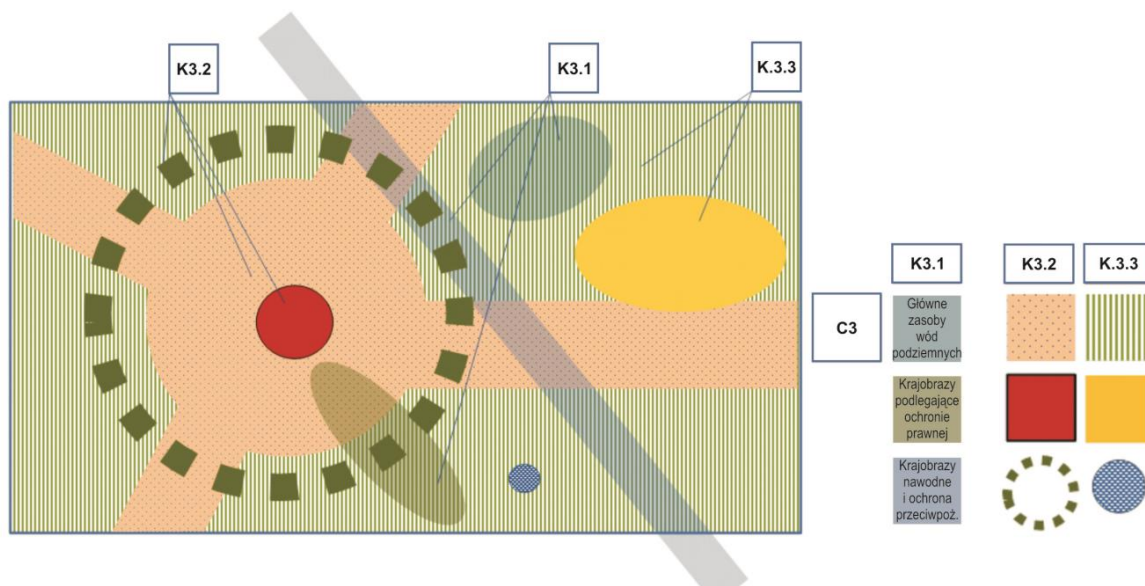
Zrównoważony przestrzenny rozwój leży u podstaw działań samorządu terytorialnego w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego. Oznacza to, że całe terytorium województwa śląskiego powinno być zorganizowane w sposób racjonalnie wykorzystujący przestrzeń i środowisko jako dobra ograniczone. W świetle wzrastającego zapotrzebowania na wszystkie zasoby środowiska, rozwiązywanie takiego problemu wiąże się z równoważeniem sprzecznych interesów użytkownika terenu z wymaganiami jego ochrony i zachowania równowagi ekologicznej. Charakterystyczna dla województwa śląskiego różnorodność przestrzeni i środowiska przyrodniczego powinna być chroniona i kreatywnie zwiększana. Praktyka gospodarowania przestrzenią i planowania przestrzennego napotyka wiele problemów, które wynikają z konieczności pogodzenia potrzeb doraźnych z generalnymi celami polityki rozwoju w zakresie zatrudnienia, regeneracji terenów zdegradowanych, ochrony zdrowia i dostępności. Problemem jest wykorzystywanie terenów otwartych dla funkcji mieszkaniowych i transportowych, przy jednoczesnym powiększaniu się terenów nieużytkowanych w wyniku porzucania lokalizacji przemysłowych, wojskowych lub kolejowych. Bardziej ekonomiczne użytkowanie terenu, wyrażające się w polityce ochrony terenów otwartych, jest szczególnie potrzebne w dużych miastach i obszarach podmiejskich. Tam też cel przestrzenny, jakim jest „ochrona terenów otwartych”, powinien być powiązany z innymi celami gospodarczymi i społecznymi, takimi jak: zmniejszenie bezrobocia oraz rozwój dostępnego budownictwa mieszkaniowego. Zrównoważone wykorzystywanie ograniczonych zasobów terenu oznacza zapewnianie obecnemu i przyszłemu pokoleniom środowiska bezpiecznego, równowagi ekologicznej ekosystemu, warunków odnowy sił człowieka, możliwości dalszego rozwoju gospodarczego i wysokiej jakości krajobrazu. Współczesne podejście do problemu środowiska życia człowieka nie ogranicza się wyłącznie do zachowania krajobrazów odziedziczonych z przeszłości i zapobiegania niepożądanym ich zmianom (ochrona bierna), ale na wywoływaniu zmian przekształcających (ochrona czynna), które oprócz zachowania stanu istniejącego obejmują również jego twórcze wzbogacenie i tym samym powiększenie krajobrazu kulturowego, który jest integralną częścią środowiska naturalnego i przekształconego. Osiągnięcie w przyszłości wysokiej jakości życia w regionie wymaga zapewnienia zrównoważonego rozwoju regionu, którego podstawą jest wysoka jakość środowiska, w tym wysoka jakość przestrzeni publicznych w obszarach miejskich jak i obszarach wiejskich: miejsc pięknych, społecznie spójnych, promujących społeczną równość i solidarność. Ponieważ kategorię „jakość życia” w coraz większym stopniu wiążemy z kategorią „jakość środowiska i przestrzeni”, dlatego wzrastać będzie społeczne zapotrzebowanie na wartościowe i zróżnicowane krajobrazy kulturowe.

OCZEKIWANE REZULTATY:

Zrównoważona przestrzeń województwa godząca interesy użytkownika terenu z wymogami jego ochrony, z prawidłowo funkcjonującym systemem ekologicznym, uwzględniającym zachowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności, harmonijnie ukształtowanym krajobrazem kulturowym, zapewniająca obecnemu i przyszłemu pokoleniom wysoką jakość życia.

WDRAŻANIE:

Ochrona i kształtowanie zasobów środowiska wymaga pogodzenia często konfliktowych interesów użytkownika terenu z wymaganiami jego ochrony, z zachowaniem równowagi ekologicznej ekosystemów. W kreowaniu polityki przestrzennej niezwykle istotne jest podnoszenie publicznej świadomości w zakresie roli i właściwego kształtowania krajobrazu w kontekście osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju.

Rysunek 13. Model kształtowania polityki przestrzennej – Cel PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO. Źródło: Opracowanie własne.

Dla realizacji celu przyjmuje się następujące kierunki polityki przestrzennej:

- 3.1 *Ochrona zasobów środowiska.*
- 3.2 *Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich.*
- 3.3 *Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich.*

Kierunek 3.1:

Ochrona zasobów środowiska:

- utrzymywanie istniejących obszarów i obiektów objętych prawnymi formami ochrony przyrody i krajobrazu oraz zapewnianie ich integralności;
- ustanawianie prawnych form ochrony przyrody dla obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, w tym korytarzy ekologicznych;
- ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych ze szczególnym uwzględnieniem wód przeznaczonych dla zaopatrzenia mieszkańców regionu;
- ochrona i kształtowanie terenów otwartych dla pełnienia funkcji środowiskowych i rekreacyjnych;
- ochrona dolin rzecznych oraz renaturalizowanie ich wybranych fragmentów, odbudowywanie stref ekotonowych poprzez odtwarzanie roślinności oraz ochrona właściwych stosunków wodnych na obszarach ekosystemów zależnych od wód, stanowiących siedliska cenne przyrodniczo;
- rekultywacja terenów zdegradowanych, w tym likwidowanie nieczynnych składowisk odpadów niebezpiecznych stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi;
- utrzymywanie lub powiększanie powierzchni leśnej przy uwzględnieniu wytycznych dla zwiększania lesistości i kształtowania granicy rolno-leśnej oraz przeciwdziałanie fragmentacji zwartych kompleksów leśnych;
- kształtowanie ciągłości systemu obszarów chronionych oraz regionalnej sieci powiązań przyrodniczych, z uwzględnieniem korytarzy ekologicznych łączących biocentra oraz obszary zasilania systemu przyrodniczego;
- ochrona gleb o najwyższej bonitacji przed przeznaczeniem na cele niezwiązane z produkcją rolną oraz ogólna ochrona gleb przed zanieczyszczeniem;
- przeciwdziałanie skutkom suszy i powodzi poprzez zmniejszanie odpływu wód opadowych ze zlewni oraz wdrażanie różnych form retencji (m.in. technicznej i nietechnicznej);
- dostosowywanie sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu do potrzeb ochrony i przyszłego wykorzystania udokumentowanych złóż kopalin.

Kierunek 3.2:**Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich:**

- kształtowanie atrakcyjnych terenów mieszkaniowych o wysokiej jakości rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych;
- kreowanie przestrzeni publicznych umożliwiających wspólne spędzanie czasu i integrację społeczności lokalnych;
- zachowanie tożsamości kulturowo-krajobrazowej, w tym zachowanie identyfikatorów krajobrazu, charakterystycznych dla danego obszaru wraz z ich adaptacją do nowych funkcji;
- kształtowanie terenów zieleni miejskiej pełniących funkcje rekreacyjne, zdrowotne, estetyczne i przyrodnicze;
- kształtowanie systemu zielonych pierścieni wokół miast w oparciu o lasy, parki regionalne i tereny otwarte;
- rewitalizacja zdegradowanej tkanki miejskiej;
- likwidowanie i rekultywowanie tzw. bomb ekologicznych tj. nieczynnych składowisk odpadów niebezpiecznych i skażonych terenów przemysłowych, stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi;
- rekultywacja, rewitalizacja i kształtowanie terenów zdegradowanych (w tym przemysłowych, powojennych, pokolejowych) z wykorzystaniem ich na tereny o funkcjach komercyjnych i publicznych (ekologicznych, turystycznych, kulturowych, usługowych i społeczno-gospodarczych);
- gospodarowanie wodami opadowymi ukierunkowane na spowolnienie odpływu ze zlewni (system mikro- i małej retencji).

Kierunek 3.3:**Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich¹¹⁰:**

- kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej na obszarach o wysokim potencjale glebowym¹¹¹;
- wielofunkcyjny rozwój na obszarach o niskim potencjale glebowym¹¹² przy zachowaniu walorów przyrodniczych i tradycyjnego krajobrazu rolniczego;
- rozwój rolnictwa ekologicznego, agroturystyki oraz przetwórstwa produktów lokalnych i tradycyjnych na obszarach o wysokim potencjale przyrodniczym¹¹³;
- podnoszenie walorów przyrodniczych rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- zachowanie tożsamości kulturowo-krajobrazowej, w tym zachowanie identyfikatorów krajobrazu, charakterystycznych dla danego obszaru wraz z ich adaptacją do nowych funkcji;
- rewitalizacja zdegradowanych obszarów zabudowy mieszkaniowej;
- likwidowanie i rekultywowanie tzw. bomb ekologicznych tj. nieczynnych składowisk odpadów niebezpiecznych i skażonych terenów przemysłowych, stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi;
- rekultywacja, rewitalizacja i kształtowanie terenów zdegradowanych (w tym przemysłowych, powojennych, pokolejowych) z wykorzystaniem ich na tereny o funkcjach komercyjnych i publicznych (ekologicznych, turystycznych, kulturowych, usługowych i społeczno-gospodarczych);
- kreowanie przestrzeni publicznych umożliwiających wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców i integrację społeczności lokalnych oraz ich wyposażanie w odpowiednią infrastrukturę;
- rozwój energetyki rozproszonej opartej na odnawialnych źródłach energii.

¹¹⁰ Obszary wiejskie zaliczone do wiejskiego obszaru funkcjonalnego w niniejszym Planie 2020+.

¹¹¹ Do obszarów o wysokim potencjale glebowym zaliczone zostały „obszary o dużym i średnim potencjale rolniczym” z wyłączeniem „obszarów o dużym potencjale przyrodniczym” wskazane [w:] Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich ..., dz. cyt., str. 127-128.

¹¹² Do obszarów o niskim potencjale glebowym zaliczono „obszary o małym potencjale rolniczym” z wyłączeniem „obszarów o dużym potencjale przyrodniczym” wskazane [w:] j. w.

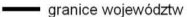

¹¹³ Do obszarów o wysokim potencjale przyrodniczym zaliczono „obszary o dużym potencjale przyrodniczym” wskazane [w:] j. w., str. 129-130.

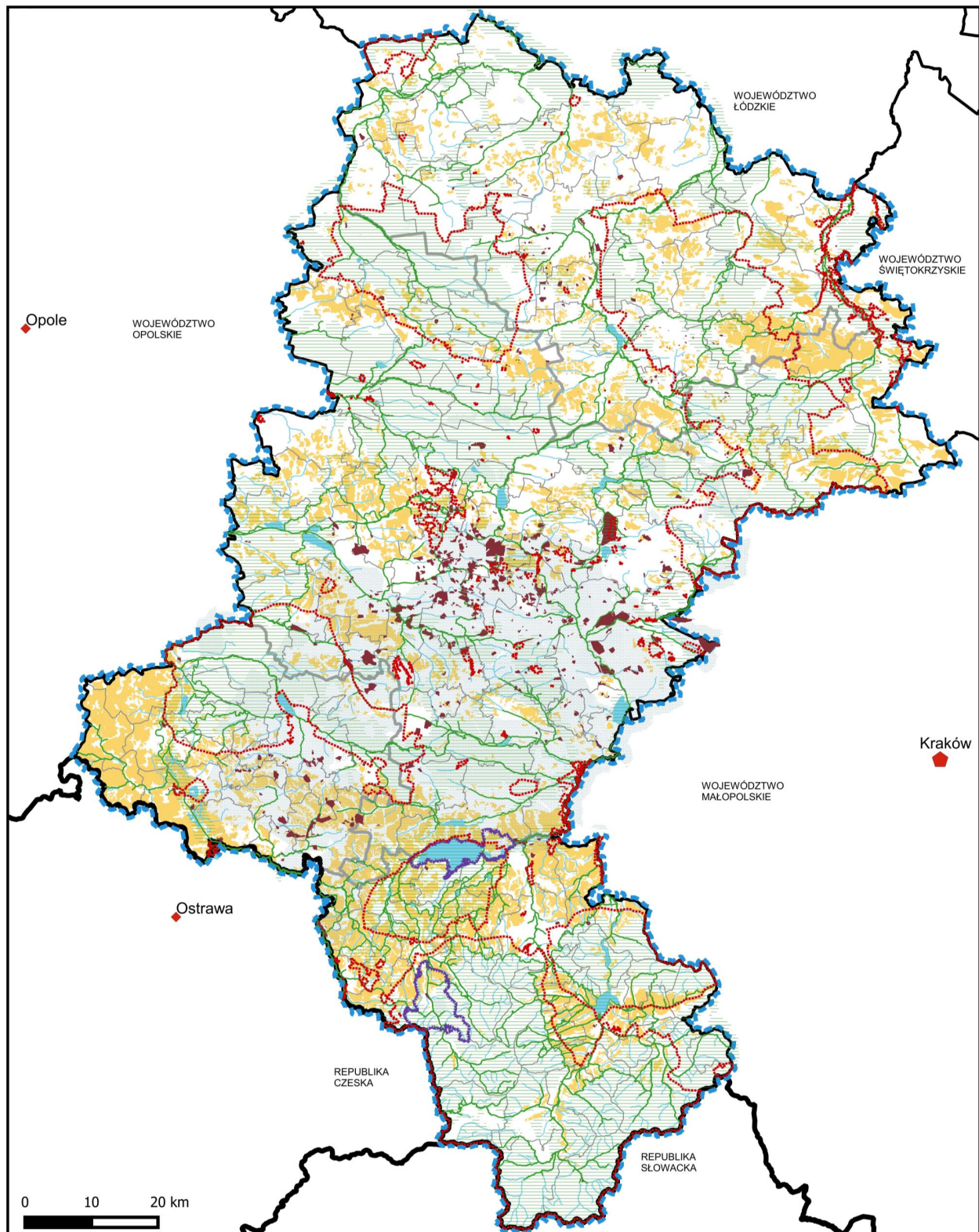
Tabela 5. Wskaźniki oceny oddziaływania i rezultatu – osiągnięcia celu polityki przestrzennej.

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa 2013	Wartość docelowa 2020/ pożądany trend do 2020	Źródło danych
Wskaźnik urbanizacji [%]	77,4%	utrzymanie poziomu	BDL GUS
Wskaźnik struktury użytkowania gruntów ¹¹⁴	0,14	utrzymanie proporcji	„Analiza struktury własności i użytkowania gruntów w woj. śl.” Wydział GK Urzędu Marszałkowskiego Woj. Śl.
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji w powierzchni ogółem [%]	0,4%	0,20%	BDL GUS
Udział powierzchni objętej obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni geodezyjnej ogółem [%]	64,66%	wzrost	BDL GUS
Udział terenów zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej w miastach w powierzchni ogółem	2,3%	5%	BDL GUS
Ocena stanu zagospodarowania centrum miasta/wsi przez mieszkańców (dobrze/bardzo dobrze)	43,8%/11,1% ¹¹⁵	wzrost	badanie ankietowe
Powierzchnia gruntów zrehabilitowanych lub zagospodarowanych [ha]	217	wzrost	BDL GUS
Udział energii elektrycznej pochodzącej ze źródeł odnawialnych w ogólnym zużyciu energii elektrycznej [%]	5,97%	15%	BDL GUS
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi w ciągu roku (ogółem w dam ³ i dam ³ /km ²)	369 357,6/29,9	spadek	BDL GUS
Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych (pyłowe/gazowe)	99,7%/30,6%	99,9%/60,2%	BDL GUS
Emisja zanieczyszczeń gazowych/pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych na km ² [t/km ²]	3 311,92/0,86 ¹¹⁶	spadek	BDL GUS
Udział powierzchni prawnie chronionych w powierzchni ogółem [%]	22,2%	wzrost	BDL GUS
Jakość wód podziemnych (% udział punktów pomiarowych w poszczególnych klasach jakości w stosunku do ogólnej liczby punktów) (sieć krajowa/sieć regionalna)	I 0%/0% II 10%/31% III 57%/57% IV 33%/10% V 3%/2%	podniesienie jakości	WIOŚ Raport
Jakość wód powierzchniowych (% JCWP dobrego i powyżej dobrego stanu/potencjału ekologicznego, badanych w ramach danego typu monitoringu wód powierzchniowych)	28%/22%	podniesienie jakości	WIOŚ Raport
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności [hm ³]	387,7	spadek	BDL GUS
Zużycie energii elektrycznej na 1 mln PKB [GWh]	0,128 ¹¹⁷	spadek	BDL GUS

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii „Śląskie 2020+”.

¹¹⁴ Wskaźnik obliczany jest wg formuły suma: powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, terenów różnych/do powierzchni użytków rolnych, gruntów leśnych, zadrzewionych, zakrzewionych, gruntów pod wodami, nieużytków, użytków ekologicznych.¹¹⁵ Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, 2014.¹¹⁶ Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, 2012.¹¹⁷ j.w.

PLAN 2020+ Ustalenia Planu		CEL 3. PRZESTRZEŃ - ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO (kierunek 1)
Oznaczenia podstawowe granica państwa granice województw granice subregionów granice gmin sąsiednie miasto metropolitalne sąsiednie miasta wojewódzkie strefy ochrony uzdrowskiej rzeki zbiorniki wodne	Kierunek 3.1: Ochrona zasobów środowiska: utrzymywanie istniejących obszarów i obiektów objętych prawnymi formami ochrony przyrody i krajobrazu oraz zapewnianie ich integralności; ustanawianie prawnych form ochrony przyrody dla obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, w tym korytarzy ekologicznych; kształtowanie ciągłości systemu obszarów chronionych oraz regionalnej sieci powiązań przyrodniczych, z uwzględnieniem korytarzy ekologicznych łączących biocentra oraz obszary zasilania systemu przyrodniczego; ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych ze szczególnym uwzględnieniem wód przeznaczonych dla zaopatrzenia mieszkańców regionu; ochrona i kształtowanie terenów otwartych dla pełnienia funkcji środowiskowych i rekreacyjnych; ochrona dolin rzecznych oraz renaturalizowanie ich wybranych fragmentów, odbudowywanie stref ekotonowych poprzez odtwarzanie roślinności oraz ochrona właściwych stosunków wodnych na obszarach ekosystemów zależnych od wód, stanowiących siedliska cenne przyrodniczo; utrzymywanie lub powiększanie powierzchni leśnej przy uwzględnieniu wytycznych dla zwiększania lesistości i kształtowania granicy rolno-leśnej oraz przeciwdziałanie fragmentacji zwartych kompleksów leśnych; przeciwdziałanie skutkom suszy i powodzi poprzez zmniejszanie odpływu wód opadowych ze zlewni oraz wdrażanie różnych form retencji (m.in. technicznej i nietechnicznej); rekultywacja terenów zdegradowanych, w tym likwidowanie nieczynnych składowisk odpadów niebezpiecznych stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi; ochrona gleb o najwyższej bonitacji przed przeznaczeniem na cele niezwiązane z produkcją rolną oraz ogólna ochrona gleb przed zanieczyszczeniem; dostosowanie sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu do potrzeb ochrony i przyszłego wykorzystania udokumentowanych złóż kopalin.	

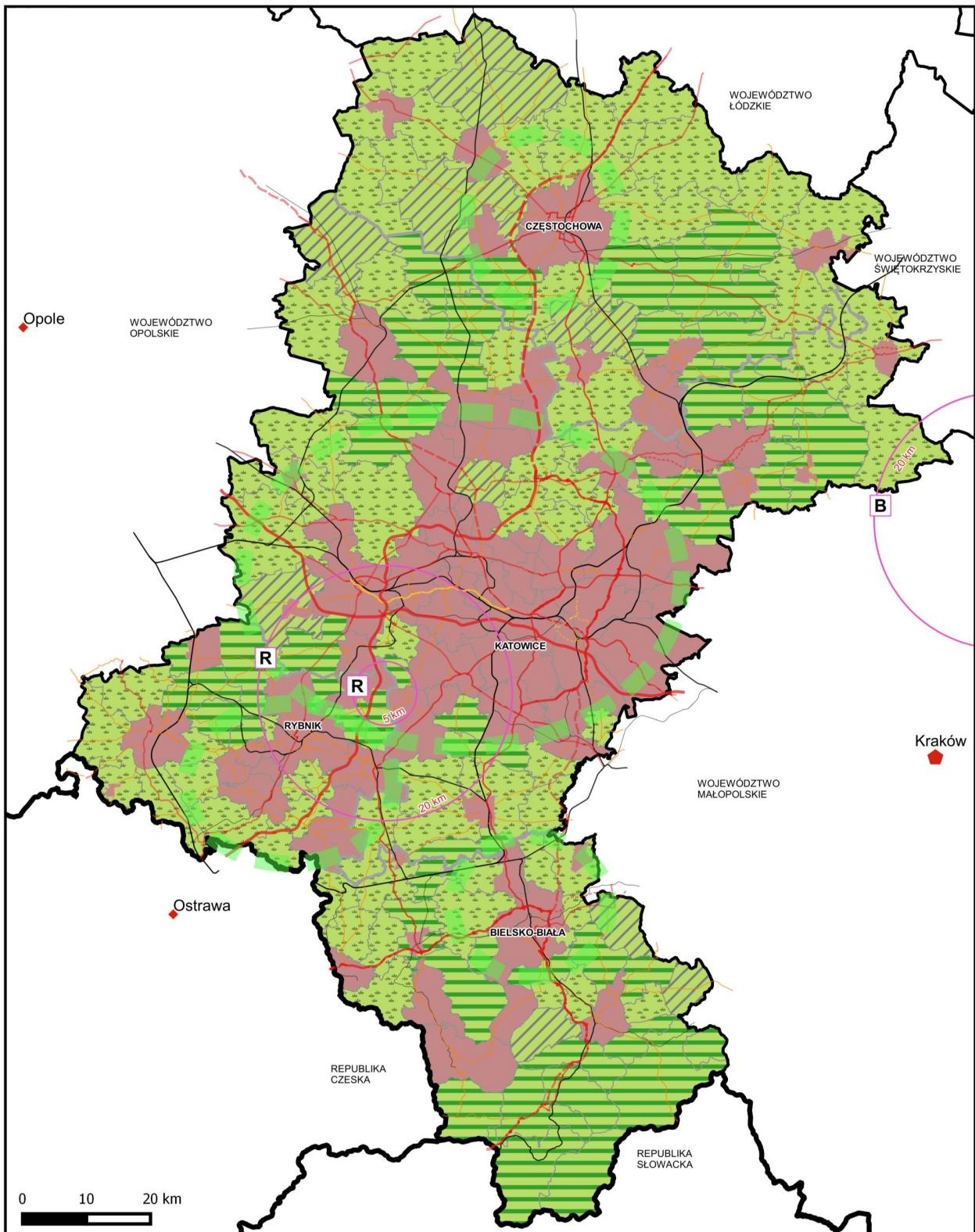

Mapa 28.

PLAN 2020+
Ustalenia Planu - Cel 3
PRZESTRZEŃ - ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW
ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO (kierunek 1)

<p>PLAN 2020+ Ustalenia Planu</p> 	<p>CEL 3. PRZESTRZEŃ - ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO (kierunek 2 i 3)</p>
<p>Oznaczenia podstawowe</p> <ul style="list-style-type: none"> granica państwa granice województw granice subregionów granice gmin autostrady autostrada (proj.) drogi ekspresowe drogi ekspresowe (proj.) drogi krajowe drogi krajowe (proj.) Drogowa Trasa Średnicowa Drogowa Trasa Średnicowa (proj.) drogi wojewódzkie drogi wojewódzkie (proj.) linie kolejowe międzynarodowe wg umów AGC, AGTC główne linie kolejowe sąsiednie miasto metropolitalne sąsiednie miasto wojewódzkie strefa ochronna radaru meteorologicznego Ramża strefa ochronna radaru meteorologicznego Brzuchania 	<p>Kierunek 3.2: Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich:</p> <ul style="list-style-type: none"> obszary kształtowania atrakcyjnych terenów mieszkaniowych o wysokiej jakości rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych; obszary kreowania przestrzeni publicznych umożliwiających wspólne spędzanie czasu i integrację społeczności lokalnych; obszary zachowania tożsamości kulturowo-krajobrazowej, w tym zachowanie identyfikatorów krajobrazu, charakterystycznych dla danego obszaru wraz z ich adaptacją do nowych funkcji; obszary kształtowania terenów zieleni miejskiej pełniących funkcje rekreacyjne, zdrowotne, estetyczne i przyrodnicze; obszary rewitalizacji zdegradowanej tkanki miejskiej; obszary likwidowania i rekultywowania tzw. bomb ekologicznych tj. nieczystych składowisk odpadów niebezpiecznych i skażonych terenów przemysłowych, stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi; obszary rekultywacji, rewitalizacji i kształtowania terenów zdegradowanych (w tym przemysłowych, powojennych, pokolejowych) z wykorzystaniem ich na tereny o funkcjach komercyjnych i publicznych (ekologicznych, turystycznych, kulturowych, usługowych i społeczno-gospodarczych); obszary gospodarowania wodami opadowymi ukierunkowane na spowolnienie odpływu ze zlewni (system mikro- i małej retencji). <p> obszary kształtowania systemu zielonych pierścieni wokół miast w oparciu o lasy, parki regionalne i tereny otwarte;</p> <p>Kierunek 3.3: Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich:</p> <ul style="list-style-type: none"> tereny kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej na obszarach o wysokim potencjale glebowym; tereny wielofunkcyjnego rozwoju na obszarach o niskim potencjale glebowym przy zachowaniu walorów przyrodniczych i tradycyjnego krajobrazu rolniczego; tereny rozwijania rolnictwa ekologicznego, agroturystyki oraz przetwórstwa produktów lokalnych i tradycyjnych na obszarach o wysokim potencjale przyrodniczym; <ul style="list-style-type: none"> obszary podnoszenia walorów przyrodniczych rolniczej przestrzeni produkcyjnej; obszary zachowania tożsamości kulturowo-krajobrazowej, w tym zachowanie identyfikatorów krajobrazu, charakterystycznych dla danego obszaru wraz z ich adaptacją do nowych funkcji; tereny rewitalizacji zdegradowanych obszarów zabudowy mieszkaniowej; obszary likwidowania i rekultywowania tzw. bomb ekologicznych tj. nieczystych składowisk odpadów niebezpiecznych i skażonych terenów przemysłowych, stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi; obszary rekultywacji, rewitalizacji i kształtowania terenów zdegradowanych (w tym przemysłowych, powojennych, pokolejowych) z wykorzystaniem ich na tereny o funkcjach komercyjnych i publicznych (ekologicznych, turystycznych, kulturowych, usługowych i społeczno-gospodarczych); obszary kreowania przestrzeni publicznych umożliwiających wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców i integrację społeczności lokalnych oraz ich wyposażanie w odpowiednią infrastrukturę; obszary rozwoju energetyki rozproszonej opartej na odnawialnych źródłach energii.

<p>Mapa 29.</p>	<p>PLAN 2020+ Ustalenia Planu - Cel 3 PRZESTRZEŃ - ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO (kierunek 2 i 3)</p>
-----------------	---

Cel 4. RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU

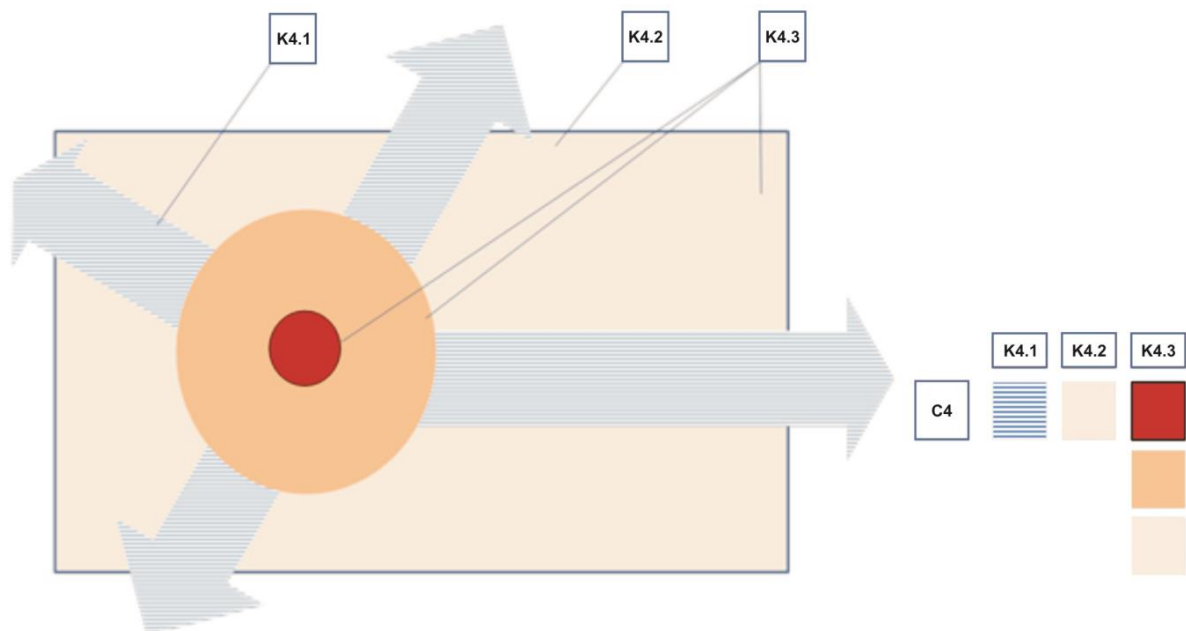
W celu podniesienia europejskiej konkurencyjności regionu istotne są jego infrastrukturalne powiązania z otoczeniem. Główne korytarze transportowe wyznaczają kierunki podstawowych relacji przestrzennych regionu z jego otoczeniem. Zgodnie z przyjętymi przez Komisję Europejską priorytetami należy dążyć do przeniesienia transportu towarów na odległości większe niż 300 km na transport kolejowy lub wodny, stworzenia szybkiej europejskiej sieci kolejowej, zbudowania europejskiego systemu transportu multimodalnego. Aby sprostać tak zdefiniowanym celom należy stworzyć nową i modernizować istniejącą infrastrukturę transportową, w tym głównie drogową, kolejową, lotniczą i logistyczną. Wzdłuż korytarzy powinny być lokalizowane nowoczesne obiekty logistyczne i przeładunkowe oraz punkty zaopatrzenia w ekologiczne paliwo. Rozwój sieci transportowych winien być połączony z rozbudową i modernizacją infrastruktury technicznej, aby strategiczne lokalizacje mogły rozwijać się, poprawiając pozycję konkurencyjną województwa śląskiego.

OCZEKIWANE REZULTATY:

Województwo śląskie stanowi ważny węzeł o rozległej i dynamicznej strukturze sieciowej, gwarantującej integrację regionu z otoczeniem, efektywnie wykorzystującej dostępne potencjały i zasoby.

WDRAŻANIE:

Dobrze wykształcona infrastruktura transportowa i techniczna umożliwi dynamiczny rozwój współpracy pomiędzy województwem śląskim i innymi regionami. Za sprawą Strategii Rozwoju Polski Południowej do roku 2020¹¹⁸ określone zostały kierunki współpracy w ramach Europolu Górnośląsko – Krakowskiego, mające na celu wykorzystanie potencjałów obu regionów do budowania Polski Południowej, jako nowoczesnego i atrakcyjnego regionu Europy. Podobne działania winny dotyczyć pozostałych regionów.

Rysunek 14. Model kształtowania polityki przestrzennej – Cel RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU. Źródło: Opracowanie własne.

¹¹⁸ Strategia Rozwoju Polski Południowej ..., dz. cyt.

Dla realizacji celu przyjmuje się następujące kierunki polityki przestrzennej:

- 4.1 *Rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej.*
- 4.2 *Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej.*
- 4.3 *Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.*

Kierunek 4.1:**Rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej:**

- kształtowanie systemu autostrad i dróg ekspresowych dla powiązania województwa z ośrodkami krajowymi i europejskimi;
- budowanie, przebudowywanie i remontowanie dróg wojewódzkich i krajowych dla zwiększenia dostępności transportowej województwa;
- budowanie i modernizowanie dróg łączących autostrady z innymi drogami krajowymi i wojewódzkimi dla podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej województwa;
- budowanie obwodnic w ciągach dróg krajowych i wojewódzkich dla wyprowadzania przejazdów tranzytowych poza tereny o gęstej zabudowie;
- usprawnianie połączeń aglomeracji z portem lotniczym MPL „Katowice” w Pyrzowicach oraz portami lotniczymi regionów sąsiednich z uwzględnieniem transportu publicznego;
- budowanie i rozwijanie infrastruktury transportu lotniczego - rozwój MPL „Katowice” w Pyrzowicach;
- rozwijanie lotnisk lokalnych i lądowisk (w zakresie ruchu biznesowego, turystycznego, rekreacyjnego, ratunkowego, cargo, z wykorzystaniem do lotów dyspozycyjnych, ratowniczych, sportowych oraz pasażerskich przewozów okazjonalnych i biznesowych);
- budowanie i rozwijanie infrastruktury kolejowej AGC, modernizacja powiązań i dostosowanie ich do prędkości co najmniej 160 km/h dla ruchu pasażerskiego, w tym zwiększenie dostępności infrastruktury kolejowej dla pasażerów (nowe stacje i przystanki kolejowe);
- budowanie i rozwijanie infrastruktury kolejowej AGTC, modernizacja powiązań i dostosowanie ich do prędkości co najmniej 120 km/h dla pociągów towarowych;
- budowanie i rozwijanie infrastruktury transportu wodnego - poprawa parametrów dróg wodnych;
- rozwijanie sieci multimodalnych centrów logistycznych;
- podnoszenie dostępności lotniczego transportu medycznego, w tym rozwój sieci szpitalnych oddziałów ratunkowych oraz sieci i lądowisk sanitarnych wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych;
- kształtowanie infrastruktury transportowej do przewozu ładunków niebezpiecznych wraz z lokalizacją parkingów strategicznych.

Kierunek 4.2:**Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej:**

- zwiększanie udziału odnawialnych źródeł energii w produkcji energii w celu podnoszenia bezpieczeństwa energetycznego na poziomie regionalnym i krajowym;
- integrowanie sieci przesyłowej i dystrybucyjnej dla potrzeb odbioru energii ze źródeł odnawialnych;
- rozwijanie inteligentnych sieci przesyłowych;
- rozwijanie, modernizowanie i integrowanie systemów przesyłowych;
- tworzenie systemu zaopatrzenia transportu w paliwo ekologiczne;
- budowanie zbiorników retencyjnych;
- budowanie infrastruktury do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych „u źródła” oraz punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK), zmniejszanie ilości odpadów poprzez tworzenie punktów napraw i ponownego użycia;
- budowanie regionalnych instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych w skojarzeniu z energetyką.

Kierunek 4.3:**Rozwijanie współpracy międzyregionalnej:**

- rozwijanie powiązań funkcjonalnych w układzie Euroregionu Śląsko-Krakowskiego w ramach realizacji porozumienia o współpracy między województwem śląskim i małopolskim, dotyczącego tworzenia Makroregionu Polski Południowej;
- wzmacnianie sieci powiązań obszaru województwa z terenami bezpośrednio sąsiadującymi z ośrodkami krajowymi i europejskimi w zakresie nauki, kultury, sportu i turystyki;
- tworzenie, rozwijanie i integrowanie szlaków turystycznych i pielgrzymkowych z wykorzystaniem

dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego (np. rowerowych, pieszych, konnych, wodnych, kulturowych) obejmujących flagowe atrakcje turystyczne, w tym miejsca kultu zlokalizowane na terenie województwa śląskiego i obszarów sąsiednich;

- rozwijanie infrastruktury w zakresie ochrony środowiska i zabezpieczania przed sytuacjami kryzysowymi (m.in. ochrona przeciwpowodziowa i przeciwdziałanie suszy, mała retencja i mikroretencja wód).

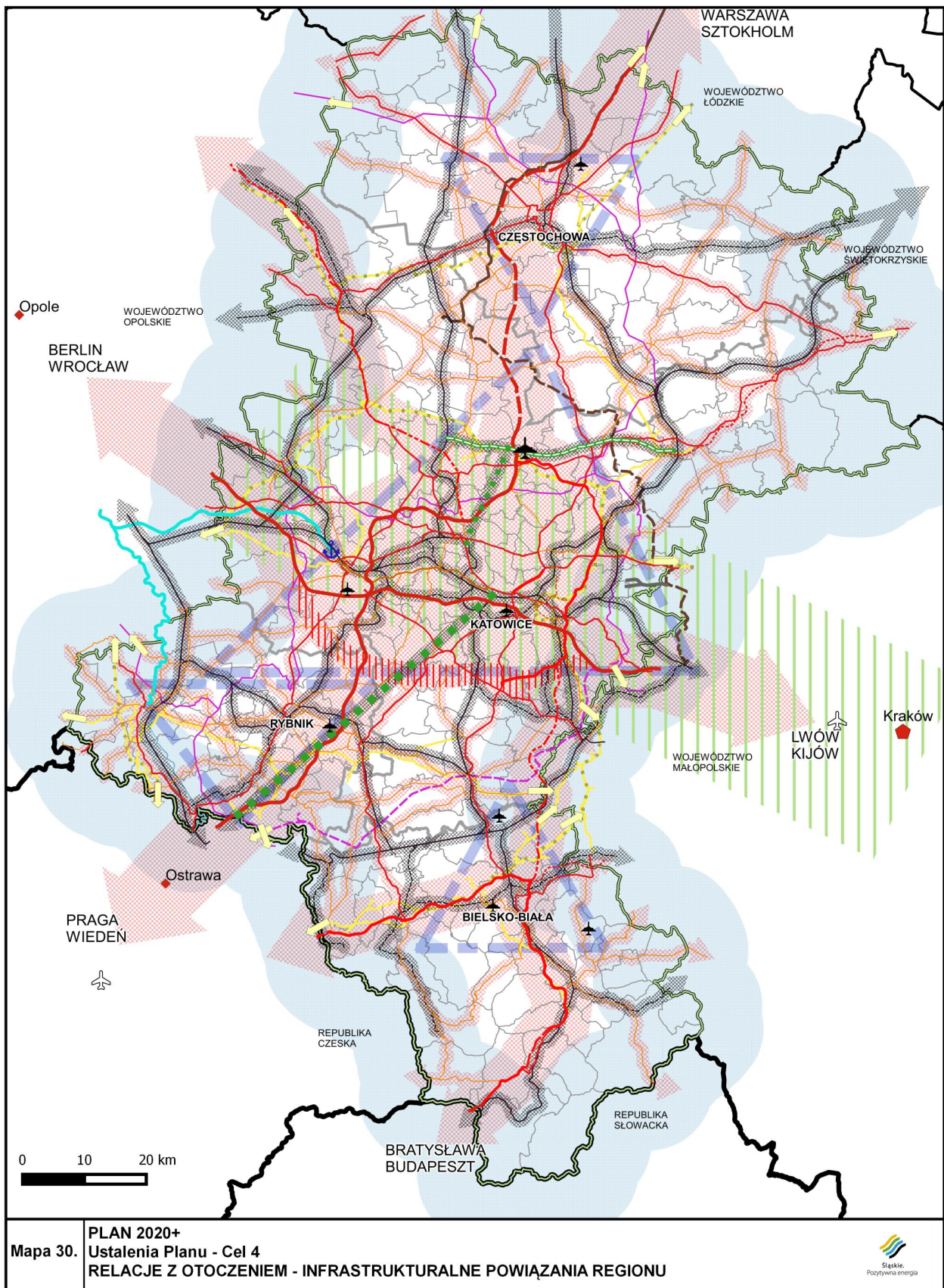
Tabela 6. Wskaźniki oceny oddziaływania i rezultatu – osiągnięcia celu polityki przestrzennej.

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa 2013	Wartość docelowa 2020/ pożądaný trend do 2020	Źródło danych
Ruch pasażerski w porcie lotniczym w Pyrzowicach (przyjazdy/wyjazdy) [osoby]	1,25 mln/1,27 mln	wzrost	BDL GUS
Lokata portu lotniczego w Pyrzowicach w ogólnym ruchu pasażerów w portach lotniczych w Polsce	pozycja 4	miejsce w pierwszej 3 województw	BDL GUS
Przeładunek towarów w porcie lotniczym Pyrzowice (załadunek/wyładunek) [t]	3 291t/6 048t	wzrost	BDL GUS
Lokata portu lotniczego w Pyrzowicach w ogólnym przeładunku towarów w portach lotniczych w Polsce	pozycja 2	miejsce w pierwszej 3 województw	BDL GUS
Przewóz ładunków transportem samochodowym (za granicę/z za granicę) [tys. t]	8 923/8 691	wzrost	„Transport wyniki działalności” GUS
Przewóz ładunków transportem kolejowym (Import/eksport) [tys. t]			
PKP CARGO	21 001/46 322	wzrost	PKP CARGO
PKP LHS	9 171/965 ¹¹⁹	wzrost	Sprawozdanie LHS
Obrót ładunkami w Euroterminalu Sławków			
tys. ton	873	wzrost	Euroterminal
UTI (TEU)	83 027	wzrost	Sławków sp. z o. .
Długość/gęstość dróg krajowych (w tym ekspresowych i autostrad) [km]	1214,9 /9,78	wzrost	BDL

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii „Śląskie 2020+”.

¹¹⁹ Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, 2012.

<p>PLAN 2020+ Ustalenia Planu</p>	<p>CEL 4. RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU</p>
<p>Oznaczenia podstawowe</p> <ul style="list-style-type: none"> — granica państwa — granice województw — granice subregionów — granice gmin — autostrada — autostrada (proj.) — A4 bis (proj.) — drogi ekspresowe — drogi ekspresowe (proj.) — drogi krajowe — drogi krajowe (proj.) — Drogowa Trasa Średnicowa — Drogowa Trasa Średnicowa (proj.) — drogi wojewódzkie — drogi wojewódzkie (proj.) — linie kolejowe międzynarodowe wg umów AGC, AGTC — główne linie kolejowe — LHS — Kolej Dużych Prędkości (proj.) — projektowana/postulowana linia kolejowa do MPL "Katowice" w Pyrzowicach — linia kolejowa 182 do MPL "Katowice" w Pyrzowicach — gazociągi magistralne — gazociągi (proj.) — linie elektroenergetyczne 400kV — linie elektroenergetyczne (proj.) — rurociągi paliwowy — rurociąg Boronów-Trzebinia (proj.) — Odra — port rzeczny — lotniska lokalne i lądowiska — MPL "Katowice" w Pyrzowicach — lotniska poza województwem śląskim — sąsiednie miasto metropolitalne — sąsiednie miasta wojewódzkie 	<p>Kierunek 4.1: Rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> kształtowanie systemu autostrad i dróg ekspresowych dla powiązania województwa z ośrodkami krajowymi i europejskimi; budowa, przebudowa i remont dróg wojewódzkich i krajowych dla zwiększenia dostępności transportowej województwa; budowa i modernizacja dróg łączących autostrady z innymi drogami krajowymi i wojewódzkimi dla podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej województwa; budowanie obwodnic w ciągach dróg krajowych i wojewódzkich dla wyprzedzania przejazdów tranzytowych poza tereny o gęstej zabudowie; podnoszenie dostępności lotniczego transportu medycznego, w tym rozwój sieci szpitalnych oddziałów ratunkowych oraz sieci i lądowisk sanitarnych wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych; usprawnianie połączeń aglomeracji z portem lotniczym MPL „Katowice” w Pyrzowicach oraz portami lotniczymi regionów sąsiednich z uwzględnieniem transportu publicznego; kształtowanie infrastruktury transportowej do przewozu ładunków niebezpiecznych wraz z lokalizacją parkingów strategicznych; budowanie i rozwijanie infrastruktury transportu lotniczego - rozwój MPL "Katowice" w Pyrzowicach; rozwijanie lotnisk lokalnych i lądowisk (w zakresie ruchu biznesowego, turystycznego, rekreacyjnego, ratunkowego, cargo, z wykorzystaniem do lotów dyspozycyjnych, ratowniczych, sportowych oraz pasażerskich przewozów okazjonalnych i biznesowych); budowanie i rozwijanie infrastruktury kolejowej AGC, modernizacja powiązań i dostosowanie ich do prędkości co najmniej 160 km/h dla ruchu pasażerskiego, w tym zwiększenie dostępności infrastruktury kolejowej dla pasażerów (nowe stacje i przystanki kolejowe); budowanie i rozwijanie infrastruktury kolejowej AGTC, modernizacja powiązań i dostosowanie ich do prędkości co najmniej 120 km/h dla pociągów towarowych; budowanie i rozwijanie infrastruktury transportu wodnego - poprawa parametrów dróg wodnych; obszar rozwijania sieci multimodalnych centrów logistycznych; <p>Kierunek 4.2: Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> zwiększanie udziału odnawialnych źródeł energii w produkcji energii w celu podnoszenia bezpieczeństwa energetycznego na poziomie regionalnym i krajowym; integrowanie sieci przesyłowej i dystrybucyjnej dla potrzeb odbioru energii ze źródeł odnawialnych; tworzenie systemu zaopatrzenia transportu w paliwo ekologiczne; budowanie zbiorników retencyjnych; rozwijanie, modernizowanie i integrowanie systemów przesyłowych; rozwijanie inteligentnych sieci przesyłowych. <p>Kierunek 4.3: Rozwijanie współpracy międzyregionalnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> wzmocnienie sieci powiązań obszaru województwa z terenami bezpośrednio sąsiadującymi z ośrodkami krajowymi i europejskimi w zakresie nauki, kultury, sportu i turystyki; tworzenie, rozwijanie i integrowanie szlaków turystycznych i pielgrzymkowych z wykorzystaniem dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego (np. rowerowych, pieszych, konnych, wodnych, kulturowych) obejmujących flagowe atrakcje turystyczne, w tym miejsca kultu zlokalizowane na terenie województwa śląskiego i obszarów sąsiednich; rozwijanie infrastruktury w zakresie ochrony środowiska i zabezpieczania przed sytuacjami kryzysowymi (m.in. ochrona przeciwpowodziowa i przeciwdziałanie suszy, mała i mikroretencja wód); rozwijanie powiązań funkcjonalnych w układzie Europolu Śląsko-Krakowskiego w ramach realizacji porozumienia o współpracy między województwem śląskim i małopolskim, dotyczącego tworzenia Makroregionu Polski Południowej

ZASADY ZAGOSPODAROWANIA OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH

Zgodnie z wymogiem ustawowym Plan 2020+ ustala zasady zagospodarowania przestrzennego obszarów funkcjonalnych, będące regułami wdrażania polityki przestrzennej województwa w odniesieniu do specyfiki poszczególnych obszarów oraz przyjętych w Planie celów rozwoju i zasad polityki przestrzennej województwa. Wskazanie „obszaru funkcjonalnego” ma spowodować zmianę w zagospodarowaniu terenu takiego obszaru, a zmiana ta stać się bodźcem do tworzenia nowych warunków w innych „obszarach funkcjonalnych”. Podane poniżej „zasady zagospodarowania przestrzennego obszarów funkcjonalnych”, sformułowane dla różnego rodzaju obszarów funkcjonalnych, określają sposoby wykorzystania terenu takich obszarów i wprowadzania do przestrzeni fizycznej elementów, które mogą zmieniać jej stan.

Organy właściwe w sprawach planowania przestrzennego mają obowiązek uwzględniania podanych tutaj zasad w swoich działaniach, co oznacza takie projektowanie wykorzystania przestrzeni, które zakłada zachowanie równowagi między wszystkimi elementami środowiska, tak aby przy racjonalnym wykorzystywaniu potencjału przyrodniczego możliwe było zaspokojenie potrzeb obecnych i przyszłych pokoleń.

Zasady gospodarowania przestrzenią¹²⁰:

1. Przestrzeń trzeba gospodarować oszczędnie.
2. Kompozycje przestrzenne i systemy techniczne mają być trwałe.
3. Nie wolno dopuszczać do wyłączania jakichkolwiek terenów z użytkowania; użytkowanie tymczasowe jest lepsze niż pozostawienie terenu samemu sobie.
4. Otwarte tereny zielone i wody są pełnoprawnymi formami użytkowania terenu i stanowią zielono-niebieską infrastrukturę regionu, a nie rezerwę inwestycyjną pod infrastrukturę techniczną.
5. Wybierając teren pod inwestycję w infrastrukturę techniczną trzeba preferować tereny już uprzednio zagospodarowane (poprzemysłowe, pozurbanizowane), a nie tereny zielone.
6. Wszystkie systemy (transportowy i przesyłowy, przyrodniczy, mieszkaniowy i aktywności gospodarczej) mają być ciągłe przestrzennie i w sposób uporządkowany się przenikać.
7. Strefa mieszkaniowa i strefa aktywności gospodarczej mają mieć zwartą strukturę, a wielkość strefy musi być rezultatem kompromisu między opłacalnością ekonomiczną i wymogami kształtowania przyjaznej przestrzeni.
8. Struktury właściwe dla docelowego użytkowania terenu (miasta, strefy aktywności gospodarczej) trzeba wprowadzać od początku, w miarę rozwoju zabudowy.
9. Granice jednostek przestrzennych mają być czytelne tak, aby równocześnie spełnione mogły być wymogi indywidualnej tożsamości i ponadlokalnej spójności.
10. Decyzje o zmianie użytkowania terenu trzeba podejmować ostrożnie, tak aby nie utracić wartości przestrzeni.

Dla miejskich obszarów funkcjonalnych przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

- ochrona historycznych układów urbanistycznych oraz obiektów dziedzictwa kulturowego podkreślających tożsamość miast;
- zapewnienie wielofunkcyjności osiedli i dostępności do usług podstawowych;
- koncentracja struktur przestrzennych w oparciu o istniejące układy osadnicze (idea zwartych miast);
- ochrona krajobrazów otwartych (ograniczanie suburbanizacji);
- ograniczanie zawłaszczania terenów typu *greenfield* i wykorzystanie terenów typu *brownfield* przy lokalizacji inwestycji;
- ochrona obiektów dziedzictwa kulturowego, w tym ich adaptacja i wykorzystanie dla nowych funkcji;
- wyposażenie przestrzeni publicznych w infrastrukturę z uwzględnieniem ograniczeń i potrzeb osób z różnymi dysfunkcjami, w tym utrudniającymi poruszanie się w przestrzeni lub jej percepcję, osób starszych oraz osób sprawujących opiekę nad małymi dziećmi;
- ograniczanie zjawiska „zawłaszczania” przestrzeni publicznych dotyczącego realizacji inwestycji komercyjnych i prywatnych w obszarach tradycyjnie użytkowanych jako przestrzenie publiczne;

¹²⁰ L. Trząski, dz. cyt., str. 132.

- zapewnianie powiązań przyrodniczych terenów zieleni miejskiej (parki, skwery, zieleńce, ogródki jordanowskie, doliny cieków itp.) z lasami i terenami otwartymi na ich obrzeżach;
- zapewnianie kanałów przewietrzania przeciwdziałających kumulacji zanieczyszczeń powietrza;
- ograniczanie niskiej emisji i minimalizowanie zapotrzebowania na energię oraz zmniejszanie emisji zanieczyszczeń;
- przeciwdziałanie powstawaniu i zmniejszanie uciążliwości hałasu;
- wykluczenie możliwości lokalizacji pojedynczych turbin wiatrowych w odległości mniejszej niż 5 km od obiektu radarowego, natomiast farm wiatrowych w odległości mniejszej niż 20 km od obiektu radarowego;
- ograniczanie i uspokajanie ruchu samochodowego w obszarach miejskich, przede wszystkim w centrach miast;
- rozwijanie niskoemisyjnego systemu transportu publicznego;
- wprowadzanie rozwiązań przestrzennych poprawiających bezpieczeństwo publiczne;
- ochrona terenów zabudowanych przed skutkami oddziaływania górnictwa (w tym związanych z płytką eksploatacją) na terenach i obszarach górniczych;
- wykluczenie możliwości lokalizowania nowych obiektów gospodarowania odpadami wydobywczymi i zwałowisk odpadów wydobywczych na terenach rolnych lub leśnych;
- wyłączanie z zabudowy oraz przeznaczanie pod użytkowanie leśne lub rolne terenów objętych powierzchniowymi ruchami masowymi gruntu;
- planowanie inwestycji z uwzględnieniem kompensacji w zakresie retencji wód (przeciwdziałanie zmniejszaniu możliwości retencyjnych zlewni);
- rozwój lotnisk lokalnych z wykluczeniem możliwości negatywnego oddziaływania na obszary specjalnej ochrony ptaków;
- uwzględnienie wymagań ochrony uzdrowiskowej miasta Ustroń.

Dla wiejskiego obszaru funkcjonalnego przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

- ochrona historycznych układów ruralistycznych;
- utrzymania tradycyjnej skali i form zabudowy;
- ochrona terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy podmiejskiej;
- kształtowanie oraz poprawa dostępności przestrzeni i obiektów publicznych z uwzględnieniem ograniczeń i potrzeb osób z różnymi dysfunkcjami, utrudniającymi poruszanie się w przestrzeni lub jej percepcję, osób starszych oraz osób sprawujących opiekę nad małymi dziećmi;
- wprowadzanie rozwiązań przestrzennych poprawiających bezpieczeństwo publiczne;
- ochrona obszarów o wysokim potencjale glebowym przed ich nierolniczym użytkowaniem;
- utrzymywanie i przywracanie mozaikowości krajobrazu rolniczego;
- zachowanie walorów przyrodniczych dolin rzecznych, w tym o charakterze zielonych użytków (m. in. łąki i pastwiska) oraz utrzymanie pełnionej funkcji korytarza ekologicznego;
- wprowadzanie stref ekotonowych cieków wodnych;
- stosowanie różnorodnych form retencji technicznej i nietechnicznej, w tym ochrona przed wpływem zanieczyszczeń do wód;
- prowadzenie efektywnych prac melioracyjnych na obszarach wiejskich uwzględniających wymagania ochrony środowiska;
- wykluczenie możliwości uprawy roślin energetycznych obcych gatunków inwazyjnych lub potencjalnie inwazyjnych, stanowiących zagrożenie dla różnorodności biologicznej, a w szczególności: słonecznika bulwiastego, rdestowca sachalińskiego i ostrokończystego, miskanta olbrzymiego i cukrowego, barszczu Sosnowskiego i Mantegazziego, ślazuwca pensylwańskiego, nawłoci kanadyjskiej i późnej, robinii akacyjnej;
- rewitalizowanie, rekultywowanie, rewaloryzowanie obszarów zdegradowanych w celu poprawy jakości i integracji przestrzeni, z wykorzystaniem lokalnych zasobów i potencjałów;
- ograniczenie możliwości rekultywacji zalewisk pogórnich poprzez ich zasypywanie odpadami;
- rekultywacja wyrobisk po eksploatacji surowców skalnych w kierunku wodnym, rekreacyjnym lub przyrodniczym;

- wykluczenie możliwości lokalizowania nowych obiektów gospodarowania odpadami wydobywczymi i zwałowisk odpadów wydobywczych na terenach rolnych lub leśnych;
- kultywowanie lokalnych tradycji, w tym tworzenie markowych produktów turystycznych;
- rozwój turystyki i agroturystyki z uwzględnieniem minimalizacji konfliktów środowiskowych;
- wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie, leśnictwie, ekologii w oparciu o wyniki doświadczeń instytucji naukowych i badawczo-rozwojowych;
- rozwijanie inwestycji gospodarczych wykorzystujących lokalny potencjał rolniczy w powiązaniu ze szlakami komunikacyjnymi;
- ograniczanie niskiej emisji i minimalizowanie zapotrzebowania na energię oraz zmniejszanie emisji zanieczyszczeń;
- lokowanie biogazowni rolniczych w miejscach, w których istnieje stały dostęp do lokalnych substratów;
- przeciwdziałanie powstawaniu i zmniejszanie uciążliwości hałasu;
- wykluczenie możliwości lokalizacji pojedynczych turbin wiatrowych w odległości mniejszej niż 5 km od obiektu radarowego, natomiast farm wiatrowych w odległości mniejszej niż 20 km od obiektu radarowego;
- uwzględnianie przy lokalizacji farm i turbin wiatrowych odpowiedniej (wynikającej z lokalnych warunków terenowych) odległości od zabudowy mieszkaniowej;
- uwzględnienie wymagań ochrony uzdrowiskowej gminy Goczałkowice-Zdrój;
- wyłączenie z zabudowy oraz przeznaczanie pod użytkowanie leśne lub rolne terenów na obszarach objętych powierzchniowymi ruchami masowymi gruntu i zagrożonych takimi ruchami.

Dla obszaru górskiego przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

- kształtowanie zabudowy o wysokiej jakości rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych z wykorzystaniem tradycyjnych form i materiałów budowlanych;
- zwiększania roli transportu publicznego na terenach atrakcyjnych turystycznie;
- rozwój turystyki i agroturystyki wykorzystującej lokalne uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe, z uwzględnieniem minimalizowania konfliktów przestrzennych i środowiskowych;
- utrzymanie ekstensywnej gospodarki rolnej (kośnej i pasterskiej) na użytkach zielonych;
- wyłączenie z zabudowy oraz przeznaczanie pod użytkowanie leśne lub rolne terenów na obszarach objętych powierzchniowymi ruchami masowymi gruntu;
- wykluczenie możliwości przeznaczania pod zabudowę i infrastrukturę turystyczno-sportową terenów leśnych o istotnych walorach glebo- i wodochronnych.

Dla obszaru terenów zamkniętych przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

- integracja przestrzenna terenów zamkniętych z ich otoczeniem funkcjonalnym;
- wprowadzenie regionalnych standardów architektoniczno-urbanistycznych (w wyznaczonych strefach buforowych);
- ochrona obiektów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, ich adaptacja i wykorzystanie dla nowych funkcji;
- ograniczenie zagospodarowania i użytkowania terenu, w tym wykluczenie możliwości zabudowy w strefach ochronnych terenów zamkniętych.

Dla obszaru narażonego na niebezpieczeństwo powodzi przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

- stosowanie zakazów i ograniczeń wynikających z przepisów odrębnych oraz z planów zarządzania ryzykiem powodziowym;
- stosowanie zakazów i ograniczeń wynikających ze studiów ochrony przeciwpowodziowej w zlewniach rzek: Boży Stok, Krztynia, Ordonka, Pilica, Soła, Stradomka, Wiercica, Żebrówka;
- na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią przeznaczanie terenów niezainwestowanych i nieprzeznaczonych do zainwestowania w gminnych dokumentach planistycznych na zielone użytki rolne (pastwiska, łąki) lub obszary zielonej infrastruktury;
- na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią ochrona zabudowy na terenach obecnie zurbanizowanych lub przeznaczonych do zabudowy w obowiązujących gminnych dokumentach planistycznych;

- realizacja inwestycji z zakresu ochrony przeciwpowodziowej ujętych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Odry;
- tworzenie polderów zalewowych lub ich renaturalizację;
- kształtowanie pokrycia terenu w sposób ograniczający odpływ powierzchniowy i sprzyjający retencji wód;
- dostosowanie sposobu zagospodarowania terenu do jego naturalnych cech, predyspozycji i walorów oraz odporności środowiska na antropopresję;
- upowszechnianie na terenach zalewowych form użytkowania terenu dopuszczających okresowe zalewanie;
- wykluczenie możliwości przemieszczania zagrożenia powodziowego na tereny położone w niższym biegu rzeki;
- utrzymanie we właściwym stanie międzywala dla możliwości przepuszczania wód wezbraniowych;
- zachowanie i odtwarzanie siedlisk hydrogenicznych (starorzeczy, torfowisk, łągów, itp.);
- stosowanie środowiskowych rozwiązań służących minimalizowaniu ryzyka powodziowego na obszarach o szczególnie cennych walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
- wykluczenie możliwości rekultywacji zalewisk pogórnich w dolinach cieków wodnych, na terasach zalewowych poprzez ich zasypywanie odpadami.

Dla obszaru cennego przyrodniczo przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania przestrzennego:

- utrzymanie aktualnego użytkowania na terenach o wysokich walorach przyrodniczych, których zasoby są uzależnione od prowadzonej ekstensywnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej i mają istotne znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej;
- wzmacnianie funkcji przyrodniczej korytarzy ekologicznych poprzez ograniczanie ich zainwestowania, usuwanie istniejących barier oraz kształtowanie struktur przestrzennych sprzyjających migracji gatunków;
- zachowanie ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej przyrodniczych obszarów prawnie chronionych i korytarzy ekologicznych w tym w obszarze dolin rzecznych;
- preferowanie ekoturystyki (turystyka przyrodnicza) na obszarach chronionych i obszarach cennych przyrodniczo szczególnie podatnych na degradację;
- optymalizowanie stopnia zagospodarowania turystycznego i powiązania go z naturalną chłonnością środowiska, w tym wyznaczanie stref wyłączonych z użytkowania turystycznego;
- planowanie inwestycji z uwzględnieniem ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków oraz ciągłości i drożności korytarzy ekologicznych, a w przypadku niemożliwych do uniknięcia kolizji stosowanie działań minimalizujących;
- wdrażanie zapisów określonych w dokumentach wynikających z przepisów szczególnych, w tym z planów ochrony i planów zadań ochronnych;
- wykluczenie możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych oraz elektrowni fotowoltaicznych w obszarach specjalnej ochrony ptaków, użytków ekologicznych, zespołach przyrodniczo-krajobrazowych i obszarach chronionego krajobrazu, w obrębie ostańców skalnych i strefach ich ekspozycji oraz szczytowych partiach wzniesień na obszarach parków krajobrazowych;
- wykluczenie możliwości lokalizacji farm wiatrowych w obrębie ostoi, korytarzy i przystanków pośrednich dla ptaków, w obrębie ostoi i korytarzy dla nietoperzy, a także stosowanie rozwiązań minimalizujących śmiertelność ptaków związaną z napowietrznymi liniami energetycznymi i farmami wiatrowymi;
- preferowanie lokalizowania elektrowni wodnych wyłącznie na istniejących urządzeniach wodnych i nowo budowanych zbiornikach wodnych przy uwzględnieniu uwarunkowań środowiskowych oraz zastosowaniu rozwiązań zapewniających możliwość migracji organizmów wodnych.

Dla obszaru ochrony krajobrazów kulturowych przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

- ochrona i zachowanie historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych;
- ochrona krajobrazów historycznych i różnorodności kulturowej dla zachowania tożsamości regionalnej;
- zachowanie i eksponowanie zasobów dziedzictwa kulturowego, w szczególności najbardziej wartościowych zespołów i obiektów służących identyfikacji i promocji przestrzeni kulturowej;
- ochrona dóbr kultury współczesnej przed degradacją poprzez zapisy w gminnych dokumentach planistycznych (zgodnie z Anekssem nr 4);

- rekultywacja wyrobisk i niecek osiadania w kierunku wodnym, rekreacyjnym bądź przyrodniczym;
- wdrażanie zapisów określonych w dokumentach wynikających z przepisów szczególnych, w tym z planów ochrony;
- wykluczenie możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych oraz elektrowni fotowoltaicznych w strefach ekspozycji zabytków kultury i obiektów archeologicznych i strefach ich ekspozycji, na obszarach parków krajobrazowych.

Dla obszaru ochrony i kształtowania zasobów wodnych przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

- dostosowanie sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu do potrzeb ochrony zasobów wód (w tym wód pitnych), poprzez wykluczanie funkcji i form zagospodarowania terenu stwarzających zagrożenie dla wód lub powodujących pogarszanie warunków zasilania podziemnych poziomów wodonośnych, w szczególności w strefach ochronnych ujęć wód, projektowanych obszarach ochronnych oraz w strefach zasilania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych i Lokalnych Zbiorników Wód Podziemnych;
- ochrona zasobów wód poprzez uregulowanie gospodarki ściekowej i gospodarki odpadami oraz likwidowanie istniejących źródeł zanieczyszczeń wynikających z intensywnego użytkowania rolniczego, działalności przemysłowej (w tym zrzutów słonych wód dołowych z kopalń);
- koncentracja terenów inwestycyjnych (w tym zabudowy mieszkaniowej) w obszarach aglomeracji obsługiwanych systemami zbiorowego odprowadzania ścieków do oczyszczalni zapewniających właściwy stopień oczyszczania;
- usprawnianie systemów melioracyjnych poprzez przebudowę systemów odwadniających na nawadniająco-odwadniające oraz dla retencjonowania wód;
- zachowanie mozaiki powierzchni nieprzepuszczalnych z terenami biologicznie czynnymi (parki, ogrody, trawniki) na terenach zurbanizowanych;
- realizowanie działań technicznych, z zakresu małej retencji, w tym budowa zbiorników retencyjnych, poza obszarami źródeł i mokradł;
- utrzymanie i zwiększanie retencyjności w zlewniach poprzez: ochronę obszarów mokradłowych oraz dolin cieków rzecznych, renaturalizację rzek i potoków;
- zagospodarowanie niezanieczyszczonych wód opadowych i roztopowych z powierzchni szczelnych w pierwszym rzędzie w obrębie posesji, a następnie w obrębie zlewni obejmującej obszar zurbanizowany;
- ograniczanie lokalizacji działalności wodochłonnej na obszarach deficytów wody służącej do zaopatrzenia ludzi w wodę do spożycia;
- lokowanie elektrowni wodnych wyłącznie na istniejących urządzeniach wodnych i nowo budowanych zbiornikach wodnych przy uwzględnieniu uwarunkowań środowiskowych oraz zastosowaniu rozwiązań zapewniających możliwość migracji organizmów wodnych.

Dla obszaru ochrony udokumentowanych złóż kopalin przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

- zachowanie przeznaczenia i sposobu zagospodarowania terenów złóż umożliwiające ich przyszłą eksploatację z uwzględnieniem minimalizacji kosztów związanych z ochroną środowiska i człowieka;
- wydobycie kopaliny z konkretnych złóż musi być warunkowane ochroną szczególnie cennych zasobów środowiska, zwłaszcza wód podziemnych, obszarów ochrony przyrody, a także społecznymi potrzebami ochrony obszarów i obiektów na powierzchni terenu: zwartej zabudowy jednostek osadniczych, obiektów o szczególnej wartości historycznej, kulturowej lub gospodarczej, obiektów infrastruktury kluczowych dla funkcjonowania społeczeństwa;
- ochrona kopalin leczniczych przed skutkami eksploatacji innych kopalin;
- wykluczenie możliwości eksploatacji żwirów z koryta i terasy zalewowej rzeki Soły;
- redukcja konfliktów przestrzennych oraz minimalizacja skutków oddziaływań górnictwa, a także zagrożeń związanych z płytką eksploatacją górnictwem, w szczególności na zabudowę mieszkaniową, na terenach i obszarach górniczych;
- prowadzenie prac poszukiwawczych tj. badań geofizycznych, wierceń oraz budowy infrastruktury technicznej związanej z eksploatacją ropy naftowej i gazu ziemnego przy minimalizacji oddziaływania na środowisko;
- rekultywacja terenów przemysłowych z uwzględnieniem ochrony kształtujących się siedlisk cennych

przyrodniczo.

Dla obszaru przygranicznego przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

- rozwijanie ważnych instytucji związanych z programowaniem i zarządzaniem oraz współpracą bilateralną i europejską;
- rozwijanie komplementarnych usług publicznych podstawowych i specjalistycznych, oferowanych po obu stronach granicy państwowej;
- integrowanie planów zagospodarowania turystycznego obszarów chronionych w strefie granicznej polsko-czeskiej i polsko-słowackiej;
- integrowanie planów zagospodarowania przestrzennego pod kątem ograniczania ryzyka i skutków powodzi i zagrożenia suszą w zlewniach rzek granicznych;
- koordynowanie planów i programów ochrony na obszarach chronionych i cennych przyrodniczo położonych po obu stronach granicy;
- integrowanie systemów i sieci transportu publicznego;
- integrowanie planów budowy sieci przesyłowych;
- respektowanie zasad i ograniczeń stref ochrony uzdrowskiej gminy Goczałkowice-Zdrój i miasta Ustroń.

Dla obszarów wymagających rewitalizacji przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

- ochrona i zachowanie historycznych założeń i układów urbanistycznych;
- rekultywacja terenów oraz ich integracja z otoczeniem;
- rewitalizacja terenów z wykorzystaniem potencjałów endogenicznych;
- kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, sprzyjających integracji lokalnej społeczności, przeciwdziałającej segregacji i wykluczeniu społecznemu, przyciągających turystów i inwestorów;
- rewitalizacja zdegradowanej tkanki miejskiej, w tym m.in. dzielnic śródmiejskich, współczesnych osiedli mieszkaniowych z uwzględnieniem: kształtowania przestrzeni publicznych sprzyjających integracji społeczności lokalnych, kształtowania struktur przestrzennych wspierających aktywizację i przedsiębiorczość społeczną, poprawę stanu bezpieczeństwa publicznego oraz ograniczania niskiej emisji;
- preferowanie lokalizacji usług i aktywności gospodarczych w ciągach komunikacyjnych i na terenach zdegradowanych;
- preferowanie lokalizacji nowej zabudowy jako intensyfikacji użytkowania terenów mieszkaniowych już istniejących.

Dla obszaru funkcjonalnego strefy okołolotniskowej MPL „Katowice” przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

- stosowanie zakazów i ograniczeń wynikających z przepisów odrębnych oraz strefy ograniczonego użytkowania;

Obszar przestrzennego rozwoju infrastruktury lotniskowej:

- uwzględnienie *zmiany* zainwestowania terenów po wschodniej i zachodniej stronie lotniska, niezbędnej dla realizacji nowej drogi startowej, na funkcję lotniskową;
- zabezpieczenie terenów po północnej stronie lotniska, niezbędnych dla ewentualnej realizacji niezależnej drogi startowej przed urbanizacją;
- wyłączenie obszaru z możliwości zabudowy i zagospodarowania nie związanych z portem lotniczym;
- dopuszczenie zachowania dotychczasowego użytkowania terenów z wykluczeniem zalesień i zmian ukształtowania terenów do czasu rozbudowy MPL „Katowice”;
- zainwestowanie powinno być poprzedzone zapewnieniem niezbędnej infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury ochrony środowiska;
- budowa dróg zapewniających komunikację z lotniskiem po ewentualnej budowie niezależnej drogi startowej;
- budowa alternatywnego połączenia drogowego z MPL „Katowice” poprzez połączenie DK S1 od „węzła Mierzęcice” z GTL CARGO w miejscowości Mierzęcice;
- przeniesienie populacji gatunków chronionych na siedliska zastępcze;

- zapewnienie odpowiednich warunków odpływu wód powierzchniowych w dolinie potoku Czeczówka.

Obszar strefy przylotniskowej:

- uwzględnienie możliwości intensywnej zabudowy obiektami i urządzeniami związanymi z funkcjonowaniem MPL „Katowice”;
- uwzględnienie budowy regionalnej linii kolejowej powiązanej z terminalami portu lotniczego, w sąsiedztwie której wszystkie zamierzenia inwestycyjne winny spełniać bezwzględnie wymogi bezpieczeństwa ruchu kolejowego;
- tworzenie zintegrowanego ośrodka obsługi komunikacji zbiorowej, preferencja dla lokalizacji parkingów zbiorczych;
- tworzenie zintegrowanych korytarzy transportowych zakładających integrację dróg i linii kolejowych, w tym zintegrowanego korytarza dla zapewnienia połączenia kolejowego MPL „Katowice” z krajową i regionalną siecią transportu kolejowego;
- uwzględnienie oddziaływania ponadnormatywnego hałasu komunikacyjnego, a także braku możliwości zapewnienia skutecznej ochrony przed hałasem lotniczym w planowanej strefie ograniczonego użytkowania;
- uwzględnienie uwarunkowań związanych z położeniem w strefie ochrony ornitologicznej, w strefie ograniczonej wysokości zabudowy, oraz w strefie ochrony ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych;
- zainwestowanie powinno być poprzedzone zapewnieniem niezbędnej infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury ochrony środowiska;
- likwidacja dzikich wysypisk w rejonie 10 km od lotniska.

Obszar rozwoju stref aktywności gospodarczych:

- zapewnienie możliwości intensywnej zabudowy terenów obiektami usługowymi, m.in.: produkcyjnymi, magazynowo–składowymi, naukowo–badawczymi, logistycznymi, wystawienniczymi;
- zapewnienie obsługi komunikacyjnej obszarów poprzez powiązania z istniejącymi drogami;
- zapewnienie możliwości rozwoju zabudowy tworzącej istniejący układ osadniczy;
- uwzględnienie oddziaływania ponadnormatywnego hałasu komunikacyjnego, a także braku możliwości zapewnienia skutecznej ochrony przed hałasem lotniczym w planowanej strefie ograniczonego użytkowania;
- uwzględnienie ograniczeń w wysokości zabudowy oraz lokalizacji zabudowy mieszkaniowej w strefie wznoszeń i podejść do lądowania;
- uwzględnienie uwarunkowań związanych z położeniem w strefie ochrony ornitologicznej, w strefie ograniczonej wysokości zabudowy oraz w strefie ochrony ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych;
- przeciwdziałanie konfliktom pomiędzy terenami mieszkaniowymi, a funkcją usługową planowaną w ramach stref aktywności gospodarczych;
- zainwestowanie powinno być poprzedzone zapewnieniem niezbędnej infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury ochrony środowiska;
- wykluczenie możliwości zabudowy w terenach zalewowych i dolinach cieków wodnych;
- uwzględnienie ponadnormatywnych zawartości metali ciężkich w glebie (Pb, Cd, Zn);
- uwzględnienie drogowego powiązania regionalnego zapewniającego zwiększenie dostępności do obszaru portu lotniczego i strefy okołolotniskowej;
- uwzględnienie odpowiednich warunków bezpieczeństwa w przypadku lokalizacji obiektów trudno dostrzegalnych z powietrza w otoczeniu istniejącego lotniska ale także lotniska po jego rozbudowie;
- zapewnienie warunków bezpieczeństwa ruchu cywilnych statków powietrznych poprzez obowiązek zgłoszenia Prezesowi Urzędu Lotnictwa Cywilnego obiektów o wysokości równej i większej niż 100 m nad poziom terenu, stanowiących przeszkody lotnicze;
- ochrona przed zabudową mogącą mieć negatywny wpływ na pracę zarówno samych urządzeń, jak i pracę służb kontroli lotniska TWR oraz kontroli zbliżania APP w strefach, w obrębie których znajdują się urządzenia radionawigacyjne oraz strefy obserwacji.

Obszar przekształceń istniejącego układu osadniczego zlokalizowanego w strefie bezpośredniego oddziaływania MPL „Katowice”:

- uwzględnienie przekształceń i oddziaływania inwestycji komunikacji i infrastruktury technicznej związanych z rozwojem MPL „Katowice”;
- uwzględnienie oddziaływania ponadnormatywnego hałasu komunikacyjnego, a także braku możliwości zapewnienia skutecznej ochrony przed hałasem lotniczym w planowanej strefie ograniczonego użytkowania;
- uwzględnienie uwarunkowań związanych z położeniem w strefie ochrony ornitologicznej, w strefie ograniczonej wysokości zabudowy oraz w strefie ochrony ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych;
- uwzględnienie ograniczeń w wysokości zabudowy oraz lokalizacji zabudowy mieszkaniowej w strefie wznoszeń i podejść do lądowania;
- zapewnienie niezbędnej infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury ochrony środowiska;
- wykluczenie możliwości zabudowy w terenach zalewowych i dolinach cieków wodnych;
- preferowanie funkcji związanych z rozwojem MPL „Katowice”;
- uwzględnienie odpowiednich warunków bezpieczeństwa w przypadku lokalizacji obiektów trudno dostępalnych z powietrza w otoczeniu istniejącego lotniska ale także lotniska po jego rozbudowie;
- zapewnienie warunków bezpieczeństwa ruchu cywilnych statków powietrznych poprzez obowiązek zgłoszenia Prezesowi Urzędu Lotnictwa Cywilnego obiektów o wysokości równej i większej niż 100 m nad poziom terenu, stanowiących przeszkody lotnicze;
- ochrona przed zabudową mogącą mieć negatywny wpływ na pracę zarówno samych urzędów, jak i pracę służb kontroli lotniska TWR oraz kontroli zbliżania APP w strefach, w obrębie których znajdują się urządzenia radionawigacyjne oraz strefy obserwacji.

Obszar rozwoju istniejącego układu osadniczego:

- zapewnienie możliwości rozwoju zabudowy tworzącej istniejący układ osadniczy;
- zainwestowanie powinno być poprzedzone zapewnieniem niezbędnej infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury ochrony środowiska;
- uwzględnienie uwarunkowań związanych z położeniem w strefie ochrony ornitologicznej, w strefie ograniczonej wysokości zabudowy oraz w strefie ochrony ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych;
- ochrona walorów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu;
- wykluczenie możliwości budowy budynków mieszkalnych i lokalizowania terenów przeznaczonych na stały pobyt ludzi w pasach technologicznych linii elektroenergetycznych;
- uwzględnienie odpowiednich warunków bezpieczeństwa w przypadku lokalizacji obiektów trudno dostępalnych z powietrza w otoczeniu istniejącego lotniska ale także lotniska po jego rozbudowie;
- zapewnienie warunków bezpieczeństwa ruchu cywilnych statków powietrznych poprzez obowiązek zgłoszenia Prezesowi Urzędu Lotnictwa Cywilnego obiektów o wysokości równej i większej niż 100 m nad poziom terenu, stanowiących przeszkody lotnicze.

Obszary pełniące funkcje ekologiczne:

- ochrona wartości przyrodniczych i kulturowych;
- wykluczenie intensywnej urbanizacji obszaru;
- zachowanie zabudowy tworzącej istniejący układ osadniczy i możliwość uzupełnienia istniejącej zabudowy z zachowaniem wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej;
- dopuszczenie możliwości rekreacyjnego i rolniczego wykorzystania gruntów leśnych i rolnych;
- zainwestowanie powinno być poprzedzone zapewnieniem niezbędnej infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury ochrony środowiska;
- wykluczenie możliwości zabudowy w terenach zalewowych i dolinach cieków wodnych;
- wykluczenie możliwości budowy budynków mieszkalnych i lokalizacji terenów przeznaczonych na stały pobyt ludzi w pasach technologicznych linii elektroenergetycznych;
- realizacja przejść dla zwierząt w miejscach przecięcia korytarzy ekologicznych przez trasy komunikacyjne.

4. INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

Ustalając wykaz zadań i inwestycji celu publicznego wyodrębniono te zadania, dla których konieczne jest określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy, a zatem zadania o charakterze inwestycyjnym. O uwzględnieniu w planie województwa zadań i inwestycji celu publicznego decyduje nie tylko to, że realizują one jeden z celów określonych ustawą o gospodarce nieruchomościami, ale także to, że decyzja o ich realizacji została podjęta odpowiednio przez Sejm RP, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa w drodze odpowiedniego dla właściwości tych organów, aktu prawnego.

Umieszczenie inwestycji celu publicznego jest zatem przeniesieniem do planu województwa pewnych podjętych już w tym zakresie ustaleń.

Wykaz inwestycji celu publicznego realizujących Cele polityki przestrzennej Planu 2020+ został przedstawiony w podziale na cztery grupy zadań w ujęciu tabelarycznym:

- Zadania samorządowe służące realizacji inwestycji celu publicznego, ustalonych w dokumentach przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego (posiadające potencjalne finansowanie, ujęte w WPF lub RPOWSI.) – [Tabela 7](#).
- Inwestycje celu publicznego postulowane¹²¹ przez samorząd województwa, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego – [Tabela 8](#).
- Inwestycje celu publicznego zależne od podmiotów innych niż samorząd województwa, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa (posiadające potencjalne finansowanie, w tym na podstawie RPOWSI.) – [Tabela 9](#).
- Inwestycje celu publicznego postulowane przez podmioty inne niż samorząd województwa, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa – [Tabela 10](#).

Wykaz zadań i inwestycji celu publicznego został opracowany z uwzględnieniem niniejszych dokumentów¹²²:

- *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*¹²³ - KPZK 2030;
- *Krajowy Program Kolejowy do 2023 r.*¹²⁴ - KPK;
- *Dokumentem implementacyjnym do Strategii Rozwoju Transportu do 2020r. (z perspektywą do 2030 r.)*¹²⁵ – DISRT;
- *Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020*¹²⁶ - POIŚ;
- *Śląsk 2.0 Program wsparcia przemysłu Województwa Śląskiego i Małopolski Zachodniej – Śląsk 2.0*¹²⁷;
- *Strategia dla Rozwoju Polski Południowej w obszarze województw małopolskiego i śląskiego do roku 2020*¹²⁸ - SRPP;
- *Strategia Rozwoju Systemu Transportu Województwa Śląskiego*¹²⁹ – SRSTWSI.;
- *Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020*¹³⁰ - RPOWSI.;
- *Kontrakt Terytorialny dla Województwa Śląskiego*, - KTWSI.¹³¹;
- *Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Śląskiego na lata 2015-2025*¹³² – WPFWSI.
- *Program Modernizacji Wojewódzkiego Parku Kultury i Wypoczynku im. Gen. Jerzego Ziętka*¹³³ - PMWPKiW

¹²¹ Inwestycje, które nie mają zapewnionego finansowania i będą możliwe do realizacji w zależności od pozyskania odpowiednich funduszy.

¹²² Dostęp: lipiec 2016 r.

¹²³ Koncepcja 2030..., dz. cyt.

¹²⁴ Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku, Uchwała Nr 162/2015 Rady Ministrów z dnia 25 września 2015 r.

¹²⁵ Dokument implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.), Uchwała Nr 201/2014 Rady Ministrów z dnia 13 października 2014 r.

¹²⁶ Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020, Uchwała Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2014 r., Decyzja Komisji Europejskiej z dnia 16 grudnia 2014 r. (C/10025).

¹²⁷ Śląsk 2.0 Program wsparcia przemysłu Województwa Śląskiego i Małopolski Zachodniej, Uchwała Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2015 r.

¹²⁸ Strategia dla Rozwoju Polski Południowej..., dz. cyt.

¹²⁹ Strategia Rozwoju Systemu Transportu Województwa Śląskiego, Uchwała Nr IV/29/5/2012 Sejmik Województwa Śląskiego z dnia 20 grudnia 2014 r.

¹³⁰ Regionalny Program Operacyjny..., dz. cyt.

¹³¹ Kontrakt terytorialny ..., dz. cyt., zawiera dwa rodzaje przedsięwzięć: podstawowe (p) i warunkowe (w), których realizacja jest uzależniona od dostępności środków finansowych.

¹³² Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Śląskiego na lata 2015-2025, stan na dzień 16.05.2016 r.

¹³³ Program Modernizacji Wojewódzkiego Parku Kultury i Wypoczynku im. Gen. Jerzego Ziętka, Uchwała Nr II/49/1/2006 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 12 czerwca 2006 r.

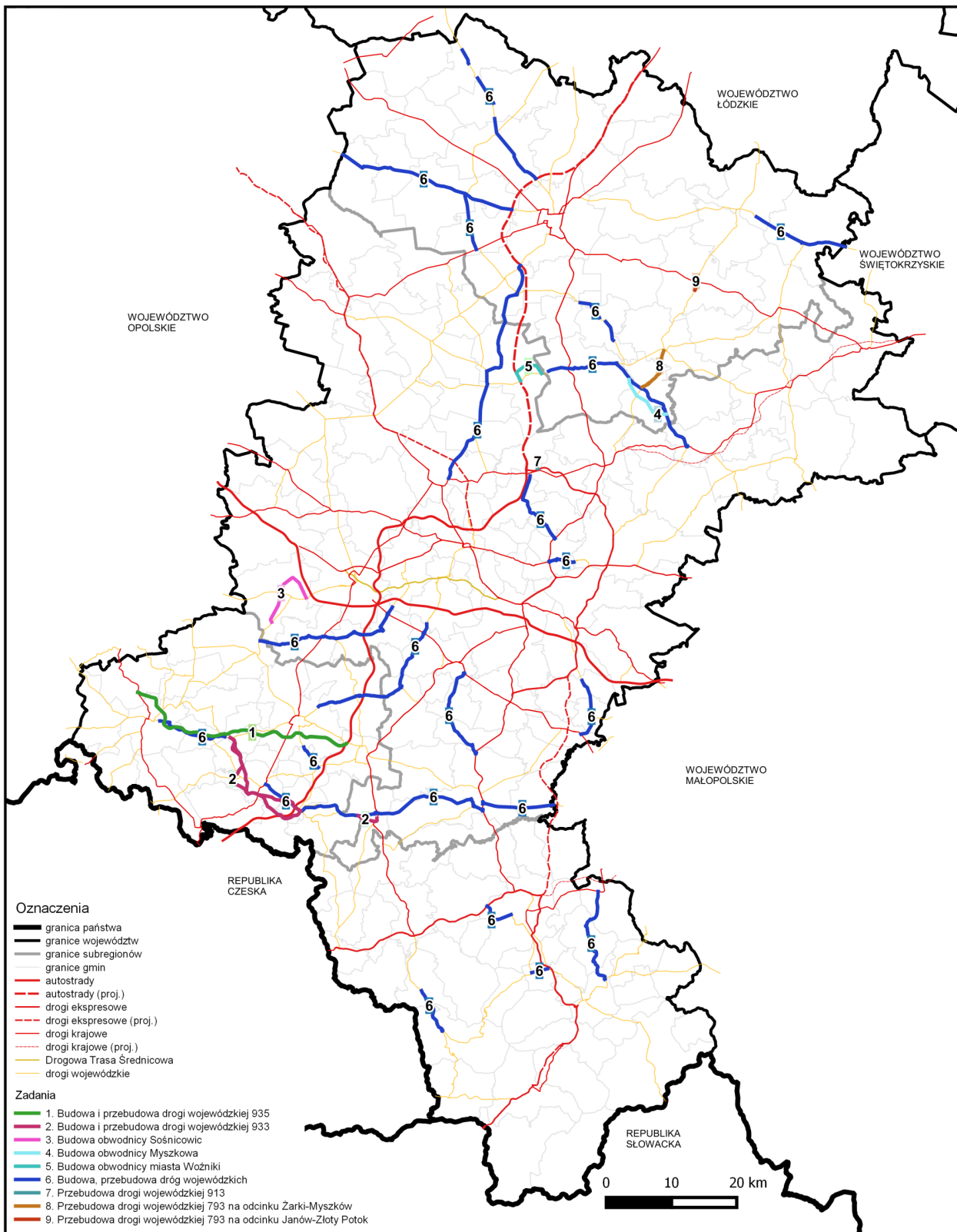
Tabela 7. Zadania samorządowe służące realizacji inwestycji celu publicznego, ustalonych w dokumentach przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego (posiadające potencjalne finansowanie¹³⁴, ujęte w WPF, RPOWSI.).

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
1.	Cel 1	Budowa i przebudowa drogi wojewódzkiej 935	Projekt budowy Regionalnej Drogi Racibórz-Pszczyna na odcinku od DK 45 w gminie Rudnik do ul. Sportowej w Rybniku - Wyprowadzenie ruchu tranzytowego z centrów miast i miejscowości.	WPFWSI.	od DK45 w Gminie Rudnik, Racibórz, Kornowac, Lyski, Gaszowice, Rydułtowy, Rybnik, Żory	Miasto Rybnik / Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach
			Budowa Regionalnej Drogi Racibórz-Pszczyna na odcinku przebiegającym przez Miasto Rybnik.	RPOWSI.		
			Budowa Regionalnej Drogi Racibórz-Pszczyna na odcinku od włączenia do drogi krajowej nr 45 w Gminie Rudnik do granicy miasta na prawach powiatu Rybnik.	RPOWSI.		
			Budowa Drogi Regionalnej Racibórz – Pszczyna.	SRSTWSI.		
2.	Cel 1	Budowa i przebudowa drogi wojewódzkiej 933	Projekt Budowy Drogi Głównej Południowej na odcinku od drogi wojewódzkiej 935 w Rydułtowach, do połączenia z ul. Wodzisławską w Mszanie – Wyprowadzenie ruchu tranzytowego z centrów miast i miejscowości. RPO WSL 2014-2020, Oś priorytetowa VI Transport, Działanie 6.1 Drogi wojewódzkie – projekt pn.: "Budowa obwodnicy miejscowości Pawłowice jako odcinek Drogi Głównej Południowej" - Wyprowadzenie ruchu tranzytowego z centrów miast i miejscowości.	WPFWSI.	od drogi wojewódzkiej nr 935 w Rydułtowach do połączenia z ul. Wodzisławską i węzłem „Mszana” A1, oraz obwodnica w Pawłowicach	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach
			Budowa Drogi Głównej Południowej na odcinku od drogi wojewódzkiej nr 935 w Rydułtowach do połączenia z ul. Wodzisławską i węzłem A1 w Mszanie.	RPOWSI.		
			Budowy Drogi Głównej Południowej Rydułtowy-Pawłowice.	SRSTWSI.		
3.	Cel 1	Budowa obwodnicy Sośnicowic	Budowa DW 408 na odcinku od miasta Gliwic do granicy województwa, etap I budowa obwodnicy Sośnicowic - Wyprowadzenie ruchu tranzytowego z centrów	WPFWSI., SRSTWSI.	Sośnicowice	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach

¹³⁴ Finansowanie uzależnione jest od dostępności środków.

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
			miast i miejscowości.			
4.	Cel 1	Budowa obwodnicy Myszkowa	Przebudowa DW 791 na odcinku od DK 1 do DK 78, etap I budowa obwodnicy miejscowości Myszków - Wyprowadzenie ruchu tranzytowego z centrów miast i miejscowości.	WPFWSI., SRSTWSI.	Myszków	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach
5.	Cel 1	Budowa obwodnicy miasta Woźniki	Przebudowa DW 789 od węzła autostradowego przez Gniazdów, Koziegłowy do Lgota Nadwarcie, etap I budowa obwodnicy miasta Woźniki - Wyprowadzenie ruchu tranzytowego z centrów miast i miejscowości.	WPFWSI., SRSTWSI.	Woźniki	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach
6.	Cel 1	Budowa, przebudowa dróg wojewódzkich	Przebudowa dróg wojewódzkich oraz drogowych obiektów inżynierskich - wsparcie przebudowy, budowy kluczowych elementów i odcinków dróg wojewódzkich prowadzące do zwiększenia płynności ruchu i bezpieczeństwa komunikacyjnego. Przedsięwzięcia drogowe realizowane jako projekty RPOWSL. na lata 2014-2020 dotyczące m.in. ciągów drogowych 921, 941, 928, 913, 942, 791, 793, 934, 789, 494, 929, 908, 933, 935, 910, 786, 491, 492, 925, 408, 948 – wsparcie przebudowy, budowy kluczowych elementów i odcinków dróg wojewódzkich prowadzące do zwiększenia płynności ruchu i bezpieczeństwa komunikacyjnego.	WPFWSI., SRSTWSI.	Województwo Śląskie	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach
7.	Cel 1	Przebudowa DW 913	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 913, etap I odcinek od DK S-1 "Węzeł Lotnisko" do skrzyżowania drogi wojewódzkiej nr 913 z ul. Józefa Piłsudskiego w miejscowości Pyrzowice" - Wsparcie przebudowy, budowy kluczowych elementów i odcinków dróg wojewódzkich prowadzące do zwiększenia płynności ruchu i bezpieczeństwa komunikacyjnego.	WPFWSI., SRSTWSI. RPOWSI.	od S1 węzeł „Lotnisko” do ul. Piłsudskiego w Pyrzowicach (Ożarówce)	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach
8.	Cel 1	Przebudowa DW 793 na odcinku Żarki - Myszków	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 793 na odcinku Żarki – Myszków – Wsparcie przebudowy, budowy kluczowych elementów i odcinków dróg wojewódzkich prowadzące	WPFWSI., SRSTWSI.	DW 793 na odcinku Żarki - Myszków	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
			do zwiększenia płynności ruchu i bezpieczeństwa komunikacyjnego.			
9.	Cel 1	Przebudowa DW 793 na odcinku Janów – Złoty Potok	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 793 na odcinku Janów – Złoty Potok – Wsparcie przebudowy, budowy kluczowych elementów i odcinków dróg wojewódzkich prowadzące do zwiększenia płynności ruchu i bezpieczeństwa komunikacyjnego.	WPFWSI., SRSTWSI.	DW 793 na odcinku Janów – Złoty Potok	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach

Mapa 31. Zadania samorządowe służące realizacji inwestycji celu publicznego, ustalonych w dokumentach przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego (posiadające potencjalne finansowanie, tzn. ujęte w WPF, RPOWSI.).

Tabela 8. Inwestycje celu publicznego postulowane przez samorząd województwa, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego.

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
1.	Cel 1	Budowa DTŚ „Wschód” – Etap II – węzeł Janów (Katowice) – Bór (Sosnowiec)	Budowa Drogowej Trasy Średnicowej Wschód – Etap II – węzeł Janów – węzeł Bór.	KTWSI.(w)	Katowice węzeł Janów – Sosnowiec węzeł Bór	Porozumienie gmin: Jaworzno, Katowice, Mysłowice,
			Budowa Drogowej Trasy Średnicowej Katowice – Dąbrowa Górnicza / Jaworzno.	SRSTWSI.		
2.	Cel 1	Budowa Szybkiej Kolei Regionalnej	Stworzenie Szybkiej Kolei Regionalnej.	SRSTWSI.	Gliwice – Katowice – Dąbrowa Górnicza – Częstochowa; Katowice – Rybnik – Racibórz /Wodzisław ŚL – Chałupki; Katowice – Tychy – Bieruń – granica z woj. małopolskim (Oświęcim); Katowice – Bielsko-Biała – Żywiec – Zwardoń (granica państwa); Katowice – Bytom – Tarnowskie Góry – Lubliniec; Katowice – granica z woj. małopolskim (Kraków);	PKP PLK S.A.
3.	Cel 1	Budowa nowego połączenia kolejowego MPL „Katowice” w Pyrzowicach z miastami Metropolii Górnośląskiej	Budowa linii kolejowej do MPL „Katowice” w Pyrzowicach.	SRSTWSI.,	Katowice – Bytom – Pyrzowice	PKP PLK S.A.
			Budowa połączenia kolejowego MPL „Katowice” w Pyrzowicach z miastami Aglomeracji Górnośląskiej, odcinek Katowice-Pyrzowice.	KTWSI.(w)		
4.	Cel 2	Modernizacja linii kolejowych	Przebudowa, odbudowa i remont linii kolejowych łączących miasta aglomeracji, miasta powiatowe oraz ważne węzły kolejowe.	SRSTWSI.	Koniecpol – Częstochowa – Lubliniec; Częstochowa – (Radomsko); Kalety – (Zduńska Wola); Lubliniec – (Kluczbork); Sosnowiec – (Olkusz); Gliwice – (Kędzierzyn-Koźle); Gliwice – (Strzelce Opolskie); Chałupki – (Kędzierzyn-Koźle); Jastrzębie Zdrój – Rybnik – (Katowice); Jastrzębie Zdrój – Pawłowice – Żory – Orzesze – (Katowice); Bielsko-Biała – Cieszyn; Bielsko-Biała – (Wadowice); Żywiec – (Sucha Beskidzka); Czechowice-Dziedzice – (Oświęcim)	PKP PLK S.A.
5.	Cel 4	Rozbudowa MPL „Katowice”	Rozbudowa infrastruktury MPL „Katowice” (w zakresie dotyczącym bezpieczeństwa i ochrony środowiska).	KTWSI.(w)	Ożarówce, Mierzęcice	GTL S.A.
			Rozbudowa MPL „Katowice” w Pyrzowicach	SRSTWSI.		
6.	Cel 4	Budowa A4”	Budowa obwodnicy autostradowej Metropolii Górnośląskiej (A4”).	SRSTWSI.	Katowice – Gliwice	GDDKiA

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
7.	Cel 4	Budowa S46	Budowa drogi ekspresowej S46	SRSTWSI., KPZK 2030	granica z woj. opolskim – Częstochowa – granica z woj. świętokrzyskim	GDDKiA
8.	Cel 4	Budowa DK52	Budowa Beskidzkiej Drogi Integracyjnej Bielsko-Biała – Głogoczów.	SRSTWSI.	Bielsko-Biała - granica z woj. małopolskim	GDDKiA
			Budowa Beskidzkiej Drogi Integracyjnej DK52 w odcinku przebiegającym przez woj. śląskie.	KTWSI.(w), KPZK 2030		
			Budowa Beskidzkiej Drogi Integracyjnej o parametrach drogi ekspresowej.	SRPP		
9.	Cel 4	Budowa kolei dużych prędkości	Budowa kolei dużych prędkości Warszawa – Katowice – Ostrawa.	SRSTWSI. KPZK 2030	granica z woj. łódzkim – Katowice – granica państwa	PKP PLK S.A.
10.	Cel 4	Rozbudowa CMK Katowice- Kraków	Rozbudowa CMK poprawiającej prędkość połączenia między Katowicami a Krakowem.	SRSTWSI.	Katowice – Kraków	PKP PLK S.A.
			Postulat rozbudowy CMK poprawiającej szybkość połączenia z Krakowem i Katowicami.	KPZK 2030, SRPP		
11.	Cel 4	Przebudowa i remont lotnisk lokalnych i ładowisk dla celów biznesowych i turystycznych	Przebudowa i remont lotnisk lokalnych i ładowisk dla celów biznesowych i turystycznych.	SRSTWSI.	Gliwice, Katowice, Kaniów, Bielsko-Biała, Rybnik, Częstochowa	
12.	Cel 4	Rozwój multimodalnych centrów logistycznych	Stworzenie i rozwój sieci multimodalnych centrów logistycznych.	SRSTWSI.	Gliwice, Sławków, Pyrzowice	
13.	Cel 4	Połączenie terenów inwestycyjnych Zagłębia Dąbrowskiego z Euroterminalem w Sławkowie	Wsparcie multimodalnego europejskiego obszaru transportu poprzez budowę łącznika S1 – DK94 w celu połączenia terenów inwestycyjnych Zagłębia Dąbrowskiego z Euroterminalem w Sławkowie (droga wojewódzka).	KTWSI.(w), SRSTWSI.	Sosnowiec, Sławków	Sosnowiec/ Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach
14.	Cel 1, 2, 3, 4	Budowa sieci dróg/ tras rowerowych	Budowa spójnej sieci dróg/tras rowerowych o zasięgu ponadlokalnym wg jednolitych standardów	SRSTWSI.	Województwo Śląskie	
15.	Cel 1,2,4	Budowa centrów przesiadkowych	Budowa centrów przesiadkowych.	SRSTWSI.	Województwo Śląskie	
16.	Cel 2, 3	Modernizacja Parku Śląskiego	Modernizacja Wojewódzkiego Parku Kultury i Wypoczynku im. Jerzego Ziętka.	PMWPKiW	Chorzów	WPKiW

Tabela 9. Inwestycje celu publicznego zależne od podmiotów innych niż samorząd województwa, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa (posiadające potencjalne finansowanie, w tym na podstawie RPOWSI.).

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
1.	Cel 4	Modernizacja linii kolejowej E30 Katowice - Chorzów Batory oraz Gliwice Łabędy	Prace na podstawowych ciągach pasażerskich (E30 i E65) na obszarze Śląska, etap II: linia E30 na odc. Katowice -Chorzów Batory oraz Gliwice Łabędy.	KPK, KTWSI.(p), DISRT, Śląsk 2.0	Katowice - Chorzów Batory oraz Gliwice Łabędy	PKP PLK S.A.
			Prace na podstawowych ciągach pasażerskich (E30 i E65) na obszarze Śląska etap III: linia E30 na odc. Chorzów Batory – Gliwice Łabędy.	KPK, POIŚ, KTWSI.(w), DISRT, Śląsk 2.0	Chorzów Batory - Gliwice Łabędy	
2.	Cel 4	Modernizacja linii kolejowej E59	Modernizacja linii kolejowej E59 Kędzierzyn Koźle - Chałupki (granica państwa).	KTWSI.(p)	granica z woj. opolskim – Kuźnia Raciborska – Nędza – Racibórz – Chałupki (granica państwa)	PKP PLK S.A.
			Prace na linii kolejowej E-59 na odcinku Kędzierzyn – Koźle – Chałupki (granica państwa)	KPK, DISRT, Śląsk 2.0		
3.	Cel 4	Modernizacja linii kolejowej E65/ C-E65	Prace na podstawowych ciągach pasażerskich (E30 i E65) na obszarze Śląska, etap I: linia E65 na odc. Będzin – Katowice – Tychy – Czechowice Dziedzice - Zebrzydowice	KPK, KTWSI.(p), DISRT, KPZK 2030, Śląsk 2.0	Będzin – Katowice – Tychy Czechowice-Dziedzice – Zebrzydowice	PKP PLK S.A.
			Prace na linii kolejowej C-E odc. Chorzów Batory – Tarnowskie Góry – Karsznice – Inowrocław – Bydgoszcz – Maksymilianowo	POIŚ, KPK, KTWSI.(p), DISRT, Śląsk 2.0	Chorzów Batory – Tarnowskie Góry – granica z woj. łódzkim	
4.	Cel 1	Budowa połączenia kolejowego MPL „Katowice” w Pyrzowicach z miastami Metropolii Górnośląskiej	Budowa połączenia kolejowego MPL „Katowice” w Pyrzowicach z miastami Aglomeracji Górnośląskiej, odcinek Katowice – Pyrzowice.	POIŚ, DISRT	Katowice – Pyrzowice	PKP PLK S.A.
			Rewitalizacja linii kolejowej nr 182 Tarnowskie Góry – Pyrzowice (dojazd do lotniska) – Zawiercie	KTWSI.(p), Śląsk 2.0	Tarnowskie Góry – Pyrzowice/Pyrzowice – Zawiercie	
5.	Cel 1	Modernizacja i rewitalizacja linii kolejowych	Prace na linii kolejowej nr 1 na odcinku Częstochowa – Zawiercie	KTWSI.(p), DISRT, KPK, Śląsk 2.0	Częstochowa – Zawiercie	PKP PLK S.A.
			Polepszenie jakości usług przewozowych poprzez poprawę stanu technicznego linii kolejowej nr 1 na odcinku Kolutzki – Częstochowa	KPK, Śląsk 2.0	granica z woj. łódzkim – Częstochowa	

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
			Poprawa stanu technicznego linii kolejowej nr 1, 133, 160, 186 na odcinku Zawiercie – Dąbrowa Górnicza Ząbkowice – Jaworzno-Szczakowa.	KPK, Śląsk 2.0	Zawiercie – Dąbrowa Górnicza Ząbkowice – Jaworzno-Szczakowa	
			Polepszenie jakości usług przewozowych poprzez poprawę stanu technicznego linii kolejowej nr 61 i 700 na odcinku Częstochowa – Fosowskie.	KPK	Częstochowa – Fosowskie	
			Prace na liniach kolejowych nr 62, 660 na odcinku Tunel – Bukowno – Sosnowiec Południowy	KTWSI.(p), DISRT, KPK, Śląsk 2.0	granica z woj. małopolskim – Sosnowiec Południowy	
			Prace na linii kolejowej nr 93 na odcinku Trzebinia – Oświęcim – Czechowice-Dziedzice.	POIŚ, KTWSI.(p), DISRT, KPK, Śląsk 2.0	granica z woj. małopolskim – Czechowice-Dziedzice	
			Prace na liniach kolejowych nr 132, 138, 147, 161, 180, 654, 655, 657,658, 699 na odcinku Gliwice – Bytom – Chorzów Stary – Mysłowice Brzezinka – Oświęcim oraz Dorota – Mysłowice Brzezinka.	KPK	Gliwice – Bytom – Chorzów Stary – Mysłowice Brzezinka – granica z woj. małopolskim oraz Dorota (Sosnowiec) – Mysłowice Brzezinka	
			Prace na liniach kolejowych nr 138, 161, 180, 654, 655, 657,658, 699 na odcinku Gliwice – Bytom – Chorzów Stary – Mysłowice Brzezinka – Oświęcim oraz Dorota (Sosnowiec) – Mysłowice Brzezinka.	KTWSI.(p), DISRT, Śląsk 2.0	Gliwice – Bytom – Chorzów Stary – Mysłowice Brzezinka – granica z woj. małopolskim oraz Dorota (Sosnowiec) – Mysłowice Brzezinka	
			Prace na linii kolejowej nr 139 Czechowice-Dziedzice – Bielsko-Biała – Żywiec – Zwardoń (granica państwa).	POIŚ, DISRT, KTWSI.(w), KPK, Śląsk 2.0	Czechowice-Dziedzice – Bielsko-Biała – Żywiec – Zwardoń (granica państwa)	
			Prace na liniach kolejowych nr 140, 148, 157, 159, 173, 689, 691 na odcinku Chybie – Żory – Rybnik – Nędza / Turze.	POIŚ, KTWSI.(p), DISRT, KPK, Śląsk 2.0	Chybie – Żory – Rybnik – Nędza / Turze	
			Polepszenie jakości usług przewozowych poprzez poprawę stanu technicznego linii kolejowych nr 140, 158.	KPK, Śląsk 2.0	Rybnik – Chałupki	
			Prace na linii kolejowej nr 146 odc. Wyczerpy (Częstochowa) – Chorzew Siemkowice.	KTWSI.(p), DISRT, KPK, Śląsk 2.0	Wyczerpy (Częstochowa) – granica z woj. łódzkim	
			Rewitalizacja linii kolejowej nr 148 Pszczyna – Żory.	SRSTWSI., RPOWSI., KPK, Śląsk 2.0	Pszczyna – Żory	

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
			Rewitalizacja linii kolejowych nr 140/169/179/885/138 Orzesze – Jaśkowice – Tychy – Baraniec – KWK PIAST – Nowy Bieruń – Oświęcim.	KTWSI. (w), RPOWSI. KPK, Śląsk 2.0 (169 Tychy-Orzesze Jaśkowice)	Orzesze – Jaśkowice – Tychy – Baraniec – KWK PIAST – Nowy Bieruń – granica z woj. małopolskim	
			Rewitalizacja linii kolejowych nr 694/157/190/191 Bronów – Bieniowiec – Skoczów – Goleszów – Wisła Głębcze.	KTWSI. (w), RPOWSI., Śląsk 2.0	Bronów (Czechowice – Dziedzice) – Bieniowiec (Chybie) – Skoczów – Goleszów – Wisła Głębcze	
			Rewitalizacja linii kolejowej nr 90 Zebrzydowice – Cieszyn.	KTWSI. (w), RPOWSI., Śląsk 2.0	Zebrzydowice – Cieszyn	
			Rewitalizacja linii kolejowej nr 117 Kalwaria Zebrzydowska Lanckorona – Bielsko-Biała Główna na odcinku granica województwa – Bielsko-Biała Główna.	KTWSI. (w), RPOWSI. KPK, Śląsk 2.0	granica z woj. małopolskim – Bielsko-Biała Główna	
			Rewitalizacja linii kolejowej nr 148 na odcinku Pszczyna – Żory.	KTWSI. (w), RPOWSI., Śląsk 2.0	Pszczyna – Żory	
			Rewitalizacja linii kolejowej nr 140 Katowice Ligota – Nędza, na odc. Rybnik Towarowy – Sumina.	KTWSI. (w), RPOWSI., Śląsk 2.0	Rybnik Towarowy – Sumina (Lyski)	
			Prace na liniach kolejowych nr 153, 199, 681, 682, 872 odc. Toszek Północ – Rudziniec Gliwicki – Stare Koźle.	KTWSI.(p), DISRT, KPK, Śląsk 2.0	Toszek Północ – Rudziniec Gliwicki – Stare Koźle	
6.	Cel 1	Modernizacja linii tramwajowych	Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu zrównoważonej mobilności miejskiej/ ekologicznego transportu.	KTWSI.(p),	Będzin, Bytom, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Katowice, Mysłowice, Ruda Śląska, Sosnowiec, Świętochłowice, Zabrze	Tramwaje Śląskie S.A.
		Zintegrowany projekt modernizacji i rozwoju infrastruktury tramwajowej w Aglomeracji Śląsko-Zagłębiowskiej wraz z zakupem taboru tramwajowego.	POIŚ			
		Modernizacja i rozbudowa infrastruktury tramwajowej.	SRSTWSI.			
7.	Cel 1	Budowa DTŚ „Wschód” Etap I - węzeł Lwowska – węzeł Jęzor	Budowa Drogowej Trasy Średnicowej Wschód - Etap I - węzeł Lwowska – węzeł Jęzor.	RPOWSI., SRSTWSI.	Katowice (węzeł Lwowska) – Jaworzno (węzeł Jęzor)	Porozumienie gmin: Jaworzno, Mysłowice, Sosnowiec, Katowice

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
8.	Cel 4	Budowa A1	A1 Pyrzowice – koniec obwodnicy Częstochowy	POIŚ, KTWSI.(p), KPZK 2030, SRSTWSI., DISRT, Śląsk 2.0	Pyrzowice – koniec obwodnicy Częstochowy (węzeł Rząsawa)	GDDKiA
			A1 Tuszyn – Częstochowa	KTWSI.(w), KPZK 2030, SRSTWSI., DISRT, Śląsk 2.0	koniec obwodnicy Częstochowy (węzeł Rząsawa) – granica z woj. łódzkim	GDDKiA
9.	Cel 4	Budowa S1	S1 Pyrzowice – Bielsko-Biała	POIŚ, KTWSI.(p), KPZK 2030 SRSTWSI., DISRT	Pyrzowice –Siewierz węzeł Podwarpie; Mysłowice węzeł Kosztowy – Bielsko-Biała węzeł Suchy Potok	GDDKiA
			Budowa drogi S1 od węzła Kosztowy II w Mysłowicach do węzła Suchy Potok w Bielsku-Białej wraz z obwodnicą Oświęcimia.	SRPP, Śląsk 2.0	Mysłowice (węzeł Kosztowy) – Bielsko-Biała (węzeł Suchy Potok)	
10.	Cel 4	Budowa S69 (docelowo S1)	Budowa S69 Bielsko-Biała – granica państwa	POIŚ, KPZK 2030, SRSTWSI., DISRT, Śląsk 2.0	obejście miejscowości Węgierska Górka (odc. Przybędza – Milówka)	GDDKiA
11.	Cel 4	Budowa S11	S11 Kępno – Katowice	POIŚ, KTWSI.(w), KPZK 2030, SRSTWSI., DISRT, Śląsk 2.0	granica z woj. opolskim – Lubliniec – Tarnowskie Góry – A1 (węzeł Piekary)	GDDKiA
12.	Cel 4	Modernizacja Kanału Gliwickiego	Przebudowa i remont Kanału Gliwickiego.	SRSTWSI.	Gliwice – granica z woj. opolskim	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach
			Modernizacja śluz odrzańskich na Kanale Gliwickim, na odcinku w zarządzie RZGW Gliwice – przystosowanie do III klasy drogi wodnej – Etap II.	KTWSI. (p), DISRT,		
			Modernizacja Kanału Gliwickiego – szlaku żeglownego i jego ubezpieczeń brzegowych.	POIŚ, KTWSI. (w), KPZK 2030, DISRT		
			Modernizacja Kanału Gliwickiego – urządzeń i obiektów funkcjonalnie związanych z kanałem żeglugowym	KTWSI. (w), KPZK 2030, DISRT		
13.	Cel 4	Budowa Zbiornika Racibórz Dolny	Zbiornik przeciwpowodziowy Racibórz Dolny na rzece Odrze w woj. śl. (polder)	POIŚ	Kornowac, Krzyżanowice, Lubomia, Racibórz	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach
14.	Cel 3	Zagłębiowski Park Linearny	Zagłębiowski Park Linearny – rewitalizacja obszaru funkcjonalnego dolin rzek Przemszy i Brynicy	RPOWSI., KTWSI. (w)	Doliny rzek Przemszy i Brynicy	Dąbrowa Górnicza, Będzin, Psary, Siewierz, Sosnowiec, Sławków

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
15.	Cel 4	Gazociąg Zdieszowice – Kędzierzyn Koźle Odcinek Tworóg – Kędzierzyn Koźle	Gazociąg Zdieszowice – Kędzierzyn Koźle Odcinek Tworóg – Kędzierzyn Koźle (DN 1000)	POIŚ, KPZK 2030	granica z woj. opolskim – Rudziniec- Toszek – Wielowieś – Tworóg	Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A.
16.	Cel 4	Gazociąg Tworzeń – Tworóg – Odolanów	Gazociąg Tworóg – Tworzeń-Odolanów (DN 1000)	POIŚ, KPZK 2030 Ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1501 z późn. zm.)	granica z woj. opolskim – Ciasna – Kochanowice – Pawonków – Lubliniec – Tworóg – Tarnowskie Góry – Miasteczko Śl. – Ożarówice – Mierzęcice – Siewierz – Dąbrowa Górnicza (Tworzeń)	Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A.
17.	Cel 4	Gazociąg Tworzeń – Pogórska Wola	Gazociąg Tworzeń (DN 1000) – Pogórska Wola (DN 1000)	POIŚ, KPZK 2030	Dąbrowa Górnicza – Sławków - granica z woj. opolskim	Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A.

Tabela 10. Inwestycje celu publicznego postulowane przez podmioty inne niż samorząd województwa, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa.

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
1.	Cel 1	Muzeum Hutnictwa w Chorzowie	Muzeum Hutnictwa w Chorzowie	KTWSI. (w)	Chorzów – teren dawnej Huty Kościuszko	Chorzów
2.	Cel 1	Jasna Góra element europejskiego dziedzictwa kulturowego	Jasna Góra element europejskiego dziedzictwa kulturowego	KTWSI. (w)	Częstochowa	Częstochowa
3.	Cel 1	Planetarium – Śląski Park Nauki	Planetarium – Śląski Park Nauki	KTWSI. (w)	Chorzów	
4.	Cel 3	Ochrona GZWP 330 – Gliwice	Ochrona GZWP 330 – Gliwice poprzez kompleksowe unieszkodliwienie odpadów wraz z rekultywacją terenów skażonych Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry” w Tarnowskich Górach w likwidacji	KTWSI. (w)	Tarnowskie Góry	
5.	Cel 4	Modernizacja linii kolejowej E30 Katowice - Kraków	Modernizacja linii kolejowej Katowice – Kraków (szybkie połączenie) Modernizacja linii kolejowej E30, etap II (szybkie połączenie)	KPK, KTWSI. (w), SRPP	Katowice – Kraków	PKP PLK S.A.
6.	Cel 4	Modernizacja linii kolejowej E65/C-E65	Prace na linii kolejowej C-E65	KPZK 2030	(Warszawa) granica z woj. świętokrzyskim – Koniecpol – Zawiercie – granica z woj. małopolskim (Tunel)	PKP PLK S.A.
7.	Cel 4	Budowa DK78	Budowa drogi krajowej nr 78 Siewierz – Szczekociny z obwodnicami miejscowości: Poręba i Zawiercie, Kroczyce i Pradła oraz Szczekociny – etap I obwodnica m. Poręba i Zawiercie (Siewierz – Żerkowice)	KTWSI. (w), Śląsk 2.0	Siewierz – Szczekociny z obwodnicami miejscowości: Poręba i Zawiercie, Kroczyce i Pradła	GDDKiA
8.	Cel 4	Budowa połączenia autostrady A1 i A4 (w ciągu DK79)	Budowa połączenia autostrady A1 i A4 etap I zmiana przebiegu drogi krajowej nr 79 na terenie miast Katowice, Chorzów, Bytom od węzła z ul. Katowicką do Al. Jana Pawła II	KTWSI. (w)	Katowice, Chorzów, Świętochłowice, Bytom od węzła z ul. Katowicką do Al. Jana Pawła II	GDDKiA
9.	Cel 4	Modernizacja DK94	Podniesienie standardów DK94 (Kraków – Olkusz – Sławków – Dąbrowa Górnicza – Bytom)	SRPP	Sławków-Dąbrowa Górnicza- Bytom (klasa GP)	GDDKiA
10.	Cel 4	Modernizacja i przebudowa DK94/86	Modernizacja i przebudowa węzłów na najbardziej obciążonej drodze regionu – DK94/DK86 w przebiegu Katowice – Sosnowiec – Będzin – Czeladź (DK86) oraz Czeladź – Będzin – Sosnowiec do Dąbrowy Górniczej (DK94)	KTWSI. (w)	w przebiegu DK86 DK86: Katowice – Sosnowiec – Będzin – Czeladź oraz DK94: Czeladź – Będzin – Sosnowiec – Dąbrowa Górnicza	GDDKiA
11.	Cel 4	Przebudowa DK1	Przebudowa Alei Wojska Polskiego DK1 w Częstochowie	KTWSI. (w)	Częstochowa	GDDKiA

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
12.	Cel 4	Budowa rurociągu paliwowego relacji Boronów – Trzebinia	Budowa rurociągu paliwowego relacji Boronów – Trzebinia	KPZK 2030	Boronów – Woźniki – Koziegłowy – Siewierz – Poręba – Łazy – Dąbrowa Górnicza – Sławków	PERN S.A. „Przyjaźń”
13.	Cel 4	Gazociąg Skoczów (Pogórze) Komorowice – Oświęcim	Gazociąg Skoczów (Pogórze) Komorowice – Oświęcim (DN 500)	KPZK 2030	Skoczów, Jasienica, Bielsko-Biała, Bestwina, Wilamowice – granica z woj. małopolskim	Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A.
14.	Cel 4	Gazociąg Gustorzyn – Łódź – Piotrków Trybunalski – Tworóg	Gazociąg Gustorzyn – Łódź – Piotrków Trybunalski – Tworóg	Ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1501 z późn. zm.)	Tworóg – granica z woj. łódzkim	Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A.
15.	Cel 4	Gazociąg Polska – Czechy (Kędzierzyn-Koźle – Hat)	Gazociąg Polska – Czechy (Kędzierzyn-Koźle – Hat DN 1000)	Ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1501 z późn. zm.)	granica z woj. opolskim - Rudnik – Pietrowice Wielkie – Racibórz – Krzanowice – Krzyżanowice (granica państwa)	Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A.
16.	Cel 4	Budowa stacji i linii 400/220 kV	Budowa stacji i linii 400 kV Podborze – nacięcie linii Wielopole – Nosovice wraz z budową stacji 400/220 kV Podborze oraz budowa wielonapięciowej linii 2x400 kV+ 220 kV Byczyna – Podborze	Ustawa z dnia 24 września 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1265)	Podborze wraz z wprowadzeniem linii 220 kV: Kopanina – Liskovec, Bujaków – Liskovec, Bieruń – Komorowice, Czeczott – Moszczenica oraz linii 400 kV Nosovice – Wielopole	Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.

IV. ANEKSY

ANEKS 1: PLAN MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

WPROWADZENIE

W Planie 2020+ określono 4 miejskie obszary funkcjonalne, które w wyniku realizacji określonej w tym dokumencie polityki przestrzennej mają kształtować Skonsolidowany Śląski Obszar Metropolitalny. Centrum tego obszaru stanowi Metropolia Górnośląska wraz z jej obszarem funkcjonalnym, zwanym Miejskim Obszarem Funkcjonalnym Ośrodka Wojewódzkiego (MOFOW).

Przyjmuje się, że dla Metropolii Górnośląskiej wraz z obszarem funkcjonalnym, zgodnie z obowiązkiem ustawowym¹³⁵, zostanie sporządzony plan zagospodarowania przestrzennego MOFOW o problematyce, która stanowić będzie rozwinięcie i uszczegółowienie polityki przestrzennej województwa przedstawionej w Planie 2020+. Plan ten będzie opracowaniem wielkoskalowym, odpowiadającym zróżnicowaniu społeczno-przestrzennemu obszarowi metropolitalnemu. Jako, że problematyka MOFOW została zapisana w Planie 2020+ i wyczerpuje listę kluczowych zagadnień, które zgodnie z KPZK 2030 winny znaleźć odzwierciedlenie w planie zagospodarowania przestrzennego MOFOW, niniejszy aneks stanowi założenia do tego dokumentu w formie usystematyzowanego „wypisu” z Planu 2020+.

Takie podejście znajduje uzasadnienie w dynamicznie zmieniającej się sytuacji prawnej. W styczniu 2016 r. weszła w życie ustawa o związkach metropolitalnych¹³⁶, która przenosi obowiązek kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w obszarze metropolitalnym z samorządu województwa na związek metropolitalny (jeśli zostanie powołany). Opracowanie przez związek metropolitalny ramowego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego związku metropolitalnego implikowałoby konieczność uchylecia przez samorząd województwa planu zagospodarowania przestrzennego MOFOW.

I. DIAGNOZA STANU MOFOW

Metropolia Górnośląska to centralny obszar rozwojowy województwa śląskiego o znaczeniu europejskim. W wyniku delimitacji do Metropolii Górnośląskiej zakwalifikowano 23 miasta: Będzin, Bieruń, Bytom, Chorzów, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jaworzno, Katowice, Knurów, Łaziska Górne, Mikołów, Mysłowice, Piekary Śląskie, Radzionków i Wojkowice, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice, Tarnowskie Góry, Tychy, Zabrze.

W skład jej obszaru funkcjonalnego weszło natomiast 29 gmin: Bobrowniki, Bojszowy, Chełm Śląski, Gierałtówice, Imielin, Kalety, Kobiór, Krupski Młyn, Lędziny, Łazy, Miasteczko Śląskie, Miedzna, Mierzęcice, Ornontowice, Orzesze, Ożarówice, Pilchowice, Psary, Pyskowice, Rudziniec, Siewierz, Sławków, Sońcownicice, Świerklaniec, Toszek, Tworóg, Wielowieś, Wyry, Zbrostawice.

Metropolia Górnośląska charakteryzuje się zdywersyfikowaną strukturą gospodarczą i jest obok Warszawy najsilniejszym ośrodkiem gospodarczym w kraju. Na terenie metropolii zlokalizowanych jest szereg instytucji o charakterze międzynarodowym, instytucji kultury wysokiej oraz wysokospecjalistycznych placówek ochrony zdrowia. Metropolia Górnośląska jest silnym ośrodkiem naukowym i badawczo-rozwojowym w Polsce. Ośrodek ma duże znaczenie w sferze gospodarczej oraz w zakresie zaspokojenia dostępu do usług publicznych wyższego rzędu.

Obszar Metropolii Górnośląskiej jest specyficzny nie tylko w skali kraju, ale także w skali europejskiej. Uległ przeobrażeniu z tradycyjnego obszaru przemysłowego w obszar postindustrialny, metropolitalny o dobrze rozwiniętym przemyśle oraz sektorze usług. Jednak proces ten nie został zakończony. Wspomniany obszar ze względu na swą skalę wymaga wsparcia i kontynuacji działań ukierunkowanych na metropolizację, poprawę warunków inwestycyjnych, dalszy rozwój jego potencjału rynkowego oraz wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej, a także poprawę stanu środowiska i przeciwdziałanie problemom społecznym.

Jednym z podstawowych czynników rozwoju miast są uwarunkowania demograficzne i społeczne. W związku z tym, że Metropolia Górnośląska jest największym i najbardziej zurbanizowanym obszarem w Polsce, to wszelakie procesy zachodzące w miastach najbardziej widoczne są na tym obszarze. Nasilają się procesy

¹³⁵ Ustawa o planowaniu..., art. 39; dla miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego uchwała się plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego, jako część planu zagospodarowania przestrzennego województwa

¹³⁶ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o związkach metropolitalnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1890).

demograficzne i społeczne typowe dla wielu miast na terenie kraju oraz występujące w państwach Europy Zachodniej. Do procesów tych należy zmiana modelu rodziny, wydłużanie przeciętnego trwania życia, migracje wewnętrzne i zagraniczne, zmiany demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa, przenoszenie się ludności miejskiej do strefy podmiejskiej. „Kurczenie się” miast i suburbanizacja mają niekorzystny wpływ na przestrzeń, powodują zamieranie centrów miast, degradację przestrzeni publicznych oraz sprzyjają tendencji do segmentacji przestrzeni miejskich. Obszary śródmiejskie podlegają dezurbanizacji, przejawiającej się m.in. depopulacją i dekapitalizacją zasobów budowlanych.

II. USTALENIA PLANU MOFOW

WIZJA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO MOFOW

Wizja rozwoju MOFOW wpisuje się w wizję rozwoju województwa śląskiego określoną w Planie 2020+, w związku z czym zakłada się, że Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego – Metropolii Górnośląskiej będzie obszarem dynamicznego rozwoju gospodarczego, opartego na innowacyjności przedsiębiorstw oraz przemysłach kreatywnych, przyciągającym wysokiej jakości kapitał ludzki, konkurencyjnym w stosunku do innych metropolii w kraju i Europie. Zgodnie z przyjętą wizją w długim horyzoncie czasu, wraz z obszarami funkcjonalnymi ośrodków regionalnych tworzyć będzie Skonsolidowany Śląski Obszar Metropolitalny, stanowiący część Euroregionu Śląsko-Krakowskiego – jednego z najważniejszych biegunów rozwoju Polski – powiązanego z siecią metropolii Europy.

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ MOFOW:

Problematyce MOFOW odpowiadają 4 cele polityki przestrzennej przyjęte w Planie 2020+, jednak szczególnie obszarowi temu dedykowany jest CEL I.: NOWOCZESNA GOSPODARKA-PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI. Cały region powinien mieć udział we wzroście gospodarki i zatrudnienia. Jednak „siłą napędową” rozwoju regionu powinny być obszary pełniące funkcje metropolitalne. Mają one największy potencjał rozwoju na poziomie regionu i kraju. Stworzone w tych obszarach nowe sieci współpracy między biznesem, światem nauki i administracją publiczną – w ramach obszarów wspólnego działania opartego na dialogu i innowacyjnych projektach – mogą zostać wykorzystywane do budowy „masy krytycznej” przynoszącej korzyści dla rozwoju całego regionu.

Dla realizacji celu przyjmuje się następujące kierunki polityki przestrzennej:

- 1.1. *Tworzenie warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjności gospodarczej i transferu technologii.*
- 1.2. *Wzmocnienie funkcji metropolitalnych ośrodka wojewódzkiego oraz wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych ośrodków regionalnych.*
- 1.3. *Poprawa dostępności wewnętrznej regionu.*

Kierunek 1.1:

Tworzenie warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjności gospodarczej i transferu technologii:

- rozwijanie centrów zaawansowanych technologii w powiązaniu z infrastrukturą naukowo-badawczą;
- rozwijanie parków naukowych i technologicznych w oparciu o istniejące ośrodki akademickie;
- rozwijanie specjalnych stref ekonomicznych w miejskich obszarach funkcjonalnych i lokalnych ośrodkach rozwoju, w szczególności w korytarzach transportowych wzdłuż S1, S52, A1, DTŚ;
- rozwijanie przemysłów kreatywnych oraz przemysłów kultury w Metropolii Górnośląskiej i Aglomeracjach Bielskiej, Częstochowskiej i Rybnickiej;
- wspieranie infrastruktury sektora naukowo-badawczego przede wszystkim w zakresie inteligentnych specjalizacji, wsparcie rozwoju Instytucji Otoczenia Biznesu (IOB);
- rozwijanie inkubatorów przedsiębiorczości przede wszystkim w obszarach występowania kumulacji problemów społeczno-gospodarczych;
- rozwijanie parków przemysłowych poza obszarami śródmiejskimi na obszarach poprzemysłowych;
- rozwijanie i absorpcja innowacji z wykorzystaniem lokalnych potencjałów w kreowaniu nowych i tradycyjnych gałęzi przemysłu i usług.

Kierunek 1.2:**Wzmocnienie funkcji metropolitalnych ośrodka wojewódzkiego oraz wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych ośrodków regionalnych:**

- wspieranie rozwoju usług publicznych wyższego rzędu w obszarach śródmiejskich;
- modernizowanie i rozwijanie infrastruktury usług kultury wyższego rzędu w obszarach śródmiejskich;
- modernizowanie i rozwijanie infrastruktury usług szkolnictwa wyższego;
- wzmocnianie i eksponowanie funkcji symbolicznych - modernizacja i rozwijanie infrastruktury turystycznej: kulturowej, przemysłowej, pielgrzymkowej, biznesowej, kongresowej oraz wystawienniczo – targowej, tworzenie markowych produktów turystycznych;
- tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych i terenów mieszkaniowych o wysokiej jakości architektury;
- wypromowanie stałego „kalendarza wydarzeń metropolitalnych” o randze krajowej i europejskiej.

Kierunek 1.3:**Poprawa dostępności wewnętrznej regionu:**

- kształtowanie systemu powiązań wewnętrznych opartych na ciągach dróg krajowych i wojewódzkich;
- kształtowanie systemu powiązań wewnętrznych opartych na rozbudowie i modernizacji infrastruktury kolejowej;
- rozwijanie lotnisk lokalnych i lądowisk;
- wspieranie zintegrowanego systemu transportu multimodalnego;
- rozwijanie i integrowanie systemów transportu publicznego w obrębie miejskich obszarów funkcjonalnych i pomiędzy nimi;
- rozwijanie niskoemisyjnego transportu publicznego;
- tworzenie centrów przesiadkowych, w tym budowa systemów „Park and Ride”, „Park and Bike” i „Park and Walk”, w pobliżu głównych węzłów i ciągów komunikacyjnych;
- rozwijanie i tworzenie zintegrowanego systemu szlaków i infrastruktury rowerowej, w tym z wykorzystaniem nieczynnych szlaków kolejowych;
- stworzenie Regionalnego Centrum Sterowania Ruchem;
- zapewnienie dostępu do usług w zakresie gospodarki wodociągowo-kanalizacyjnej, odpadami, zaopatrzenia w energię elektryczną i gazową oraz systemów teleinformatycznych poprzez budowanie, modernizowanie i integrowanie systemów infrastruktury technicznej.

Monitoring osiągnięcia celu polityki przestrzennej prowadzony będzie na podstawie wskaźników oceny oddziaływania i rezultatu zawartych w [Tabeli 3](#).

CEL 2. SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW - ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH.

Dla realizacji celu przyjmuje się następujące kierunki polityki przestrzennej:

- 2.1. *Rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów.*
- 2.2. *Rozwój obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych.*
- 2.3. *Poprawa wewnętrznej integracji regionu.*

Kierunek 2.1:**Rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów:**

- rozwijanie i podnoszenie jakości usług wyższego i średniego rzędu z zakresu ochrony zdrowia i edukacji w gminach miejskich;
- rozwijanie i podnoszenie jakości usług średniego rzędu z zakresu ochrony zdrowia i edukacji na obszarach uczestniczących w procesach rozwoju¹³⁷;
- rozwijanie i podnoszenie jakości usług z zakresu kultury;
- rozwijanie sieci ośrodków kształcenia ustawicznego i doksztalcania zawodowego (innowacyjna struktura kształcenia i przekwalifikowania zorientowana na rynek pracy), wspieranie rozwoju instytucji doradczych;

¹³⁷ Do obszarów uczestniczących w procesach rozwoju zaliczone zostały trzy podtypy gmin: „urbanizujące się z rozwiniętym sektorem usług”, „z potencjałem rozwoju produkcji” oraz „rozwoju wielofunkcyjnego wsi” wskazane [w:] Strategii Rozwoju Obszarów..., dz. cyt., str. 115-117.

- rozwijanie i podnoszenie jakości usług wspierających funkcjonowanie osób starszych i osób z dysfunkcjami;
- rozwijanie i podnoszenie jakości usług wspierających funkcjonowanie rodziny (opieka nad dziećmi);
- modernizowanie i budowanie urządzeń sportu, rekreacji, tworzenie warunków dla aktywnego i zdrowego stylu życia;
- rozwijanie usług z zakresu bezpieczeństwa publicznego, w tym realizacja działań w obszarze zarządzania kryzysowego.

Kierunek 2.2:**Rozwój obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych¹³⁸:**

- rozwijanie usług podstawowych na obszarach cechujących się relatywnie dużą liczbą ludności (wysokim wskaźnikiem demograficznym);
- zwiększanie dostępności transportowej do usług w obszarach wyludniających się o niskim wskaźniku demograficznym;
- zapewnienie dostępu i podnoszenie jakości usług umożliwiających podnoszenie wiedzy, umiejętności i aktywizację mieszkańców;
- rozwijanie i podnoszenie jakości usług wspierających funkcjonowanie osób starszych i osób z dysfunkcjami;
- rozwijanie i podnoszenie jakości usług wspierających funkcjonowanie rodziny (opieka nad dziećmi);

Kierunek 2.3:**Poprawa wewnętrznej integracji regionu:**

- zwiększanie dostępności transportowej do obszarów miejskich;
- rozwijanie transportu zbiorowego ułatwiającego dostęp do obszarów miejskich¹³⁹;
- wzmacnianie powiązań komunikacyjnych obszarów peryferyjnych z ośrodkiem wojewódzkim¹⁴⁰;
- rozwijanie dostępności do szlaków i infrastruktury rowerowej;
- zapewnianie dostępu do usług w zakresie gospodarki wodociągowo-kanalizacyjnej, odpadami, zaopatrzenia w energię elektryczną i gazową oraz systemów teleinformatycznych poprzez budowanie, modernizowanie i integrowanie systemów infrastruktury technicznej.

Monitoring osiągnięcia celu polityki przestrzennej prowadzony będzie na podstawie wskaźników oceny oddziaływania i rezultatu zawartych w Tabeli 4.

Cel 3. PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO

Dla realizacji celu przyjmuje się następujące kierunki polityki przestrzennej:

3.1. *Ochrona zasobów środowiska.*

3.2. *Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich.*

3.3. *Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich.*

Kierunek 3.1:**Ochrona zasobów środowiska:**

- utrzymywanie istniejących obszarów i obiektów objętych prawnymi formami ochrony przyrody i krajobrazu oraz zapewnianie ich integralności;
- ustanawianie prawnych form ochrony przyrody dla obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, w tym korytarzy ekologicznych;
- ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych ze szczególnym uwzględnieniem wód przeznaczonych dla zaopatrzenia mieszkańców regionu;
- ochrona i kształtowanie terenów otwartych dla pełnienia funkcji środowiskowych i rekreacyjnych;
- ochrona dolin rzecznych oraz renaturalizowanie ich wybranych fragmentów, odbudowywanie stref ekotonowych poprzez odtwarzanie roślinności oraz ochrona właściwych stosunków wodnych na obszarach ekosystemów zależnych od wód, stanowiących siedliska cenne przyrodniczo;

¹³⁸Do obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych zaliczone zostały trzy podtypy gmin: „wstępnej fazy urbanizacji z dominacją funkcji rolniczej”, „zagrożeń rozwoju związanych z peryferyzacją” oraz „niewykorzystanego potencjału rozwoju” wskazane [w:] j.w.

¹³⁹Do obszarów zwiększenia dostępności transportowej do obszarów miejskich zaliczone zostały dwa typy gmin: „obszary narażone na niebezpieczeństwo marginalizacji i peryferyzacji wewnętrznej”, „gminy położone w obszarze funkcjonalnym LOR” wskazane [w:] j.w. str. 124.

¹⁴⁰Do obszarów wzmacnianie powiązań komunikacyjnych obszarów peryferyjnych z ośrodkiem wojewódzkim zaliczone zostały „obszary skrajnie peryferyjne” z wyłączeniem lokalnych ośrodków rozwoju wskazane [w:] Strategii „Śląskie 2020+”..., dz. cyt., str. 61.

- rekultywacja terenów zdegradowanych, w tym likwidowanie nieczynnych składowisk odpadów niebezpiecznych, stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi;
- utrzymywanie lub powiększanie powierzchni leśnej przy uwzględnieniu wytycznych dla zwiększania lesistości i kształtowania granicy rolno-leśnej oraz przeciwdziałanie fragmentacji zwartych kompleksów leśnych;
- kształtowanie ciągłości systemu obszarów chronionych oraz regionalnej sieci powiązań przyrodniczych, z uwzględnieniem korytarzy ekologicznych łączących biocentra oraz obszary zasilania systemu przyrodniczego;
- ochrona gleb o najwyższej bonitacji przed przeznaczeniem na cele niezwiązane z produkcją rolną oraz ogólna ochrona gleb przed zanieczyszczeniem;
- przeciwdziałanie skutkom suszy i powodzi poprzez zmniejszanie odpływu wód opadowych ze zlewni oraz wdrażanie różnych form retencji (m.in. technicznej i nietechnicznej);
- dostosowywanie sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu do potrzeb ochrony i przyszłego wykorzystania udokumentowanych złóż kopalin.

Kierunek 3.2:**Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich:**

- kształtowanie atrakcyjnych terenów mieszkaniowych o wysokiej jakości rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych;
- kreowanie przestrzeni publicznych umożliwiających wspólne spędzanie czasu i integrację społeczności lokalnych;
- zachowanie tożsamości kulturowo-krajobrazowej, w tym zachowanie identyfikatorów krajobrazu, charakterystycznych dla danego obszaru wraz z ich adaptacją do nowych funkcji;
- kształtowanie terenów zieleni miejskiej pełniących funkcje rekreacyjne, zdrowotne, estetyczne i przyrodnicze;
- kształtowanie systemu zielonych pierścieni wokół miast w oparciu o lasy, parki regionalne i tereny otwarte;
- rewitalizacja zdegradowanej tkanki miejskiej;
- likwidowanie i rekultywowanie tzw. bomb ekologicznych tj. nieczynnych składowisk odpadów niebezpiecznych i skażonych terenów przemysłowych, stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi;
- rekultywacja, rewitalizacja i kształtowanie terenów zdegradowanych (w tym przemysłowych, powojennych, pokolejowych) z wykorzystaniem ich na tereny o funkcjach komercyjnych i publicznych (ekologicznych, turystycznych, kulturowych, usługowych i społeczno-gospodarczych);
- gospodarowanie wodami opadowymi ukierunkowane na spowolnienie odpływu ze zlewni (system mikro- i małej retencji).

Kierunek 3.3:**Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich¹⁴¹:**

- kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej na obszarach o wysokim potencjale glebowym¹⁴²;
- wielofunkcyjny rozwój na obszarach o niskim potencjale glebowym¹⁴³ przy zachowaniu walorów przyrodniczych i tradycyjnego krajobrazu rolniczego;
- rozwój rolnictwa ekologicznego, agroturystyki oraz przetwórstwa produktów lokalnych i tradycyjnych na obszarach o wysokim potencjale przyrodniczym¹⁴⁴;
- podnoszenie walorów przyrodniczych rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- zachowanie tożsamości kulturowo-krajobrazowej, w tym zachowanie identyfikatorów krajobrazu, charakterystycznych dla danego obszaru wraz z ich adaptacją do nowych funkcji;
- rewitalizacja zdegradowanych obszarów zabudowy mieszkaniowej;

¹⁴¹ Obszary wiejskie zaliczone do wiejskiego obszaru funkcjonalnego w niniejszym Planie 2020+, str. 16-17.

¹⁴² Do obszarów o wysokim potencjale glebowym zaliczone zostały „obszary o dużym i średnim potencjale rolniczym” z wyłączeniem „obszarów o dużym potencjale przyrodniczym” wskazane [w:] Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich ..., dz. cyt., str. 127-128.

¹⁴³ Do obszarów o niskim potencjale glebowym zaliczono „obszary o małym potencjale rolniczym” z wyłączeniem „obszarów o dużym potencjale przyrodniczym” wskazane [w:] j. w.

¹⁴⁴ Do obszarów o wysokim potencjale przyrodniczym zaliczono „obszary o dużym potencjale przyrodniczym” wskazane [w:] j. w., str. 129-130.

- likwidowanie i rekultywowanie tzw. bomb ekologicznych tj. nieczynnych składowisk odpadów niebezpiecznych i skażonych terenów przemysłowych, stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi;
- rekultywacja, rewitalizacja i kształtowanie terenów zdegradowanych (w tym przemysłowych, powojennych, pokolejowych) z wykorzystaniem ich na tereny o funkcjach komercyjnych i publicznych (ekologicznych, turystycznych, kulturowych, usługowych i społeczno-gospodarczych);
- kreowanie przestrzeni publicznych umożliwiających wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców i integrację społeczności lokalnych oraz ich wyposażanie w odpowiednią infrastrukturę;
- rozwój energetyki rozproszonej opartej na odnawialnych źródłach energii.

Monitoring osiągnięcia celu polityki przestrzennej prowadzony będzie na podstawie wskaźników oceny oddziaływania i rezultatu zawartych w [Tabeli 5](#).

Cel 4. RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU.

Dla realizacji celu przyjmuje się następujące kierunki polityki przestrzennej:

4.1. Rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej.

4.2. Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej.

4.3. Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.

Kierunek 4.1:

Rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej:

- kształtowanie systemu autostrad i dróg ekspresowych dla powiązania województwa z ośrodkami krajowymi i europejskimi;
- budowanie, przebudowywanie i remontowanie dróg wojewódzkich i krajowych dla zwiększenia dostępności transportowej województwa;
- budowanie i modernizowanie dróg łączących autostrady z innymi drogami krajowymi i wojewódzkimi dla podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej województwa;
- budowanie obwodnic w ciągach dróg krajowych i wojewódzkich dla wyprowadzania przejazdów tranzytowych poza tereny o gęstej zabudowie;
- usprawnianie połączeń aglomeracji z portem lotniczym MPL „Katowice” w Pyrzowicach oraz portami lotniczymi regionów sąsiednich z uwzględnieniem transportu publicznego;
- budowanie i rozwijanie infrastruktury transportu lotniczego - rozwój MPL „Katowice” w Pyrzowicach;
- rozwijanie lotnisk lokalnych i lądowisk (w zakresie ruchu biznesowego, turystycznego, rekreacyjnego, ratunkowego, cargo, z wykorzystaniem do lotów dyspozycyjnych, ratowniczych, sportowych oraz pasażerskich przewozów okazjonalnych i biznesowych);
- budowanie i rozwijanie infrastruktury kolejowej AGC, modernizacja powiązań i dostosowanie ich do prędkości co najmniej 160 km/h dla ruchu pasażerskiego, w tym zwiększenie dostępności infrastruktury kolejowej dla pasażerów (nowe stacje i przystanki kolejowe);
- budowanie i rozwijanie infrastruktury kolejowej AGTC, modernizacja powiązań i dostosowanie ich do prędkości co najmniej 120 km/h dla pociągów towarowych;
- budowanie i rozwijanie infrastruktury transportu wodnego - poprawa parametrów dróg wodnych;
- rozwijanie sieci multimodalnych centrów logistycznych;
- podnoszenie dostępności lotniczego transportu medycznego, w tym rozwój sieci szpitalnych oddziałów ratunkowych oraz sieci i lądowisk sanitarnych wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych;
- kształtowanie infrastruktury transportowej do przewozu ładunków niebezpiecznych wraz z lokalizacją parkingów strategicznych.

Kierunek 4.2:

Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej:

- zwiększanie udziału odnawialnych źródeł energii w produkcji energii w celu podnoszenia bezpieczeństwa energetycznego na poziomie regionalnym i krajowym;
- integrowanie sieci przesyłowej i dystrybucyjnej dla potrzeb odbioru energii ze źródeł odnawialnych;
- rozwijanie inteligentnych sieci przesyłowych;
- rozwijanie, modernizowanie i integrowanie systemów przesyłowych;
- tworzenie systemu zaopatrzenia transportu w paliwo ekologiczne;

- budowanie zbiorników retencyjnych;
- budowanie infrastruktury do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych „u źródła” oraz punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK), zmniejszanie ilości odpadów poprzez tworzenie punktów napraw i ponownego użycia;
- budowanie regionalnych instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych w skojarzeniu z energetyką.

Kierunek 4.3:**Rozwijanie współpracy międzyregionalnej:**

- rozwijanie powiązań funkcjonalnych w układzie Euroregionu Śląsko-Krakowskiego w ramach realizacji porozumienia o współpracy między województwem śląskim i małopolskim dotyczącego tworzenia Makroregionu Polski Południowej;
- wzmacnianie sieci powiązań obszaru województwa z terenami bezpośrednio sąsiadującymi, z ośrodkami krajowymi i europejskimi w zakresie nauki, kultury, sportu i turystyki;
- tworzenie, rozwijanie i integrowanie szlaków turystycznych i pielgrzymkowych z wykorzystaniem dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego (np. rowerowych, pieszych, konnych, wodnych, kulturowych) obejmujących flagowe atrakcje turystyczne, w tym miejsca kultu zlokalizowane na terenie województwa śląskiego i obszarów sąsiednich;
- rozwijanie infrastruktury w zakresie ochrony środowiska i zabezpieczania przed sytuacjami kryzysowymi (m.in. ochrona przeciwpowodziowa i przeciwdziałanie suszy, mała retencja i mikroretencja wód).

Monitoring osiągnięcia celu polityki przestrzennej prowadzony będzie na podstawie wskaźników oceny oddziaływania i rezultatu zawartych w [Tabeli 6](#).

ZASADY ZAGOSPODAROWANIA MOFOW:

U podstaw dążeń do osiągania celów polityki przestrzennej leży ustrojowa zasada zrównoważonego rozwoju, której wyrazem jest zintegrowany ład przestrzenny. Rozwinięciem powyższego podejścia jest katalog zasad przyjęty w Planie 2020+.

Dla MOFOW przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

- ochrona historycznych układów urbanistycznych oraz obiektów dziedzictwa kulturowego podkreślających tożsamość miast;
- zapewnienie wielofunkcyjności osiedli i dostępności do usług podstawowych;
- koncentracja struktur przestrzennych w oparciu o istniejące układy osadnicze (idea zwartych miast);
- ochrona krajobrazów otwartych (ograniczanie suburbanizacji);
- ograniczanie zawłaszczania terenów typu *greenfield* i wykorzystanie terenów typu *brownfield* przy lokalizacji inwestycji;
- ochrona obiektów dziedzictwa kulturowego, w tym ich adaptacja i wykorzystanie dla nowych funkcji;
- wyposażenie przestrzeni publicznych w infrastrukturę z uwzględnieniem ograniczeń i potrzeb osób z różnymi dysfunkcjami, w tym utrudniającymi poruszanie się w przestrzeni lub jej percepcję, osób starszych oraz osób sprawujących opiekę nad małymi dziećmi;
- ograniczanie zjawiska „zawłaszczania” przestrzeni publicznych dotyczącego realizacji inwestycji komercyjnych i prywatnych w obszarach tradycyjnie użytkowanych jako przestrzenie publiczne;
- zapewnianie powiązań przyrodniczych terenów zieleni miejskiej (parki, skwery, zieleńce, ogródki jordanowskie, doliny cieków itp.) z lasami i terenami otwartymi na ich obrzeżach;
- zapewnianie kanałów przewietrzania przeciwdziałających kumulacji zanieczyszczeń powietrza;
- ograniczanie niskiej emisji i minimalizowanie zapotrzebowania na energię oraz zmniejszanie emisji zanieczyszczeń;
- przeciwdziałanie powstawaniu i zmniejszanie uciążliwości hałasu;
- wykluczenie możliwości lokalizacji pojedynczych turbin wiatrowych w odległości mniejszej niż 5 km od obiektu radarowego, natomiast farm wiatrowych w odległości mniejszej niż 20 km od obiektu radarowego;

- ograniczanie i uspokajanie ruchu samochodowego w obszarach miejskich, przede wszystkim w centrach miast;
- rozwijanie niskoemisyjnego systemu transportu publicznego;
- wprowadzanie rozwiązań przestrzennych poprawiających bezpieczeństwo publiczne;
- ochrona terenów zabudowanych przed skutkami oddziaływania górnictwa (w tym związanych z płytką eksploatacją) na terenach i obszarach górniczych;
- wykluczenie możliwości lokalizowania nowych obiektów gospodarowania odpadami wydobywczymi i zwałowisk odpadów wydobywczych na terenach rolnych lub leśnych;
- wyłączenie z zabudowy oraz przeznaczanie pod użytkowanie leśne lub rolne terenów objętych powierzchniowymi ruchami masowymi gruntu;
- planowanie inwestycji z uwzględnieniem kompensacji w zakresie retencji wód (przeciwdziałanie zmniejszaniu możliwości retencyjnych zlewni);
- rozwój lotnisk lokalnych z wykluczeniem możliwości negatywnego oddziaływania na obszary specjalnej ochrony ptaków.

Dla MOFOW obowiązują również zawarte w Planie 2020+ zasady dla wiejskiego obszaru funkcjonalnego, obszaru terenów zamkniętych, obszaru narażonego na niebezpieczeństwo powodzi, obszaru cennego przyrodniczo, obszaru ochrony krajobrazów kulturowych, obszaru ochrony i kształtowania zasobów wodnych, obszaru ochrony udokumentowanych złóż kopalin, obszarów wymagających rewitalizacji i obszaru funkcjonalnego strefy okołolotniskowej MPL „Katowice”.

INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM:

Wśród inwestycji celu publicznego przyjętych w Planie 2020+ wiele dotyczy Metropolii Górnośląskiej i jej obszaru funkcjonalnego:

1. Zadania samorządowe służące realizacji inwestycji celu publicznego, ustalonych w dokumentach przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego (posiadające potencjalne finansowanie, ujęte w WPF lub RPOWSI.) – [Tabela 7](#):
 - Budowa obwodnicy Sośnicowic;
 - Budowa, przebudowa dróg wojewódzkich;
 - Przebudowa DW 913;
2. Inwestycje celu publicznego postulowane przez samorząd województwa, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego – [Tabela 8](#):
 - Budowa Drogowej Trasy Średnicowej Wschód – Etap II - węzeł Janów (Katowice) – Bór (Sosnowiec);
 - Budowa Szybkiej Kolei Regionalnej;
 - Budowa nowego połączenia kolejowego MPL „Katowice” w Pyrzowicach z miastami Metropolii Górnośląskiej;
 - Modernizacja linii kolejowych;
 - Rozbudowa MPL „Katowice”;
 - Budowa A4”;
 - Budowa kolei dużych prędkości;
 - Rozbudowa CMK Katowice - Kraków;
 - Przebudowa i remont lotnisk lokalnych i lądowisk dla celów biznesowych i turystycznych;
 - Rozwój multimodalnych centrów logistycznych;
 - Połączenie terenów inwestycyjnych Zagłębia Dąbrowskiego z Euroterminalem w Sławkowie;
 - Budowa sieci dróg/tras rowerowych;
 - Budowa centrów przesiadkowych;
 - Modernizacja Parku Śląskiego.
3. Inwestycje celu publicznego zależne od podmiotów innych niż samorząd województwa, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa (posiadające potencjalne finansowanie, w tym na podstawie RPOWSI.) – [Tabela 9](#):
 - Modernizacja linii kolejowej E30 Katowice – Chorzów Batory oraz Gliwice Łabędź;
 - Modernizacja linii kolejowej E65/C-E65;
 - Budowa połączenia kolejowego MPL „Katowice” w Pyrzowicach z miastami Metropolii Górnośląskiej;

- Modernizacja i rewitalizacja linii kolejowych;
 - Modernizacja linii tramwajowych;
 - Budowa DTŚ „Wschód” – Etap I - węzeł Lwowska – węzeł Jęzor;
 - Budowa A1 (Pyrzowice – koniec obwodnicy Częstochowy);
 - Budowa S1;
 - Budowa S11;
 - Modernizacja Kanału Gliwickiego;
 - Zagłębiowski Park Linearny;
 - Gazociąg Zdzieszowice-Kędzierzyn Koźle Odcinek Tworóg-Kędzierzyn Koźle (DN 1000);
 - Gazociąg Tworóg – Tworzeń – Odolanów (DN 1000);
 - Gazociąg Tworzeń – Pogórska Wola (DN 1000);
4. Inwestycje celu publicznego postulowane przez podmioty inne niż samorząd województwa, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa) – [Tabela 10](#):
- Muzeum Hutnictwa w Chorzowie;
 - Planetarium – Śląski Park Nauki;
 - Ochrona GZWP 330 – Gliwice;
 - Modernizacja linii kolejowej E30 Katowice - Kraków;
 - Budowa DK 78;
 - Budowa połączenia autostrady A1 i A4 (w ciągu DK79);
 - Modernizacja DK 94;
 - Modernizacja i przebudowa DK 94/86;
 - Budowa rurociągu paliwowego relacji Boronów – Trzebinia;
 - Gazociąg Gustorzyn – Łódź – Piotrków Trybunalski – Tworóg;
 - Budowa stacji i linii 400/220 kV.

ANEKS 2: ZGODNOŚĆ PLANU 2020+ Z KONCEPCJĄ PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030

Cele Planu 2020+ Cele strategiczne KPZK 2030	1. NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI.	2. SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH.	3. PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO.	4. RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU.
Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności				
1.1. Wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych głównych ośrodków miejskich	1.2. Wzmocnienie funkcji metropolitalnych Metropolii Górnośląskiej oraz wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych ośrodków regionalnych.	x	x	x
1.2. Intensyfikacja powiązań funkcjonalnych pomiędzy głównymi węzłami sieci osadniczej w układzie krajowym i międzynarodowym	x	x	x	4.1. Rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej.
1.3. Integracja obszarów funkcjonalnych głównych ośrodków miejskich	1.3. Poprawa dostępności Wewnętrznej regionu.	2.3. Poprawa wewnętrznej integracji regionu.	x	x
Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów				
2.1. Wspomaganie spójności w układzie krajowym: Pomorze Środkowe – Polska Zachodnia – Polska Centralna – Polska Wschodnia	x	x	x	4.3. Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.
2.2. Regionalna integracja funkcjonalna, wspomaganie rozprzestrzeniania procesów rozwojowych na obszary poza głównymi miastami oraz budowanie potencjału do specjalizacji terytorialnej	x	2.1. Rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów.	x	x

Cele Planu 2020+ Cele strategiczne KPZK 2030	1. NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI.	2. SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH.	3. PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO.	4. RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU.
2.3. Wspomaganie spójności w obszarach problemowych	x	2.2. Wspieranie procesów rozwojowych obszarów o najgorszych wskaźnikach dostępności do usług publicznych. 2.3. Poprawa wewnętrznej integracji regionu.	x	x
Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej				
3.1. Poprawa dostępności polskich miast i regionów	1.3. Poprawa dostępności wewnętrznej regionu.	2.3. Poprawa wewnętrznej integracji regionu.	x	4.1. Rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej. 4.2. Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej. 4.3. Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.
3.2. Zmniejszenie zewnętrznych kosztów transportu	x	x	x	x
3.3. Poprawa dostępności teleinformatycznej	x	2.3. Poprawa wewnętrznej integracji regionu.	x	4.2. Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej.
3.4. Zarządzanie strategiczne i etapowanie inwestycji	x	x	x	x
Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski				
4.1. Integracja działań w zakresie funkcjonowania spójnej sieci ekologicznej kraju jako podstawa ochrony najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych	x	x	3.1. Ochrona zasobów środowiska.	x
4.2. Przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej.	x	x	2.3. Ochrona zasobów środowiska.	x

Cele Planu 2020+ Cele strategiczne KPZK 2030	1. NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI.	2. SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH.	3. PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO.	4. RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU.
4.3. Wprowadzenie gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej.	x	x	3.2. Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich. 3.3. Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich.	x
4.4. Racjonalizacja gospodarowania ograniczonymi zasobami wód powierzchniowych i podziemnych kraju, w tym zapobieganie występowaniu deficytu wody na potrzeby ludności i rozwoju gospodarczego.	x	x	3.1. Ochrona zasobów środowiska.	x
4.5. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów.	x	x	3.1. Ochrona zasobów środowiska.	x
4.6. Zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby.	x	x	3.1. Ochrona zasobów środowiska.	x
4.7. Zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż kopalin i zwiększenie wykorzystania surowców wtórnych.	x	x	3.1. Ochrona zasobów środowiska.	x
Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa				
5.1. Przeciwdziałanie zagrożeniu utraty bezpieczeństwa energetycznego i odpowiednie reagowanie na to zagrożenie.	x	x	x	4.2. Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej.
2.3. Zwiększenie poziomu zabezpieczenia przed ekstremalnymi zjawiskami naturalnymi i antropogenicznymi.	x	x	x	4.2. Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej. 4.3. Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.

<p><i>Cele Planu 2020+</i></p> <p><i>Cele strategiczne KPZK 2030</i></p>	<p>1. NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI.</p>	<p>2. SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH.</p>	<p>3. PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO.</p>	<p>4. RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU.</p>
<p>5.3. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.</p>	<p>x</p>	<p>2.1. Rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów.</p>	<p>3.2. Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich. 3.3. Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich.</p>	<p>4.1. Rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej. 4.2. Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej. 4.3. Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.</p>
<p>Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego</p>				

ANEKS 3: ZGODNOŚĆ PLANU 2020+ ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO „ŚLĄSKIE 2020+”

Cele Planu 2020+ Cele strategiczne „Śląskie 2020+”	1. NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI.	2. SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH.	3. PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO.	4. RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU.
Cel 1. Województwo śląskie regionem nowoczesnej gospodarki rozwijającej się w oparciu o innowacyjność i kreatywność				
A.1. Innowacyjne i kreatywne przedsiębiorstwa oraz produkty województwa	1.2. Wzmocnienie funkcji metropolitalnych Metropolii Górnośląskiej oraz wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych ośrodków regionalnych.		3.2. Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich.	x
A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy	x	2.1. Rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów.	3.3. Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich.	4.1. Rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej.
A.3. Konkurencyjna gospodarka województwa oparta na elastyczności i specjalizacji firm oraz strukturach sieciowych	1.3. Poprawa dostępności wewnętrznej regionu.	2.3. Poprawa wewnętrznej integracji regionu.	x	4.3. Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.
A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały		2.1. Rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów.		x
Cel 2. Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie				
B.1. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców	x	2.1. Rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów. 2.2. Wspieranie procesów rozwojowych obszarów o najgorszych wskaźnikach dostępności do usług publicznych.	x	4.3. Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.

Cele Planu 2020+ Cele strategiczne „Śląskie 2020+”	1. NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI.	2. SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH.	3. PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO.	4. RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU.
B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców	x	2.1. Rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów.	x	x
B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców	x	2.2. Wspieranie procesów rozwojowych obszarów o najgorszych wskaźnikach dostępności do usług publicznych.	x	x
Cel 3. Województwo śląskie regionem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni				
C.1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska			3.1. Ochrona zasobów środowiska. 3.2. Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich. 3.3. Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich.	x
C.2. Zintegrowany rozwój ośrodków różnej rangi	1.3. Poprawa dostępności wewnętrznej regionu.	2.3. Poprawa wewnętrznej integracji regionu.	x	4.1. Rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej. 4.2. Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej. 4.3. Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.
C.3. Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni	x	x	3.2. Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich. 3.3. Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich.	
Cel 4. Województwo śląskie regionem otwartym będącym istotnym partnerem rozwoju Europy				
D.1. Współpraca z partnerami w otoczeniu	x	x	3.1. Ochrona zasobów środowiska.	4.3. Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.

<p style="text-align: center;"><i>Cele Planu 2020+</i></p> <p><i>Cele strategiczne „Śląskie 2020+”</i></p>	<p>1. NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI.</p>	<p>2. SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH.</p>	<p>3. PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO.</p>	<p>4. RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU.</p>
<p>D.2. Atrakcyjny wizerunek województwa śląskiego</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>3.1. Ochrona zasobów środowiska. 3.2. Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich. 3.3. Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich.</p>	<p>1.2. Wzmocnienie funkcji metropolitalnych Metropolii Górnośląskiej oraz wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych ośrodków regionalnych. 4.3. Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.</p>
<p>D.3. Region w sieci międzynarodowych i krajowych powiązań infrastrukturalnych</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>3.2. Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich. 3.3. Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich.</p>	<p>4.1. Rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej. 4.2. Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej. 4.3. Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.</p>

ANEKS 4: KATALOG DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ¹⁴⁵

1. Drogomyśl (Strumień), kościół p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej, Plac Dobrego Pasterza 2, Stanisław Kwaśniewicz, 1965–1969;
2. Chorzów, Wojewódzki Park Kultury i Wypoczynku („Park Śląski”) wraz z infrastrukturą, Aleja Różana 2, Władysław Niemirski z zespołem, Centralne Biuro Studiów i Projektów Budownictwa Komunalnego, Oddział w Warszawie, 1950–1955; wraz z następującymi obiektami:
 - Planetarium Śląskie, arch. Zbigniew Soława, 1953-1955,
 - Kąpielisko Fala, Alojzy Wróblewski, Jan Kozub, Franciszek Koczy, 1966,
 - Śląski Ogród Zoologiczny, 1954,
 - Restauracja Przystań, Zbigniew Rzepecki,
 - Budynek administracji Parku, Henryk Buszko, Aleksander Franta,
 - Hala Wystawowa „Kapelusz”, Jerzy Gottfried, Włodzimierz Faiferek, 1965-1967;
3. Chorzów, Pałac Ślubów, ul. Dąbrowskiego 24, Henryk Buszko, Aleksander Franta, do 1964;
4. Częstochowa, Filharmonia, ul. W. Wilsona 16, J. Tadeusz Gawłowski, do 1965;
5. Częstochowa, kościół p.w. św. Wojciecha, ul. Brzeźnicka 59, Antoni Mazur, 1978-1985.
6. Gliwice, Wydział Budownictwa Politechniki Śląskiej, ul. Akademicka 5, Tadeusz Teodorowicz-Todorowski, Irena Ostrowska-Madurowicz, Edward Koczarski, Hugon Waleczek, 1949–1951;
7. Gliwice, Wydział Górniczy i Geologii Politechniki Śląskiej, ul. Akademicka 2, Zygmunt Majerski, Julian Duchowicz, 1950–1952;
8. Gliwice, Wydział Architektury Politechniki Śląskiej, ul. Akademicka 7, Tadeusz Teodorowicz-Todorowski, 1972;
9. Jastrzębie –Zdrój, kościół p.w. NMP Matki Kościoła, ul. ks. Jerzego Popiełuszki 1A, Mieczysław Król, 1975-1980;
10. Katowice, gmach Związków Zawodowych, ul. Dąbrowskiego 23, Henryk Buszko, Aleksander Franta, Jerzy Gottfried, 1952–1955;
11. Katowice, Osiedle Tysiąclecia, ul. Tysiąclecia, ul. Piastów, ul. Mieszka I, Henryk Buszko, Aleksander Franta, M. Dziewoński, T. Szewczyk, 1956, budowa od 1961;

12. Katowice, Hala Widowiskowo-Sportowa „Spodek”, Al. W. Korfantego 36, Andrzej Żórawski, Maciej Krasiński, Maciej Gintowt, Aleksander Włodarz, Waclaw Zalewski, 1960–1971;
13. Katowice, Dom Handlowy „Zenit”, Rynek 12, Mieczysław Król, Jurand Jarecki, 1962;
14. Katowice, „Ślizgowiec”, Al. W. Korfantego 8, Stanisław Kwaśniewicz, Tadeusz Krzysztofki, 1960;
15. Katowice, TVP Katowice, ul. Telewizyjna 1, Janusz Kossobudzki, do 1967;
16. Katowice, „Haperowiec”, ul. Sokolska 33, Marian Skałkowski, Jurand Jarecki, 1967;
17. Katowice, Pomnik Powstańców Śląskich, Al. W. Korfantego, Wojciech Zabłocki, Gustaw Zemła, 1967–1968;
18. Katowice, „Separator”, Biuro Studiów i Projektów Przeróbki Węgla, Al. W. Korfantego 2, Stanisław Kwaśniewicz, do 1969;
19. Katowice, Superjednostka, Al. W. Korfantego 16-32, Mieczysław Król, 1967–1972;
20. Katowice, Dom Handlowy „Skarbek”, ul. A. Mickiewicza 4, Jurand Jarecki, do 1975;

¹⁴⁵ Katalog opracowany przez Śląskie Centrum Dziedzictwa Kulturowego w Katowicach oraz opinii mgr inż. arch. Krzysztofa Gorgonia, członka Wojewódzkiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej „Dobra Kultury Współczesnej – aktualizacja wykazu dóbr kultury na potrzeby zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego”.

21. Katowice, Kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego, i Matki Bożej ul. Mieszka I, Henryk Buszko, Aleksander Franta, 1977-1993;
22. Katowice, wieżowce Stalexportu - „Trzonolinowce”, ul. Mickiewicza 29, Georgo Gručić, do 1981;
23. Pawłowice, Kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego, ul. Szkolna 36, Stanisław Niemczyk, 1986-1994;
24. Rybnik, Teatr Ziemi Rybnickiej, ul. Saint Vallier 1, Henryk Buszko, Aleksander Franta, 1976-1981;
25. Racibórz, Szkoła muzyczna im. St. Moniuszki, ul. Ogrodowa 7, Janusz A. Włodarczyk, 1979;
26. Tychy, osiedle „A”, Tadeusz Teodorowicz-Todorowski, 1951–1956;
27. Tychy, Osiedle „B”, ul. Stefana Batorego, Biblioteczna, Bocheńskiego, Baczyńskiego, Kazimierz Wejchert, Hanna Adamczewska-Wejchert, 1952-1961;

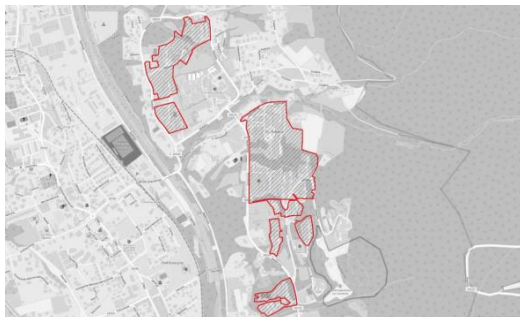

Tychy, Osiedle „A”

Tychy, Osiedle „B”

28. Tychy, kościół p.w. św. Jana Chrzciciela, ul. Kopernika 5, Zbigniew Weber, Tadeusz Szczęsny, 1957;
29. Tychy, Urząd Miejski (dawniej Gmach Miejskiej Rady Narodowej), Al. Niepodległości 49, Kazimierz Wejchert, Hanna Adamczewska-Wejchert, Wacław Jaciow, Jerzy Gottfried, 1955-1964;
30. Tychy, Kościół p.w. Świętego Ducha, ul. Myśliwska 43, Stanisław Niemczyk, 1967-1970;
31. Ustroń-Jaszowiec, dzielnica wczasowa, ul. Wczasowa, Jerzy Winnicki, Czesław Kotela, Irena Kotela, Zygmunt Winnicki oraz Henryk Buszko, Aleksander Franta, lata sześćdziesiąte: ul. Stroma 2, nr działki 4178/19; ul. Stroma 5, nr działki 4178/14; ul. Stroma 6, nr działki 4178/18; ul. Stroma 7, nr działki 4178/16; ul. Stroma 18, nr działki 4178/13; ul. Stroma 20, nr działki 4178/26; ul. Wczasowa 6, nr działki 4086/18; ul. Wczasowa 7, nr działki 4086/86; ul. Wczasowa 8, nr działki 4086/24; ul. Wczasowa 10, nr działki 4086/25; ul. Wczasowa 21, nr działki 4074/9, 4086/26; ul. Wczasowa 47, nr działki 4122/4; ul. Wczasowa 49, nr działki 4086/49, 4086/48, 4086/56; ul. Wczasowa 51, nr działki 4086/45, 4086/46; ul. Wczasowa 88, nr działki 4117/8; ul. Wczasowa 90, nr działki 4046/19;

Ustroń – Zawodzie, Dzielnica Lecznico-Rehabilitacyjna

Ustroń-Jaszowiec, dzielnica wczasowa

32. Ustroń-Zawodzie, Dzielnica Lecznico-Rehabilitacyjna, Henryk Buszko, Aleksander Franta, Tadeusz Szewczyk i inni, 1959-1970: ul. Sanatoryjna 5, 7, nr działki 3319/46; ul. Sanatoryjna 32, nr działki 3119/4; ul. Sanatoryjna 32 A, nr działki 3119/6; ul. Szpitalna 1, nr działki 3549/15; ul. Szpitalna 15, nr działki 3569/12; ul. Szpitalna 19, nr działki 3569/11; ul. Szpitalna 21, nr działki 3569/9; ul. Szpitalna 31, nr działki 3569/21; ul. Szpitalna 45, nr działki 3549/14; ul. Zdrojowa 2, nr działki 3319/15; ul. Zdrojowa 3, nr działki 3211/39; ul. Zdrojowa 5, nr działki 3319/7; ul. Zdrojowa 6, nr działki 3211/36; ul. Zdrojowa 7, nr działki 3319/6; ul. Zdrojowa 8, nr działki 3211/17; ul. Zdrojowa 9, nr działki 3319/5; ul. Zdrojowa 10, nr działki 3319/14; ul. Zdrojowa 12, nr działki 3319/25.
33. Ustroń, Śląski Szpital Reumatologiczno-Rehabilitacyjny, ul. Szpitalna 11, Andrzej Chlipalski, Teresa Kosiniakowa, Anna Rębowska, 1982-1988;
34. Zabrze, Dom Muzyki i Tańca, ul. Gen. De Gaulle’a 17, Zygmunt Majerski, Julian Duchowicz, 1954-1959;

ANEKS 5: PROCES OPRACOWANIA PLANU 2020+

W październiku 2013 r., zgodnie z Uchwałą Nr IV/43/3/2013 Sejmiku Województwa Śląskiego, przystąpiono do opracowania zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego pod kierunkiem prof. dr. hab. inż. arch. Zbigniewa J. Kamińskiego – Konsultanta ds. zmiany Planu 2020+.

Zgodnie z przyjętym trybem i organizacją prac związanych z opracowaniem Planu 2020+ powołane zostały:

- Komitet Sterujący ds. zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, któremu powierzono nakreślenie głównego kierunku prac nad Planem 2020+;
- Zespół Zadaniowy ds. zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, któremu powierzono koordynację prac oraz określenie zadań i narzędzi realizacji Planu 2020+;
- Zespół Projektantów ds. zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, który pod kierunkiem Konsultanta ds. zmiany Planu 2020+ prowadził proces projektowy.

Zgodnie z obowiązkiem ustawowym o przystąpieniu do opracowania Planu 2020+ pisemnie zawiadomiono właściwe organy i instytucje. Obwieszczenie o przystąpieniu do sporządzenia Planu 2020+ zostało wywieszane na tablicach ogłoszeń urzędów gmin i powiatów województwa śląskiego, gmin i powiatów województw ościennych, w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim oraz zostało zamieszczone w prasie.

W ramach prac nad Planem 2020+ sporządzone zostało Opracowanie Ekofizjograficzne do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.

Jednocześnie ustalono zakres Prognozy oddziaływania na środowisko Planu 2020+ z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Katowicach oraz z Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Katowicach.

Po opracowaniu metodyki prac nad Planem 2020+ dokonano analizy dokumentów krajowych i regionalnych, w tym m.in.: Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” i Strategii dla Rozwoju Polski Południowej w obszarze województwa małopolskiego i śląskiego do roku 2020. Rozpatrzono również wnioski zgłoszone w związku z zawiadomieniem o przystąpieniu do prac projektowych. W ramach prac koncepcyjnych nad opracowaniem Planu 2020+ dokonano aktualizacji uwarunkowań, diagnozy strategicznej oraz przeprowadzono weryfikację wizji rozwoju województwa wraz z celami polityki przestrzennej. Etap ten został zakończony prezentacją koncepcji Planu 2020+ na posiedzeniu Regionalnego Forum Terytorialnego w grudniu 2014 r. oraz na spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych w subregionach. W kolejnym etapie prac Zespół Projektantów opracował projekt Planu 2020+, w którym określono cele, kierunki i działania polityki przestrzennej oraz wypracowano zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych. W ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko została sporządzona Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Planu 2020+. Projekt Planu 2020+ został przedstawiony i pozytywnie zaopiniowany na posiedzeniach Komitetu Sterującego w dniu 14.10.2015 r. oraz Wojewódzkiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej w dniu 21.10.2015r. W dniu 27.10.2015 r. Zarząd Województwa Śląskiego przyjął projekt dokumentu. Następnie projekt Planu 2020+ wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko został poddany procedurze opiniowania i uzgadniania przez właściwe organy i instytucje oraz konsultacjom społecznym. Procedura ta trwała od listopada do grudnia 2015 r. przy czym w związku z koniecznością ponownego uzgodnienia z właściwymi RZGW przedłużyła się do czerwca br. Na 284 organy i instytucje właściwe do opiniowania i uzgadniania, odpowiedziały 122 i ostatecznie uzyskano wszystkie wymagane prawem uzgodnienia i opinie. Równocześnie projekt Planu 2020+ wraz z Prognozą zostały wyłożone do publicznego wglądu i poddane szerokim konsultacjom społecznym, w których wnioski do projektu mogły składać osoby fizyczne, organizacje, instytucje, związki, stowarzyszenia itp. Wnioski takie złożyło 6 organizacji, 2 gminy i 7 osób fizycznych. Dodatkowo 4 grudnia 2015 r. odbyła się wymagana ustawowo konferencja dotycząca zaopiniowania przez jednostki samorządu terytorialnego propozycji obszarów funkcjonalnych określonych w Planie 2020+. W konferencji uczestniczyli przedstawiciele 46 gmin, 3 powiatów i 2 instytucji. Jedyne Gliwice, Zabrze i Związek Subregionu Północnego zgłosiły wnioski do dokumentu. Ponadto uzyskano pozytywną opinię od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach.

W sierpniu 2016 r. projekt Planu 2020+ został przyjęty przez Zarząd Województwa Śląskiego, a następnie poddany pod obrady Sejmiku Województwa Śląskiego.

Plan 2020+ został uchwalony przez Sejmik Województwa Śląskiego na posiedzeniu w dniu 29 sierpnia 2016 r. oraz przekazany wraz z dokumentacją prac planistycznych Województwu Śląskiemu celem opublikowania w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.

ANEKS 6: UCZESTNICY PRAC NAD PLANEM 2020+

Marszałek Województwa Śląskiego:

Mirosław Sekuła - Marszałek Województwa Śląskiego IV kadencji:

Wojciech Saługa - Marszałek Województwa Śląskiego V kadencji:

Zarząd Województwa Śląskiego:

Zarząd Województwa Śląskiego IV kadencji:

Mirosław Sekuła - Marszałek

Mariusz Kleszczewski - Wicemarszałek (do 10.03.2014 r.)

Aleksandra Skowronek - Wicemarszałek (od 10.03.2014 r.)

Aleksandra Gajewska - Wicemarszałek (do 19.12.2013 r.)

Kazimierz Karolczak - Wicemarszałek (od 19.12.2013 r.)

Stanisław Dąbrowa - Członek Zarządu

Jerzy Gorzelik - Członek Zarządu (do 20.05.2013 r.)

Arkadiusz Chęciński - Członek Zarządu (od 10.06.2013 r.)

Zarząd Województwa Śląskiego V kadencji:

Wojciech Saługa - Marszałek

Aleksandra Skowronek - Wicemarszałek

Stanisław Dąbrowa - Wicemarszałek

Gabriela Lenartowicz - Członek Zarządu (do 21.06.2015 r.)

Henryk Mercik - Członek Zarządu (od 22.06.2015 r.)

Kazimierz Karolczak - Członek Zarządu

Radni Sejmik Województwa Śląskiego:

Radni Sejmik Województwa Śląskiego IV Kadencji:

Bożena Borys-Szopa

Jan Borzymowski

Janusz Buzek

Ludgarda Buzek

Piotr Czarnynoga

Michał Czarski

Barbara Dziuk

Stanisław Dzwonnik

Marian Gajda

Aleksandra Gajewska

Andrzej Gościński

Jerzy Gorzelik

Witold Grim

Urszula Grzonka

Anna Hetman

Marian Jarosz

Gustaw Jochlik

Paweł Kaleta

Andrzej Kamiński

Jan Kawulok

Mariusz Kleszczewski

Przemysław Koperski

Agnieszka Kostempska

Lucyna Kręcichwost

Piotr Kurpios

Ewa Lewandowska

Adam Lubas

Agnieszka Luty

Wiesław Maras

Andrzej Marszałek

Adam Matusiewicz

Henryk Mercik

Henryk Moskwa

Małgorzata Ochęduszek-Ludwik

Marian Ormaniec

Maria Potępa

Piotr Pyzik

Andrzej Sławik

Władysław Serafin

Czesław Sobierajski

Piotr Spyra

Martyna Starc-Jażdżyk

Bogusław Piotr Śmigielski

Bogdan Święczkowski

Małgorzata Tkacz-Janik

Artur Warzocha

Karol Węglarzy

Janusz Wita

Grzegorz Wolnik

Wiesław Wójcik

Michał Wójcik

Zbyszek Zaborowski

Wojciech Zamorski

Katarzyna Zapart

Piotr Zienc

Radni Sejmik Województwa Śląskiego V Kadencji:

Tomasz Bednarek
Halina Bieda
Bożena Borys-Szopa
Sylwia Cieślak
Piotr Czarnynoga
Michał Czarski
Stanisław Dąbrowa
Barbara Dziuk
Stanisław Dzwonnik
Lucyna Ekkert
Grzegorz Gaża
Adam Gawęda
Stanisław Gmitruk
Andrzej Gościński
Jerzy Gorzelik
Arkadiusz Grabowski
Michał Gramatyka
Tadeusz Gruszka
Marek Gzik
Magdalena Idzik-Fabiańska
Aniela Jany
Krystyna Jasińska
Andrzej Kamiński
Bronisław Karasek
Kazimierz Karolczak
Jan Kawulok
Krystian Kielbasa
Julia Kloc-Kondracka
Beata Kocik

Maciej Kolon
Bronisław Korfanty
Urszula Koszutska
Danuta Kożusznik
Józef Kubica
Gabriela Lenartowicz
Ryszard Majer
Jarosław Makowski
Maria Materla
Kazimierz Matuszyny
Miroslaw Mazur
Henryk Mercik
Janusz Ogiegło
Janusz Pasternak
Maria Potępa
Zbigniew Przedpeński
Marta Salwierak
Andrzej Sławik
Monika Socha
Martyna Starc-Jażdżyk
Jacek Świerkocki
Janusz Wita
Grzegorz Wolnik
Michał Wójcik
Małgorzata Zarychta-Surówka
Marian Zembala
Ewa Żak

Konsultant ds. zmiany Planu

prof. dr hab. inż. arch. Zbigniew J. Kamiński

Komitet Sterujący ds. zmiany Planu:

dr inż. arch. Henryk Mercik – Członek Zarządu Województwa Śląskiego - Przewodniczący Komitetu (od 29.09.2015r.),

Gabriela Lenartowicz – Członek Zarządu Województwa Śląskiego - Przewodnicząca Komitetu (do 29.09.2015r.),

Aleksandra Skowronek - Wicemarszałek Województwa Śląskiego (od 29.09.2015 r.),

Grzegorz Wolnik – Przewodniczący Sejmiku Województwa Śląskiego,

Zbigniew Przedpeński – Członek Komisji Rozwoju i Zagospodarowania Przestrzennego Sejmiku Województwa Śląskiego,

dr Krzysztof Wrań – Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, Katedra Badań Strategicznych i Regionalnych – były doradca strategiczny procesu aktualizacji strategii „Śląskie 2020 +” - specjalista ds. planowania regionalnego i lokalnego,

dr Piotr Gibas - Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, Katedra Gospodarki Przestrzennej – specjalista ds. planowania przestrzennego,

dr Marcin Baron – współautor Koncepcji Regionalnej Polityki Miejskiej Województwa Śląskiego – specjalista ds. polityki regionalnej.

Zespół Zadaniowy ds. zmiany Planu:

dr inż. Andrzej Baksik – Biuro ds. Planowania Przestrzennego – Kierownik Zespołu (do 27.05.2016 r.),

Katarzyna Łabarewska – Biuro ds. Planowania Przestrzennego – Z-ca Kierownika Zespołu,

dr Mariusz Raczek – Wydział Rozwoju Regionalnego,

Tomasz Rak – Wydział Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,

Małgorzata Hajduczek – Wydział Geodezji, Kartografii i Gospodarki Nieruchomościami,
dr Robert Orpuch – Wydział Gospodarki, Promocji i Współpracy Międzynarodowej,
Przemysław Dąbek – Wydział Komunikacji i Transportu,
Monika Jeziorska – Wydział Kultury,
Ilona Pałucha – Geolog Wojewódzki – Wydział Ochrony Środowiska,
Ewa Owczarek - Nowak – Wydział Terenów Wiejskich,
Bogdan Radoń – Wydział Turystyki i Sportu,
Wojciech Gardas – Wydział Inwestycji Remontów i Nadzoru Inwestorskiego,
Zbigniew Giemza – Pełnomocnik ds. związanych z obronnością i bezpieczeństwem publicznym,
dr Jerzy Parusel – Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska,
dr inż. arch. Jacek Owczarek – Regionalny Instytut Kultury w Katowicach.

Zespół Projektantów ds. zmiany Planu:

Wojciech Brol – Wydział Rozwoju Regionalnego,
Michał Brzezinka – Wydział Rozwoju Regionalnego,
Renata Bula – Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska,
Ewa Burchat-Błachuta – Biuro ds. Planowania Przestrzennego,
Agnieszka Kawecka-Kędzierska – Biuro ds. Planowania Przestrzennego,
Magdalena Kolasińska – Wydział Rozwoju Regionalnego,
Tomasz Kołton – Wydział Rozwoju Regionalnego,
Katarzyna Łabazewska – Biuro ds. Planowania Przestrzennego,
Joanna Miśka – Wydział Rozwoju Regionalnego,
Jacek Noga – Wydział Rozwoju Regionalnego,
Joanna Pipała-Trzeciak – Biuro ds. Planowania Przestrzennego,
dr Mariusz Raczek – Wydział Rozwoju Regionalnego,
dr Michał Romańczyk – Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska,
Mariusz Węglorz – Wydział Rozwoju Regionalnego,
Martyna Walker – Regionalny Instytut Kultury w Katowicach,
Zdzisław Wieland – Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska.

ANEKS 7: SPIS RYSUNKÓW, MAP I TABEL

Rysunek 1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna województwa śląskiego. Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”.	10
Rysunek 2. Klasyfikacja ośrodków miejskich w Unii Europejskiej wg klasyfikacji ESPON. Źródło: Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.	12
Rysunek 3. Sieć kompleksowa i baza: Drogi, porty, terminale kolejowo-drogowe i porty lotnicze. Źródło: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej (Dz.U. UE L 348 z 20.12.2013, str. 1–128).	49
Rysunek 4. Sieć kompleksowa: Linie kolejowe i porty lotnicze, Sieć baza: Linie kolejowe (pasażerskie) i porty lotnicze. Źródło: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej (Dz.U. L 348 z 20.12.2013, str. 1–128).	49
Rysunek 5. Sieć kompleksowa: Linie kolejowe, porty i terminale kolejowo-drogowe, Sieć baza: Linie kolejowe (towarowe) porty i terminale kolejowo-drogowe. Źródło: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej (Dz.U. UE L 348 z 20.12.2013, str. 1–128).	50
Rysunek 6. Mechanizm rozwoju struktury przestrzennej regionu. Źródło: Opracowanie własne.	61
Rysunek 7. Wartość PKB wytworzonego w 2013 r. Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.	65
Rysunek 8. Przestrzenny wymiar wizji rozwoju. Źródło: Opracowanie własne.	70
Rysunek 9. Model kształtowania polityki przestrzennej w obszarach funkcjonalnych. Źródło: Opracowanie własne.	70
Rysunek 10. Macierzowy model kształtowania polityki przestrzennej. Źródło: Opracowanie własne.	72
Rysunek 11. Model kształtowania polityki przestrzennej – Cel NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI. Źródło: Opracowanie własne.	73
Rysunek 12. Model kształtowania polityki przestrzennej – Cel SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH. Źródło: Opracowanie własne.	78
Rysunek 13. Model kształtowania polityki przestrzennej – Cel PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO. Źródło: Opracowanie własne.	84
Rysunek 14. Model kształtowania polityki przestrzennej – Cel RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU. Źródło: Opracowanie własne.	91

Mapa 1. Rozmieszczenie ludności w województwie śląskim. Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych 2014r., GUS.	11
Mapa 2. Podział administracyjny województwa śląskiego. Źródło: Opracowanie własne.	13
Mapa 3. Miejskie obszary funkcjonalne. Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”.	27
Mapa 4. Wiejski obszar funkcjonalny. Źródło: Opracowanie własne.	28
Mapa 5. Podział na regiony fizyczno-geograficzne. Źródło: Opracowanie własne na podstawie Kondrackiego J., 2002 Geografia regionalna Polski, Wydawnictwo Naukowe PWN.	29
Mapa 6. Obszar górski. Źródło: Opracowanie własne.	30
Mapa 7. Obszar terenów zamkniętych. Źródło: Opracowanie własne.	31
Mapa 8. Obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi. Źródło: Opracowano na podstawie map zagrożenia powodziowego sporządzonych przez Prezesa KZGW i obowiązujących studiów ochrony przeciwpowodziowej, opracowanych przez Dyrektorów RZGW.	32
Mapa 9. Gminy, w których zlokalizowane są obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi. Źródło: Opracowanie własne.	33
Mapa 10. Formy ochrony przyrody. Źródło: Opracowanie własne.	34
Mapa 11. Korytarze ekologiczne. Źródło: Opracowanie własne.	35

Mapa 12. Obszar ochrony krajobrazów kulturowych. Źródło: Opracowanie własne.	36
Mapa 13. Obszar ochrony i kształtowania zasobów wodnych. Źródło: Opracowano na podstawie dokumentacji hydrogeologicznej poszczególnych zbiorników wód podziemnych oraz informacji z KZGW i RZGW.	37
Mapa 14. Udokumentowane złoża kopalin. Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych systemu Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych Polski "M I D A S", Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy. Stan na dzień 9 marca 2016 r.	38
Mapa 15. Obszar udokumentowanych złóż kopalin. Źródło: Opracowanie własne.	39
Mapa 16. Obszar przygraniczny. Źródło: Opracowanie własne.	40
Mapa 17. Obszary wymagające rewitalizacji. Źródło: Opracowanie własne.	41
Mapa 18. Obszar funkcjonalny strefy okołolotniskowej MPL „Katowice”. Źródło: Zmiana Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.	42
Mapa 19. System transportowy. Źródło: Opracowanie własne.	51
Mapa 20. System elektroenergetyczny. Źródło: Opracowanie własne.	56
Mapa 21. Odnawialne źródła energii. Źródło: Opracowanie własne.	57
Mapa 22. Zaopatrzenie w gaz i gospodarka paliwowa. Źródło: Opracowanie własne.	58
Mapa 23. Gospodarka wodociągowo-kanalizacyjna. Źródło: opracowanie własne.	59
Mapa 24. Gospodarka odpadami. Źródło: Opracowanie własne, stan na 2012r.	60
Mapa 25. Prognoza demograficzna do roku 2030. Stopa bezrobocia w 2015 roku. Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.	62
Mapa 26. Cel 1 Nowoczesna gospodarka - promocja gospodarczego wzrostu i innowacji	77
Mapa 27. Cel 2 Szanse rozwojowe mieszkańców - zapewnienie dostępu do usług publicznych	82
Mapa 28. Cel 3 Przestrzeń - zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego (kierunek 1)	88
Mapa 29. Cel 3 Przestrzeń - zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego (kierunek 2 i 3)	90
Mapa 30. Cel 4 Relacje z otoczeniem - infrastrukturalne powiązania regionu	95
Mapa 31. Zadania samorządowe służące realizacji inwestycji celu publicznego, ustalonych w dokumentach przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego (posiadające potencjalne finansowanie, ujęte w WPF, RPOWSI.	108

Tabela 1. Wykaz dróg krajowych.	44
Tabela 2. Wykaz linii kolejowych o znaczeniu państwowym.	45
Tabela 3. Wskaźniki oceny oddziaływania i rezultatu – osiągnięcia celu polityki przestrzennej.	75
Tabela 4. Wskaźniki oceny oddziaływania i rezultatu – osiągnięcia celu polityki przestrzennej.	80
Tabela 5. Wskaźniki oceny oddziaływania i rezultatu – osiągnięcia celu polityki przestrzennej.	86
Tabela 6. Wskaźniki oceny oddziaływania i rezultatu – osiągnięcia celu polityki przestrzennej.	93
Tabela 7. Zadania samorządowe służące realizacji inwestycji celu publicznego, ustalonych w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa (posiadające potencjalne finansowanie).	105
Tabela 8. Inwestycje celu publicznego postulowane przez samorząd województwa, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego.	109
Tabela 9. Inwestycje celu publicznego zależne od podmiotów innych niż samorząd województwa, ustalonych w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa (posiadające potencjalne finansowanie).	111
Tabela 10. Inwestycje celu publicznego postulowane przez podmioty inne niż samorząd województwa, ustalonych w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa.	116

ANEKS 8: BIBLIOGRAFIA I WYKORZYSTANE MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

1. Analiza struktury własności i sposobu użytkowania gruntów w województwie śląskim w 2016 r. <http://www.slaskie.pl/zalaczniki/2016/05/20/1463732902/1463733025.pdf>
2. Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny.
3. Decyzja nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24.03.2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe zamknięte (Dz. Urz. MR 2014 r. poz. 25 z późn. zm.)
4. Decyzja nr 42 Ministra Obrony Narodowej z dnia 4.03.2016 r. w sprawie ustalenia terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej (Dz. Urz. MON z 2016 poz. 25).
5. Diagnoza Rozwoju Systemu Transportu Województwa Śląskiego, Analizy Regionalnego Centrum Analiz Strategicznych, Zeszyt 5/2014, www.rcas.slaskie.pl.
6. Diagnoza Strategiczna Rozwoju Województwa Śląskiego na potrzeby aktualizacji Strategii, Analizy Regionalnego Centrum Analiz Strategicznych, Zeszyt 4/2012, www.rcas.slaskie.pl.
7. Dokument implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.), Uchwała Nr 201/2014 Rady Ministrów z dnia 13 października 2014 r.
8. Gospodarka paliwowo-energetyczna w latach 2013 i 2014, Informacje i opracowania statystyczne, GUS, Warszawa, 2015.
9. Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A., <http://ksse.com.pl/o-nas,31>.
10. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (M.P. z 2012 r. poz. 252).
11. Kondracki J., 2002, Geografia regionalna Polski, Wydawnictwo Naukowe PWN.
12. Kontrakt Terytorialny dla Województwa Śląskiego, Uchwała Rady Ministrów RP Nr 188 z dnia 24 września 2014 r. Uchwała Nr 1769/368/IV/2014 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 25 września 2014 r.
13. Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku, Uchwała Nr 162/2015 Rady Ministrów z dnia 25 września 2015 r.
14. Majewska I., Ragus M., Telniuk T., Czerniawska K., Strategia Rozwoju Produktu Turystycznego „Wiślana Trasa Rowerowa” na terenie Województwa Śląskiego, 2005, Polska Agencja Rozwoju Turystyki S.A., Warszawa.
15. M I D A S, Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy.
16. Obszar ograniczonego użytkowania Międzynarodowego Portu Lotniczego „Katowice” w Pyrzowicach, Uchwała Nr IV/53/12/2014 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 25 sierpnia 2014 r.
17. Okresowa Ocena Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego z 2006 r., 2010 r., oraz 2013 r. www.slaskie.pl/planzagospodarowania/okresowaocena.
18. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (M.P. z 2011 r., poz. 549).
19. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (M.P. z 2011 r., poz. 541).
20. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego (Dz. Urz. Woj. Śl. z 27 lipca 2004 r. Nr 68, poz. 2049).
21. Polityka gospodarki niskoemisyjnej dla Województwa Śląskiego. Założenia Programowe, Uchwała Nr 668/108/V/2016 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 19 kwietnia 2016 r.
22. Portal Gospodarczy, <http://gornictwo.wnp.pl/kopalnie/>, dostęp: 18.07.2016 r.
23. Prognoza ludności na lata 2014-2050, 2014, Główny Urząd Statystyczny.
24. Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, www.rcas.slaskie.pl.
25. Program Modernizacji Wojewódzkiego Parku Kultury i Wypoczynku im. Gen. Jerzego Ziętka, Uchwała Nr II/49/1/2006 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 12 czerwca 2006 r.
26. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020, Uchwała Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2014 r., Decyzja Komisji Europejskiej z dnia 16 grudnia 2014 r. (C/10025).
27. Raport Monitoringowy Strategii Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Śląskiego do roku 2015, za okres roczny 2014 r., 2015, Śląskie Centrum Społeczeństwa Informacyjnego, Katowice.
28. Regionalna Strategia Innowacji na lata 2013-2020, Uchwała Nr IV/29/5/2012 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 20 grudnia 2012 r.
29. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, Decyzja Komisji Europejskiej z 18 grudnia 2014 r., Uchwała Nr 139/6/V/2014 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 29 grudnia 2014 r.
30. Rejestr Zabytków Województwa Śląskiego, <http://wkz.katowice.pl/index.php/rejestr-zabytkow>

31. Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej w sprawie ewidencji lądowisk (Dz. U. z 2013 r. poz. 795).
32. Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej w sprawie klasyfikacji lotnisk i rejestru lotnisk (Dz. U. z 2013 r. poz. 810).
33. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE Nr 913/2010 z dnia 22 września 2010 r. ustanawiające instrument „łącząc Europę”, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 913/2010 oraz uchylające rozporządzenia (WE) nr 680/2007 i (WE) nr 67/2010 Tekst mający znaczenie dla EOG z późn. zm. (Dz. U. L 276 z 20.10.2010).
34. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013 z 11.12.2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej, (Dz. U. L 348 z 20.12.2013 r.).
35. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie wykazu linii kolejowych o znaczeniu państwowym (Dz. U. z 2013r., poz. 569).
36. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 maja 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych, (Dz. U. z 2016 r. poz. 784).
37. Społeczeństwo informacyjne w liczbach, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Departament Społeczeństwa Informacyjnego, Warszawa 2012.
38. Społeczeństwo informacyjne w liczbach, 2015, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Departament Społeczeństwa Informacyjnego, Warszawa.
39. Stan środowiska w województwie śląskim w 2011 roku, 2012, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach.
40. Standardy i wytyczne kształtowania infrastruktury rowerowej, Górnośląski Związek Metropolitalny, 2016.
41. Stowarzyszenie Greenways Polska, www.greenways.org.pl.
42. Strategia dla Rozwoju Polski Południowej w Obszarze Województw Małopolskiego i Śląskiego do roku 2020; Uchwała Nr 3/2014 Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2014 r. (M.P. z 2014 r. poz. 152).
43. Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030, Uchwała Nr 5/25/8/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 27 czerwca 2016 r.
44. Strategia Rozwoju Systemu Transportu Województwa Śląskiego, Uchwała Nr IV/29/5/2012 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 20 grudnia 2014 r.
45. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, Uchwała Nr IV/38/2/2013 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 1 lipca 2013 r.
46. Studium dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej – „Etap I” dla rzeki Pilicy, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie.
47. Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej - „Etap II” rzeka Krztynia, 2006, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie.
48. Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej - „Etap II” rzeka Żebrówka, 2006, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie.
49. Studium ochrony przeciwpowodziowej dla rzeki Boży Stok, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu.
50. Studium ochrony przeciwpowodziowej dla rzeki Ordonka, (Ordonówka), Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu.
51. Studium ochrony przeciwpowodziowej dla rzeki Stradomka, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu.
52. Studium ochrony przeciwpowodziowej dla rzeki Wiercica, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu.
53. Studium określające granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią dla terenów nieobwałowanych w zlewni Soły, stanowiące I etap studium ochrony przeciwpowodziowej Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie.
54. Synteza wyników GPR 2015 na zamiejskiej sieci dróg krajowych, 2016, Transprojekt-Warszawa Sp. z o.o., GDDKiA.
55. Synteza wyników pomiaru ruchu na drogach wojewódzkich w 2010 r., Transprojekt-Warszawa Sp. z o.o., GDDKiA.
56. Śląsk 2.0 Program wsparcia przemysłu Województwa Śląskiego i Małopolski Zachodniej, Uchwała Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2015 r.
57. Trząski L. (red.), 2012, Wyzwania zrównoważonego użytkowania terenu na przykładzie województwa

- śląskiego – Scenariusze 2050, praca zbiorowa pod redakcją, Główny Instytut Górnictwa.
58. Umowa europejska o głównych drogach ruchu międzynarodowego (AGR), sporządzona w Genewie dnia 15 listopada 1975 r. (Dz. U. z 1985 r. Nr 10, poz. 35).
 59. Umowa europejska o głównych międzynarodowych liniach kolejowych (AGC), sporządzona w Genewie dnia 31 maja 1985r. (Dz. U. z 1989 r. Nr 42, poz. 41).
 60. Umowa europejska o głównych międzynarodowych liniach kolejowych transportu kombinowanego i obiektach towarzyszących (AGTC), sporządzona w Genewie dnia 1 lutego 1991 r. (M.P. z 2004 r. Nr 3, poz. 50).
 61. Umowa europejska o głównych śródlądowych drogach wodnych o znaczeniu międzynarodowym (AGN), sporządzona w Genewie dnia 19 stycznia 1996 r.
 62. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1501 z późn. zm.)
 63. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 z późn. zm.).
 64. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1446, z późn. zm).
 65. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 778).
 66. Ustawa z dnia 24 stycznia 2014 r. o prowadzeniu polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 379).
 67. Ustawa z dnia 24 września 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1265).
 68. Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777).
 69. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 486).
 70. Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o związkach metropolitalnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1890).
 71. Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 520 z późn. zm.).
 72. Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 605 z późn. zm.).
 73. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 469 z późn. zm.).
 74. Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Śląskiego na lata 2015-2025, Wykaz Przedsięwzięć Wieloletnich Województwa Śląskiego, stan na dzień 16.05.2016 r.
 75. Zagrożenia okresowe występujące w Polsce, 2010, Biuro monitorowania i analizy zagrożeń, Rządowego Centrum Bezpieczeństwa.
 76. Założenia do Planów Rozwoju Śródlądowych Dróg Wodnych w Polsce na lata 2016-2020 z perspektywą do 2030, Uchwała Rady Ministrów z dnia 14.06.2016 r.
 77. Zarządzenie nr 13 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 22 lipca 2016 roku zmieniające zarządzenie w sprawie nadania numerów drogom krajowym (Dz. Urz. GDDKiA z 2016 r. poz. 2)
 78. Zarządzenie nr 73 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z 2 grudnia 2008 r. w sprawie nadania numerów drogom krajowym (Dz. Urz. MI Nr 15, poz. 78, z późn. zm.)
 79. Zmiana Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego (Dz. Urz. Woj. Śl. z 8 listopada 2010 r. Nr 237, poz. 3534).